

Programmabegroting 2009-2012

**Cluster Centrale Staf,
Vakteam Strategie & Control**

Uitgave Gemeente Delft, augustus 2008

Druk Den Haag Media Groep

Informatie Gemeente Delft, vakteam Strategie & Control, Postbus 78, 2600 ME Delft

T (015) 260 28 57, I www.gemeentedelft.info, E gemeente@delft.nl

Woord vooraf

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2009-2012 aan. De ambities, die verwoord zijn in de kadernota 2009-2012, zijn in deze programmabegroting uitgewerkt in voorstellen. Uiteraard hebben wij in de voorstellen rekening gehouden met de moties die de gemeenteraad bij de kadernota heeft aangenomen, maar ook met de financiële mogelijkheden en omstandigheden.

Delft heeft veel projecten in voorbereiding en in uitvoering. Ook de diverse beleidsnota's die college en raad sinds hun aantreden hebben vastgesteld, worden nu uitgevoerd. In de kadernota waarschuwde het college al voor de niet zo rooskleurige financiële gevolgen voor gemeenten van landelijke economische ontwikkelingen. Waar mogelijk hebben wij bij de begrotingsvoorbereiding geanticipeerd op signalen van de rijksoverheid die effect zouden kunnen hebben op de stortingen in het gemeentefonds. Er kunnen zich echter nog steeds ontwikkelingen voordoen, bijvoorbeeld in het kader van de septembercirculaire, die nadere aanpassingen noodzakelijk maken.

Desondanks heeft uw raad ons aangespoord om in de begroting ruimte te vinden voor een groot aantal van uw wensen. Het college heeft daaraan zoveel mogelijk gehoor gegeven.

Om u een meerjarig sluitende begroting te kunnen aanbieden heeft het college naast de lopende efficiencybezuinigingen ook voorstellen gedaan om bestaand beleid te schrappen.

Terwijl in het coalitieakkoord uitgegaan wordt van incidenteel nieuw beleid met een budget van € 500.000 en structureel nieuw beleid voor € 1 miljoen, heeft het college in deze begroting voor € 1,3 miljoen aan voorstellen voor structureel nieuw beleid verwerkt. Daarin is op verzoek van de raad ook een bedrag begrepen van € 180.000 voor de uitbreiding van de griffie en voor DOK € 249.000.

Voor de begroting 2010-2013 is voor structureel beleid een bedrag vrijgemaakt van € 500.000. Concrete voorstellen voor de invulling daarvan zullen bij in de programmabegroting van 2010 gedaan worden.

Burgemeester en Wethouders van Delft.

Leeswijzer

In deze programmabegroting staan diverse financiële tabellen. Om te verduidelijken hoe deze tabellen geïnterpreteerd moeten worden, is een korte financiële leeswijzer opgesteld.

Tabel totale baten en lasten in het deelprogramma

In deze tabel worden de lasten en baten van het betreffende deelprogramma uiteengezet. De kolom begroting 2008 is bijgewerkt met de wijzigingen tot en met juli 2008. Ook de ontwikkelingen in 2008, zoals toegelicht in het hoofdstuk financieel meerjarenbeeld, zijn verwerkt.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt het resultaat voor en na bestemming apart vermeld. De resultaatbestemming wordt gevormd door de stortingen in en de onttrekkingen aan reserves.

Zowel baten als lasten worden als positieve bedragen vermeld. Dit geldt eveneens voor de toevoegingen en de onttrekkingen aan de reserves. Het resultaat voor bestemming is het saldo van de lasten en de baten. Indien de lasten hoger zijn dan de baten is het resultaat negatief en wordt dit met een minusteken (-) gepresenteerd. Het resultaat na bestemming wordt gevormd door het resultaat voor bestemming minus de toevoegingen aan de reserves plus de onttrekkingen aan de reserves. Ook hier geldt dat een negatief resultaat als minus (-) wordt gepresenteerd.

Tabel mutaties van baten en lasten in het deelprogramma

In deze tabel worden mutaties ten opzichte van de vorige begroting weergegeven.

Baten en lasten worden als positieve bedragen vermeld. Het saldo resultaat is het saldo van de lasten en de baten en geeft het effect op het betreffende deelprogramma weer. De cijfers van deze tabel zijn verwerkt in de tabellen "totale baten en lasten in het deelprogramma" en "totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma". Indien de lasten hoger zijn dan de baten is het resultaat negatief en wordt dit met een minusteken (-) gepresenteerd.

Tabel totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma

In deze tabel worden de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves uit de tabel "totale baten en lasten in het deelprogramma" gespecificeerd per reserve.

Het saldo in deze tabel geeft het gevolg aan voor de begroting van baten en lasten: een onttrekking is daarom een plus (meer inkomsten) en een storting een min (meer uitgaven).

Tabel investeringen in het deelprogramma

In deze tabel worden de uitbreidingsinvesteringen en grote projecten in één overzicht gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt in de categorieën:

- Investerings met economisch nut
- Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
- Niet activeerbare investeringen (met name bijdragen aan derden)

De vervangingsinvesteringen maken evenals in voorgaande jaren geen onderdeel uit van dit overzicht.

Inhoud

Programmabegroting 2009-2012	1
Woord vooraf	3
Leeswijzer	4
Inhoud	5
Programma's.....	7
Dienstverlening	8
<i>Delta</i>	12
Wonen, zorg en welzijn	15
<i>Zorg met aandacht</i>	15
<i>Gezond en actief</i>	24
<i>Stedelijke vernieuwing</i>	35
Jeugd en onderwijs	40
Integratie en inburgering	52
Veiligheid	59
Wijkzaken en beheer van de stad	67
<i>Samenwerken in de wijken</i>	67
<i>Beheer van de stad</i>	74
<i>Beheer van de stad: reiniging</i>	83
Milieu en duurzame ontwikkeling	87
Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie	97
Kennisstad en economie	104
Cultuur en binnenstad	113
<i>Kunst en cultuur</i>	113
<i>Binnenstad</i>	121
Ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer	129
<i>Ruimtelijke ordening</i>	129
<i>Verkeer en vervoer</i>	135
Ontwikkelen, grond en vastgoed	141
<i>Grond en vastgoed</i>	141
<i>Technopolis</i>	145
<i>Harnaschpolder</i>	146
<i>Poptahof</i>	148
<i>Schieoevers</i>	152
<i>Spoorzone</i>	158
<i>Bomenwijk</i>	162
Bestuur en organisatie	166
<i>Bestuur</i>	166
<i>Communicatie</i>	172
<i>Stadskantoor</i>	174
<i>Regio</i>	175
<i>Internationaal beleid</i>	178
Financieel meerjarenbeeld.....	183
Het financieel meerjarenbeeld	184
Ontwikkelingen in 2008	185
Bestaand beleid	186
Nominale ontwikkelingen	187
Algemene dekkingsmiddelen	188
Nieuw beleid	191
Oud-voor-nieuw	192
Investeringen en reserves	193
Incidentele baten en lasten in 2009	196
Bezuinigingsprogramma	196

Paragrafen.....	201
Weerstandsvermogen en risicomanagement.....	202
Onderhoud kapitaalgoederen.....	213
Verbonden partijen	219
Financiering	226
Bedrijfsvoering	230
Grondbeleid	239
Lokale heffingen	243
Verzameloverzichten	245
Bestaand beleid	246
Nieuw beleid	248
Investeringsplan	249
Overzicht baten en lasten programma's.....	252
Bijlagen.....	255
Producten per deelprogramma.....	256
EMU-saldo	260
Raming reserves en voorzieningen	261
Afkortingenlijst	264
Aangenomen amendementen en moties	268

Programma's

Dienstverlening

Delft wil tot een van de beste gemeenten behoren op het gebied van dienstverlening. Daarvoor zullen we onze goede uitgangspositie in de komende collegeperiode verder uitbouwen. De doelstellingen uit het coalitieakkoord hebben betrekking op de individuele dienstverlening aan burgers en ondernemers, waaronder vallen:

- De ontwikkeling naar een Klant Contact Centrum (KCC)
- De doorontwikkeling van de dienstverlening aan bedrijven
- De kwaliteit van de dienstverlening (houding en gedrag, servicenormen, dienstverleningsconcept)
- De burger en de ondernemer als partner

De “individuele dienstverlening” valt onder het programma Dienstverlening. Het onderdeel “de burger en de ondernemer als partner” wordt uitgewerkt in de (deel-)programma’s Samenwerken in de wijken en Kennisstad en economie (bedrijven/instellingen).

Algemene doelstelling

In 2015 wordt 80% van alle klantcontacten van de gemeente Delft op een voor de klanten logische, snelle, juiste wijze direct in een Klant Contact Centrum (KCC) afgehandeld. Van het overblijvende deel wordt door het KCC de regie gevoerd op snelheid, volledigheid en begrijpelijkheid van afhandeling.

In 2010 is het de bedoeling om het bovenstaande voor 70% van de klantcontacten te hebben bereikt.

Beleidskaders

Voor het programma Dienstverlening zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Dienstverlening		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Nota KCC	Ontwikkeling Klant Contact Centrum	zomer 2006
Meerjarenplan Dienstverlening	Dienstverlening	april 2008

Het meerjarenplan Dienstverlening is een nadere concretisering van de uitgangspunten, zoals die zijn vastgelegd in de nota KCC.

Ontwikkelingen

Met dit meerjarenplan wordt een concrete slag gemaakt naar het implementeren van een dienstverleningsconcept, waarbij een gemeentelijk dienstverleningscentrum, dat voor de gehele gemeente (of zelfs overheid) als ingang fungeert, het overgrote deel van de vragen en verzoeken snel, goed en in één keer afhandelt en regie voert op het restant. Bouwstenen liggen er genoeg, nu gaat het om de implementatie.

Dienstverlening wordt gezien als core-business van de gemeente. Logisch, de gemeente is vooral een dienstverlenende organisatie en ontleent hier haar bestaansrecht aan. Daarbij wordt een brede optiek aangehouden. Dienstverlening wordt gezien als *vanuit het perspectief van de klant (burger, bedrijf, instelling) gemeentebreed bieden van logische oplossingen en diensten*. Begrippen als klantgerichtheid, transparantie, toegankelijkheid, leren van derden en behulpzaamheid vallen binnen die brede definitie.

In Delft is de afgelopen jaren een goede basis gelegd om op voort te bouwen.

Om de dienstverlening te verbeteren, zal de samenwerking binnen de gemeente verder moeten groeien. Dat is een cultuurverandering, die naar verwachting een aantal jaren in beslag zal nemen. Mede daarom wordt meegewerkt aan een project binnen het programma Administratieve Lastenverlichting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin de verhouding tussen burgers en overheid in een aantal situaties en de mogelijkheden, die dit biedt voor de dienstverlening, nader worden onderzocht. Einddoel van deze verkenning is om met begrip voor elkaars beleidsuitgangspunten in samenwerking te komen tot duidelijkere en betere dienstverlening.

De logica van de klant staat voorop, niet het gemak voor de gemeentelijke organisatie. Dit vereist dat er voor alle producten van de gemeente op basis van de hieraan ten grondslag liggende productieprocessen, wordt nagegaan waar de logische knip in het proces tussen front- en backoffice moet worden gelegd.

Verder zijn de volgende randvoorwaarden van belang:

- Gebruik maken van (internet)technologie
- 1 telefoonnummer (14015)
- Mail- en telefoonverkeer verminderen, meer elektronische formulieren op de website
- Standaardiseren en digitaliseren van werkwijzen binnen de gemeente (op basis van een breed vastgesteld procesmodel).

In het kader van administratieve lastenverlichting zal in Delft een doorlichting plaatsvinden. Alle producten voor bedrijven en een tiental producten voor burgers zullen tegen het licht worden gehouden. Hier is een groot deel van de ambtelijke organisatie bij betrokken. Het is de bedoeling om daadwerkelijk te komen tot versimpeling van regels en/of tot omzetting van vergunningprocedures in meldingen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Dienstverlening		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Toewerken naar de algemene dienstverleningsdoelstelling 2015 (zie hierboven) en deze uitwerking in jaarplannen vastleggen. In het jaarplan 2008/2009 zijn de volgende activiteiten opgenomen:	• Nader onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden om het postkanaal onder te brengen in het KCC • Nader onderzoek uitvoeren naar de centralisatie van het contentbeheer van de website(s) binnen het KCC • Onderzoeken welke basisregistraties een plek kunnen krijgen binnen het KCC • Een pilot uitvoeren met het werken op een KCC-wijze • Een Klant Contact Systeem (KCS) voor bedrijven en instellingen op eenvoudige wijze inrichten • Een meer generieke aanpak voor servicenormen ontwikkelen en implementeren • De frontoffice WIZ samenbrengen met de frontoffice PuBa, als eerste de callcentra. • Een meer op dienstverlening gerichte cultuur en werkhouding bereiken door een strategisch P&O-plan op te stellen en te implementeren, als eerste bij PuZa	
Administratieve lastenverlichting	• Uitvoeren doorlichting aantal gemeentelijke richtlijnen voor burgers en bedrijven met minder regelgeving als einddoel	
Verhouding burger-overheid	• Discussie voeren aan de hand van voorbeelden binnen de ambtelijke organisatie met als einddoel beter begrip voor de verhouding tussen burger en overheid en daardoor beter afgestemde dienstverlening	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Dienstverlening	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kosten gemeentelijke organisatie	6.738	6.665	6.645	6.662	6.684
Programmakosten	1.655	1.612	1.572	1.572	1.572
Totaal lasten	8.393	8.277	8.217	8.234	8.256
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	6.115	5.281	5.774	6.339	6.339
Overige baten	2.700				
Totaal baten	8.815	5.281	5.774	6.339	6.339
Resultaat voor bestemming	422	-2.996	-2.443	-1.895	-1.917
Toevoegingen aan reserves	483	58	56	540	540
Onttrekkingen aan reserves		457	44		
Resultaat na bestemming	-61	-2.597	-2.455	-2.435	-2.457

De omvang van de post 'Overige baten' in de begroting 2008 is het gevolg van hogere inkomsten uit bouwleges voor de Spoorzone.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Dienstverlening	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Stortingen					
Reserve vervangingsinvesteringen publieksbalie	62	58	56	55	55
Reserve leges bouwvergunningen	421			485	485
Totaal stortingen	483	58	56	540	540
Onttrekkingen					
Reserve leges bouwvergunningen		457	44		
Totaal onttrekkingen	0	457	44	0	0
Saldo resultaatbestemming	-483	399	-12	-540	-540

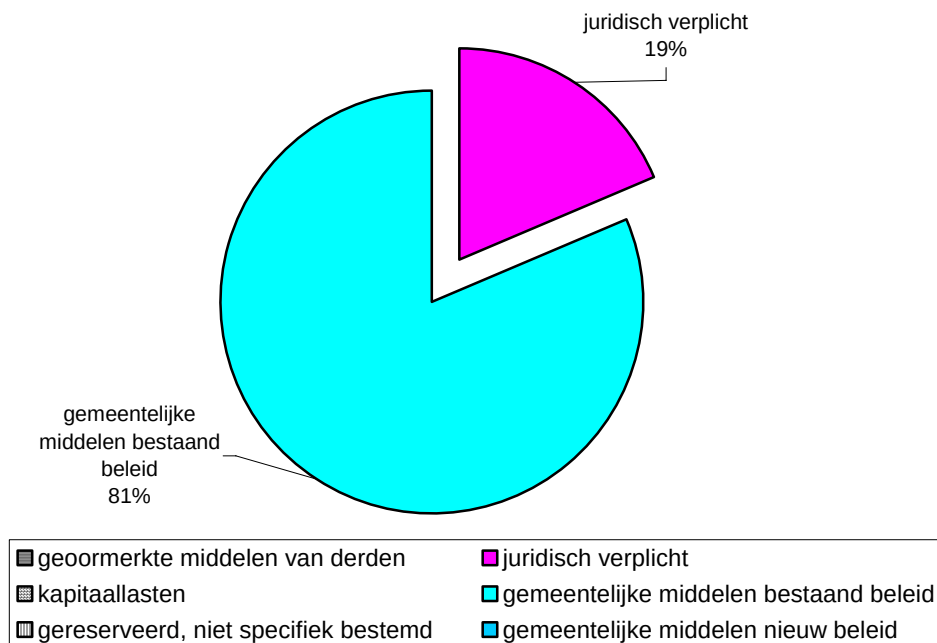
Toelichting op mutaties in reserves 2009 > € 100.000

Reserve leges bouwvergunningen

Deze reserve dient om de kosten van het bouwtoezicht van grote bouwprojecten, die zich over meerdere jaren uitstrekken, te egaliseren.

Budgetflexibiliteit

deelprogramma Dienstverlening budgetflexibiliteit

Toelichting

Het aandeel van de juridisch verplichte lasten is kleiner dan in 2008. Dit wordt veroorzaakt door het vervallen van de doorbetalingen aan het Rijk voor leges van verblijfsvergunningen. Evenals vorig jaar bestaan de gemeentelijke middelen bestaand beleid voor een groot deel uit gemeentelijke uitgaven die gerelateerd zijn aan bouwvergunningen.

Investeringsplan

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Dienstverlening						
Bedragen x € 1.000						
Klantcontactcentrum (rendabel)	1.627	761	575	291		

Toelichting investeringen 2009

Klant Contact Centrum (rendabel)

In september 2006 heeft de raad besloten over de nota KCC. Voor 2007-2009 is een aanvullend investeringsbedrag ad € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld. Deze rendabele investering verdient zich op termijn terug.

Delta

Het deelprogramma Delta is per 1 januari 2009 opgeheven en geïntegreerd in de (deel)programma's Dienstverlening en Organisatie. In de definitieve programmabegroting zal de opheffing van het deelprogramma Delta – als de raad een besluit heeft genomen – worden verwerkt.

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Delta	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Programmakosten	1.236	360	137	137	
Totaal lasten	1.236	360	137	137	0
Resultaat voor bestemming	-1.236	-360	-137	-137	0
Toevoegingen aan reserves	500	600			
Onttrekkingen aan reserves	1.736	930	137	137	
Resultaat na bestemming	0	-30	0	0	0

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma					
Delta	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten					
<i>Nieuw beleid</i>					
Regeldrukvermindering		30			
Totaal mutaties lasten	0	30	0	0	0
Saldo resultaat	0	-30	0	0	0

Nieuw beleid (onder te brengen in het programma Dienstverlening)

Regeldrukvermindering (deregulering)

Het terugdringen van de regeldruk voor ondernemers en burgers is één van de speerpunten van het huidige college. Deze regeldruk dient merkbaar te worden teruggedrongen. In 2008 worden de mogelijkheden geïnventariseerd. In 2009 zal er verder vorm gegeven moeten worden aan het terugdringen van (overbodige) regels daarvoor is beperkt capaciteit beschikbaar. Het project regeldrukvermindering zal in 2009 vormkrijgen. Voorgesteld wordt een incidenteel bedrag beschikbaar te stellen van € 30.000.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Delta	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Reserve Delta	500	600			
Totaal stortingen	500	600	0	0	0
Onttrekkingen					
Algemene reserve A	500	600			
Reserve Delta	1.236	330	137	137	
Totaal onttrekkingen	1.736	930	137	137	0
Saldo resultaatbestemming	1.236	330	137	137	0

Toelichting op mutaties in reserves 2009 > € 100.000

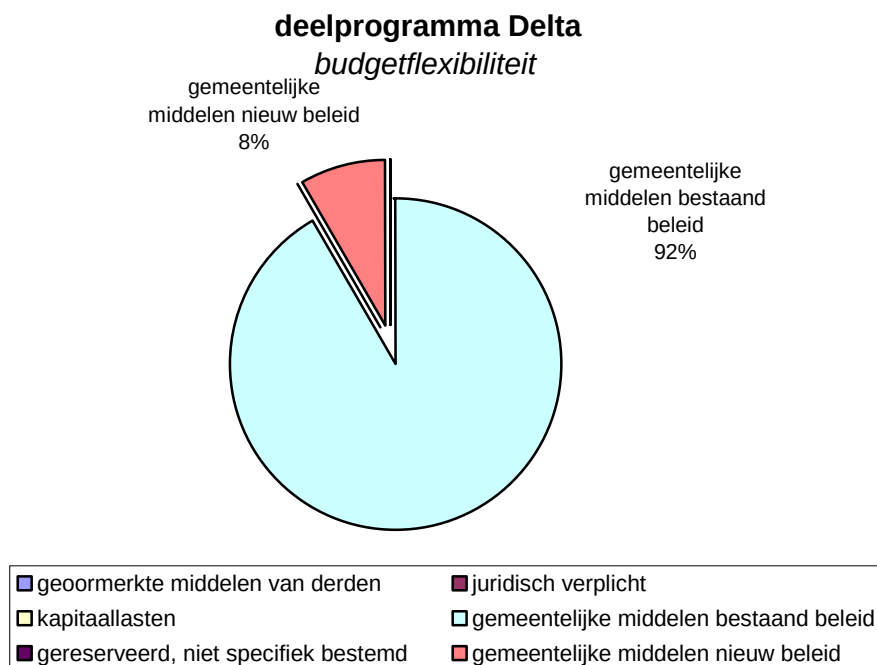
Reserve Delta

Deze reserve dient om de uitgaven met betrekking tot Delta te dekken. Hier vallen o.a. het klantcontactcentrum en de Midoffice onder.

Algemene reserve A

Vanuit de algemene reserve wordt een bijdrage geleverd aan de dekking van het deelprogramma Delta. Deze onttrekking wordt gestort in de reserve Delta.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

In deze grafiek zijn de uitgaven zichtbaar van het deelprogramma Delta. In tegenstelling tot vorig jaar zijn er in 2009 gelden voor nieuw beleid toegekend aan dit deelprogramma.

Samenvatting totale baten en lasten van het programma Dienstverlening

Totale baten en lasten in het programma					
Dienstverlening	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten	9.629	8.637	8.354	8.371	8.256
Baten	8.815	5.281	5.774	6.339	6.339
Resultaat voor bestemming	-814	-3.356	-2.580	-2.032	-1.917
Toevoegingen aan reserves	983	658	56	540	540
Onttrekkingen aan reserves	1.736	1.387	181	137	0
Resultaat na bestemming	-61	-2.627	-2.455	-2.435	-2.457

Wonen, zorg en welzijn

Het programma Wonen, zorg en welzijn is ingedeeld in twee deelprogramma's: deelprogramma Zorg met aandacht en deelprogramma Gezond en actief.

Het deelprogramma Zorg met aandacht is specifiek gericht op burgers die extra ondersteuning nodig hebben voor hun deelname aan de samenleving. We richten ons hierbij primair op de burgers van 23 jaar en ouder.

Het deelprogramma Gezond en actief richt zich op de zelfredzame burgers. De gemeente richt zich ten opzichte van deze burgers, samen met de instellingen binnen de gemeente die actief zijn op de gebieden wonen, zorg, welzijn en sport, naast wettelijke taken vooral op een stimulerende, faciliterende en informerende rol.

Hierna werken wij voor beide deelprogramma's de 3 W-vragen afzonderlijk uit.

Zorg met aandacht

Algemene doelstelling

Delft wil graag een stad zijn waarin elke Delftenaar zich thuis kan voelen, perspectief en keuzemogelijkheden heeft en prettig woont en samenleeft met andere Delftenaren. Samen leven is daarbij de rode draad. In het Wmo-beleidsplan wordt onder de noemer "Delft voor elkaar" invulling gegeven aan modern burgerschap. "Delft voor elkaar" betekent rekening houden met elkaar en zorgen zodat niemand in eenzaamheid en isolement hoeft te leven, zodat alle mensen mee kunnen doen, waaronder ook kwetsbare groepen. Dit geldt ook voor mensen die zich (nog) niet voldoende thuis voelen in onze stad en daarom aan de zijlijn van de maatschappij staan of uit de boot dreigen te vallen. Van ieder verwachten we dat men naar eigen kracht en wens een steentje bijdraagt aan het (samen) leven in wijk en buurt.

We richten ons in dit deelprogramma op de volgende doelgroepen:

- Niet zelfredzame ouderen
- Mensen met een verstandelijke beperking
- Mensen met een lichamelijke beperking
- Mensen met een psychosociale of psychische problematiek
- Mensen die zich eenzaam voelen.

De ambities worden gerealiseerd met behulp van diverse partners op het gebied van (gezondheids-)zorg in de stad. De rol van de gemeente is regievoering.

Beleidskaders

Voor Zorg met aandacht zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): per 1 januari 2007 zijn de Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG), de Welzijnswet en delen uit de AWBZ opgegaan in de Wmo. Eind 2007 is het Meerjarenbeleidsplan Wmo 2008-2011 voor Delft vastgesteld. De uitwerking vindt plaats in diverse nota's die in 2008 gereed zijn gekomen.

De prestatievelden binnen de Wmo worden in een aantal programma's vorm en inhoud gegeven, binnen het programma WZW liggen beleidsmatig de meeste prestatievelden. De coördinatie van alle prestatievelden vindt dan ook vanuit dit programma plaats.

Delft is centrumgemeente voor signalering en toeleiding OGGZ, maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en vrouwenopvang (inclusief huiselijk geweld). Genoemde beleidsterreinen zijn binnen het gemeentelijk Wmo beleid samengebracht onder de term OGGZ. Binnen dit kader is Delft verantwoordelijk voor het creëren van voldoende voorzieningen en preventieactiviteiten binnen Delft, Westland en Oostland. De nadruk binnen het beleid ligt op de ketenaanpak. Eén van de onderdelen betreft een plan van aanpak gericht op het voorkomen en verder terugdringen van dakloosheid (Kompas). Samen met de regiogemeenten is een strategisch plan OGGZ voor 2008 en 2009 opgesteld.

De gemeente is in het kader van de Wmo verantwoordelijk voor het verstrekken van huishoudelijke hulp, hulpmiddelen, woningaanpassingen en vervoersvoorzieningen aan gehandicapten en ouderen. Binnen het gehandicaptenbeleid ligt de nadruk op toegankelijkheid en inclusief samenleven. In het kader van de Wmo is een aantal subsidieregelingen vanuit de AWBZ overgeheveld naar de gemeente. In 2009 komt daar de AWBZ-functie Ondersteunende begeleiding op psychosociale grondslag bij. Deze wordt ingezet binnen de maatschappelijke opvang en voor gezinnen met een meervoudige problematiek.

Zorg met aandacht		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Het versterken van de eerstelijnszorg in Delft	Gezondheidscentra	2001
Bestedingsvoorstel 2005-2008 van de gereserveerde EZH-middelen 'tegengaan sociaal isolement en ondersteuning vrijwilligers'	Sociaal isolement	November 2005
Nota maatschappelijk herstel veelplegers	Verslaafde veelplegers	December 2005
Project toegankelijkheid Openbare gebouwen Delft	Toegankelijkheid gebouwen	December 2006
Convenant Vangnet Laatste Kansbeleid	Huisuitzettingenbeleid	December 2007
Nota Nieuwe kansen door de Wmo	Kaders nieuw beleid individuele verstrekkingen Wmo	December 2007
Nota Wonen, Zorg en Welzijn 2008 - 2011	Wonen, zorg en welzijn (uitwerking Wmo-beleidsplan)	Februari 2008
Meerjarenbeleidspan Wmo 2008-2011	Visie Wmo	November 2007
Nota Lokaal gezondheidsbeleid/OGGZ	o.a. OGGZ/verslavingsbeleid/ maatschappelijke opvang/beleid geweld binnenshuis en preventief gezondheidsbeleid (uitwerkingsplan WMO beleidsplan)	Najaar 2008
Nota mantelzorg/ vrijwilligers	Mantelzorg en vrijwilligers (uitwerking Wmo-beleidsplan)	November 2008

Ontwikkelingen

Er is sprake van een toenemende sociaal-maatschappelijke problematiek en verdere extramuralisering vanuit instellingen voor 24-uurszorg. Mede door het actiever signaleren en toeleiden op het gebied van de OGGZ neemt de vraag sterk toe. Dit leidt niet alleen tot een toenemende druk op gemeentelijk gefinancierde voorzieningen als maatschappelijke opvang en

ambulante verslavingszorg, maar ook op voorzieningen zoals het algemeen maatschappelijk werk, GGZ en de schuldhulpverlening. De doeluitkering voor Maatschappelijke Opvang en Verslavingsbeleid is niet kostendekkend. Bij de totstandkoming van deze programmabegroting is nog niet duidelijk hoe de op handen zijnde herverdeling van de landelijke middelen vanaf 2009 voor Delft zal uitpakken. In de nota lokaal gezondheidsbeleid "Kwaliteit van leven telt" wordt hier wel een prognose van gegeven.

Steeds meer taken worden door het rijk naar gemeenten gedelegeerd; in een aantal gevallen zonder budget. Een voorbeeld hiervan is de nazorg voor ex-gedetineerden. Op het gebied van huiselijk geweld is veel in beweging. Eind 2008 zal de Wet tijdelijk huisverbod van kracht worden. Daarnaast krijgt Delft als centrumgemeente de opdracht om een actieplan in te voeren gericht op het terugdringen en sneller signaleren van kindermishandeling.

Het overhevelen van preventie- en zorgactiviteiten van de AWBZ naar gemeenten en de individuele zorgverzekering leidt tot het mogelijk wegvallen van een aantal GGZ-activiteiten die tot nu toe vanuit de AWBZ werden gefinancierd.

Er is nog steeds sprake van een zorgelijke situatie wat betreft het alcoholgebruik onder jongeren. Drinken op jonge leeftijd kan onder meer ernstige gezondheidsschade opleveren. Een effectieve aanpak bestaat naast voorlichting vooral uit wettelijke handhaving met betrekking tot de verkrijgbaarheid van alcohol. De gemeentelijke mogelijkheden zijn daarin tot op heden beperkt. In 2008 is een aanpak uitgewerkt die in 2009 verder ter hand genomen zal worden. Ondanks het feit dat er ideeën leven over wettelijke aanpassingen is het nog onduidelijk of de mogelijkheden voor gemeentelijke handhaving in 2008 worden verruimd.

In de tweede helft van 2009 wordt een wetswijziging van de WMO verwacht. De belangrijkste wijziging betreft de bepaling dat thuiszorgorganisaties niet langer zonder toestemming van de cliënt alphahulp mogen inzetten voor bijvoorbeeld zorg in natura.

Er komen de komende jaren steeds meer zorgbehoevende ouderen. Delft wil hier op inspelen door de ontwikkeling van woonservicezones maar ook door extra inzet te plegen op het gebied van zorg en welzijnsarrangementen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

De doelstellingen binnen dit deelprogramma zijn een selectie uit de Wmo-nota en de uitwerkingsnota's van de Wmo. In 2008 zal voor deze doelstellingen een nulmeting plaatsvinden.

Zorg met aandacht		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Vroegsignaleren en ontwikkelen ketenaanpak gericht op maatschappelijk herstel	• Verbetering ketenaanpak • Investeren in niet-geïndiceerde vormen van zorg en woonbegeleiding • Doorontwikkelen van vindplaats gerichte zorg • Deskundigheidsbevordering van signaleerders en verwijzers • Verbetering samenwerking rondom depressie • Koppeling van signalerings- en toeleidingsaanpak OGGZ aan de wijkaanpak, eerstelijns-gezondheidszorg en jeugdketen. • Doorontwikkeling outreachend werken binnen de GGZ, verslavingszorg en maatschappelijk werk	
Tussen 2008 en 2010 is	• Uitvoering convenant Laatste Kansbeleid	

Zorg met aandacht		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
dakloosheid a.g.v. huisuitzettingen tot minder dan 30% van het niveau van 2005 teruggedrongen		
Het aantal gevallen van huiselijk geweld is in 2011 onder dat van 2007 en de recidive is substantieel teruggedrongen	• Implementatie Wet tijdelijk huisverbod • Actieplan terugdringen kindermishandeling • Verbetering ketenaanpak huiselijk geweld	
In 2011 geven minder mensen aan dat ze sociaal geïsoleerd zijn. Geïsoleerde mensen hebben meer contacten in de wijk.	• In de straat-tot-straat aanpak wordt sociaal isolementesignaleerd • Professionals op vindplaatsen worden getraind om sociaal isolement te herkennen • Invoering van woonservicezones • Aanpassing programma sociaal-cultureel werk	
Zo lang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren	• Afronden woonservicezone Buitenhof en vormgeven woonservicezone Voorhof en Vrijenban • 6 monumentale openbare gebouwen toegankelijk maken • Beleid ontwikkelen toegankelijkheid scholen en kinderopvang • Jaarlijkse toegankelijkheidsprijs • Uitbreiding van het zorgabonnement	
In 2011 kunnen kwetsbare groepen gemakkelijker meedoen aan activiteiten en voelen zij zich hier ook welkom	• D.m.v. een gerichte programmering worden de activiteiten van de BWD toegankelijk en aantrekkelijk gemaakt voor kwetsbare groepen • Betrekken van zorgorganisaties m.b.t. het gebruik maken van welzijns- en vrijetijdsaanbod door hun cliënten	
In 2011 is meer dan een kwart van de voorzieningen in Delft voor welzijn, vrije tijd, sport ingericht op deelname van kwetsbare groepen	• Organiseren van activiteiten waaraan mensen met en zonder beperking deelnemen • BOS projecten worden ingezet om de toegankelijkheid van vrijetijdsvoorzieningen te vergroten	
Het aanvragen van een indicatie voor enkelvoudige zorg wordt vereenvoudigd	• Het Startpunt WZW krijgt een rol bij de indicatiestelling voor huishoudelijke hulp en aanleunwoningen	
Beperken alcoholmisbruik jeugdigen	• Uitvoering Plan van aanpak	
In 2011 zijn er voor mensen met een (tijdelijke) zorg- of ondersteuningsaanvraag meer keuzemogelijkheden in woonvormen	• Er komt een schakelpunt WZW dat vraag en aanbod bij elkaar gaat brengen. • Realiseren van een short-stay mogelijkheid voor o.a. maatschappelijke opvang en slachtoffers van huiselijk geweld.	
Evaluatie beleid Wmo	• Eind 2009 tussenevaluatie van het meerjaren beleidsplan 2008–2011	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

Terugdringen van dakloosheid

Er is een plan van aanpak dakloosheid opgesteld. Dit plan beoogt de komende jaren alle dakloze burgers en degenen die dat dreigen te worden, te voorzien van een passend individueel traject gericht op wonen, zorg, dagbesteding en inkomen. Vooralsnog richt het plan zich op mensen die feitelijk dak- of thuisloos zijn (+/- 175). In 2008 is een coördinatiepunt ingericht. Van hieruit worden genoemde individuele trajecten uitgezet. Daarnaast is een spreekuur voor daklozen ingericht.

Door de toenemende aandacht voor signalering en toeleiding- en de afbouw van AWBZ voorzieningen ontstaat een groeiende vraag naar ondersteuning van personen en gezinnen met psychosociale problematiek. Het gaat hier enerzijds om hulp in de vorm van woonbegeleiding en gespecialiseerde zorg en anderzijds om hulp bij praktische problemen op het gebied van o.a. financiën en wonen. Naast het feit dat hulpinstellingen en verschillende gemeentelijke afdelingen hierin nauw samen dienen te werken zal dit naar verwachting leiden tot toenemende financiële druk.

Verbeterde aanpak terugdringen huishuizingen

Er is een nieuw convenant Laatste Kansbeleid afgesloten; dit bestaat uit een preventief traject en een vangnetconstructie voor huishoudens die in het preventieve traject niet geholpen kunnen worden.

Het aantal meldingen voor de vangnetfase stijgt wat tot gevolg heeft dat ook de behoefte aan pensionwoningen stijgt. Hiervan hebben we er naar inschatting in 2009 meer nodig dan het aantal dat nu beschikbaar is.

Toenemende aandacht voor huiselijk geweld

De gemeente krijgt te maken met nieuwe wetgeving over het tijdelijk uithuis plaatsen van de daders. Deze wet geeft aan de burgemeester de bevoegdheid om de pleger tijdelijk de toegang tot het huis te ontfangen. Gedurende deze periode dient er snel hulpverlening tot stand gebracht te worden. Politie en het advies en steunpunt huiselijk geweld hebben hierin de belangrijkste taak. VWS stelt extra financiële middelen ter beschikking. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk afstemming binnen Haaglanden.

Voorkomen en tegengaan van sociaal isolement

De huidige aanpak van sociaal isolement wordt verder versterkt en verbreed. De welzijnsinstellingen zetten zich actief in op het signaleren van sociaal isolement en zetten zich in laagdrempelige activiteiten te organiseren. Ook de activiteiten gericht op het bevorderen van cohesie in de wijk en het terugdringen van taalachterstand bij allochtonen zullen naar verwachting een positieve bijdrage leveren.

Zo lang mogelijk zelfstandig wonen

De woonservicezone is er op gericht om mensen de mogelijkheid te bieden om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. In de woning kan dan gebruik worden gemaakt van diverse zorg- en welzijnsdiensten. In 2006 is gestart met Buitenhof, deze woonservicezone nadert inmiddels zijn voltooiing. In Voorhof is het project Ouderenproof, met allerlei aanbevelingen aan de gemeente en alle betrokken instellingen afgerond. Medio 2008 is Ouderenproof gestart in Vrijenban.

Voortzetting van het meerjarenbeleid om openbare gebouwen toegankelijk te maken voor mensen met een functiebeperking aan de hand van de Delftse checklist. In 2008 zijn 34 gebouwen toegankelijk gemaakt. In 2009 worden 6 monumentale panden aangepakt. Verder wordt het beleid ontwikkeld om de schoolgebouwen toegankelijk te maken. De Toegankelijkheidsprijs wordt jaarlijks uitgereikt om te stimuleren dat bedrijven en instellingen aandacht besteden aan toegankelijkheid.

Het Zorgabonnement dient een basisvoorziening te worden voor ouderen en kwetsbare burgers; dit vereist een uitbreiding van het pakket en het vergroten van deelname. In 2009 moet het nieuwe abonnement verkrijgbaar zijn voor alle burgers die dit wensen.

Kwetsbare doelgroepen hebben andere woonwensen en andere behoeften op het gebied van huisvesting dan de andere burgers. Op basis van demografische gegevens en wachtlijstgegevens wordt de vraag in kaart gebracht. Daarnaast komen er ook locaties beschikbaar die zeer geschikt zijn om kwetsbare doelgroepen te huisvesten. De taak van het schakelpunt is de vraag en het aanbod op elkaar af te stemmen.

Kwetsbare doelgroepen doen mee aan de samenleving

Er worden verschillende activiteiten uitgezet om kwetsbare doelgroepen deel te laten nemen aan het welzijns- en vrijetijdsaanbod. Zorgpartijen gaan hierin nauwer samenwerken. Per wijk is een budget beschikbaar t.b.v. activiteiten gericht op integreren van kwetsbare groepen. De Buurt-Onderwijs-Sport (BOS) projecten worden ingezet om de toegankelijkheid van vrijetijdsvoorzieningen en de brede school te vergroten.

Indicatiestelling enkelvoudige zorg

In 2008 wordt onderzocht hoe de indicatiestelling t.b.v. de enkelvoudige zorg zoals huishoudelijke hulp en t.b.v. de aanleunwoningen kan worden vereenvoudigd. De wens is om het Wmo-loket Startpunt Wonen Zorg Welzijn (WZW) hierin een belangrijke rol te laten spelen. Begin 2009 moet de nieuwe werkwijze, na een uitgebreide informatiecampaagne, van start gaan.

Beperken alcoholmisbruik jeugdigen

Er wordt in samenwerking met medewerkers die bezig zijn met de beleidsvelden veiligheid en jeugd uitvoering gegeven aan een plan van aanpak voor het terugdringen van alcoholmisbruik door jongeren. Het plan richt zich behalve op de jongeren op hun ouders en intermediairen.

Ondersteuning mantelzorg

Het doel is dat Delftenaren weten wat mantelzorg is en dat mantelzorgers kunnen terugvallen op een ondersteuningsaanbod. We streven naar een sluitende aanpak in de ondersteuning waardoor Delftenaren zo lang als mogelijk en redelijk is voor hun naasten kunnen zorgen. Speerpunten zijn preventie en vroegsignalering van overbelasting bij mantelzorgers. Vanaf 2009 wordt mantelzorgondersteuning in Delft ondergebracht in het Startpunt WZW. Het Startpunt krijgt een actieve rol in het geven van informatie en advies over mantelzorg. In 2009 is er extra aandacht voor mantelzorgers van cliënten met psychiatrische en psychogeriatrische problematiek en voor jeugdige en allochtone mantelzorgers.

Evaluatie en monitoring

In 2009 zal een nieuwe monitor OGGZ voor DWO worden opgeleverd door de GGD-ZHW. Eind 2009 zal een tussenevaluatie plaatsvinden van het Meerjarenbeleidsplan Wmo 2008 – 2011.

In 2008 zal voor alle Wmo-doelstellingen een nulmeting plaatsvinden. In 2011 zal middels een vervolgmeting duidelijk worden of de doelstellingen behaald zijn. Door middel van kwartaalrapportages wordt de raad geïnformeerd over productie en doelstellingen.

Hoe volgen wij de voortgang:	2008	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Aanpassen gebouwen op toegankelijkheid	34	6	-		
Start woonservicezones per wijk	1	1	1		

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Zorg met aandacht	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kosten gemeentelijke organisatie	3.223	3.533	3.535	3.546	3.558
Programmakosten	21.537	20.455	20.308	20.395	20.415
Rente en afschrijving	1.290	1.035	1.031	1.048	1.200
Totaal lasten	26.050	25.023	24.874	24.989	25.173
Bijdragen van het Rijk	3.190	3.190	3.190	3.190	3.190
Overige baten	1.535	1.515	1.515	1.515	1.515
Totaal baten	4.725	4.705	4.705	4.705	4.705
Resultaat voor bestemming	-21.325	-20.318	-20.169	-20.284	-20.468
Toevoegingen aan reserves	208	44	44	44	44
Onttrekkingen aan reserves	1.634	796	457	464	464
Resultaat na bestemming	-19.899	-19.566	-19.756	-19.864	-20.048

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma					
Zorg met aandacht	2008	2009	2010	2011	2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
WMO Loket	30	30	35	35	35
Laatste Kans Beleid	110				
Veiligheidsmaatregelen zwembaden		80			
Totaal mutaties lasten	140	110	35	35	35
Baten					
<i>Bestaand beleid</i>					
WMO Loket dekking reserve WMO	30	30	35	35	35
Laatste Kans Beleid dekking reserve WMO	110				
Totaal mutaties baten	140	30	35	35	35
Saldo resultaat	0	-80	0	0	0

Bestaand beleid

Laatste kans beleid

Om de verhoogde instroom van gezinnen te bekostigen is in 2008 extra geld nodig. Dekking hiervoor is gevonden in de reserve Wmo (€ 110.000).

Wmo-loket

De Stichting Ouderenwerk Delft (SOD) is uitvoerder van het loket. Vanwege de grotere toeloop hebben zij een parttime coördinator moeten aanstellen. Dit wordt gedekt uit reeds beschikbaar Wmo-budget.

Veiligheidsmaatregelen zwembaden

Uit de verplichte Risico Inventarisatie & Evaluatie, uitgevoerd bij de drie zwembaden in Delft (Sportfondsenbad, Zwem & Squashcentrum en Zwembad Kerkpolder), is gebleken dat de (wettelijk verplichte) basisvoorziening om op een veilige manier werkzaamheden op de daken

van de betreffende accommodaties te verrichten ontbreken. Uit veiligheidsoverweging wordt voorgesteld de noodzakelijke maatregelen te treffen.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Zorg met aandacht	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Stortingen					
Reserve WMO	208	44	44	44	44
Totaal stortingen	208	44	44	44	44
Onttrekkingen					
Algemene reserve A	510	50			
Reserve dekking kapitaallasten	15	111	111	111	111
Reserve verkoopopbrengst EZH	217	215			
Reserve nutswinsten	64	0			
Reserve grote projecten	285	60	80	100	100
Reserve WMO	543	360	266	253	253
Totaal onttrekkingen	1.634	796	457	464	464
Saldo resultaatbestemming	1.426	752	413	420	420

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve dekking kapitaallasten

Deze reserve betreft voornamelijk bijdragen uit reserves ter dekking van (kapitaallasten van te activeren) investeringen. De onttrekkingen vloeien voort uit kapitaallasten van activa, die geheel of gedeeltelijk gedekt zijn uit reserves

Reserve verkoopopbrengst EZH

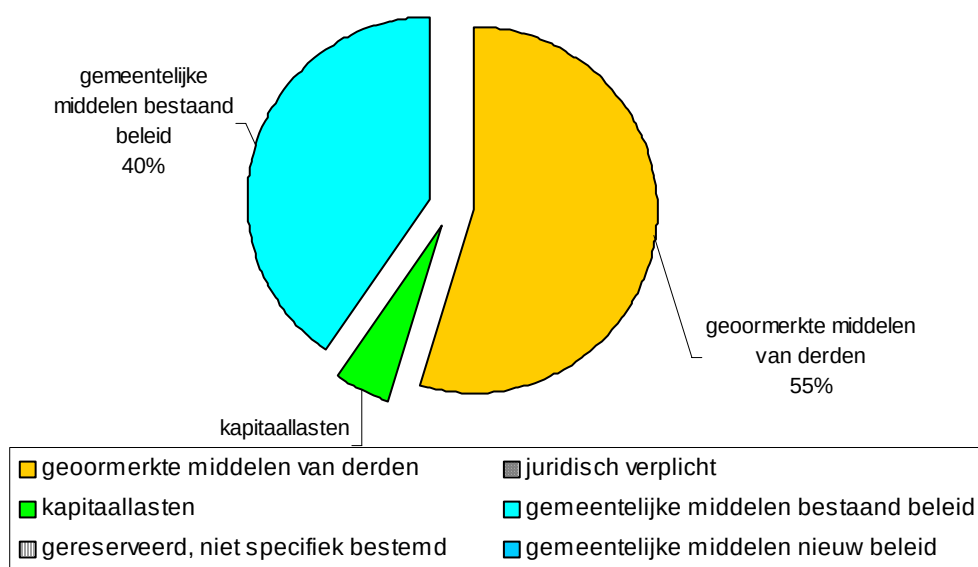
Betreft ouderenzorg (informatie en zorg) en bestrijding sociaal isolement.

Reserve WMO

Betreft egaliseriereserve WVG en egalisatie integratie-uitkering WMO.

Budgetflexibiliteit

deelprogramma Zorg met aandacht *budgetflexibiliteit*

Toelichting

De uitgaven in dit deelprogramma hebben voornamelijk betrekking op Rijksbijdragen en gelden WMO. Daarnaast betreffen de gemeentelijke middelen voornamelijk de ondersteuning van het Welzijnswerk en het Algemeen Maatschappelijk Werk.

Investeringsplan in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Zorg met aandacht						
Toegankelijkheid openbare gebouwen	2.714	848	595	452	453	366
Realisatie woonservicezones	2.800	400	600	600	600	600
Rookvoorzieningen welzijnsaccommodaties	50	50				
Welzijnsaccommodaties: verbouwing De Wending	153	153				
Nieuwbouw buurtgebouw Voorhof II	700		700			
Nieuw: Voorhof II: inrichting	45		45			

Toelichting investeringen 2009

Toegankelijkheid openbare gebouwen

De komende jaren worden een kleine 60 openbare en/of 50 onderwijsgebouwen toegankelijk gemaakt. Daartoe is een inventarisatie gemaakt van de bestaande situatie en wordt een pakket van eisen samengesteld dat die toegankelijkheid moet garanderen. Dit gebeurt in overleg met het panel gehandicaptenbeleid. Geraamd wordt dat de komende jaren een investering nodig is van € 2.800.000.

Realisatie woonservicezones

Jaarlijks wordt de planvorming van een woonservicezone gestart. Dit gebeurt op basis van het afgesproken programma van eisen en de resultaten van participatie van wijkbewoners via het traject ouderenproof. Vervolgens wordt in zeven jaar tijd het plan uitgevoerd. De opzet is dat in deze aanpak iedere wijk aan de beurt komt. Binnen iedere woonservicezone vinden de volgende activiteiten plaats, te weten: de herinrichting plaats van de openbare ruimte (doorgankelijkheid, verblijf en veiligheid), het (mee)realiseren van woon- en veiligheidskeurmerken van wooncomplexen en het realiseren van voorzieningen voor ouderen en andere groepen zorgvragers (ontmoeting, domotica etc.).

Rookvoorzieningen welzijnsaccommodaties

Binnen de welzijnsaccommodaties is de afgelopen tijd ingezet op het verminderen van alcoholgebruik en niet meer roken. In overleg met de bezoekers wordt dit nu binnen de centra uitgewerkt.

Welzijnsaccommodaties

Verbouwing van wijkaccommodatie De Wending.

Nieuwbouw buurtgebouw Voorhof II

Het huidige buurtgebouw Voorhof II wordt in stand gehouden tot en met 2008. Daarna zal voor € 700.000 nieuwbouw plaatsvinden.

Nieuw Voorhof II: inrichting

Om het nieuwe gebouw in te richten is er een bedrag geraamd van € 45.000.

Gezond en actief

Voor een vitale stad met vitale burgers

Algemene doelstelling

In het deelprogramma Gezond en actief zijn een goede gezondheid, sociaal contact en een prettige woning speerpunten. De gemeente stimuleert dat mensen een gezonder levenspatroon ontwikkelen. Onderdeel hiervan is het tegengaan van roken, overgewicht, alcohol- en drugsmisbruik en depressiviteit. Preventie, vroegsignalering en een betere samenwerking van de eerste lijnsdisciplines onderling en tussen de eerste en tweedelijns gezondheidszorg zijn hierbij voorwaarden.

Het welzijnswerk in Delft moet bijdragen aan het vergroten van participatie en emancipatie. Initiatieven in de stad worden bevorderd, vrijwilligers worden bij het werk betrokken en sociaal isolement moet worden doorbroken. De sociale infrastructuur van Delft moet bevorderen dat iedereen deelneemt aan het samenleven in de stad en niemand aan de kant blijft staan. Wat betreft randvoorwaarden gaat de aandacht uit naar het ondersteunen, stimuleren, signaleren en doorverwijzen van vrijwilligers en deelnemers.

In samenwerking met lokale partijen zoals corporaties, ontwikkelaars en zorginstellingen werkt de gemeente aan het realiseren van de gewenste woningen en woonmilieus. Daarbij worden wonen, werken en leren meer gemengd en wordt gewerkt aan voldoende huisvesting voor studenten, startende ondernemers, kenniswerkers, ouderen, gezinnen en kwetsbare doelgroepen. Bij nieuwbouw is aandacht voor duurzame, toegankelijke woningbouw passend bij verschillende leefstijlen in nieuwstedelijke woonvormen. Bestaande woningen worden eerlijk verdeeld, waarbij aandacht is voor de huisvesting van kwetsbare doelgroepen in iedere Delftse woonwijk. Een gezond binnenklimaat en een veilige woonomgeving zijn tevens belangrijke aspecten. We werken vanuit een integrale benadering de gebiedsagenda uit.

Het maatschappelijk belang van sport wordt steeds groter. We stimuleren Delftenaren om vanuit het gezondheidsoogpunt aan de norm gezond bewegen te voldoen. We sluiten daarbij aan bij landelijke doelstellingen opgenomen in het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen.

In 2008 heeft de gemeente zich aangesloten bij dit Nationale Actieplan Sport en Bewegen. Met de middelen die bij dit actieplan horen kan Delft een stevige impuls gaan geven aan het in beweging krijgen van Delftenaren die nu te weinig of niet bewegen.

Beleidskaders

In de grondwet is vastgelegd dat bevordering van voldoende woongelegenheid een zorg voor de overheid is. De zorg ligt volgens de wet en regelgeving primair bij de lokale en regionale overheden. Bij herziening van de woningwet in 1991 is daarnaast bepaald dat het niet alleen gaat om aantallen en bruikbaarheid van woningen en het waarborgen van de veiligheid en gezondheid van bewoners, maar dat ook de betaalbaarheid van wonen uitgangspunt moet zijn van overheidszorg.

De gemeente is in het kader van de Wet Collectieve en Preventieve Volksgezondheid verantwoordelijk voor het bewaken, beschermen en bevorderen van de volksgezondheid. De gemeente heeft deze taak deels opgedragen aan de GGD.

Eind 2006 publiceerde het ministerie van VWS de nota 'Kiezen voor gezond leven'. Daarin zijn de landelijke prioriteiten op het gebied van collectieve preventie voor vier jaar vastgelegd.

Voor Gezond en actief zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing.

Gezond en actief		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Nota Het versterken van de eerstelijnszorg in Delft	Gezondheidscentra	2001
Nota Ruimte voor spelen	Scheppen van voldoende mogelijkheden voor buitenspelen voor jeugd en jongeren	Oktober 2007
Woonvisie Delft 2008-2020	Kennis, kwaliteit en kansen	Februari 2008
Nota Wonen, Zorg en welzijn 2008-2011 'Het zal onze zorg zijn'	Actuele Visienota WZW incl. Wmo doelstellingen	Maart 2008
Nota Lokaal Gezondheidsbeleid "Kwaliteit van leven telt" 2008-2011 (incl. OGGZ)	Visie en doelstellingen in het kader van samenhangend gezondheidsbeleid	Najaar 2008
Nota Sport, Spel, Bewegen	Visie, doelstellingen en acties op het gebied van sporten, spelen en bewegen	Najaar 2008

Ontwikkelingen

In 2009 zijn de volgende interne en externe ontwikkelingen van invloed op het deelprogramma Gezond en actief:

- De Delftse bevolking wordt steeds ouder. Het is dus van groot belang dat de gezondheid zo lang mogelijk goed blijft. Preventie is hierbij een voorwaarde. Delft pleegt inzet op de landelijke preventiethema's. In 2009 gaat het om overgewicht en alcoholgebruik door jeugdigen. Te veel eten en drinken en te weinig bewegen hebben grote gevolgen voor de gezondheid. Te veel kinderen zijn op jonge leeftijd al te zwaar en gebruiken alcohol.
- De gemeente heeft er in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning een aantal taken en bevoegdheden bij gekregen en is verantwoordelijk voor negen prestatievelden. Veel prestatievelden worden binnen het deelprogramma Zorg en aandacht opgepakt.
Mensen zijn op zoek naar wegen om weer meer met elkaar in contact te komen en behulpzaam te zijn. De gemeente speelt hier op in, bijvoorbeeld met het burenhulpproject.
- De woningbouwproductie en de realisatie van andere bouwprojecten leiden in combinatie met een krappe arbeidsmarkt en stijgende grondstofprijzen tot een snelle stijging van de bouwkosten, waarmee de bouw vertraging oploopt.
- In de regionale structuurvisie wordt de nieuwe bouwopgave verwoord: verdichten rondom knooppunten van het openbaar vervoer.
Bij herstructurering worden zowel de fysieke als de sociale aspecten gelijktijdig opgepakt. Een goed voorbeeld hiervan is de aanpak in Poptahof.
- Zowel landelijk als lokaal wordt een groot beroep gedaan op de inzet van sport, spel en bewegen als middel om de gezondheid (fysiek, mentaal en sociaal) te bevorderen. De integrale aanpak in Delft met projecten als Brede School, Sportvisie 2000 + 6 en Buurt-Onderwijs-Sport blijkt daarbij succesvol. Inmiddels wordt ook de verbinding gelegd met het beleidsterrein zorg. Dit sluit aan op het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB), een subsidieregeling van het ministerie van VWS. Delft krijgt daaruit in de jaren 2008, 2009 en 2010 een bijdrage, onder de voorwaarde zelf evenveel bij te dragen (verspreid over de jaren 2010, 2011 en 2012). Het NASB heeft als doelstelling om het percentage inactieven te verlagen en de percentages jeugdigen en volwassenen die aan de beweegnorm voldoen te verhogen. Voorwaarde voor inzet van middelen binnen het NASB is dat die gericht moeten zijn op uitvoering van activiteiten (niet denken maar doen).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Gezond en actief		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Goed kunnen wonen voor studenten, startende ondernemers, kenniswerkers en gezinnen	• De opgave per doelgroep wordt in 2008 vastgelegd in vierjarige prestatieafspraken met de woningcorporaties en zorginstellingen met halverwege een ijkmoment. • Realiseren van de woningbouwafspraken en daarvoor continueren van de aanjaagfunctie ook na 2009 • In 2009 starten met de realisatie van één of meerdere nieuwe locaties studentenhuisvesting voortvloeiend uit de Taskforce studentenhuisvesting 2008 • Realiseren van woonwerkwoningen • Realiseren aantrekkelijke stedelijke huisvesting voor gezinnen in groenstedelijke woonmilieus • Stimuleren particulier opdrachtgeverschap en consumentgerichte projectontwikkeling	

Gezond en actief		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Voldoende kwalitatief goede sociale woningen	- Realiseren van 30% sociaal bij nieuwbouw - Afspraken maken met woningcorporaties over de aanpak van de bestaande sociale voorraad	
Verbeteren beschikbaarheid woningvoorraad	- Pilot onrechtmatige bewoning - Bouwen voor doorstroming in middeldure en duurdere segment	
Een veilige vertrouwde woonomgeving met ruimte voor ontmoeting en spelen	- Inzet op onderscheidende woonmilieus - Uitgangspunten Woonkeur - Gebouwd parkeren - Uitwerken gebiedsagenda	
Energiezuinige, goed toegankelijke woningvoorraad met gezond binnenklimaat passend bij verschillende leefstijlen	- Woningen aansluiten op het warmtebedrijf - Nieuw stedelijke woonvormen ontwikkelen i.s.m. specialisten van TU Bouwkunde - Uitgangspunten Woonkeur toepassen - Pilot binnenklimaat opstarten met corporaties	
Meer perspectief op scholing en werk voor Delftse jongeren	Realiseren wonen-werken-leren ladder	
In 2010 zijn er meer Delftenaren die zich vrijwillig inzetten. Zij zijn tevredener over de geboden ondersteuning dan in 2007.	- Stimuleren en faciliteren vrijwillige inzet - Ontwikkeling ondersteuningsaanbod mantelzorgers - Opzetten van een digitaal loket - Uitrollen project burenhulp	
Een goede gezondheid voor elke Delftenaar en waar die gezondheid te wensen overlaat, het waarborgen van kwaliteit van leven.	Verder uitwerking geven aan de doelstellingen van de nota 'Kwaliteit van leven telt' in activiteiten: - Versterken samenwerking 1^e en 2^e lijn - Richten op risicofactoren en daaraan gerelateerde groepen - Aandacht voor gezondheid in flankerende beleidsterreinen - Ontwikkeling gezondheidscentra (Buitenhof en Tanthof) - Versterking van vroegsignalering in vindplaatsen en eerste lijn Uit de homo-nota: HIV-voorlichting en hulp in samenwerking met de GGD	50
Stimuleren gezondere leefstijl en leefomgeving	- Verder oppakken van inzet op tegengaan alcoholgebruik en overgewicht/obesitas - Start in 2009 met aanpak tegengaan depressiviteit - Aanpak baarmoederhalskanker - Aanpak binnenmilieu, waaronder project Energieke scholen en kinderopvang - Uitvoering geven aan het project vitaliteit in de wijken Buitenhof en Voorhof - Week van de gezondheid - Aanpak en modernisering sportaccommodaties - In 2009 worden drie BOS-projecten vervolgd. - In 2009 e.v. worden activiteiten in het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) ontwikkeld en uitgevoerd - Er komen experimenten met combifuncties (sport-bewegingsonderwijs - cultuur)	10 30 100

Gezond en actief		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Inzet op meer bewegen	- Het pilotproject Senioren in Beweging in Voorhof en Voordijkshoorn wordt verbreed naar andere wijken - Het pilotproject Integrale aanpak overgewicht in de wijk (Buitenhof) wordt uitgebreid naar andere wijken - Versterking en ondersteuning sport- en beweegorganisaties - Stimuleren van ontwikkeling en gebruik van nieuwe sport(vormen) - Bouwen van nieuwe sport, spel en beweeg mogelijkheden in de wijk (zoals schoolsport- en/of buurtsportorganisaties)	
Bewoners hebben in 2011 meer sociale contacten in de buurt/wijk dan in 2008	- Betrekken wijkbewoners bij BWD-activiteiten - Bevorderen contacten tussen mensen met verschillende culturele achtergrond	
Het aantal inwoners dat in 2011 actief is in de buurt in 2011 gegroeid t.o.v. 2006 (40%)	- Digitale vacaturebank - Uitvoeren straat-tot-straat aanpak - Inschakelen vrijwilligers bij activiteiten - Bedrijven bewust maken van mogelijkheden voor maatschappelijke betrokkenheid	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

Goed kunnen wonen voor studenten, startende ondernemers, kenniswerkers en gezinnen

Voor studenten is de opgave tot 2016 op realisatie van 3.600 eenheden bepaald. Dit is meer dan de huidige plannen bieden. Er is een stuurgroep opgericht om locaties te zoeken voor realisatie van de extra opgave. Voor de andere doelgroepen geldt dat een passend aanbod wordt gerealiseerd in de Delftse woningbouwplannen waarin ook ruimte wordt opgenomen voor vormen van particulier opdrachtgeverschap. Startende ondernemers worden gefaciliteerd met de ontwikkeling van dynamisch centrumstedelijke woonmilieus in o.a. TU-gebied, Schieoevers en TNO met functiemenging van wonen en werken. Voor gezinnen en kenniswerkers bieden projecten als Harnaschpolder, TNO en Spoorzone kansen. De uitdaging bij de huisvesting van gezinnen is aantrekkelijke huisvesting te realiseren in een stedelijke setting. De woningbouwproductie blijft achter bij de taakstelling. Ter versnelling van de woningbouwprojecten is een aanjaagteam ingesteld. Om de woningbouwproductie en realisatie van 30% sociaal te stimuleren, zet de gemeente BLS-subsidie (Basis Besluit Locatiegebonden Subsidies) in. Hiervoor is een verordening opgesteld. Voor 2010 moeten minimaal 1.290 sociale woningen en 2.710 marktwoningen zijn gebouwd om de subsidie te ontvangen. Zie voor meer informatie de notitie "stand van zaken woningbouwproductie" van juli 2008.

Voldoende kwalitatief goede sociale woningen

In het nieuwbouwprogramma zetten we in op 30% sociale sector (excl. studentenhuishuizing). Met de corporaties maken we afspraken over de aanpak en woningverbetering van de bestaande sociale voorraad.

Verbeteren beschikbaarheid woningvoorraad

Eind 2008 starten we met een pilot met één van de woningcorporaties voor de aanpak van onrechtmatige bewoning, die in 2009 doorloopt. Binnen Delft zijn beperkte mogelijkheden voor doorstroming naar het middeldure en duurdere woonsegment vanwege het beperkte aanbod daaraan. In het nieuwbouwprogramma ligt het accent op deze woonsegmenten.

Een veilige vertrouwde woonomgeving met ruimte voor ontmoeting en spelen

We werken met partijen aan een veilige en vertrouwde omgeving door slim ontwerpen, (her)inrichten en zorgvuldig beheren van het openbaar gebied met als doel het vergroten van ontmoetingskansen, ruimte voor sport en spel, toegankelijkheid etc. In sommige buurten vereist de sociaal economische positie van de bevolking en de eenzijdigheid van de voorraad een integrale aanpak. Vanuit een samenhangende aanpak van fysieke, sociale en beheersmaatregelen werken we de gebiedsagenda uit.

Meer perspectief voor Delftse jongeren

Samen met onderwijsinstellingen, bedrijven en vastgoedpartners werken aan dwarsverbanden en functiemenging van wonen, leren en werken in de vorm van stages, leerbedrijven etc.

Energiezuinige, goed toegankelijke woningvoorraad met gezond binnenklimaat passend bij verschillende leefstijlen

Binnen het warmtebedrijf wordt gestreefd naar het aansluiten van een fors aantal woningen op het warmtenet. In 2008 hebben alle corporaties hun woningbezit op EPN-norm gelabeld. Op basis van deze informatie wordt bepaald welk ambitieniveau haalbaar en gewenst is. Bij nieuwbouw wordt ingezet op nieuwstedelijke woonvormen, waarbij duurzaamheid, veiligheid en toegankelijkheid evenzo belangrijke aspecten zijn. Hiervoor streven we in 2009 naar het vormen van een expertisecentrum met TU Bouwkunde.

Een goede gezondheid voor elke Delftenaar en waar die gezondheid te wensen overlaat, het waarborgen van kwaliteit van leven

In het najaar van 2008 wordt de nota Lokaal Gezondheidsbeleid "Kwaliteit van leven telt", gepresenteerd. In de nota staat het gemeentelijke gezondheidsbeleid voor de periode 2008 tot en met 2011 beschreven. De rode draad door de nota heen is "Kwaliteit van leven".

De nota zet specifiek in op de aanpak van gezondheidsrisico's en -problemen in relatie tot de groep burgers met een lage sociaal-economische status¹ (SES). Bij deze groep is de gezondheid significant slechter dan bij personen met een hogere SES.

Het bevorderen van een goede gezondheid en een goede leefstijl vraagt een brede betrokkenheid van werkers in de zorg. Belangrijke aandachtspunten zijn: het versterken van de ketensamenwerking en het goed neerzetten van de regie op klantniveau (Centra voor Jeugd en gezin, Meldpunt Bezorgd?)

Op tijd (beginnende) problemen signaleren is een andere belangrijke bouwsteen voor effectief gezondheidsbeleid. Daarom wordt ingezet op het versterken van vroegsignalering in vindplaatsen en de eerste lijn.

Voor de kwetsbaarste groep burgers: chronisch zieken (zowel fysiek als psychisch), mensen met een beperking en een deel van de doelgroep van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) geldt bij uitstek de nadruk op het waarborgen van kwaliteit van leven. Dit vereist ondermeer van de samenleving en de omgeving van deze mensen dat die zich voor hen openstelt en ze uitnodigt om mee te doen. Delft gaat zich inzetten om het begrip "de inclusieve samenleving" voor deze groep te realiseren.

Stimuleren gezondere leefstijl en leefomgeving

Onder de noemer vitaliteit start een pilot om individueel een gezonde leefstijl te stimuleren. In het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) worden sport- en beweegactiviteiten ontwikkeld en uitgevoerd in samenwerking met lokale partners op het gebied van sport, recreatie, onderwijs, zorg en welzijn.

De renovatie van de atletiekbaan Brasserskade en de omzetting van vijf voetbalvelden naar kunstgras vindt plaats in 2008. Op sportpark Kerkpolder wordt één kunstgrasvoetbalveld aangelegd. Najaar 2008 verschijnt ook de toekomstvisie voor de zwembaden in Delft. Ook Sporthal Tanthof wordt als nieuwe accommodatie toegevoegd.

¹ Sociaal-economische status duidt op de positie van iemand op grond van inkomen, beroep en opleiding.

Inzet op meer bewegen

Het beleidsterrein sport heeft in de afgelopen tien jaar steeds meer relaties gelegd met andere beleidsterreinen (welzijn, onderwijs, zorg). Sport, spel en bewegen blijken een succesvol middel te zijn in achterstandssituaties. De vraag aan inzet van sport- en beweegorganisaties neemt dan ook in snel tempo toe. Ondersteuning en versterking van deze organisaties is van groot belang. Daarbij komt een mate van professionalisering, al dan niet gekoppeld aan de inzet van combinatiefuncties, aan de orde. Tegelijk moet het aanbod ook aan (blijven) sluiten bij de vraag. Daarvoor is vernieuwing in het sportaanbod noodzakelijk en moeten nieuwe vormen van sport geïntroduceerd worden. Tot slot zal de organisatie van activiteiten in toenemende mate via school- en buurtsportprogramma's plaatsvinden. Doelstelling is om in 2009 minimaal drie school/buurtsport organisaties te hebben gevormd.

Het aantal inwoners dat in 2011 actief is in de buurt in 2011 gegroeid t.o.v. 2006 (40%)

Thema's die in de wijk spelen worden in overleg met de programmaraden vertaald naar activiteiten. Speciale aandacht wordt besteed aan het bereiken van mensen met weinig sociale contacten en/of die zich in een kwetsbare positie bevinden.

Er wordt onderzocht of in het wijkcentrum Delft Noord (Brasserskade) een vrijetijdsprogramma kan komen voor psychiatrische patiënten die in de wijk wonen.

In 2011 zijn Delftenaren die zich vrijwillig inzetten tevredener over de geboden ondersteuning dan in 2008. Dit geldt voor zowel de organisatie waar ze actief zijn als voor de algemene vrijwilligersvoorzieningen in Delft.

We willen dat meer Delftenaren actief worden als vrijwilliger. Vrijwilligers kunnen een beroep doen op informatie, advies en trainingen. Daarnaast komt er een digitale vacaturebank die veel mogelijkheden biedt voor een goede matching tussen organisaties en vrijwilligers. Verder is er extra aandacht voor het vrijwilligerswerk door jongeren, allochtonen en GGZ-cliënten.

In een aantal nota's zijn de doelen bepaald tot 2011. In 2008 zal een nulmeting plaatsvinden.

In 2008 zal voor alle Wmo-doelstellingen een nulmeting plaatsvinden. In 2011 zal middels een vervolgmeting duidelijk worden of de doelstellingen behaald zijn.

Gezond en actief					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Woningbouwprogramma:					
• Aantal zelfstandige woningen markt	318	339	550	1.134	1.174
• Aantal zelfstandige woningen sociaal	8	289	391	503	330
• Aantal zelfstandige studentenwoningen	138	104	854	392	100
• Aantal onzelfstandige studenteneenheden	54	62	262	132	100
• Ingrijpende woningverbetering	200	304	20	30	0

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Gezond en actief	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kosten gemeentelijke organisatie	3.439	3.481	3.400	3.377	3.372
Programmakosten	21.243	18.959	15.072	14.563	14.562
Rente en afschrijving	382	352	222	211	206
Totaal lasten	25.064	22.792	18.694	18.151	18.140
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	590	626	626	626	626
Bijdragen van het Rijk	2.602	3.534	39		
Huren en pachten	760	827	827	827	827
Overige baten	10.118	9.706	9.706	9.707	9.706
Totaal baten	14.070	14.693	11.198	11.160	11.159
Resultaat voor bestemming	-10.994	-8.099	-7.496	-6.991	-6.981
Toevoegingen aan reserves	752	504	304	304	304
Onttrekkingen aan reserves	4.501	921	415	35	35
Resultaat na bestemming	-7.245	-7.682	-7.385	-7.260	-7.250

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma					
Gezond en actief	2008	2009	2010	2011	2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Urgentiecommissie Corporaties	5	40			
<i>Nieuw beleid</i>					
Binnenmilieu woningen		30	30		
Stoppen met roken		30	30		
Baarmoederhalskanker		10	10		
Defibrillatoren sportverenigingen		20	20		
Vernieuwing Sport		100	100	100	100
Totaal mutaties lasten	5	230	190	100	100
Saldo resultaat	-5	-230	-190	-100	-100

Bestaand beleid

Urgentiecommissies corporaties

De woningbouwcorporaties hebben altijd volledig de werkzaamheden uitgevoerd t.b.v. de urgenties. Gebleken is dat de corporaties meer kosten maken om de urgenties uit te voeren. Om de kosten te dekken is in 2008 en 2009 (resp. € 5.000 en € 40.000) beschikbaar. Voor de daaropvolgende jaren zal er een onderzoek plaatsvinden naar de bekostiging, de bemensing en de dekking van de leges.

Nieuw beleid

Verbeteren binnenmilieu woningen

Het plan van aanpak omvat vier elementen:

- Meer inzicht te krijgen in de klimaatgesteldheid van woningen
- Met corporaties een plan opstellen voor verbetering binnenklimaat in bestaande woningen.

- Bij te dragen aan meer bewustwording bij burgers over eigen handelen en binnenklimaat en hen meer te informeren over schadelijke stoffen in huis. De concrete aanpak kan onder meer bestaan uit een stadsbrede folder, inzetten van een instrument voor zelftesten van het binnenklimaat en informatievoorziening via de brede school voor ouders.
- In Delft zal een instrument geïntroduceerd worden waarmee bewoners zelf de het binnenklimaat in hun woning kunnen toetsen. Hiermee ontstaat bij burgers meer inzicht in het binnenklimaat en kunnen zij zelf welke gedragsverandering of fysieke ingreep de gesteldheid kan verbeteren.

Stoppen met roken

Roken is de belangrijkste vermijdbare oorzaak van vroegtijdige sterfte. Roken is een belangrijke risicofactor voor kanker, hart- en vaatziekten en een aantal longaandoeningen.

Jaarlijks sterven in Nederland 20.000 mensen aan 8 ziekten die verband houden met roken.

Stoppen met roken levert daarom veel gezondheidswinst op en zorgt ervoor dat mensen langer gezond leven.

Delft gaat in 2009 en 2010 de volgende maatregelen nemen:

- a. Voorlichting aan jongeren en de rookvrije klas
- b. Uitbreiden van rookvrije plekken
- c. Voorlichting aan zwangere vrouwen
- d. Aanbod stoppen met roken

Zelfonderzoek baarmoederhalskanker

Iedere vijf jaar krijgt elke vrouw tussen 30-60 jaar in Nederland een uitnodiging om deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek (WBO). Ondanks screening wordt in Nederland bij ongeveer 600-700 vrouwen per jaar baarmoederhalskanker vastgesteld. Er overlijden jaarlijks in ons land zo'n 200 vrouwen aan deze ziekte.

Uit een recente cijfers blijkt dat 35% van de vrouwen uit de doelgroep niet bij het onderzoek verschijnt.

Elders in Nederland is ervaring opgedaan met een zelfonderzoek in de thuissituatie. De ervaringen zijn positief. De gemeente Delft zal het initiatief nemen om dit instrument ook in Delft te introduceren. Invoeren hiervan dient gepaard te gaan met gerichte voorlichting en betrokkenheid van eerste lijnsdisciplines en relevante toeleiders.

Regeling defibrillatoren

Met de regeling "Defibrillatoren" worden Delftse sportverenigingen gestimuleerd tot het aanschaffen van een Automatische Externe Defibrillator (AED). Verenigingen die een AED aanschaffen komen in aanmerking voor een subsidie gelijk aan 50% van de aanschafkosten tot een maximum van € 1.000 per vereniging. Eén van de voorwaarden aan deze subsidie is dat de vereniging minimaal twee leden binnen de vereniging actief heeft die in het bezit zijn van een geldig EHBO-diploma, beschikken over de benodigde reanimatievaardigheden en instructie hebben gehad over de toepassing van de AED. Voor de kosten die verbonden zijn aan deze instructie kan de vereniging in het kader van deze regeling subsidie verkrijgen van € 25,- per lid tot een maximum van € 100,- per vereniging.

Deze regeling en de criteria wordt verder uitgewerkt in een beleidsregel op basis waarvan de subsidie beschikbaar gesteld kan worden.

Vernieuwing sport

Om realisatie van de doelstelling om Delftenaren aan de norm gezond bewegen te kunnen laten voldoen, en dan specifiek de groepen inactieven, moet een aantal voorwaarden worden ingevuld. Met de traditionele sportvormen en wijze van aanbieden van sporten wordt onvoldoende aansluiting en bereik gevonden bij de doelgroep. Enerzijds is innovatie van het sport/beweegproduct noodzakelijk – met de daarbij behorende accommodatieaanpassingen, anderzijds moeten bestaande organisaties zich aanpassen om het product op een andere wijze 'in de markt' te zetten, of moet de ontwikkeling van nieuwe organisatievormen zoals schoolsport/buurtsportverenigingen gestimuleerd worden.

Het gevraagde budget wordt besteed aan:

- innovatie sportproduct (o.a. relatie met TU Delft) aanpassing/vernieuwing accommodaties
- organisatieontwikkeling bij sportverenigingen tot multifunctionele school/buurtsportverenigingen
- regievoering op de bovenstaande onderdelen

Hiermee sluit Delft aan bij het Nationaal Deltaplan Sport en Bewegen (NASB). De middelen dienen tevens als cofinanciering voor de rijks subsidie NASB.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Gezond en actief	2008	2009	2010	2011	2012
	Bedragen x € 1.000				
Stortingen					
Reserve renovatie sportvelden	304	304	304	304	304
Reserve accommodatie buurt, onderwijs, sport	200	200			
Reserve dekking grote projecten	162				
Reserve dekking kapitaallasten	86				
Totaal stortingen	752	504	304	304	304
Onttrekkingen					
Reserve accomm. Buurt, Onderwijs, Sport	403	200			
Algemene reserve A	20				
Reserve renovatie sportvelden	50				
Reserve nutswinsten	200				
Reserve verkoopopbrengst EZH	273				
Reserve Grote Projecten	1.365	686	380		
Reserve dekking kapitaallasten	2.160	35	35	35	35
Reserve gebruikerszaken welzijnsaccom.	30				
Totaal onttrekkingen	4.501	921	415	35	35
Saldo resultaatbestemming	3.749	417	111	-269	-269

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve renovatie sportvelden

Jaarlijks wordt € 304.000 toegevoegd aan de reserve renovatie sportvelden. Uit deze reserve dekt de gemeente de kosten die gemoeid zijn met het renoveren van de diverse sportvelden die binnen de gemeentegrenzen liggen.

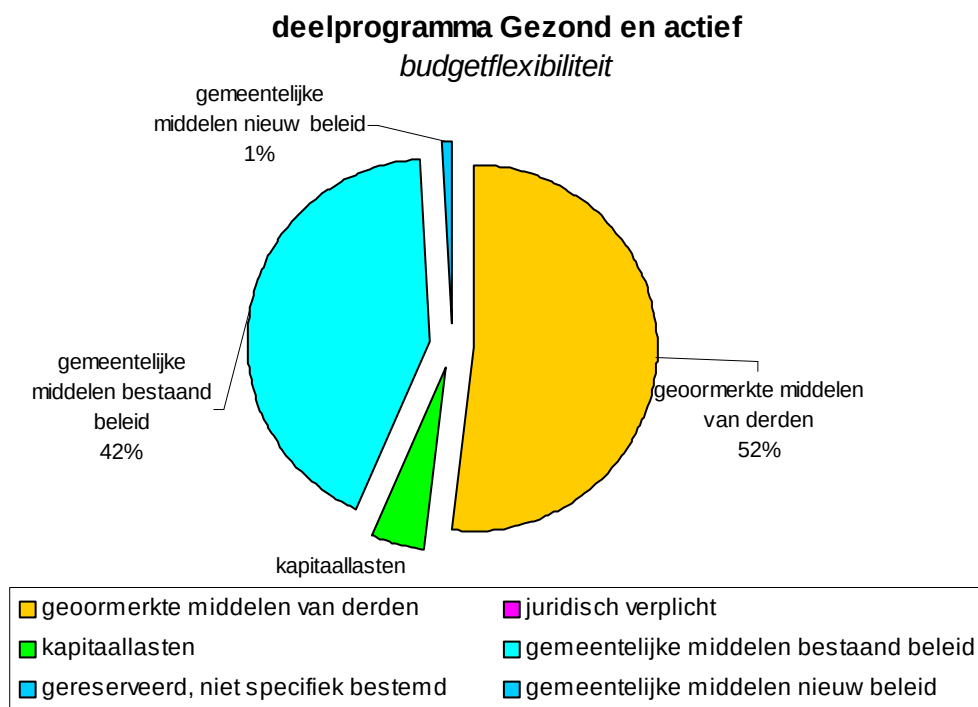
Reserve accommodatie buurt, onderwijs, sport (BOS)

Voor het uitvoeren van het BOS-project (en na afloop daarvan structurele voortzetting in staand beleid) is aanpassing en/of uitbreiding van bestaande sport-, spel- en beweegaccommodaties, of aanleg/bouw van nieuwe accommodaties noodzakelijk. Investeringsimpulsen uit het BOS-accommodatiefonds dragen bij aan de realisatie daarvan.

Reserve Grote Projecten

De reserve grote projecten dient als dekking voor het investeringsprogramma. Met ingang van 2009 zal deze reserve worden samengevoegd met de reserve grote projecten vastgoed en de reserve nutswinsten in een nieuwe reserve investeringsplan.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

De uitgaven in het deelprogramma Gezond en Actief hebben te maken met Rijksbijdragen (geoordeeld). De juridisch verplichte uitgaven betreffen de financiering Woningbouw en de bijdrage aan de GGD Zuid Holland West. De gemeentelijke middelen betreft voornamelijk de uitgaven voor sport, Buurt- en Wijkbeheer en Ouderenwerk.

Investerings in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Gezond en actief						
Reconstructie sportpark Brasserskade	3.120	2.175	580	365		
Zwembadenbeleid	23	23				
Zwembadenbeleid, vervolg	150	50	100			
Gezondheidscentra	1.890	921	485	484		
BOS-impuls (accommodatiefonds sport)	400	200	200			
Gemeentelijke bijdrage Redeoss	200	200				

Toelichting investeringen 2009

Reconstructie sportpark Brasserskade

In nauwe samenwerking met de op het sportpark gevestigde verenigingen is in 2006 een visie ontwikkeld. Daarin zijn maatregelen opgenomen, waarmee het sportpark geschikt wordt gemaakt voor de komende 30 jaar. Deze maatregelen hebben betrekking op de kwaliteit, capaciteit, veiligheid en toegankelijkheid van het sportpark. Acties die in dit kader worden voorgesteld betreffen: renovatie van de atletiekbaan, toepassen van kunstgras voor voetbal, creëren van een eigenstandige plek voor de golfsport, verbeteren van parkeervoorzieningen en toegangsroutes op het sportpark. In dit kader wordt ook aandacht besteed aan de sociale en verkeersveiligheid op het sportpark.

Zwembadenbeleid en zwembadenbeleid, vervolg

Dit budget is gereserveerd voor de vervolgstappen die naar aanleiding van de nota "Toekomstvisie op de zwembaden in Delft" gemaakt moeten worden.

Gezondheidscentra

De investering is bestemd voor de onrendabele toppen voor de nieuwbouw gezondheidscentrum Händellaan en de herbouw van gezondheidscentrum Tanthof.

BOS-impuls (sportaccommodaties)

BOS staat voor samenwerking tussen organisaties, groepen en personen in de Buurt, Onderwijs en Sport. Begin 2006 is besloten om in de periode 2006 t/m 2009 jaarlijks € 200.000 te storten in de bestemmingsreserve BOS-accommodaties. Uit de verschillende BOS – deelprojecten komen accommodatiewensen voor realisatie in de periode 2006 t/m 2009.

Gemeentelijke bijdrage Redeoss

Investeringsbijdrage van € 200.000 aan Redeoss Delft, zoals door u besloten in februari 2006. Het uitbetalen van deze investeringsbijdrage is doorgeschoven naar 2008.

Samenvatting totale baten en lasten van het programma

Wonen, Zorg, Welzijn	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten	51.114	47.815	43.568	43.140	43.313
Baten	18.795	19.398	15.903	15.865	15.864
Resultaat voor bestemming	-32.319	-28.417	-27.665	-27.275	-27.449
Toevoegingen aan reserves	960	548	348	348	348
Onttrekkingen aan reserves	6.135	1.717	872	499	499
Resultaat na bestemming	-27.144	-27.248	-27.141	-27.124	-27.298

Stedelijke vernieuwing

Met de uitvoering van de Stedelijke Vernieuwing wordt een bijdrage geleverd aan het uitvoeren van een groot aantal projecten om daarmee de door de gemeente Delft in het kader van het Delfts OntwikkelingsProgramma 2005-2015 (DOP2) met de Provincie Zuid Holland overeengekomen ISV2-doelstellingen te realiseren.

Algemene doelstelling

In het Coalitieakkoord 2006-2010 staat dat in een compacte stad als Delft waar mogelijk ruimte moet worden geboden voor woningen, voor (revitalisering van) bedrijventerreinen en voor meer groen en speelplekken. Het Delfts beleid voor Stedelijke Vernieuwing is vastgelegd in het DOP2, waarop ook de toekenning van ISV2-voorschotten door de Provincie is gebaseerd. In dit meerjarig ontwikkelingsprogramma zijn de Delftse ambities voor de periode tot en met 2014 verwoord rond de thema's Kennis, economie en cultuur, Duurzaamheid en Wonen en samenleven. Hoofddoel is en blijft het realiseren en behouden van een vitale stad met vitale en leefbare wijken. Daarom streven wij naar een grotere kwaliteit en kwantiteit van woningen, met meer differentiatie in huur en koop in een aantrekkelijke woonomgeving.

Beleidskaders

Voor de Stedelijke Vernieuwing zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Stedelijke Vernieuwing		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Delfts OntwikkelingsProgramma 2005-2015 (DOP 2)	Beleid rond Stedelijke Vernieuwing	Februari 2005, aangevuld januari 2006
Meerjarenraming Stedelijke Vernieuwing 2008-2009	Verantwoording 2007 en verdeling ISV-budgetten 2008 en 2009	Vast te stellen in najaar 2008
Meerjarenraming Stedelijke Vernieuwing 2009	Verantwoording 2008 en verdeling ISV-budgetten 2009	Vast te stellen in najaar 2009

Ontwikkelingen

In 2009 zijn naar de huidige inzichten de volgende belangrijkste externe en interne ontwikkelingen van invloed op het bereiken van de doelstelling in het kader van de Stedelijke Vernieuwing in Delft:

- Voortgang bouwprogramma Harnaschpolder
- Realisatie van (prestatie)afspraken met Delftse corporaties en/of ontwikkelaars over nieuwbouw en ingrijpende verbetering van woningen binnen bestaand bebouwd gebied
- Realisatie van afspraken met Delftse corporaties en zorginstellingen over nieuwe zorgwoningen en de ontwikkeling van woonservicezones

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

De per 31 december 2009 te bereiken ISV2-doelstellingen zijn vastgelegd in het DOP2. In samenwerking met de Delftse bewoners, corporaties en/of ontwikkelaars wordt dit Delfts OntwikkelingsProgramma uitgevoerd. Dat gebeurt binnen het speelveld van de benoemde thema's uit de ambities tot en met 2014. Daarnaast wordt een viertal gebiedsgerichte programma's uitgevoerd, te weten: Woonwijken, Spoorzone, Binnenstad en TU/Schieoevers. In dat kader zijn en worden een groot aantal projecten uitgevoerd die bijdragen aan de ISV2-doelstellingen. De mate waarin de doelstellingen worden bereikt en de voortgang van projecten die daaraan bijdragen, wordt jaarlijks gemonitord via de ISV-monitor. Deze monitor kent een inhoudelijk en procesmatig deel. De resultaten van de monitor geven inzicht in de stand van zaken rond de doelstellingen en indicatoren.

Stedelijke vernieuwing		
Doelstelling	Realisatie 2005, 2006 en 2007	Minimumeis per 31-12-2009
1 Wijken waar minimaal 1 extra deelproject van project 'Kunst in de wijken' is uitgevoerd	14	6
2 Totaal aantal nieuw gebouwde woningen in de Harnaschpolder (uitleg)	1	470
▪ Waarvan in categorie goedkope huur	0	120
▪ Waarvan (middel)dure koop	1	350
3 a. Totaal aantal nieuw te bouwen woningen in bebouwd gebied van 1-1-2000 voor <i>uitbreiding</i> :	950	2.440
▪ Waarvan in de categorie (middel) dure koop	828	1.180
▪ Waarvan in de categorie goedkope huur	60	960
▪ Waarvan in de categorie (middel) dure huur	62	137
b. Totaal aantal nieuw te bouwen woningen in bebouwd gebied van 1-1-2000 voor <i>vervanging</i> :	229	890
▪ Waarvan in de categorie goedkope koop	0	30

Stedelijke vernieuwing		
Doelstelling	Realisatie 2005, 2006 en 2007	Minimumeis per 31-12-2009
- Waarvan in de categorie (middel) dure koop - Waarvan in de categorie (middel) dure huur - Waarvan in de categorie goedkope huur	162 8 59	120 20 220
4 a. Nieuwe zorgwoningen: Waarvan woningen met 24-uurszorg b. Nieuwe nultredewoningen:	238 238 658	470 370 300
5 a. Aantal 'omzettingen' van huur naar koop b. Aantal vernietigde woningen	341 234	300 300
6 Aantal ingrijpend verbeterde woningen	187	300
7 Oppervlakte openbaar gebied, waarvan kwaliteitsniveau minimaal een niveau hoger is gebracht.	57.390 m ²	20.000 m ²
8 Aantal woningen dat aan bestaand bebouwd gebied van 1-1-2000 is toegevoegd (saldo uitbreiding plus vervanging minus vernietiging)	1076	3030
9 Aantal wijken met een voorzieningencluster	4	6
10 a. Aangepakt gedeelte van de werkvoorraad gerelateerd aan landsdekkend beeld bodemsanering b. Hoeveelheid gesaneerde grond c. Aantal uitgevoerde bodemonderzoeken d. Hoeveelheid gesaneerd grondwater e. Prestatie-eenheden bodem / grondwater Waarvan sanering in eigen beheer f. Nazorg Asepta / Braat	19% 67.138 m ² 100.158 m ³ 1 37.002 m ³ 365.877 bpe werkvoorraad sanering eigen beheer nog niet bekend In overleg met provincie beëindigd	2 % 50.150 m ² 77.000 m ³ 4 35.700 m ³ 295.430 bpe 2 % uitvoering
11 Aantal gesaneerde woningen (A-lijst) Vanuit ISV1 toegevoegd aan ISV2:	40	42
12 Nieuwe woningen met zorg (extra bovenop nr. 4.)	33	33
13 Gemiddelde waterkwaliteit	2,5	3

Toelichting

De conclusies uit de ISV-monitor 2007 zijn de volgende:

- Doelstelling gehaald.* Dit geldt voor de doelstellingen 1, 3b (middeldure koop), 4b, 5a, 7, 10a, 10b, 10d, 10e (prestatie-eenheden), 10f en 12
- Doelstelling nog niet gehaald maar realisatie ligt op koers.* Dit geldt voor de doelstellingen 2, 4, 5b, 6 en 9, 10c, 10e (sanering in eigen beheer) en 11
- Doelstelling nog niet gehaald en nadere aandacht is nodig.* Dit geldt voor de doelstellingen 3a, 3b (goedkope koop en goedkope huur), 4a, 8 en 13. Deze doelstellingen betreffen de volgende bestuurlijk relevante onderwerpen:
 - Het aantal nieuw gebouwde woningen in bebouwd gebied, categorie uitbreiding moet zoveel mogelijk omhoog
 - Het aantal nieuw gebouwde woningen in bebouwd gebied, categorie vervanging, goedkope koopwoningen en (middel)dure en goedkope huurwoningen moet zoveel mogelijk omhoog

- Het aantal nieuwe woningen met (24-uurs-)zorg moet zoveel mogelijk omhoog;
- Tussentijdse meting van de gemiddelde waterkwaliteit in Delftse wateren en op grond hiervan het zondig nemen van maatregelen

Stedelijke vernieuwing				
Hoe volgen wij de voortgang:	2008	2009	2010	2011/12
Overzicht indicatoren	(nulmeting)			
Percentage projecten die bijdragen aan de ISV2 doelstelling in fase initiatief en definitie	9%	Gelijk of dalend	Idem	Idem
Percentage projecten die bijdragen aan de ISV2 doelstelling in fase ontwerp, voorbereiding, realisatie en/of nazorg	91%	Gelijk of stijgend	Idem	Idem

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Jaarlijks worden de bestedingen in het kader van het ISV via een Meerjarenraming (MR-ISV) met verdeelbesluit aan de raad voorgelegd. De stand van de ISV-voorziening bedraagt per 31 december 2007 afgerond € 1.573.000. De onderbesteding is gedaald van ca. 50% in 2006 tot ca. 33% van de begrote uitgaven in het boekjaar 2007. Per 31 december 2007 is in de raming sprake van een klein positief saldo mee- en tegenvallers van ca. € 26.000.

Gestreefd wordt naar een volledige budgetuitputting per 31 december 2009. Het volgende *indicatief* overzicht wordt in het najaar van 2008 in de door de raad vast te stellen MR-ISV 2008-2009 nader uitgewerkt en wordt daarna in de begroting verankerd.

Stedelijke vernieuwing	Begroting 2008	Begroting 2009	Totaal
<i>Bedragen x € 1.000, geen BTW</i>			
<i>Lasten (incl. doorschuif)</i>			
Wonen en samenleven	5.524	2.523	8.047
Kennis, economie en cultuur	991	600	1.591
Duurzaamheid	894	799	1.694
Totaal lasten	7.409	3.922	11.332
<i>Baten</i>			
Saldo per 01-01-2008 (incl. saldo mee/ tegenvallers 2007)	1.573		1.573
ISV-voorschotten Provincie	2.406	3.246	5.652
Bijdrage uit reserve grote projecten	3.430	676	4.107
Totaal baten	7.409	3.922	11.332
Saldo resultaat	0	0	0

Indicatief overzicht baten en lasten MR-ISV 2008-2009

Bestaand beleid

Gezien vastgelegde prioriteiten en de te bereiken doelen is er weinig ruimte om ISV-uitgaven om te buigen. Wel worden bestaande ISV-budgetten steeds weer afgestemd op reëel te verwachten uitgaven. Het begin 2008 genomen ISV-doorschuifbesluit 2007 en de door de provincie Zuid-Holland per 1 januari 2008 ingevoerde nettering van de ISV voorschotten worden verwerkt in de raming.

Nieuw beleid

In de nieuwe ISV-raming wordt voor de resterende ISV2-periode binnen het themaprogramma Wonen en Samenleven in de komende jaren € 278.000 extra vrijgemaakt voor de herstructurering van de Bomenwijk en € 13.000 extra voor de realisatie van een buurtgebouw in

de Bomenwijk. Verder wordt vanuit het budget opplussen woningvoorraad € 490.000 afgezonderd ten behoeve van een nieuw te introduceren bijdrage voor 'verzorgd wonen' en wordt de post herstructurering en leefbaarheid in 2009 met € 50.000 opgehoogd in verband met de nieuwbouw van een brede school in de Harnaschpolder. De in de MR-ISV 2007-2009 weergegeven budgetverdeling en de bijdrage uit de 'Reserve grote projecten' blijven verder ongewijzigd.

Investeringsplan in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Stedelijke vernieuwing						
ISV	11.332	7.409	3.923			

Bedragen x € 1.000

Toelichting investeringen 2009

ISV

Voor de periode 2008-2009 zijn de totale uitgaven Stedelijke Vernieuwing geraamd op afgerond € 11.332.000. Verminderd met het saldo van de "Voorziening stedelijke vernieuwing MR-ISV" per 1 januari 2008 van afgerond € 1.573.000 en de ISV voorschotten van de provincie Zuid-Holland van in totaal afgerond € 5.651.000 komt ten laste van de reserve grote projecten een bedrag van afgerond € 4.107.000.

Jeugd en onderwijs

In het programma Jeugd en onderwijs staan het kind en de jongere en hun ontwikkeling van 0 tot 23 jaar centraal. Onze visie hierover hebben wij vastgelegd in de jeugdnota 2008-2011 "De Delftse jeugd aan zet". Wij willen kinderen en jongeren positief benaderen, waarbij we ervan uitgaan dat kinderen en jongeren naarmate ze opgroeien zelf steeds meer keuzes kunnen maken en daarmee ook zullen bijdragen aan een vrolijker en sterker Delft. Jongeren moeten aanspreekbaar zijn op hun keuzes en van hen mag verwacht worden dat ze meedoen en meehelpen.

Algemene doelstelling

Overeenkomstig de jeugdnota 2008-2011 "De Delftse jeugd aan zet" gaan wij uit van een nieuwe aangescherpte hoofddoelstelling: "Kinderen en jongeren in Delft zijn in staat zelf de wereld om hen heen te ontdekken, bewuste keuzes te maken, de verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en hun omgeving en een positieve bijdrage te leveren aan een leefbare, duurzame en sociale stad".

De accenten in de hoofddoelstelling wisselen per leeftijdsgroep:

- 9 maanden tot 4 jaar: In Delft nemen alle ouders en professionele opvoeders de verantwoordelijkheid voor een goede (taal)ontwikkeling, opvang en een vertrouwde en veilige omgeving voor hun kind.
- 4 tot 12 jaar: In Delft kunnen alle kinderen de wereld om hen heen (thuis, op school en opvang, buiten op straat) veilig leren ontdekken.
- 12 tot 16 jaar: In Delft maken alle jongeren bewuste en verantwoorde keuzes rond school, werk, vrijetijdsbesteding en hun sociale omgeving (ouders, vrienden en de buurt).
- 16 tot 23 jaar: In Delft nemen alle jongeren en jongvolwassenen verantwoordelijkheid voor zichzelf en hun omgeving en leveren hun eigen bijdrage aan de samenleving.

Afbakening

De beleidsterreinen die kinderen en jongeren raken, vinden we grotendeels terug in het programma Jeugd en onderwijs. Overige hiermee samenhangende beleidsterreinen worden verantwoord in andere programma's.

Beleidskaders

Voor het programma Jeugd en onderwijs zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

Jeugd en onderwijs		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Hoofdlijnnotitie DIA2 2004-2009	Investeringsbeleid ICT in het onderwijs	Juni 2004
Koers Peuterspeelzaalbeleid Delft	Herziening peuterspeelzaalbeleid	December 2004
Brede schoolontwikkeling Delft	Ontwikkeling en beleidsinzet brede school 2005-2008	Juli 2005
Nota SOB Delft	Beleid samenwerking onderwijs en bedrijfsleven	Januari 2006
Nota aanval op de uitval	Beleid terugdringen voortijdig schoolverlaten	Februari 2007
OAB-plan 2006/2007-2009/2010	Beleid en aanpak onderwijsachterstanden	Februari 2007
Regionale visie en uitvoerings-agenda i-JGZ 2008-2009	Visie en beleid integrale Jeugdgezondheidszorg	Februari 2008
Jeugdnota Delft 2008-2011	Integraal jeugd en onderwijsbeleid 2008-2011	Juli 2008
Sportnota	Beleid en aanpak sport in Delft	Medio 2008

Ontwikkelingen

In juli 2008 hebben wij het jeugd en onderwijsbeleid voor de periode 2008-2011 vastgelegd in de jeugdnota "De Delftse jeugd aan zet". In de nota wordt duidelijk gemaakt welke ambitie de gemeente heeft op het jeugdbeleid, welke doelen worden nagestreefd en welke activiteiten daarvoor worden ondernomen. Tevens zijn voorstellen voor (ver)nieuw(d) beleid gedaan, waarmee de doelstellingen worden omgezet in concrete acties. De beleidsspeerpunten en projecten zullen de komende jaren samen met partnerinstellingen én met de Delftse jeugd ter hand worden genomen. In het beleid wordt bijzondere aandacht gegeven aan de sluitende aanpak bij (dreigende) achterstanden, de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en gezin en de versterking van de jongerenparticipatie in Delft.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Brede school, opvang en sport

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
1. Hoger bereik doelgroep in voorschoolse voorzieningen.	- Taalstimulering in de kinderopvang - Samenwerking peuterspeelzalen en kinderopvang met Centrum voor jeugd en gezin	
2. Kwaliteit en aanbod kinderopvang geborgd.	- Inspelen op behoeften ouders voor kinderopvang - Versterken kinderopvang en peuterspeelzalen	
3. Jeugdigen 4-17 jaar voldoen aan de beweegnorm.	- Uitbouwen BOS-impuls via Nationaal Actieplan Sport en bewegen - Realiseren meer en betere speelplekken	
4. Ouders maken gebruik van aanbod brede school.	Brede school ouders: laagdrempelig informatie- en ondersteuningsaanbod aanbieden via brede school programma's	
5. Meer kansen voor achterstandsgroepen.	- Professionalisering en uitbreiding plusaanpak, huiswerkbegeleiding en mentorprojecten - Inzet van huisbezoeken op schakelmomenten - Voortzetten van voor- en voegschoolse educatie, schakelklassen en schoolse activiteiten op het gebied van met name taal en ouderbetrokkenheid	
6. Meer samenhang onderwijs, opvang, sport en vrije tijd (4-12 jaar).	- Brede schoolaanpak voortzetten en verder inbedden - Project dagarrangementen voortzetten en versterken - Combinatiefuncties instellen	
7. Meer samenhang onderwijs, cultuur, sport, wetenschap en techniek (12-16 jaar).	- Voortzetten brede school in VMBO - Voortzetten en versterken brede school in VMBO-t, HAVO en VWO	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

1. Hoger bereik doelgroep in voorschoolse voorzieningen

Naast peuterspeelzalen, die al taalstimuleringsprogramma's bieden, gaan we hierover ook afspraken maken met de kinderopvangorganisaties. We gaan peuterspeelzalen en kinderopvangorganisaties stimuleren om nauw samen te werken met het Centrum voor jeugd en gezin op het gebied van vroegsignalering en doorverwijzing om zodoende alle doelgroepkinderen toe te leiden naar voorschoolse educatie

2. Kwaliteit en aanbod kinderopvang geborgd

We maken afspraken met kinderopvang- en peuterspeelzaalorganisaties over de harmonisering van de kinderopvang. Tevens maken we afspraken met kinderopvang- en gastouderorganisaties over hoe kan worden ingespeeld op de behoefte van ouders aan: verlengde openingstijden, flexibele opvang, opvang buiten kantooruren en opvang in crisissituaties.

3. Jeugdigen 4-17 jaar voldoen aan de beweegnorm

De resultaten van de Buurt-Onderwijs-Sport (BOS) impuls worden uitgebouwd via de impuls "Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)". De komende drie jaar krijgt Delft een financiële bijdrage, onder de voorwaarde een even groot bedrag in de jaren daarna in te zetten, voor het inzetten van interventies die moeten leiden tot het voldoen van minimaal 50% van de jeugd tussen 4 en 17 jaar aan de beweegnorm. In de Sport- en beweegnota wordt dit inhoudelijk verder uitgewerkt.

We streven naar meer en betere mogelijkheden voor jeugd en jongeren om buiten te kunnen spelen en daarmee een positieve bijdrage te leveren aan de gezondheid (fysiek, sociaal en mentaal). We treffen voorbereidingen voor het speelgebruik van schoolpleinen en sportcomplexen. Hier wordt ook de relatie gelegd met de uitvoering van de nota "Ruimte voor spelen" (zie het deelprogramma Samenwerken in de wijken).

4. Ouders maken gebruik van aanbod brede school

Op het gebied van opvoedondersteuning kent Delft een breed aanbod. Er wordt echter nog te weinig gebruik gemaakt van al het aanbod en bovendien bereiken we nog niet alle ouders die dat nodig hebben. Daarom gaan we samen met educatieve, opvang- en zorginstellingen een communicatiestrategie opzetten onder de noemer "brede school voor ouders".

5. Meer kansen voor achterstandsgroepen

We gaan een subsidieregeling treffen met Delftse schoolbesturen om huisbezoeken af te leggen op de bekende schakelmomenten. Het gaat dan met name om kinderen die worden bedreigd in hun ontwikkeling en om bekende risicogezinnen. We gaan de plusaanpak, huiswerkbegeleiding- en mentorprojecten verder professionaliseren en uitbreiden. We streven hierbij naar een sociaal netwerk en participatieontwikkeling voor deze doelgroep. We gaan combinatiefuncties koppelen aan de (bestaande) mentoraatprojecten waardoor deze professionals, indien nodig, outreachend kunnen werken om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kinderen.

6. Meer samenhang onderwijs, opvang, sport en vrije tijd (4-12 jaar)

De brede schoolaanpak wordt voortgezet, verdiept en verder ingebed, waarbij extra aandacht wordt besteed aan het verbinden van brede school, BOS en andere projecten in de keten onderwijs-opvang-vrije tijd op wijkniveau. We gaan scholen en kinderopvangorganisaties stimuleren steeds verdergaande vormen van dagarrangementen te ontwikkelen die passen bij de behoeften van ouders en kinderen van nu en de toekomst. We gaan de dagarrangementen verrijken met naschoolse activiteiten, huiswerkbegeleiding, sport en spel tot kwalitatieve programma's. We gaan onderwijs, opvang, sport en cultuur met elkaar verbinden via professionals met een gecombineerde aanstelling.

7. Meer samenhang onderwijs, cultuur, sport, wetenschap en techniek (12-16 jaar)

We gaan in de brede school voortgezet onderwijs binnenschoolse activiteitenprogramma's aanvullen en verbinden met naschoolse activiteiten met speciale aandacht voor sport, cultuur, wetenschap en techniek. Verder willen we netwerken en ontmoetingsmomenten initiëren voor experts, docenten en leerlingen. We gaan met scholen in gesprek over de realisatie en inrichting van "chillrooms" (broedplaatsen/ontmoetingsruimtes) voor jongeren.

Schoolloopbaan en relatie arbeidsmarkt

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid*
		Saldo lasten en baten (in € 1.000)
8. Alle Delftse jongeren op school, aan het werk of in een traject en Daling ongeoorloofd schoolverzuim in voortgezet onderwijs	- Aanbieden van trajecten en monitoren jongeren zonder startkwalificatie - Realisatie schakelvoorziening VMBO-MBO - Faciliteren projecten start- en arbeidskwalificatie - In SOB verband jongeren voorbereiden naar vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt. - Faciliteren gebiedsgerichte en branchegerichte leerbedrijven	
9. Aandeel kinderen in HAVO/VWO hoger dan landelijk gemiddelde.	- Realisatie goede aansluitingen en doorlopende leerlijnen - Stimuleren techniek en bètastudies als opleiding en beroep	
10. Alle Delftse jongeren volgen een maatschappelijke stage.	- Faciliteren vrijwilligersorganisaties - Stimuleren netwerken maatschappelijke stages	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

8. Alle Delftse jongeren op school, aan het werk of in een traject. Daling ongeoorloofd schoolverzuim in voortgezet onderwijs

We blijven jongeren zonder startkwalificatie monitoren en periodiek uitnodigen om de mogelijkheden voor scholing en arbeidsbemiddeling succesvol te stimuleren. We ondersteunen de realisatie van een schakelvoorziening waarin leerlingen geleidelijk kunnen overstappen van VMBO naar MBO door middel van opname van AKA-opleiding binnen het Grotius College. We faciliteren en stimuleren gebiedsgerichte en branchegerichte leerbedrijven, zoals het leerbedrijf Poptahof. We blijven projecten die zijn gericht op start- en arbeidskwalificatie faciliteren, zoals door het ondersteunen van leerwerktrajecten. In SOB-verband worden jongeren optimaal voorbereid voor een succesvolle stap naar vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt.

9. Aandeel kinderen in havo/vwo hoger dan landelijk gemiddelde

We schenken specifieke aandacht aan de realisatie van goede aansluitingen en doorlopende leerlijnen in en rond het onderwijs op de vakken als techniek (via Techniekeducatie), kunstzinnige vorming (via de VAK en Brede School) en de Engelse taal. We gaan jongeren in het voortgezet onderwijs stimuleren te kiezen voor techniek en bètastudies als opleiding en beroep door buitenschoolse excursies en activiteiten, afspraken te maken over een educatief programma in het Technicon en het ondersteunen van sprankelende evenementen, zoals de First Lego League.

10. Alle Delftse jongeren volgen een maatschappelijke stage

We gaan vrijwilligersorganisaties faciliteren, zodat in 2011 alle Delftse leerlingen in het voortgezet onderwijs een maatschappelijke stage kunnen lopen met goede begeleiding vanuit school. Gemeente, scholen, bureau vrijwilligerswerk en vrijwilligersorganisaties zorgen voor een goede afstemming tussen vraag en aanbod. We gaan stimuleren dat er in wijken en rondom scholen initiatieven en sociale netwerken ontstaan, waarbinnen de schoolgaande jeugd een maatschappelijke stage kan invullen. Jongeren worden gestimuleerd hun eigen projecten en initiatieven voor maatschappelijke stage te bedenken en uit te voeren.

Jeugdzorgketen

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
11. Vermindering aantal Delftse jeugdigen met een indicatiestelling door bureau Jeugdzorg.	- Bemoeizorg risicogezinnen - Digitaal dossier CJG/signalering risicojongeren - Minder geïndiceerde zorg/zorgcoördinatie - Invoering jeugdmaatschappelijk werk 18-23	
12. Vermindering aantal Delftse jeugdigen met een indicatie voor speciaal onderwijs.	- Inrichten zorgplatform in het Delftse onderwijs - Delft inclusief: voorzieningen toegankelijk maken voor kinderen en jongeren met een beperking	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

11. Vermindering aantal Delftse jeugdigen met een indicatiestelling door bureau Jeugdzorg

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in Delft vormt de toegang naar opvoedingsondersteuning en oudercursussen en richt zich actief op het bereiken van risicogezinnen. Door zich te nestelen in de wijk, door inloopspreekuren, het bieden van opvoedondersteuning en het grip hebben op risicojongeren/gezinnen kan het CJG resultaten boeken. De komende vier jaar gaan we de werkwijze van het Centrum voor Jeugd en Gezin verdiepen waarmee het CJG het logische schakelpunt vormt in de zorgketen rond kinderen en jeugd. Ook gaan we de zorg voor de leeftijdscategorie 18 tot 23 jaar versterken door ook hiervoor jeugdmaatschappelijk te positioneren in de ruggengraat van het CJG. Zorgcoördinatie wordt ingezet bij 'multi-probleem' gezinnen waarin meerdere hulpverleners actief zijn en sturing en coördinatie nodig is. Deze aanpak wordt verder 'uitgerold' tot een stedelijke dekking. We gaan de "Verwijsindex Risicojongeren" invoeren waar professionals in de keten contacten met risicojongeren aan elkaar melden. Deze index wordt gekoppeld met het digitaal dossier JGZ dat in 2009 operationeel wordt gemaakt door de GGD.

12. Vermindering aantal Delftse jeugdigen met een indicatie voor speciaal onderwijs

We geven samen met partners in de stad vorm en inhoud aan één platform/onderwijszorgloket ten behoeve van alle kinderen in het Delftse onderwijs die extra aandacht nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Kernbegrippen daarbij zijn: vroeg signaleren en aanpakken, ieder kind op de juiste plek en iedere jongere waar mogelijk een startkwalificatie. Met andere woorden: voor elk kind passend onderwijs en passende zorg. Dit onderwijszorgloket werkt functioneel samen met het CJG en wordt mogelijk één met het CJG. Wij willen dat kinderen en jongeren met een beperking gemakkelijker meedoen aan reguliere activiteiten en zich daarbij ook welkom voelen. Onze inzet is erop gericht dat kennis beter wordt gedeeld, dat er actief wordt ingezet op positieve beeldvorming en dat het aanbod en de mogelijkheden worden vergroot en worden afgestemd op de vraag.

Vrije tijd en jongerenparticipatie

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
13. Veilig uitgaan in Delft.	- Dialogo starten tussen jongeren en horeca over gezond en veilig uitgaan - Vorbereiding Schiehallen recreatie, uitgaan	
14. Jongerenparticipatie vergroten.	- Inrichten Jongerenplatform Delft met o.a. als activiteiten: - Platform: Kids als kritische consument - Jeugdcultuur: multimedia jeugd - Onderzoek vrije tijdsbesteding meisjes en meiden	80

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
15. Veilige ontmoetingsplekken voor kinderen en jongeren tot 16 jaar.	Projecten starten in school of buurt "lokale helden".	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

13. Veilig uitgaan in Delft

We gaan werken aan een jeugdvriendelijk uitgaansaanbod door een dialoog te starten tussen jongeren en horeca over gezond en veilig uitgaan voor jongeren onder de 16 jaar.

Veiligheidsvoorschriften van voorzieningen, maar ook handhaving op het gebied van alcoholmatiging onder jongeren zijn hierbij belangrijke randvoorwaarden. De Schiehallen bieden door hun schaal en omvang de ruimte voor uitgaan voor diverse groepen jeugdigen met verschillende achtergronden.

14. Jongerenparticipatie vergroten

We gaan de Delftse jongerenraad omvormen tot een breder en meer democratisch jeugdplatform. In samenspraak met het jongerenplatform en professionals wordt een jeugdcultuurprogramma opgesteld. Hierbij wordt aangesloten bij andere aanspreekbare initiatieven waaronder de Club van Delft (van het programma Integratie en inburgering) en het wereldculturencentrum Nyama. Het jongerenplatform Delft wordt het aanspreekpunt van de gemeente op het gebied van jeugdbeleid. Wij zien het platform ook als initiator en organisator van diverse activiteiten op het gebied van jongerenparticipatie, zoals een digitaal consumentenforum voor kids en een onderzoek naar de vrijetijdsbesteding onder meisjes en meiden. Naast structurele jongerenparticipatie willen we jongeren ook meer spontaan betrekken en ad hoc uitnodigen om hun mening te geven door via partnerinstellingen zoals De Nieuwe Amateur en BWD een participatievraag bij jongeren neer te leggen.

15. Veilige ontmoetingsplekken voor kinderen en jongeren tot 16 jaar

Delft geeft de jongeren ruimte voor het uitvoeren van eigen initiatieven op wijkniveau, maar ook in broedplekken (zoals Lijm en Cultuur, de Schiehal). Hiervoor reserveren we jaarlijks budget in een zogenaamde Jongerenpot. We willen Delftse jongeren meer ruimte geven, zodat ze hun aandeel kunnen leveren aan buurtactiviteiten en evenementen of dat ze hun eigen projecten kunnen opzetten. We willen lokale helden laten functioneren als aanspreekpunt, voorbeeld en/of coach voor risico en problematische jeugd. Deze helden kunnen ook een belangrijke rol spelen bij de verbinding tussen jong en oud in de buurt.

Voorzieningen voor jeugd en onderwijs

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
16. Huisvestingsprogramma onderwijs 2009 en bekostiging onderhoud en calamiteiten	- Consensusoverleg met schoolbesturen, programma vaststellen en voorzien in bekostiging - Verbetering binnenklimaat scholen	75
17. Adequate, multifunctionele voorzieningen in de wijken Voordijkshoorn, Harnaschpolder en Poptahof	Nieuw of te verbouwen brede scholen in de Voordijkshoorn, Harnaschpolder en Poptahof realiseren.	
18. Onderwijshuisvesting SSPB Van Bleijswijkstraat	Realiseren innovatieve onderwijsvoorziening gericht op arbeidstoeleiding	
19. De Schiehallen, creatieve	Onderzoek ontwikkeling Schiehallen, broedplaatsen	

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid*
		Saldo lasten en baten (in € 1.000)
uitgaansplek	wonen, werken en creatieve uitgaansplek	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

16. Huisvestingsprogramma onderwijs 2009 en bekostiging onderhoud en calamiteiten

Van het jaarlijks beschikbaar gemiddeld investeringsbedrag van € 4 miljoen worden aanpassingen en uitbreidingen van schoolgebouwen gefinancierd. Tevens renoveren we elk jaar een centraal gymnastieklokaal. Voor het onderhoud van schoolgebouwen en terreinen, of bij calamiteiten, kunnen schoolbesturen een beroep doen op bekostiging door de gemeente. Gelet op de verschillen per jaar in de uitgaven voor het noodzakelijke onderhoud aan schoolgebouwen is een reserve onderwijshuisvesting gevormd. Die is in de huidige omvang noodzakelijk om aan de wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen.

17. Adequate, multifunctionele voorzieningen in de wijken Voordijkshoorn, Harnaschpolder en Poptahof

We realiseren samen met partners adequate en multifunctionele voorzieningen in de wijken Voordijkshoorn, Harnaschpolder en Poptahof. Er is een hoog ambitieniveau voor deze brede scholen. Het gaat hierbij om nieuwe vormen van samenwerking afgestemd op (toekomstige) maatschappelijke ontwikkelingen en een andere manier van kijken naar de bestaande werkwijze en activiteiten. Bij de brede school Poptahof realiseren we een multifunctionele sportruimte waarin tevens een Krajicekveld is opgenomen.

18. Onderwijshuisvesting SSPB Van Bleijswijkstraat

We realiseren een innovatieve onderwijsvoorziening aan de Van Bleijswijkstraat gericht op arbeidstoeleiding in nauwe samenwerking tussen de scholen voor Voortgezet onderwijs Delft, de Mondriaan onderwijsgroep en de SSPB (praktijkopleiding Bouw). De koppeling tussen voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en het bedrijfsleven (in de vorm van de praktijkopleiding in de Bouw) geeft veel mogelijkheden om voortijdig schoolverlaten zonder startkwalificatie te voorkomen.

19. De Schiehallen, creatieve uitgaansplek

We gaan onderzoek doen om in de Schiehallen ruimte voor woonwerkcombinaties, culturele voorzieningen en horeca als broedplaatsen voor starters, jongeren en kenniswerkers voor ontwikkeling en groei te realiseren. We houden hierbij rekening met ruimte voor ontmoeting voor diverse groepen jeugdigen met verschillende achtergronden en voor een veilige uitgaansgelegenheid in Delft.

Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren	nulmeting				
1. Percentage doelgroep in voorschoolse voorzieningen.	nulmeting	meer	meer	100	
3. Percentage jeugdigen 4-17 jaar beweegnorm.	40	meer	meer	50	
4. Aantal ouders gebruikt aanbod brede school.	n.n.t.b.				
6. Aantal combinatiefuncties in Delft. (onder voorbehoud mogelijkheden cofinanciering rijksregeling)	-	6	8	13	
8. Aantal meldingen ongeoorloofd schoolverzuim.	nulmeting			25% 2008	

9. Percentage Delftse kinderen in havo en vwo t.o.v. landelijk gemiddelde.	nulmeting	meer	meer	> landelijk gemidd.
10. Percentage jongeren maatschappelijke stage.	nulmeting	meer	meer	100
11. Aantal Delftse jeugdigen met een indicatiestelling BJZ	nulmeting			< 2008
13. Tevredenheid onder jongeren veilig uitgaan.	nulmeting			> 2008
14. Aantal jongeren bereikt door jongerenplatform.	nulmeting	meer	meer	meer

Toelichting

In juli 2008 is de Jeugdnota door de gemeenteraad aangenomen. Een selectie van de doelstellingen is opgenomen in deze programmabegroting. De gemeenteraad wordt over het totaal van productie en doelstellingen geïnformeerd via de kwartaalrapportages.

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het programma					
Jeugd en Onderwijs	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Kosten gemeentelijke organisatie	3.636	3.608	3.610	3.619	3.628
Programmakosten	24.377	22.428	22.793	22.213	22.214
Rente en afschrijving	4.080	3.941	3.853	3.665	3.562
Totaal lasten	32.093	29.977	30.256	29.497	29.404
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	422	428	143	143	143
Bijdragen van het Rijk	14.465	13.016	13.015	13.015	13.015
Onttrekkingen aan voorzieningen	120	195	195	195	195
Overige baten	384	196	203	206	206
Totaal baten	15.391	13.835	13.556	13.559	13.559
Resultaat voor bestemming	-16.702	-16.142	-16.700	-15.938	-15.845
Toevoegingen aan reserves	760	898	605	605	605
Onttrekkingen aan reserves	1.712	879	1.069	529	529
Resultaat na bestemming	-15.750	-16.161	-16.236	-16.014	-15.921

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het programma					
Jeugd en Onderwijs	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten					
<i>Nieuw beleid</i>					
Verbetering binnenklimaat scholen		75	75		
Omvorming Jongerenraad tot jeugdplatform		80	80	80	80
Totaal mutaties lasten	0	155	155	80	80
Saldo resultaat	0	-155	-155	-80	-80

Nieuw beleid

Verbeteren binnenklimaat scholen

Wij willen het binnenklimaat in scholen verbeteren. Voor de opschaling van het project energieke scholen hebben wij voor 2009 en 2010 € 75.000 geraamd. Dit bedrag zal worden besteed aan onderzoekskosten (50% van de kosten voor rekening van schoolbesturen basisonderwijs), communicatiemiddelen en aanschaf CO₂-meters.

Jeugdplatform Delft

Omvormen jongerenraad tot een breder en meer democratisch jeugdplatform en opstellen jeugdcultuurprogramma. Hierbij aansluiten bij andere aanspreekbare initiatieven waaronder de Club van Delft. Het jongerenplatform Delft wordt aanspreekpunt van de gemeente en fungeert als initiator en organisator van diverse activiteiten op het gebied van jongerenparticipatie. Naast structurele jongerenparticipatie zullen jongeren ook meer spontaan worden betrokken bij activiteiten in de stad.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het programma					
Jeugd en Onderwijs	2008	2009	2010	2011	2012
Bedragen x € 1.000					
Stortingen					
Reserve onderwijshuisvesting	630	605	605	605	605
Reserve verkoopopbrengst EZH	97	285			
Reserve kinderopvang	33	8			
Totaal stortingen	760	898	605	605	605
Onttrekkingen					
Reserve EZH (technieeducatie)					
Reserve dekking grote projecten	20				
Reserve JGZ	39				
Reserve verkoopopbrengst EZH	381	300	540		
Reserve dekking kapitaallasten	4	4	4	4	4
Algemene reserve A	353				
Reserve parkeren	39	39	39	39	39
Reserve kinderopvang	390	50			
Reserve onderwijshuisvesting	486	486	486	486	486
Totaal onttrekkingen	1.712	879	1.069	529	529
Saldo resultaatbestemming	952	-19	464	-76	-76

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve onderwijshuisvesting

Gezien de te verwachten uitgaven in de komende jaren, waaronder een aantal grote onderhoudsprojecten, dient de hoogte van de reserve onderwijshuisvesting op het huidige niveau te worden gehandhaafd. De reserve bestaat uit de volgende onderdelen: klein meubilair en inventaris, onderhoud buitenkant schoolgebouwen en onderhoud voormalige schoolgebouwen.

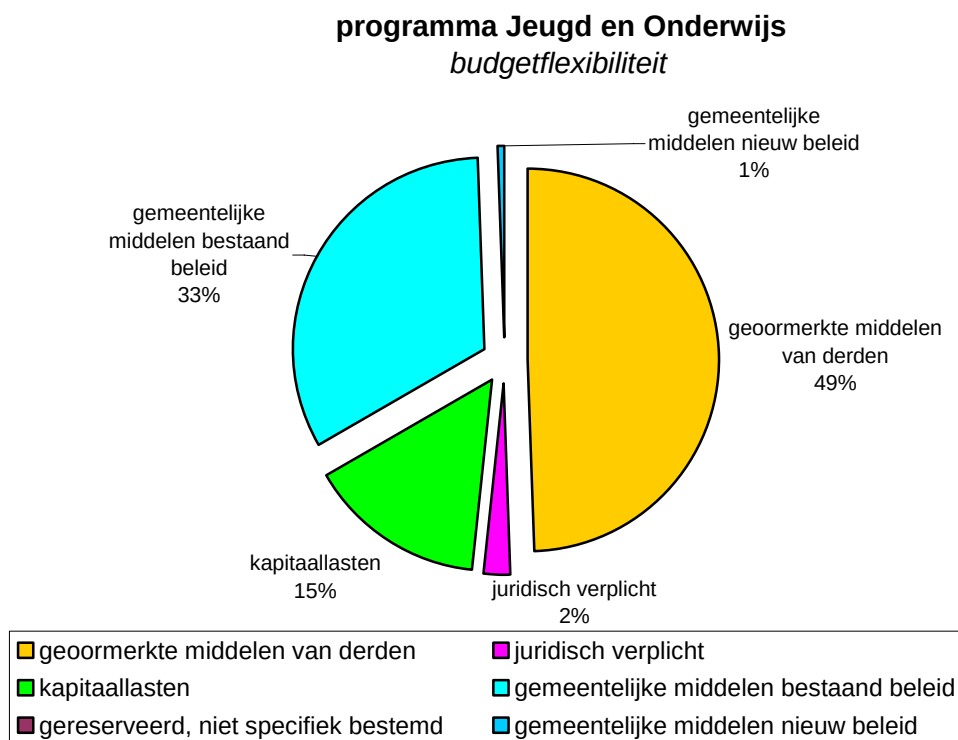
Aanvragen en toekenningen van uitgaven uit deze reserve vinden plaats in het kader van het jaarlijkse onderwijshuisvestingsprogramma. Dit gebeurt via een werkwijze van op overeenstemming gericht overleg met alle schoolbesturen. Iedere aanvraag wordt door de gemeente getoetst en ter plaatse beoordeeld. Binnen de gemeente is op deze wijze een goed inzicht opgebouwd van de staat van onderhoud van schoolgebouwen en kan er een goede inschatting worden gemaakt van te verwachten uitgaven.

Uitgaande van de huidige stortingen en onttrekkingen, en rekening houdend met eventuele calamiteiten en spoedprocedures, kan de reserve onderwijshuisvesting op het huidige niveau worden gehandhaafd.

Reserve verkoopopbrengst EZH

De onttrekkingen dienen ter dekking van de kosten van de meerjarige projecten Techniekeducatie en DIA II onderwijs.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

Het grootste deel van de uitgaven wordt gevormd door geoormerkte middelen van derden (betreft bijvoorbeeld de Rijksbijdragen aan (bijzondere) scholen).

Verder middelen bestaand beleid voor bijvoorbeeld de onderhoud van gebouwen en bijdrage voor de schoolbegeleidingsdienst.

Investerings in het programma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Jeugd en onderwijs						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Jongerenaccommodatie Harnaschpolder	375	5	170	200		
Onderwijsvoorziening Harnaschpolder	4.996	862	4.134			
Nieuw: Parkeren Harnaschpolder	250		250			
Nieuw: BTW Harnaschpolder	70	70				
Omnibus Poptahof	2.300	300	1.000	1.000		
DIA II - Techniek	81	81				
Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven	20	20				
Nieuw: Brede school Poptahof	350		50	300		
Nieuw: Onderwijshuisvesting SSPB	2.000		1.000	1.000		
Nieuw: Programma voorz. onderwijshuisv. 2009	2.535		2.535			

Toelichting investeringen 2009

Jongerenaccommodatie Harnaschpolder

Betreft een jeugdvoorziening in de vorm van een klein buurtgebouw, met aansluitend een grote leef/speelplek, gericht op tieners in de leeftijd van 10-16 jaar. Ten opzichte van de programmabegroting 2008 is de fasering aangepast.

Onderwijsvoorziening Harnaschpolder

Hier gaat het om een gebouw in de Harnaschpolder waarin twee scholen en kinderopvang worden gehuisvest. De voorbereiding van de bouw is gestart, waarvoor een krediet van € 866.000 beschikbaar is gesteld. De bouw vindt plaats in 2009 en 2010. De fasering is ten opzichte van de programmabegroting 2008 aangepast.

Parkeren Harnaschpolder

Deze investering is gekoppeld aan de Onderwijsvoorziening Harnaschpolder. Voor de aanleg van parkeerplaatsen bij deze multifunctionele onderwijsvoorziening is een extra budget benodigd van € 250.000.

BTW Harnaschpolder (grondkosten)

Deze investering is gekoppeld aan de Onderwijsvoorziening Harnaschpolder. Over de verwerving van de grond zijn wij BTW verschuldigd voor een bedrag van € 70.000, waarmee in de opgenomen investering geen rekening was gehouden.

Omnibus Poptahof

Dit betreft een brede onderwijs-wijkvoorziening. De voorziening bevat in ieder geval twee scholen (huidige Omnibus en Horizon/locatie Anne de Vries), buitenschoolse opvang, een peuterspeelzaal en een gymzaal. Vanuit deze multifunctionele accommodatie wordt door meerdere partijen vorm gegeven aan een samenhangend aanbod van onderwijs, opvang en vrije tijd.

DIA II – techniek

Bij DIA II gaat het om langlopende afspraken met schoolbesturen over de ICT-infrastructuur en educatieprojecten met jaarlijkse beheerkosten en kosten van projecten om ICT meer toe te passen in het onderwijs. Bij techniek gaat het om afspraken met voornamelijk partners in de stad rond de promotie van bèta/techniek onderwijs. Het betreft vooral subsidies voor de infrastructuur van het project, activiteiten in en buiten de scholen en personele kosten.

Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven

In 2006 is hiervoor € 60.000 beschikbaar gesteld. Dit is een driejarig project en 2008 is het laatste jaar.

Brede school Poptahof (sportvoorziening)

Dit is een gemeentelijke bijdrage voor uitbreiding sport-, spel- en beweegaccommodatie Brede School Poptahof. Het betreft uitbreiding met een multifunctionele sportruimte waarin tevens een Kraijckveld is opgenomen. Naast de gemeentelijke middelen is geld beschikbaar uit het BOS-accommodatiefonds, het wijkbudget, via de Kraijck Foundation en Woonbron.

Onderwijshuisvesting SSPB

Met deze investering realiseren we een innovatieve onderwijsvoorziening aan de Van Bleijswijkstraat gericht op arbeidstoeleiding in nauwe samenwerking tussen de scholen voor Voortgezet onderwijs Delft, de Mondriaan onderwijsgroep en de Stichting Samenwerkende Praktijkopleidingen Bouw.

Programma voorzieningen onderwijshuisvesting 2009

Sinds 1 januari 1997 is de gemeente Delft verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen voor primair en voortgezet onderwijs op haar grondgebied. Eén en ander is uitgewerkt in de verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting gemeente Delft. Hierin is vastgesteld dat, behalve voor voorzieningen die geen uitstel kunnen dulden, de verdeling van de financiële middelen ten behoeve van onderwijs huisvestingsvoorzieningen in jaarlijkse cycli plaatsvindt. Dit jaar betreft het voorzieningen die in 2009 voor bekostiging in aanmerking kunnen komen. Deze voorzieningen zijn in de door u vast te stellen programmabegroting 2009-2012 geplaatst. Het voorliggende programma 2009 is tot stand gekomen na overleg en in volledige consensus met vertegenwoordigers van de Delftse schoolbesturen.

Het programma voorzieningen onderwijshuisvesting 2009 ziet er als volgt uit:

Bestuur	School	Voorziening	Renovatie	Uitbreiding
Laurentius	Cornelus Musius	Vervanging dakvlakken	282.159	0
	Bernadette Maria	Modernisering schoolgebouw	88.150	0
PCBO	Mozaik Casper	Modernisering schoolgebouw	79.754	0
	Fagelstraat 65			
Librijn	Bouwsteen	Vervangen dakbedekking	135.561	0
		Buitenkozijnen (fase 2)	106.000	0
DSV	DSV	2 ^{de} speellokaal	0	104.835
Sometz	Maurice Maeterlink	Aanpassing huisvesting	424.000	0
Herman Broeren	Herman Broeren	Permanente bouw;	572.400	0
	school	vervangen noodlokalen		
Centrale gymzalen	Centrale gymzalen	Renovatie centrale gymzalen	742.000	0
Totaal			2.430.024	104.835

De kapitaallasten van deze investeringen worden gedekt uit de stelpost kapitaallasten onderwijshuisvesting.

Integratie en inburgering

Ook Delft heeft te maken met de multiculturele samenleving. De Delftse bevolking 'verkleurt'. Het aantal personen met een buitenlandse etniciteit is de afgelopen jaren gestaag toegenomen en zal ook in de toekomst nog blijven toenemen. Van de Delftse inwoners heeft 28,2% (26.878) een buitenlandse etniciteit. In onze visie zetten we in op acceptatie van verschil, het versterken van gemeenschappelijkheid en het benutten van het groeiend potentieel onder inwoners met een buitenlandse etniciteit. Tegelijkertijd ondersteunen we concreet de mensen die (nog) in een achterstandssituatie verkeren.

Algemene doelstelling

Wij ondersteunen allochtone Delftenaren in het wegwerken van (sociaal-economische) achterstanden.

Beleidskaders

Integratie en inburgering		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Perspectief voor alle Delftenaren	Integratie en Inburgering	November 2007
Invoering wet Inburgering	Wet Inburgering	December 2006

Ontwikkelingen

In de programmabegroting 2008 – 2011 is gemeld dat tien gemeenten in samenwerking met de directie Inburgering en Integratie (VROM) een nieuwe gezamenlijke visie op integratie en integratiebeleid ontwikkelen. Inmiddels is deze visie uitgewerkt en zal breed in het land met andere gemeenten worden besproken. Onze actuele, lokale integratienota "Perspectief voor alle Delftenaren" (november 2007 vastgesteld) kent haar eigen lokale invulling, maar komt in hoofdlijnen overeen met de gezamenlijke koers. Daarbij is aandacht voor het groeiend potentieel van mensen met een buitenlandse etniciteit een belangrijk onderdeel, maar ligt het accent vooral de komende jaren op het concreet wegwerken van achterstanden. Dit doet Delft via 7 doelstellingen

Wij zien inburgering, en daarmee implementatie van de Wet Inburgering en het Deltaplan Inburgering, als cruciaal en integraal onderdeel van het integratiebeleid.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Integratie en inburgering		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
1. Verkleinen verschillen tussen autochtone en allochtone Delftenaren in opleidingsniveau, kansen op de arbeidsmarkt, het aantal succesvolle bedrijfsstarts en	• Implementeren van de Wet Inburgering en het Deltaplan Inburgering. • Onbenut Talent naar betaald werk (75 banen periode 2008 – 2011) en naar bestuursfuncties (85 bestuursfuncties periode 2008 – 2011) • Voor mensen die ouder zijn dan 23 en willen werken	

Integratie en inburgering		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
de mate waarin men is aangewezen op uitkeringen	- in het onderwijs, kinderopvang en techniek zal de gemeente Delft onderwijstrajecten inkopen zodat zij hun startkwalificatie kunnen behalen - Invoering van het Persoonsgebonden Inburgeringsbudget (PIB)	
2. Het wegnemen van verschillen als het gaat om waardering van wonen en samenleven in de buurten	- Verdere uitwerking "straat tot straat"-aanpak - Verdieping onderzoek woningbehoefte allochtone ouderen, voor wat betreft de locaties, behoefte aan groepswonen, alsmede de nabijheid van zorg – en welzijnsvoorzieningen - Naast Poptahof nu ook Intensivering sociaal – cultureel – pedagogische activiteiten in andere buurten met achterstandsproblemen - In de inburgeringstrajecten een aparte module over de herstructurering van de Poptahof voor deelnemers uit de Poptahof (deze module is tevens toegankelijk voor de andere inwoners van de Poptahof) - In samenwerking met de woningbouwcorporaties bewaken we de taakstelling rondom huisvesting van statushouders en gepardonneerden	
3. Het verkleinen van de afstand tussen autochtone jongeren en allochtone jongeren in onderwijsprestaties, sportdeelname, cultuurdeelname en participatie	- We ondersteunen de ambities van het programma Jeugd en onderwijs met behulp van diverse instrumenten zoals een outreachend team, inburgering, onderwijsvoorlichting, werving, activeren zelforganisaties etc. - Mentorproject uitbouwen naar een basisvoorziening in 2010 voor zowel basis – als voortgezet onderwijs. Het programma Integratie en inburgering ondersteunt daarbij zowel de mentoren als de gezinnen. - Activeren migrantengemeenschappen om jongeren te wijzen op het mogelijke belang van hulpverlening en begeleiding - Stimuleren migrantenjongeren om van reguliere voorzieningen gebruik te maken (sport, cultuur, brede school, Delftpas, Sportfonds etc.) - Aanstellen casemanager jeugd in de wijk Buitenhof	
4. De positie van allochtone vrouwen in Delft versterken	- Voortzetten bezoekvrouwen en bundelen in een team van verschillende contactpersonen met een sterk outreachende werking - Binnen de inburgering trajecten op maat bieden richting maatschappelijke – en arbeidsparticipatie met aandacht voor onderwijs, opvoeding en zorg voor alle opvoeders met minderjarige kinderen - Voortzetten project Stuurvrouwen, tevens uitbreiden naar het begeleiden en coachen van vrouwen richting arbeidsmarkt	
5. Het vergroten van het aantal contacten of samenwerkingsverbanden tussen burgers, bedrijven en instellingen over etnische grenzen heen	- De Club van 100 wordt de Club van Delft: een multimediaal instrument waarin Delftenaren elkaar digitaal opzoeken voor contact / diensten etc. De Club van delft draag een multicultureel tintje, maar is primair voor alle Delftenaren. - Nyama wereldculturenfestival kwalitatief doorontwikkelen	

Integratie en inburgering		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
	- Inburgeren Andersom voortzetten, met inbreng van de migrantengemeenschappen in Delft (1 thema, 2 cursussen per jaar) - Stimuleren van ontmoeting / dialoog vanuit de gemeenschap: subsidiëren van drie initiatieven per jaar - Ondersteunen en / of subsidiëren multiculturele initiatieven die de kleurrijke diversiteit van de stad en haar bewoners uitstralen (minimaal 5 activiteiten per jaar) - Integreren van 70 allochtone jongeren als vrijwilliger bij de Delftse sportverenigingen - Koppelen Inburgeraars aan autochtone vrijwilligers in het kader van de inburgering (Samen Leven Samen Leren: 40 koppelingen per jaar)	
6. Het aantal meldingen van discriminatie ligt in 2011, ondanks een duidelijke profilering van Bureau Discriminatiezaken op een lager niveau dan in 2008	- Uitbouwen netwerk van 'contactpersonen Discriminatie'. Trainen van intermediairen en het geven van voorlichting aan specifieke doelgroepen op het terrein van discriminatie - Naamsbekendheid van het bureau Discriminatiezaken bij de burger vergroten - Tools (voor met name werkgevers) ontwikkelen om gelijke behandeling op de arbeidsmarkt te kunnen realiseren - No Nonsense, het jongerenproject, inzetten om te leren omgaan met groepen jongeren die vatbaar zijn voor verschillende vormen van extremisme - Aandacht blijven besteden aan gevoelige thema's zoals huiselijk geweld, eerwraak, jeugdcriminaliteit, homoseksualiteit en loverboys via onder meer de zelforganisaties	
7. Het verkleinen van verschillen in gezondheid en de toegang tot de zorg tussen autochtone en allochtone Delftenaren	- Allochtone zorgconsulenten worden ingezet om de barrière te slechten in het contact tussen de (allochtone) zorgvragers en zorgaanbieders - Uitwerken aanpak allochtone mantelzorgers en allochtone zorgvrijwilligers in nota medio 2008 - Bespreekbaar maken van taboes zoals alcoholgebruik via onder meer de zelforganisaties - Voorlichting geven over gezondheidsproblemen bij allochtone burgers	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

Ad 1. De sleutel voor integratie ligt voor een belangrijk deel in de sociaal-economische positie. Wie de Nederlandse taal beheerst, goed is opgeleid en zijn weg kan vinden in het netwerk, heeft meer kans op een baan of het starten van een eigen bedrijf. De voorwaarden voor succes liggen primair in opleiding, training, stages en ondersteuning netwerkvorming!

In november 2007 is de Wet Inburgering aangenomen. Deze wet werd op 1 januari 2007 van kracht. Alle inburgeringstrajecten in Delft zijn integraal. Mensen volgen een traject met een gecombineerd einddoel. Dit kan zijn werk, sociale activering of participatie in het kader van opvoeding, gezondheid en onderwijs (OGO).

Ad 2. Gemeente en woningbouwcorporaties gaan gericht bouwen en herstructureren, in samenwerking met de partners in de stad. Delft "prijkt" niet op de 40-wijken-lijst van Vogelaar, maar buurten met achterstand kennen wij evenzeer. Een breed georiënteerd woonbeleid bouwt

met stenen en investeert tevens in sociale verbanden. De herstructurering mikt op een gevarieerder woningaanbod en zodoende op een gemêleerde bevolkingssamenstelling. Voorts gaan er sociaal–economische prikkels vanuit, die de leefbaarheid en activiteit in de wijk kunnen versterken. Werken op wijk– of zelfs buurniveau is integratiebeleid bij uitstek!

Ad 3. Ook op het terrein van jeugd en jongeren is er sprake van verschillen. Dat geldt voor onderwijsprestaties, maar ook voor criminaliteitscijfers.

Ad 4. Maatschappelijke participatie van alle vrouwen is het doel (in het bijzonder acties voor allochtone vrouwen) teneinde achterstanden ongedaan te maken, sociaal isolement te voorkomen en kansen te benutten. Alle participatie-instrumenten worden hiervoor ingezet: inburgering, opleiding, betaald werk, vrijwilligerswerk, kredieten voor startende ondernemers etc. Vrouwen ondersteunen om zich te “empoweren” is hierbij de leidende gedachte! Bestrijden van huiselijk geweld is een onmisbaar element in de integratienota.

Ad 5. Multiculturaliteit als troef voor het merk ‘Delft’. Delft biedt alle ruimte aan inwoners, bedrijven en instellingen tot het nemen van initiatieven om (duurzaam) op een positieve wijze met elkaar in contact te komen, contacten aan te gaan en samenwerking te zoeken.

Ad 6. De gemeente Delft wil voor haar inwoners gelijke kansen. Dit willen we doen door alle Delftenaren te betrekken bij de samenleving. Op het terrein van zowel discriminatie als veiligheid zien we een aantal belemmeringen die we gaan aanpakken.

Ad 7. We gaan via allochtone zorgconsulenten, voorlichtingen en andere inzet er voor zorgen dat nieuwe Nederlanders, die tot nu toe moeilijk of niet de weg naar zorg– en welzijnsinstellingen vinden, de weg gemakkelijker zullen vinden. Daarmee hopen we ook via de lijn van integratie en inburgering een bijdrage te leveren aan een verbeterde gezondheidssituatie onder nieuwe Nederlanders.

Integratie en inburgering					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008	2009	2010	2011	2012
- Via een monitorplan 2008 – 2011 - Via Kwartaalrapportages - Via het 3^e onderzoek naar de stand van Inburgering in Delft (2010)					
Overzicht indicatoren					
Doelstelling 1					
% succesvolle bedrijfsstarts allochtonen t.o.v. autochtonen	nulmeting		Verschil is kleiner		
Aantal plaatsingen Onbenut Talent	75 banen en 85 bestuursfuncties		2008-2011		
Aantal inburgeringstrajecten en % van inburgeringsbestand gescreend				100%	
Doelstelling 2					
% allochtone bewoners dat buurt waardeert	nulmeting			Verschil is kleiner	
Doelstelling 3					
% allochtone kinderen dat HAVO/VWO volgt				Verschil is kleiner	
% doelgroepkinderen dat VVE/kinderopvang volgt	nulmeting			100%	
Allochtone jongeren als vrijwilliger	30	40			
Doelstelling 4					
Positie allochtone vrouwen is verbeterd, op het gebied van werk, taal en contacten			Verschil < 2005		
Doelstelling 5					
Contacten allochtonen en autochtonen			Verschil < 2005		

Integratie en inburgering					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008	2009	2010	2011	2012
- Via een monitorplan 2008 – 2011 - Via Kwartaalrapportages - Via het 3^e onderzoek naar de stand van Inburgering in Delft (2010)					
Overzicht indicatoren					
Koppels van autochtone vrijwilligers en inburgeraars	40	40	40		
Aantal cursussen Inburgeren Andersom	2	2			
Doelstelling 6					
Aantal meldingen bij Bureau Discriminatiezaken daalt, ondanks een sterkere profilering	nulmeting			< 2008	
Doelstelling 7					
Het verschil in toegang tot de zorg van allochtonen en autochtonen wordt kleiner	nulmeting			Vershil is kleiner	
Aantal allochtonen dat bereikt wordt door zorgconsulenten stijgt	nulmeting			> 2008	

Toelichting

In 2007 is de Integratienota door de gemeenteraad aangenomen. Een selectie van de doelstellingen is opgenomen in deze programmabegroting. De gemeenteraad wordt over het totaal van productie en doelstellingen geïnformeerd via de kwartaalrapportages.

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

In dit programma worden de volgende baten en lasten verantwoord van integratie en inburgering van allochtone Delftenaren en migranten en zelforganisaties van migranten.

Totale baten en lasten in het programma					
Integratie en Inburgering	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kosten gemeentelijke organisatie	1.210	1.457	1.457	1.459	1.462
Programmakosten	4.515	3.875	3.361	3.379	3.205
Totaal lasten	5.725	5.332	4.818	4.838	4.667
Bijdragen van het Rijk	2.643	2.643	2.643	2.644	2.643
Onttrekkingen aan voorzieningen	383	383	383	383	383
Totaal baten	3.026	3.026	3.026	3.027	3.026
Resultaat voor bestemming	-2.699	-2.306	-1.792	-1.811	-1.641
Toevoegingen aan reserves					
Onttrekkingen aan reserves	1.389	669	155	172	
Resultaat na bestemming	-1.310	-1.637	-1.637	-1.639	-1.641

In dit programma hebben zich slechts budgettair neutrale mutaties voorgedaan. Deze worden hieronder verklaard.

Nieuw beleid

Outreachend werken Breed Welzijn Delft

Om de extra inzet ten behoeve van versteviging professionele kern outreachend team te dekken is € 48.000 nodig in 2009 en 2010. Dekking hiervoor is aanwezig in de reserve integratiebeleid.

Casemanagement Bijzondere Doelgroepen

Om de afstand tussen autochtone en allochtone jongeren in onderwijsprestaties, sportdeelname, cultuurdeelname en participatie te verkleinen is het nodig om de reeds ingezette aanpak met casemanagers in 2007 voort te zetten. Hiervoor is incidenteel € 109.000 nodig. De benodigde middelen hiervoor zijn gevonden in het budget inburgeren breed en de nota Integratie 2008-2011

Project Hoog Opgeleiden

Ten einde meer allochtone Delftenaren die hoogopgeleid zijn en/of een bepaalde leeftijd hebben bereikt te ondersteunen bij het vinden van een baan op niveau, starten we in 2008 een pilot (uit: perspectief voor alle Delftenaren 2008 – 2011). Hiervoor is € 40.000 opgenomen in de begroting in 2009 en 2010. Een deel van het benodigde bedrag (afhankelijk van de deelnemers: met en zonder uitkering) zal via de Wet Werk en Bijstand vergoed worden. Het resterende budget is gedekt uit reeds beschikbaar budget.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het programma					
Integratie en Inburgering	2008	2009	2010	2011	2012
Bedragen x € 1.000					
Onttrekkingen					
Algemene reserve A	553				
Reserve verkoopopbrengst EZH	15				
Reserve Integratiebeleid	226	219	155	172	
Reserve werk en inkomen	395	250			
Reserve kinderopvang	200	200			
Totaal onttrekkingen	1.389	669	155	172	0
Saldo resultaatbestemming	1.389	669	155	172	0

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve integratiebeleid

Betreft een onttrekking aan de reserve voor de jaarlagen 2007 tot en met 2011 op basis van de Nota integratiebeleid 2008-2011.

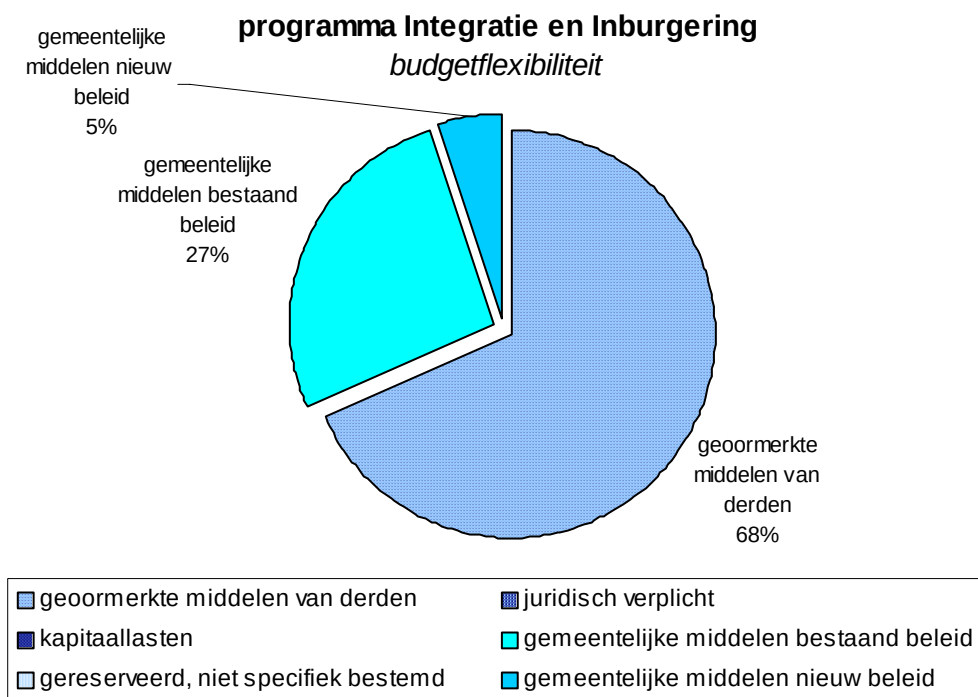
Reserve werk en inkomen

Betreft een onttrekking aan de reserve voor de jaarlagen 2007 tot en met 2011 op basis van de Nota integratiebeleid 2008-2011.

Reserve kinderopvang

Voor kinderopvangkosten, ook buiten kantooruren, voor inburgeraars en cursisten educatie, waarbij de kinderopvang niet vanuit de WWB bekostigd kunnen worden, wordt in 2008 en 2009 € 200.000 per jaar beschikbaar gesteld. Dekking is gevonden in de reserve kinderopvang.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

De uitgaven in het deelprogramma Integratie en Inburgering betreffen vooral de uitgaven op het gebied van Migranten, Sociaal beleid. De geormerkte middelen betreft de gelden op grond van de Wet Inburgering en € 0,7 miljoen conform de Integratienota.

Veiligheid

Het coalitieakkoord van het Rijk heeft geleid tot een project 'Veiligheid begint bij voorkomen'. Doelstelling van dit project is 25% minder criminaliteit in 2008–2010 ten opzichte van 2002. Het gaat bij dit project om een combinatie van preventie, bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving en nazorg. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor het lokale bestuur. Politie, Openbaar Ministerie en woningcorporaties zijn hierbij belangrijke partners. Ook wil het kabinet burgers actiever betrekken bij het aanpakken van criminaliteit. Het project 'Veiligheid begint bij voorkomen' en richt zich op 6 thema's:

- Aanpak van agressie en geweld
- Aanpak van diefstal
- Aanpak van criminaliteit tegen ondernemingen
- Aanpak van overlast en verloedering
- Persoonsgerichte aanpak van risicojongeren en recidivisten
- Bestrijding van ernstige vormen van criminaliteit

Het programma Veiligheid van de gemeente Delft heeft al veel aandacht voor deze thema's. Hierover vindt ook zeer regelmatig overleg plaats met de politie. Tevens zet het coalitieakkoord in op het versterken van de bestuurlijke aanpak.

De realisatie van veiligheidsregio's wordt voortgezet. Voor de regio Haaglanden liggen er vergevorderde plannen om te komen tot regionalisering van de brandweer.

Andere partners zijn belangrijk bij het kunnen behalen van de resultaten op het gebied van veiligheid. In 2009 wordt daarom in Delft verder ingezet op de regierol van de gemeente in het veiligheidsbeleid. Tevens wordt in het politiewerkplan 2009 een relatie gelegd met de veiligheidsthema's uit het gemeentelijk veiligheidsbeleid.

Het programma Veiligheid kent in de programmabegroting twee belangrijke onderdelen:

- Veiligheid, inclusief de regie op de handhaving
- Brandweer

Algemene doelstelling

Het programma Veiligheid zet niet alleen in op een daling van de criminaliteit, maar ook op de verhoging van het veiligheidsgevoel bij de burger. We doen dit, omdat een daling van de criminaliteit niet altijd hoeft te leiden tot een veiliger gevoel bij de burger, terwijl het heel belangrijk is voor mensen om zich veilig te weten in hun eigen wijk en stad. Om deze beide doelen te kunnen realiseren, moeten we de regierol van de gemeente ten aanzien van veiligheid nog meer versterken. En in het verlengde daarvan aandacht besteden aan verbetering van de kwaliteit van de in- en externe samenwerking, waarbij onder andere meer aandacht komt voor de relatie met de wijkaanpak en de bewonersparticipatie.

Delft kent derhalve voor veiligheid de komende jaren 3 doelstellingen, namelijk:

- 80% van de burgers voelt zich veilig in Delft in 2010
- 25% minder criminaliteit in 2010 ten opzichte van 2002
- Versterken van de regierol van de gemeente en het verbeteren van de kwaliteit van de samenwerking, zowel intern als met externe partijen

Beleidskaders

Voor het programma Veiligheid zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Veiligheid		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Programmaplan veiligheid 2007-2010	Programma met betrekking tot veiligheid voor de komende 4 jaar, waarbij de plannen voor 2008, nader zijn uitgewerkt	2007
Nota nalevingstrategie	Kaderstellende nota met handhavinginstrumenten om het naleefgedrag te bevorderen	2005
Programmabegroting en productenraming GR brandweer Delft-Rijswijk 2009–2012	Programmabegroting met de daarbij horende beleidsbegroting en financiële begroting	Dagelijks bestuur en Algemeen bestuur en de raad in 2008
Coffeeshopnota	Beleid ten aanzien van coffeeshops	2004
Handhavingarrangement en beheerconvenant station	Afspraken van gemeente en derden over handhaven en beheer stationsgebied	2006
Nota evaluatie cameratoezicht Station en voorstel verlenging	Veiligheid station	2008
Nota bestuurlijk tegenhouden	Betreft bestuurlijke en preventieve aanpak van criminaliteit	2008
Nota maatschappelijk herstel veelplegers	Beschrijft de aanpak van veelplegers.	2005
Onderwijsbeleidsplan 2005-2009	Hierin staat een onderdeel over de veilige school, dat uitgangspunt is voor het project veilige school	2005
Samenwerkingsovereenkomst veilig uitgaan	Beschrijft de verantwoordelijkheden van de 5 partijen die hierbij betrokken zijn	2007
Het Politiekeurmerk Veilig Wonen als manier van werken	Toepassing van het PKVW bij herstructurering en nieuwbouw	2004
Milieuregels in Delft	Uitvoeringsregels betreffende de Wet milieubeheer	2008

In 2008 wordt nog gewerkt aan de nota's Graffitibeleid, Radicalisering en Cameratoezicht binnenstad. Deze nota's zullen, na besluitvorming, als kaders gaan gelden voor het programma Veiligheid.

Ontwikkelingen

Het versterken van de bestuurlijke aanpak maakt deel uit van het coalitie- (en regerings-) akkoord 2007-2010. Onder het project "Veiligheid begint bij Voorkomen (VbbV)" wordt invulling gegeven aan dit gedeelte van het coalitieakkoord.

Het Rijk is in 2008 gestart met het Programma Versterking Aanpak Georganiseerde Misdad (PVAGM). Dit is een uitwerking van hetgeen op hoofdlijnen is beschreven in het project "Veiligheid begint bij Voorkomen" voor het onderdeel bestrijding van de georganiseerde misdaad. Het PVAGM richt zich niet alleen op de opsporing en vervolging van individuele daders en ontmanteling van criminele organisaties, maar ook op de achterliggende

gelegenheidsstructuren. Daarbij wordt naast het strafrechtelijk instrumentarium, vooral ook gekeken naar bestuurlijke en preventieve mogelijkheden, het zogeheten bestuurlijk tegenhouden.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft vanuit het PVAGM een specifiek plan van aanpak opgesteld voor het versterken van de bestuurlijke aanpak op lokaal en regionaal niveau. Dit plan van aanpak Programma Bestuurlijke Aanpak Georganiseerde Misdad ondersteunt de bestuurlijke, geïntegreerde aanpak van georganiseerde misdaad op lokaal niveau. In dat kader is namens het regionaal college een subsidieaanvraag ingediend voor het opzetten van een Regionaal informatie en expertisecentrum (RIE). In 2008 start Delft samen met Den Haag een pilot.

Verder is een wetsvoorstel bij de Raad van State ingediend om de regierol van de gemeente op het gebied van veiligheid vast te leggen in de gemeentewet.

Voor het verbeteren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing worden door Rijk en VNG afspraken gemaakt over de mijlpalen en het daarbij horende tijdspad.

Ook de regionalisering van de brandweer vraagt nog onze aandacht.

Een interne ontwikkeling is de verdere uitwerking van programmamanagement wat ook tot gevolg heeft dat de regierol rond veiligheid intern beter kan worden opgepakt.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Veiligheid		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
80% burgers voelt zich veilig in 2010	- Pilot burgernet in Delft - Evenementenbeleid met o.a. aandacht voor geluidsoverlast, reiniging en handhaving - Aanpak jongerenoverlast** - Versterken relatie veiligheid en wijkaanpak** - Versterken adviesfunctie m.b.t. sociaal veilig ontwerpen en verbeteren veiligheidsbeleving openbare ruimte - Graffitibeleid - Projectmatige aanpak handhaving	
25% minder criminaliteit in 2010 t.o.v. 2002	- Coördinatiepunt terugkeer gedetineerden - Veelplegeraanpak - Aanpak jongerenoverlast** - Projectmatige aanpak handhaving van m.n. APV - Aanpak huiselijk en eengerelateerd geweld - Opzetten en uitwerken bestuurlijk tegenhouden**	80
Versterken regierol gemeente in het veiligheidsbeleid	- Programma-aanpak veiligheid - Aanpak jongerenoverlast ** - Versterken relatie veiligheid en wijkaanpak** - Versterken adviesfunctie m.b.t. sociaal veilig ontwerpen en verbeteren veiligheidsbeleving openbare ruimte - Opzetten en uitwerken bestuurlijk tegenhouden**	20

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

** Deze activiteiten leveren een bijdrage aan meerdere doelstellingen.

Toelichting

1. 80% van de burgers voelt zich veilig in 2010

In 2007 geeft 26% van de burgers in de politiemonitor bevolking aan zich onveilig te voelen in de eigen buurt. Dit vinden we te hoog. Daarom willen we de komende tijd meer aandacht besteden aan het vergroten van de gevoelens van veiligheid. De voortgang hiervan is af te lezen uit de veiligheidsmonitor die door het Rijk jaarlijks wordt afgenomen. Daarnaast monitoren we ook binnen specifieke projecten, zoals bijvoorbeeld gebeurt bij de aanpak van het stationsgebied. In 2009 zal een evaluatie cameratoezicht station plaatsvinden en een evaluatie van de pilot burgernet, die in september 2008 start.

We gaan door met de projecten die we in 2008 zijn gestart of die een voortgang zijn van al eerder ingezet beleid. Het gaat dan vooral om:

- Pilot burgernet in Delft
De start van de pilot is wegens technische problemen uitgesteld naar september 2008. De evaluatie is in 2009. Het project valt onder de brede doelstelling om burgers actiever te betrekken bij het aanpakken van criminaliteit.
- Evenementenbeleid met onder andere aandacht voor geluidsoverlast, reiniging en handhaving
De evenementennota is gereed en in 2008 is gewerkt aan een integraal handhavingkader dat in 2009 zijn beslag moet krijgen.
- Aanpak jongerenoverlast
In 2008 voeren we de regie op 2 overlastlocaties in Delft. Samen met partners werken we aan de uitvoering van een gezamenlijk opgesteld plan van aanpak. Deze draaiboekaanpak zal doorlopen in 2009.
- Versterken relatie veiligheid en wijkaanpak
Veiligheid draagt bij aan de wijkaanpak. Als er veiligheidsproblemen zijn, wordt zoveel mogelijk getracht dit met bewoners helder te krijgen. Indien nodig wordt met relevante partners een plan van aanpak opgesteld.
- Versterken adviesfunctie met betrekking tot sociaal veilig ontwerpen en verbeteren veiligheidsbeleving openbare ruimte
De in 2008 aangetrokken versterking op dit gebied heeft een duidelijke adviesrol naar de in- en externe partners over het politiekeurmerk veilig wonen en sociaal veilig ontwerpen.
- Graffitibeleid
In 2008 wordt een nota opgesteld. De uitvoering daarvan loopt door in 2009.
- Projectmatige aanpak handhaving
In het kader van de handhaving kennen we de "Delft Doet"-aanpak (communiceren, dan waarschuwen en tenslotte handhaven). Het is van belang om bij de thema's die worden aangepakt in de openbare ruimte telkens vanuit deze strategie te werken.

2. 25% minder criminaliteit in 2010 ten opzichte van 2002

Landelijk wordt ingezet op deze doelstelling, dus ook bij één van onze belangrijkste partners: de politie. Monitoring vindt plaats op basis van de jaarcijfers van de politie. In het programmaplan Veiligheid wordt dit nader uitgewerkt.

De activiteiten die betrekking hebben op deze doelstelling zijn met name:

- Coördinatiepunt terugkeer gedetineerden
Er is een coördinatiepunt ingericht en met partners wordt gekeken naar de meest effectieve aanpak.
- Veelplegeraanpak
In het kader van maatschappelijk herstel heeft de gemeente twee plaatsen ingekocht bij het programma "de Remise van de verslavingsreclassering". Hieraan kunnen vier veelplegers deelnemen op jaarbasis.
- Aanpak jongerenoverlast
Deze aanpak is al beschreven onder de vorige doelstelling, maar levert vanzelfsprekend ook een bijdrage aan deze doelstelling.
- Projectmatige aanpak handhaving van met name APV
We stellen jaarlijks een handhavingprogramma op. Daarnaast doen we nog onderzoek naar de invoering van de bestuurlijke boete of andere afdoeningmogelijkheden, zoals de bestuurlijke strafbeschikking. Afstemming hierover vindt plaats in het regionaal college.

- **Aanpak huiselijk en eengerelateerd geweld**
De aanpak hiervan gaat door, waarbij we in 2008 onderzoeken (ook in regionaal verband) hoe de "Wet tijdelijk huisverbod" na besluitvorming kan worden geïmplementeerd in 2009.
- **Opzetten en uitwerken bestuurlijk tegenhouden**
Nieuw is dat in 2008 is gestart met een pilot bestuurlijk tegenhouden. Deze pilot is een voorloper van een op te richten Regionaal informatie en expertisecentrum (RIE). Doel is om naast strafrechtelijke maatregelen bestuurlijke maatregelen in te zetten bij de aanpak van (middel)zware criminaliteit. Om dit te regisseren is extra capaciteit binnen het programma Veiligheid nodig.

3. Versterken regierol gemeente in het veiligheidsbeleid

- Om veiligheid goed te kunnen aanpakken is het van belang om de kwaliteit te vergroten van de samenwerkingsverbanden, de voorzieningen en processen die een bijdrage leveren aan veiligheid en leefbaarheid. Dit doen we door de regierol te versterken. Deze regierol van de gemeente met betrekking tot veiligheid wordt nog in 2008 wettelijk verankerd. We zullen onderzoeken of deze verankering consequenties heeft voor onze werkwijze in Delft. Voor deze regiefunctie is extra ondersteuning noodzakelijk.
- De voortgang ligt vast in het programma Veiligheid en de daarbij horende projecten en is tevens terug te vinden in de regierol bij de aanpak van jongerenoverlast, en het versterken van de relatie veiligheid en wijkaanpak. Tenslotte speelt ook de adviesfunctie sociaal veilig ontwerpen hier een belangrijke rol.
- **Bestuurlijk tegenhouden**
Zoals hierboven al aangegeven gaat het bij bestuurlijk tegenhouden erom om vanuit het bestuur maatregelen te treffen tegen (middel)zware criminaliteit. Het bestuur heeft hierbij dan de regie, vandaar de extra capaciteit voor het programma veiligheid.
- **Brand TU**
Op 13 mei 2008 heeft een brand de faculteit bouwkunde volledig verwoest. Aan het Crisis Onderzoeksteam (COT) is gevraagd om een evaluatie. Deze evaluatie is in 2008 gereed. Er zal regie moeten zijn op het uitvoeren van de mogelijke aanbevelingen uit de evaluatie ten aanzien van gemeente en brandweer.

Veiligheid					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
80% burgers voelt zich veilig in 2010	74% (2007)		80%		
25% minder criminaliteit in 2010 t.o.v. 2002	Zie cijfers 2002 in programmaplan Veiligheid 2007-2010		25% reductie t.o.v. 2002		

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het programma					
Veiligheid	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Kosten gemeentelijke organisatie	3.199	3.258	3.259	3.272	3.291
Programmakosten	8.556	8.783	8.576	8.448	8.198
Totaal lasten	11.755	12.041	11.835	11.720	11.489
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	781	762	762	762	762
Totaal baten	781	762	762	762	762
Resultaat voor bestemming	-10.974	-11.279	-11.073	-10.958	-10.727
Toevoegingen aan reserves					
Onttrekkingen aan reserves	75				
Resultaat na bestemming	-10.899	-11.279	-11.073	-10.958	-10.727

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het programma					
Veiligheid	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
FLO Brandweer	340	152	-35	-136	-388
Verhoging bijdrage Hulpverl.regio Haaglanden		131	131	130	131
<i>Nieuw beleid</i>					
Pakketadvisering, regie en ondersteuning fte	100	100	100	100	
Totaal mutaties lasten	440	383	196	94	-257
Saldo resultaat	-440	-383	-196	-94	257

Bestaand beleid

FLO Brandweer

Voor de FLO brandweer was structureel een bedrag begroot, maar in verband met wetswijziging is dit bedrag aangepast. Voor het jaar 2009 ontstaat hierdoor, ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting, een nadeel van € 153.000 en voor de jaren 2010 t/m 2012 een voordeel van respectievelijk € 35.000 voor 2010, € 135.000 voor 2011 en € 386.000 voor 2012.

Bijdrage hulpverleningsregio Haaglanden

Structurele verhoging van de bijdrage, volgens de meerjarenbegroting 2009 van de hulpverleningsregio Haaglanden, aan de hulpverleningsregio Haaglanden van € 131.000.

Nieuw beleid

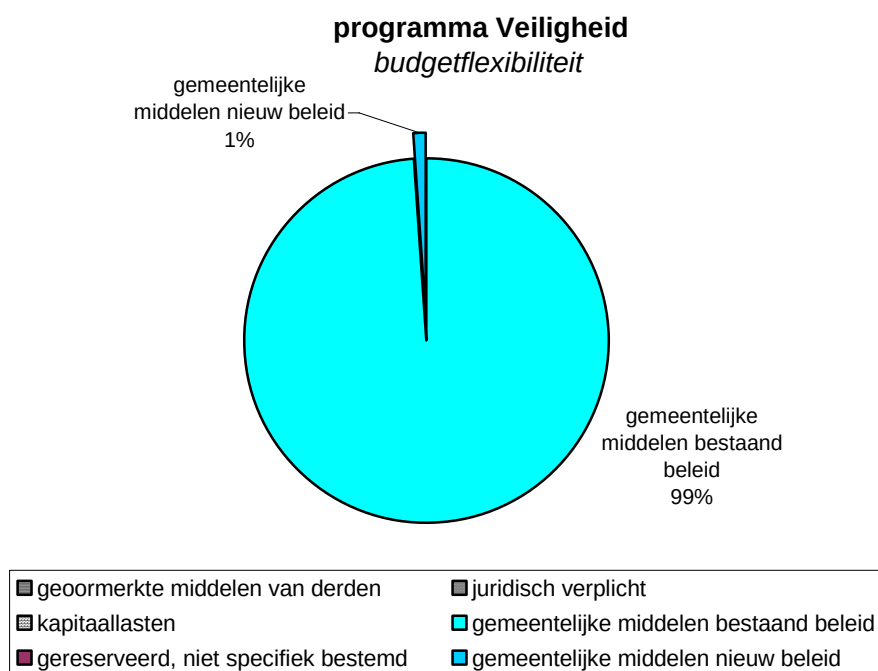
Pakketadvisering, regie en ondersteuning

In deze programmabegroting is vanaf 2009 een structurele uitbreiding van de formatie verwerkt in verband met advisering en regie op het terrein van bestuurlijk tegenhouden en voor versterking van het programma. Met deze uitbreiding is een structureel bedrag gemoeid van € 100.000.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het programma					
Veiligheid	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Onttrekkingen					
Reserve verkoopopbrengst EZH	75				
Totaal onttrekkingen	75	0	0	0	0
Saldo resultaatbestemming	75	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Toelichting

Het grootste deel van de uitgaven wordt gevormd door de Delftse bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Brandweer Delft-Rijswijk. Daarnaast zijn er gelden gereserveerd voor diverse projecten (bijvoorbeeld Slachtofferhulp en Halt).

Investerings in het programma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Veiligheid						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Cameratoezicht (afschrijving in 5 jaar)	250	50	200			
Vluchtdeuren spoortunnel	400			400		

Toelichting investeringen 2009

Cameratoezicht

Voor het vergroten van de veiligheid wordt in de binnenstad een aantal camera's geplaatst. De fasering is, ten opzichte van de programmabegroting 2008, gewijzigd in verband met vertraging in onderzoek in 2008.

Extra vlucht- en veiligheidsdeuren spoortunnel

Om te kunnen voldoen aan de meest recente wetgeving, en om een acceptabel brandveiligheidsniveau te bereiken, is voor extra vlucht- en veiligheidsdeuren in de spoortunnel € 400.000 gereserveerd. Over het totaalbedrag moeten nog onderhandelingen plaatsvinden met externe partijen. De fasering is ten opzichte van de programmabegroting 2008 aangepast in verband met de latere start van de bouw spoortunnel.

Wijkzaken en beheer van de stad

Het programma Wijkzaken en Beheer van de stad is ingedeeld in de volgende deelprogramma's:

- Samenwerken in de wijken
- Beheer van de stad
- Beheer van de stad - reiniging

Hierna werken wij voor deze deelprogramma's de 3 W-vragen afzonderlijk uit. Een samenvattende tabel met de baten en lasten van het totale programma vindt u aan het eind van het hoofdstuk.

Samenwerken in de wijken

Algemene doelstelling

De algemene doelstelling van dit deelprogramma luidt als volgt: samenwerken aan aantrekkelijke en sterke buurten en wijken, waarin kinderen kunnen spelen en veilig kunnen bewegen, waar bewoners zich betrokken voelen bij elkaar en bij hun buurt, waar bewoners zich sociaal veilig weten en waar bewoners tevreden zijn met de voorzieningen en de kwaliteit van de openbare ruimte in hun wijk en buurt.

In dit deelprogramma werken we aan het versterken van de samenwerking in de wijken en buurten tussen de gemeente, bewoners(organisaties), bedrijven en partnerorganisaties (de politie, corporaties, welzijnsorganisaties, scholen). Hierin zien we bewoners ook als partners en vormen hun wensen, behoeften en eigen initiatieven een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast gaan we op basis van gedeelde gebiedsanalyses, verdiepende samenwerkingsverbanden aan met de partnerorganisaties die zich vertalen in gezamenlijke meerjarige investeringsprogramma's. Deze ambitie staat beschreven in de nota Samenwerken in de wijken: stevig de toekomst in (geplande vastgestelling: november 2008)

Voor het 'samenwerken in de wijken' hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Kennis en inzicht van wijken en buurten
- Uitgaan van behoeften en mogelijkheden van bewoners
- Signalerende en (pro)actieve rol die aansluit bij betrokkenheid en initiatieven van bewoners
- Resultaatgericht werken met bewoners en partnerorganisaties
- Realiseren van samenhang en afstemming tussen de inzet en inspanningen van bewoners, gemeente, bedrijven en partnerorganisaties

Beleidskaders

Voor het deelprogramma Samenwerken in de wijken in 2009 zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

Samenwerken in de wijken		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Evaluatie werking wijkbudgetten	Evaluatie wijkbudgetten	2005
Ruimte zien en ruimte maken	Coalitieakkoord 2006 – 2010	2006
Nota Ruimte voor spelen	Speelplekkenbeleid	2007
Nota samenwerken in de wijken	Doorontwikkeling wijkgericht werken	2008 (ovb)

Ontwikkelingen

- We willen meer kennis en inzicht hebben in wat er leeft en speelt in wijken en buurten. De ambitie is dat deze kennis leidt tot een gemeentebrede basis voor het bepalen van welke buurten extra aandacht nodig hebben. De kennis en inzichten over de wijken en buurten vormt een sleutel tot het verbinden van het stedelijk beleid met de ervaringen en praktijk van de wijken en buurten. Hiermee krijgt de signalerende en agenderende rol vanuit de wijken en bewoners meer kracht en verbinding met beleid, en andersom. In de wijkbarometer 'nieuw stijl' 2008 is deze wisselwerking tussen stedelijk beleid en wijk en buurt zichtbaar zowel qua inhoudelijke verdieping als procesmatige verbreding.
- Voortkomend uit de nota Samenwerken in de wijken ontwikkelen we een beleidsmonitor met indicatoren waarmee we de leefbaarheid en sociale stijging in wijken en buurten kunnen meten
- We gaan extra inzetten op goede externe communicatie om bewoners te informeren over de voortgang van grote stedelijke projecten, om vragen van bewoners (brieven, e-mails) goed te kunnen beantwoorden en voor de communicatie over de producten en initiatieven vanuit Wijkzaken.
- Complexe problematiek vraagt om meer integrale en gezamenlijke aanpak. Vanuit het wijkgericht werken gaan we deze aanpak samen met partnerorganisaties (m.n. corporaties) vormgeven door meer te differentiëren naar inhoud (waar en wat: locatie en problematiek) en naar proces (wie en hoe: proces). Dit betekent dat we maatwerk gaan bieden op basis van een gedeelde kijk op de betreffende wijk. Op basis van een verdiepte analyse, komen we tot een gewenste gezamenlijke aanpak van aandachtsbuurten, waarin partners hun eigen expertise en kwaliteit inbrengen. In deze lijn past het ook om gezamenlijke investeringsafspraken te maken over een langere periode (meerdere jaren). De aanpak van de vier aandachtsbuurten in de Buitenhof kan worden beschouwd als een pilot van de beoogde verdieping en gezamenlijke aanpak. Voor 2009 worden staan de buurten en wijken: Bomenwijk en Buitenhof gepland. Ook staan Voorhof en Tanthof op de gebiedsagenda.
- Voor goed en beter samenwerken in de wijken is het van belang dat de wijkcoördinatoren een regisserende rol gaan vervullen. Dit vraagt om het in positie brengen van wijkcoördinatie en het in gang zetten van een ontwikkeltraject daartoe. Onderdeel van dit ontwikkeltraject behelst het kritisch beschouwen van de wijze waarop het proces en de inhoud van het werk van het wijkzaken in relatie tot andere gebiedsgerichte aanpakken zijn georganiseerd.
- Voortzetten van de focus op de sociaal economische ontwikkeling van wijken en buurten en het bevorderen van processen van sociale stijging in de wijken. Vanuit de uitvoering van de Wmo blijven we werken aan zorgzame wijken, waar we voortborduren op de ervaringen van de Wmo-pilot aan de Brasserskade.
- Areaaluitbreiding: als gevolg van de toevoeging van de Harnaschpolder wordt er een splitsing voorgesteld in de wijkcoördinatie en wijkbudgetten van Hof van Delft en Voordijkshoorn, om daardoor burgers op de door de raad vastgesteld niveau te kunnen bedienen (nieuw beleid)

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Samenwerken in de wijken		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
1. Vergroting van de opbrengst van de samenwerking aan aantrekkelijke en sterke wijken	• Doorontwikkeling van het wijkgericht werken in Delft • Samen met bewoners, ondernemers, professionals en partnerorganisaties een meerjarenperspectief voor de wijken bepalen. De wijkbarometers nieuwe stijl 2008 vormt de eerste stap hierin waarmee we dit ook kunnen monitoren • Wijkcoördinatie meer positie geven om het proces van	

Samenwerken in de wijken		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
	integrale wijkontwikkeling vanuit de frontlijn te kunnen regisseren, mede in relatie tot andere gebiedsgerichte aanpakken	
2. Verdieping en maatwerk voor aandachtsbuurten en de start van wijkcoördinatie in de Harnaschpolder	- Op basis van een gezamenlijk belang, een verdiepte analyse en een gedeelde visie met partnerorganisaties kiezen voor maatwerk in aandachtsbuurten - Met partnerorganisaties gedeelde analyses en visie uitwerken tot wijkontwikkelingsprogramma's met gezamenlijke meerjarig investeringsprogramma - Als gevolg van areaaluitbreiding Harnaschpolder, bedienen we burgers van Hof van Delft en Voordijkshoorn/Harnaschpolder op het gewenste niveau met wijkcoördinatie en -budgetten: - Wijkcoördinatie - Wijkbudget	80 (S) 15 (S)
3. Effectief en proactief reageren op actuele (stedelijke) ontwikkelingen, op problemen in de wijken die de woon- en leefkwaliteit van bewoners onder druk zetten en creatief inspelen op kansen die de kwaliteit van wonen en leven verhogen.	- Continueren en verbeteren van initiatieven zoals de Leukste Straat van Delft, de Burendag, Fleur Delft-op, de inzet van mediators bij conflicten in buurten en woongerelateerde overlast (buurtbemiddeling) - In het kader van Delft Cultuurjaar 2009 zetten we extra in op het faciliteren van meer ontmoetingen van burgers als cultureel aandeelhouders in buurt en wijk, hierbij sluiten we aan bij een initiatief als Kunst in de wijken - Inzetten van goede externe communicatie over de voortgang van grote stedelijke projecten, over vragen van bewoners (brieven, e-mails) en over de producten en initiatieven vanuit Wijkzaken.	150 (I) 50 (S)
4. Versterking van de kwaliteit van de openbare ruimte voor het spelen en veilig verkeren van kinderen en jongeren	- Uitvoering geven aan de nota Ruimte voor Spelen (2007) en het daarmee vastgestelde speelplekkenbeleid - onderhoud speelplekken - vervanging speeltoestellen huidige speeltuinen - twee bewaakte speeltuinen nieuwe stijl - Voortzetten van initiatieven in het kader van Kinderen Veiliger door Delft (via het deelprogramma Verkeer en vervoer)	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

1. Vergroting van de opbrengst van de samenwerking aan aantrekkelijke en sterke wijken

Het samenwerken aan de wijken bestaat al 10 jaar. Door de veranderende wereld en ontwikkelingen in de samenleving willen we inzet en opbrengst van deze samenwerking te vergroten. Dit is vastgelegd in de nota Samenwerken in de wijken: stevig de toekomst in. Hiertoe is het van belang om de werkwijze verder te ontwikkelen vanuit een meer gedetailleerde analyse van de sociale, economische en fysieke situatie in de wijken, die we faciliteren en monitoren in de wijkbarometers 'nieuwe stijl' 2008. Vanuit de ontwikkelingskansen werken we aan meer samenhang en afstemming tussen de inzet en investeringen van de samenwerkende partijen, m.n. corporaties. Op strategisch niveau stemmen we dit af in het 4-jaarlijkse partneroverleg. Op tactisch en operationeel niveau opereren we onder regie en sturing van de wijkcoördinatoren in de wijkcoördinatieteams, via een gedeelde analyse van de wijken en de cyclus van de wijkaanpak. We gaan wijkcoördinatie meer positie geven in de totale opgave van wijkontwikkelingsprocessen. Dit doen we meer regie en sturing op signalen vanuit de frontlijn, en deze te verbinden en af te stemmen met de stedelijke beleidsmatige backoffice.

Volgen voortgang van realiseren doelstelling: met behulp van wijkbarometers 'nieuwe stijl' 2008 en de jaarlijkse wijkverslagen.

2. Verdieping en maatwerk voor aandachtsbuurten en start van wijkcoördinatie in de Harnaschpolder/Voordijkshoorn

In sommige wijken of buurten is meer maatwerk nodig. Soms is er ook inzet nodig omdat er urgente problemen zijn. In de toekomst willen we samen met partners deze urgentie voor zijn en voorinvesteren. In die wijken en buurten willen we gezamenlijk met partners komen tot een gedeelde analyse en visie. De aanpak van de verdiepte wijkanalyse is hiervoor een beproefd instrument. Deze analyse geldt als basisdocument voor het opstellen en uitwerken van wijkontwikkelingsprogramma's en gezamenlijke meerjarige investeringsprogramma per buurt en wijk door verschillende partners in geld en menskracht.

In 2009 starten we met wijkcoördinatie in Harnaschpolder/Voordijkshoorn. Daarmee worden de wijken Hof van Delft en Voordijkshoorn/Harnaschpolder gesplitst met iedere wijk een eigen wijkcoördinator en -budget.

Volgen voortgang van realiseren doelstelling: met behulp van het doorlopen en realiseren van de volgende processtappen:

- Uitbrengen van wijkbarometer nieuwe stijl 2008: gemeente breed basisdocument, nulmeting en monitorinstrument
- Verdiepte wijkanalyse en –visie, tezamen vormen zij het wijkontwikkelperspectief
- Uitvoering van wijkontwikkelingsprogramma's en gezamenlijke investeringsprogramma's: tussentijdse voortgangsrapportages

3. Effectief en proactief reageren, op actuele (stedelijke) ontwikkelingen, op problemen in de wijken die de woon- en leefkwaliteit van bewoners onder druk zetten en creatief inspelen op kansen die de kwaliteit van wonen en leven kunnen verhogen.

Het samenwerken aan aantrekkelijke en sterke wijken vraagt voortdurend om innovatie van die samenwerking en van het samenspel. Dit vraagt dus om nieuwe initiatieven, het verbeteren van bestaande initiatieven en het blijven doorontwikkelen van de werkwijze van het samenwerken. In het kader van het cultuurjaar 2009 willen we extra aandacht besteden aan ontmoeten van bewoners als culturele dragers en/of aandeelhouders. Cultuur als verbindingsmiddel biedt veel ruimte voor eigen initiatieven.

Volgen voortgang van realiseren doelstelling: met behulp van het gebruik van bemiddeling en mediation, het gebruik van bestaande regelingen en initiatieven, het aantal nieuwe initiatieven en de verbetering van bestaande initiatieven (voortgang wordt beschreven in het jaarverslag en de wijkverslagen). Eveneens rapporteren we over de doorontwikkeling van de werkwijze in het jaarverslag. De extra inzet voor ontmoetingen tussen burgers in het cultuurjaar 2009, volgen we door de extra aanvragen en faciliteiten die we bieden die in dit kader plaatsvinden. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij de bestaande subsidieregelingen waaronder Kunst in de wijken en bewonersparticipatie.

4. Versterking van de kwaliteit van de openbare ruimte voor het spelen en veilig verkeren van kinderen en jongeren

In 2008 is de uitvoering van de nota Ruimte voor Spelen gestart. Dit leidt in 2008 tot een (ver)nieuw(d)e speelplek in de wijk Delftzicht. Er worden ook voorbereidingen getroffen voor de aanleg van een avonturenspeeltuin op het Hammenpoortterrein aan de Rotterdamseweg. Ook zijn er een aantal speelplekken verbeterd en vernieuwd. Met de vaststelling van het speelplekkenbeleid in 2007 is bepaald welke verbeterpunten in 2009 (zie hieronder) verder gerealiseerd dienen te worden. Daarnaast vergroten en verbeteren we de veiligheid van kinderen in het verkeer. Met de continuering van het project 'Kinderen veiliger door Delft' zal in 2009 het veilig verkeren van kinderen een verdere impuls worden gegeven (zie ook: deelprogramma Verkeer en vervoer).

Verbeterpunten 2009:

- Stedelijke voorzieningen
Voor de avonturenspeeltuin Wippolder is een principekeus gemaakt voor de locatie Hammenpoortterrein. Met grondeigenaar TU Delft worden afspraken gemaakt over grondgebruik voor een periode van tien jaar. Inpassing in het bestemmingsplan wordt

voorbereid, aan een voorlopig inrichtingsmodel wordt gewerkt. In 2009 realiseren we een tweede avonturenspeeltuin nabij de wijk Buitenhof. In 2008 wordt de locatie en het karakter van deze avontuurlijk speelplek bepaald.

- **Algemeen**

De openingstijden van de waterspeeltuinen zijn verruimd. De speeltoestellen in de bewaakte speeltuinen worden vervangen. In het voorjaar organiseren we weer de wedstrijd voor het beste speelidee. In 2009 hebben we een eenvoudigere en laagdrempelige speelstraatregeling gemaakt, maar ook met meer materiaal zoals een leuke speelcontainer. Ook maken we een digitale speelkaart voor de stad voorzien van (algemene informatie en gebruikerservaringen door interactie met en medewerking van gebruikers (kinderen, scholen, ouders, omwonenden) voor minimaal 3 wijken gerealiseerd.

- **Informele speelplekken**

In 2009 hebben we ervaringen opgedaan met groenstroken, straten en stoepen als informele speelplek. Op basis van de workshop in oktober 2008 gaan we in 2009 minimaal twee schoolpleinen gebruiken als informele speelplek. Daarnaast starten we een experiment waarin sportcomplex wordt gebruikt als speelvoorziening. Ook maken we in samenspraak met bewoners en professionals een speelplan voor de binnenstad.

- **Formele speelplekken**

In 2009 hebben we de speelplek Lindelaan (in samenhang met Focuswijk) gerealiseerd. Ook hebben we een plan ontwikkeld voor meerdere speelplekken in TU-Noord gebied. Daarnaast vindt er extra onderhoud plaats aan bestaande formele speelplekken in de gehele stad. In de eerste helft van 2009 starten we met de aanleg van het Krajicekveld aan de Brahmslaan

Volgen voortgang van realiseren doelstelling: met behulp van de planning zoals die staat omschreven in de nota Ruimte voor Spelen. Aan de hand van de realisatie van een bewaakte speeltuin nieuwe stijl in 2009; de voortgang met het onderhoud van de speelplekken en de vervanging van speeltoestellen huidige speeltuinen. Voor de bepaling van de voortgang met betrekking tot het project Kinderen Veiliger door Delft wordt verwezen naar het deelprogramma Verkeer en vervoer.

Samenwerken in de wijken					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Aantal opgeleverde tweejaarlijkse wijkbarometers nieuwe stijl 2008	2	5	-	7	-
Aantal wijkontwikkelingsprogramma's op basis van verdiepte wijkanalyse; aantal uitvoeringsprogramma's met een specifiek aanpak en maatwerk voor aandachtsbuurten	2	2	Nog te bepalen	Nog te bepalen	Nog te bepalen
Aantal vastgestelde wijkprogramma's en wijkverslagen	7	7	-	-	-
Frequentie inzet bureau Bemiddeling en Mediation		Meer dan in 2008			
Nieuwe speeltuin nieuwe stijl	1	1	0	Nog te bepalen	Nog te bepalen
Onderhoud speelplekken	in uitvoering	in uitvoering	in uitvoering		
Vervanging speeltoestellen huidige speeltuinen	in uitvoering	in uitvoering	in uitvoering		

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

In dit deelprogramma zijn alle wijkbudgetten opgenomen. Vanuit deze budgetten worden de verschillende samenwerkingsactiviteiten gefinancierd.

Totale baten en lasten in het deelprogramma

Samenwerken in de wijken	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kosten gemeentelijke organisatie	789	791	792	794	795
Programmakosten	1.275	1.322	1.321	1.102	1.104
Totaal lasten	2.064	2.113	2.113	1.896	1.899
Onttrekkingen aan voorzieningen	327	327			
Totaal baten	327	327	0	0	0
Resultaat voor bestemming	-1.737	-1.786	-2.113	-1.896	-1.899
Toevoegingen aan reserves	881	846	519	519	519
Onttrekkingen aan reserves	1.263	994	994	925	925
Resultaat na bestemming	-1.355	-1.638	-1.638	-1.490	-1.493

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Het nieuw beleid en de areaaluitbreiding is toegelicht bij 'wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen'.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma

Samenwerken in de wijken	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten					
<i>Nieuw beleid</i>					
Ontmoetingsplekken		150	150		
Communicatiemedewerker briefverkeer		50	50	50	50
<i>Areaal</i>					
Wijkcoördinatie Harnaschpolder		80	80	80	80
Wijkbudgetten Harnaschpolder		15	15	15	15
Totaal mutaties lasten	0	295	295	145	145
Saldo resultaat	0	-295	-295	-145	-145

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Samenwerken in de wijken	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Wijkreserve	831	846	519	519	519
Reserve onderwijshuisvesting	50				
Totaal stortingen	881	846	519	519	519
Onttrekkingen					
Wijkreserve	956	886	886	817	817
Reserve verkoopopbrengst EZH	227	28	28	28	28
Reserve Grote Projecten	80	80	80	80	80
Totaal onttrekkingen	1.263	994	994	925	925
Saldo resultaatbestemming	382	148	475	406	406

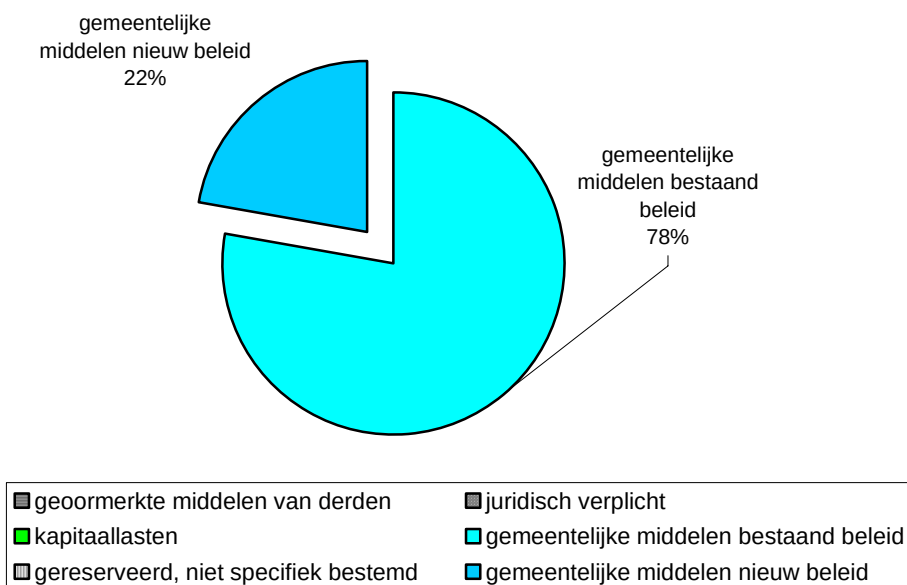
Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Wijkreserve

De wijkreserve voedt de wijkbudgetten. ISV draagt tot en met 2009 bij aan de storting in de wijkreserve.

Budgetflexibiliteit

deelprogramma Samenwerken in de wijken budgetflexibiliteit

Toelichting

De middelen in dit programma zijn bestemd voor wijkbudgetten. Vanuit deze budgetten worden de verschillende samenwerkingsactiviteiten gefinancierd.

Investerings in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Samenwerken in de wijken						
Bedragen x € 1.000						
2 bewaakte speeltuinen nieuwe stijl	500	50	200	250		
Speelplekken	200			100	100	

Toelichtingen investeringen 2009

Twee bewaakte speeltuinen nieuwe stijl

Betreft de aanleg van een speeltuin in Wippolder en een speeltuin in Buitenhof.

Speelplekken

Via speelplannen per wijk is het met deze middelen mogelijk om bestaande speelvoorzieningen aan te passen, nieuwe aan te leggen en overbodige te verwijderen.

Beheer van de stad

In dit deelprogramma werken we aan het beheren en onderhouden van de openbare ruimte. De taken die hieronder vallen zijn het onderhouden van kunstwerken, waterwegen, rioleringen, openbaar groen, speeltuinen, kinderboerderijen, wegen, straten, pleinen, verkeersmeubilair, kunstwerken, straatmeubilair, openbare verlichting, openbare toiletten, het verwijderen van zwerfvuil, het verwijderen van drijfvuil en het legen van afvalbakken. Ook het bestrijden van gladheid en het beheer van uitvaartvoorzieningen valt onder dit deelprogramma.

Een prettige leefomgeving is schoon, heel en veilig met voldoende en kwalitatief goed openbaar groen en speelplekken.

We streven naar een goede afstemming tussen beheer, onderhoud en handhaving in de wijken om proactief en snel zaken aan te kunnen pakken. Waar nodig wordt het middel van een bestuurlijke boete ingezet om ergernissen en vervuiling van de openbare ruimte tegen te gaan.

Algemene doelstelling

Op basis van het coalitieakkoord 2006–2010 zijn voor dit deelprogramma de volgende doelstellingen geformuleerd:

Hoofddoelstelling

De openbare ruimte van de stad en de recreatie- en speelvoorzieningen worden beheerd en onderhouden op een maatschappelijk verantwoorde wijze en op een afgesproken kwaliteitsniveau.

Subdoelstellingen

Wij willen de dienstverlening op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte verder verbeteren.

Delft wordt verrijkt met meer bomen en bloeiende planten.

Wij zorgen voor een intensief gebruik in een duurzame, aantrekkelijke en veilige Delftse Hout. Delftse burgers kunnen in Delft terecht voor hun uitvaart.

Beleidskaders

Voor Beheer van de Stad zijn in 2008 de volgende beleidskaders van toepassing.

Beheer van de stad		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
AVKL Delft	Kabels en Leidingen	1995
Bebouwde kom boswet		
Begraafplaats verordening		
Bomennota	Juiste boom op de juiste plaats	2004
Herzien bomenbeleid		2007/2008
Ecologienota Delft 2004-2015		2004
Bomenverordening Delft 1998		2005
Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP)		2008
Beheerplan Wegen		2006 – 2010
Beheerplan kunstwerken	Bruggen, tunnels etc.	2007
Beheerplan oevers		2007
Beheerplan groen		2007
Beheerplan straatmeubilair		2007
Gebiedsvisie Delftse Hout	Delftse Hout	2008
Monumentale bomen		
Wet gemeentelijke watertaken		
Veegplan		2008
Beheerplan water		2008
Beheerplan sportvelden		2008

Ontwikkelingen

In 2009 zijn naar huidige inzichten de volgende externe en interne ontwikkelingen van invloed op Beheer van de Stad:

In het kader van de Waterschapswet vindt herpolderen plaats. Dit houdt in dat Delfland de onderhoudsverplichtingen van watergangen en boezemkaden die tot het hoofdwatersysteem behoren, zal overnemen van de gemeente. Het herpolderen wordt afgerond in 2009.

De invoering van de Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (WION) heeft tot doel door een betere informatie-uitwisseling over de ligging van kabels en leidingen, betere tekeningen en door zorgvuldiger te graven de graafschade te verminderen. Dit betekent voor Delft dat zij als netbeheerder voor o.a. riolering, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties etc. voor 1 oktober 2008 het gebied waar deze kabels en leidingen liggen registreren bij het kadaster. Van 1 oktober 2008 tot aan de 2e helft van 2009 is er een overgangsfase waarbij de KLIC-melding verplicht is bij alle mechanische graafwerkzaamheden en een afwijkende ligging te melden bij de netwerkbeheerder. Het elektronische systeem wordt hierbij in gebruik genomen maar is pas vanaf de 2e helft 2009 verplicht. Dit betekent voor Delft dat er zowel organisatorisch

als financieel e.e.a. voorbereid zal moeten worden om aan deze wet te kunnen voldoen. Hiervoor is per juni 2008 een project opgestart en de verdere uitwerking zal in 2008 en 2009 plaatsvinden.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Beheer van de stad		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
De beeldkwaliteit van de openbare ruimte van de stad en de recreatie- en speelvoorzieningen is op het vastgestelde niveau	- Het vaststellen van de gewenste beeldkwaliteit - De burger inzicht geven in de beeldkwaliteit via internet	
De technische kwaliteit is op orde met als doel instandhouding van de openbare ruimte.	Het actualiseren van beheerplannen	
Dienstverlening op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte wordt verbeterd	Vasthouden behaalde servicenormen van meldingen heel 85% en schoon 80%.	
Delft wordt verrijkt met meer bomen en bloeiende planten	- Meer bloeiende beplanting in bestaande plantsoenen - Meer beheer door bewoners	100**
Intensief gebruik in een duurzame, aantrekkelijke en veilige Delftse Hout wordt gerealiseerd	- Opstellen investerings- en uitvoeringsplan voor verbetering infrastructuur en voorzieningen - In stand houden, bevorderen en faciliteren van participatie en communicatie. - Realiseren van duurzame beheer- en gebruiksafspraken. - Subsidiëring Delftse Reddingsbrigade	10
Delftse burgers kunnen in Delft terecht voor hun uitvaart	Realisatie crematorium	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

** Te storten in reserve openbare ruimte groen

Toelichting

De beeldkwaliteit van de openbare ruimte van de stad en de recreatie- en speelvoorzieningen is op het vastgestelde niveau

De openbare ruimte van de stad en de recreatie- en speelvoorzieningen worden beheerd en onderhouden op een maatschappelijk verantwoorde wijze en op een gewenst kwaliteitsniveau. Daarbij zijn wensen en behoeften van bewoners een belangrijk vertrekpunt.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is onze dagelijkse taak. Wijkgericht waar mogelijk, wijkoverstijgend waar nodig. Met behulp van een beeldkwaliteitsstelsel wordt het niveau van het beheer en onderhoud in kaart gebracht. En wordt hier op gestuurd. Daarnaast wordt via het Delfts Internet Panel (DIP) de tevredenheid van de Delftse burger gemeten. Indien mogelijk/beschikbaar wordt door middel van een benchmark de kwaliteit in Delft vergeleken met die in andere gemeenten.

Beeldkwaliteit is de visuele (dus niet technische) kwaliteit van de openbare ruimte op de aspecten schoon, heel en groen. Deze kwaliteit sluit aan bij de beleving van openbare ruimte door de burger. Het ambitieniveau van de beeldkwaliteit wordt vastgesteld door B&W. Hierbij maken we onderscheid tussen beeldkwaliteit in de binnenstad (toeristische functie en intensiever gebruik) en beeldkwaliteit in de overige delen. Voor de binnenstad wordt de hoogste

beeldkwaliteit nagestreefd en is vastgesteld op A, voor de overige gebieden, inclusief de Delftse Hout op B en voor bedrijventerreinen op C.

De technische kwaliteit is op orde met als doel instandhouding van de openbare ruimte

Bij de vaststelling van een viertal beheerplannen in 2007 (Oevers, Kunstwerken, Groen & Verkeers- en straatmeubilair) is een doorkijk gegeven in de benodigde maatregelen ten behoeve van de instandhouding van het areaal met een bepaalde technische of beeldkwaliteit en de daaraan verbonden financiële consequenties. Bij deze programmabegroting worden de nieuwe inzichten verwerkt met enkele budgettaire neutrale verschuivingen en een aanpassing van de onttrekking uit de reserve grote projecten. Daarnaast is er voor areaalontwikkelingen jaarlijks € 100.000 extra benodigd. In 2008 en 2009 wordt nog gewerkt aan de volgende beheerplannen te weten beheerplan water (2008), gemeentelijk rioleringsplan (2008), beheerplan sportvelden (2008), beheerplan wegen (2009) en beheerplan openbare verlichting (2009). Voor speelplekken wordt geen apart beheerplan opgesteld (zoals vermeld in de begroting 2008). Dit wordt geïntegreerd in het beheerplan straatvoorzieningen zodra dit geactualiseerd wordt.

Dienstverlening op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte wordt verbeterd

Als beheerders van de openbare ruimte streven we waar mogelijk voortdurend naar een betere dienstverlening. Met de beschikbare middelen wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijke kwaliteit waardoor eventuele meldingen over gebreken zoveel mogelijk worden geminimaliseerd. Vervolgens wordt er gestuurd op de snelheid van afhandeling en het actief informeren van de burgers omtrent de afhandeling. Ook onderzoeken we de tevredenheid van de burgers.

Voor 2009 willen we voor meldingen betreffende het repareren van de openbare ruimte 85% ("heel") binnen de afgesproken servicenorm van tien werkdagen afhandelen. Voor meldingen over de schone openbare ruimte streven we naar 80% binnen de servicenorm van twee werkdagen. Met het in het deelprogramma reiniging opgenomen voorstel tot het versneld weghalen van illegaal aangeboden grofvuil trachten we de servicenorm op 85% te brengen. Naast deze concrete doelstelling proberen we door inzet van onze eigen mensen zoveel mogelijk meldingen te voorkomen. Een onvolkomenheid wordt in dat geval opgelost omdat we deze zelf constateren en direct actie ondernemen.

Delft wordt verrijkt met meer bomen en bloeiende planten.

Als beheerders van de openbare ruimte streven we naar een prettige leefomgeving. Kwalitatief goed openbaar groen is daarin een belangrijke component. In het coalitieakkoord is afgesproken dat waar mogelijk meer bomen en bloeiende planten komen.

Een manier om de stad bloeiend te krijgen is de omvorming van bestaand eentonig plantsoen naar meer bloeiende beplanting, bijvoorbeeld naar wisselperken, sier- en andere rozen. Ook kunnen meer bloembakken worden geplaatst.

In 2008 is een experiment opgezet (het Groentje) waarbij met bewoners afspraken worden gemaakt over inrichting en onderhoud van een aangewezen perk.

De gemeente draagt zorg voor de plantkosten, de bewoners stellen zich garant voor de uitvoering van een onderhoudsjaarplan (schoffelen, snoeien, water geven, wieden) dat door de gemeente wordt opgesteld. Getracht wordt in 2009 meer bewonersparticipatie in dit soort activiteiten van de grond te krijgen.

Intensief gebruik in een duurzame, aantrekkelijke en veilige Delftse Hout wordt gerealiseerd

In de komende periode wordt verder vormgegeven aan het gebiedsprogramma Delftse Hout. Hierin wordt onder meer aandacht besteed aan het verhogen van de kwaliteit van de openbare ruimte in de Delftse Hout, het verbeteren van beheer, onderhoud en gebruik, en het bevorderen van regionale samenwerking.

De activiteiten die hierbij horen zijn:

- *Verbetering infrastructuur en voorzieningen 2008/2010*
Het opstellen van een investerings- en uitvoeringsplan voor de verbetering van de infrastructuur en voorzieningen in de Delftse Hout.
- *Participatie en communicatie 2008/2010*
Het in stand houden, bevorderen en faciliteren van participatie en communicatie met betrekking tot de Delftse Hout.
- *Duurzame beheer- en gebruiksafspraken 2008/2009*
Het maken van duurzame beheer- en gebruiksafspraken over de Delftse Hout, onder meer in relatie tot de omliggende gemeenten en andere betrokken overheden.
- *Toezicht Strandstrook Delftse Hout; subsidie Delftse Reddingsbrigade*
- De eenmalige bijdrage in 2008 wordt omgezet in een structureel budget waarmee het toezicht op de strandstrook Delftse Hout is omgezet naar bestaand beleid.

Delftse burgers kunnen in Delft terecht voor hun uitvaart.

In 2008 start de bouw van een crematorium door De Laatste Eer. Het crematorium is in 2009 gereed.

Beheer van de stad				
Hoe volgen wij de voortgang:	2008	2009	2010	2011
Overzicht indicatoren				
Doelstelling 1: beeldkwaliteit openbare ruimte op een gewenst niveau				
Beeldkwaliteit binnenstad	A	A	A	A
Beeldkwaliteit overige gebieden (incl. Delftse Hout)	B	B	B	B
Beeldkwaliteit bedrijfsterreinen	C	C	C	C
Doelstelling 2: technische kwaliteit openbare ruimte op orde				
Beheerplan Wegen		Gereed		
Beheerplan Openbare Verlichting		Gereed		
Doelstelling 3: verbetering dienstverlening beheer en onderhoud openbare ruimte				
% meldingen openbare ruimte afgehandeld binnen de termijn				
- voor schoon	80%	80%	80%	80%
- voor heel	85%	85%	85%	85%
Doelstelling 4: meer bomen en bloeiende planten				
Aantal gemeentelijke bomen in de openbare ruimte	29.277	29.741	29.846	29.877
Aantal bloembakken (2006: 14; 2007: 30)	39	40	50	50
Doelstelling 5: intensief gebruik duurzame, aantrekkelijke en veilige Delftse Hout				
Verbetering voorzieningen Delftse Hout, 3 ^e tranche (€ 200.000)		Gereed		
Doelstelling 6: Delftse burgers kunnen in Delft terecht voor hun uitvaart				
Realisatie crematorium		Gereed		

Toelichting op kwaliteitsniveaus

De genoemde beeldkwaliteitsniveaus A, B en C zijn gestandaardiseerde, integrale normen voor de kwaliteit van de openbare ruimte die periodiek en ad random in Delft door professionals worden gemeten.

Toelichting op aantal bomen:

Het aantal gemeentelijke bomen zal naar verwachting licht stijgen als gevolg van de uitbreiding Harnaspolder. Daar worden 0,25 bomen per woning gepland en in het groen ongeveer een zelfde aantal. In totaal komen er in Harnaspolder circa 600 bomen. De verdeling over de jaren 2009 tot en met 2011 is gebaseerd op het aantal te bouwen woningen in

die jaren. Naast de hiervoor genoemde areaaluitbreiding zal ook worden gezocht naar verdere mogelijkheden om in de bestaande stad extra bomen te planten.

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

In het deelprogramma Beheer van de stad zijn de middelen opgenomen die noodzakelijk zijn om de stad te onderhouden. Daarbij gaat het om de uitvoering van de verschillende beheerplannen. Er zijn o.a. beheerplannen voor civiele kunstwerken, groen en riolering.

Totale baten en lasten in het deelprogramma

Beheer van de stad	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kosten gemeentelijke organisatie	14.568	15.099	15.323	15.251	15.307
Programmakosten	18.607	15.788	15.191	14.961	14.961
Rente en afschrijving	2.414	2.264	2.159	2.474	2.335
Totaal lasten	35.589	33.151	32.673	32.686	32.603
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	2.557	2.643	2.641	2.640	2.638
Belastingopbrengsten	6.857	7.147	7.147	7.146	7.146
Onttrekkingen aan voorzieningen	1.039	283	291	258	248
Huren en pachten		70	69	68	68
Overige baten	2.487	846	922	847	848
Totaal baten	12.940	11.076	11.070	10.959	10.948
Resultaat voor bestemming	-22.649	-22.075	-21.603	-21.727	-21.655
Toevoegingen aan reserves		100	100	100	100
Onttrekkingen aan reserves	1.565	902	266	39	39
Resultaat na bestemming	-21.084	-21.273	-21.437	-21.788	-21.716

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. De voorstellen nieuw beleid zijn toegelicht bij 'wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen'. De mutaties bestaand beleid worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma					
Beheer van de stad	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Kabels en leidingen	225				
Motorrijtuigenbelasting	25	25	25	25	25
Vegen	115	115	115	115	115
Sebastiaanbrug	445	250	250	300	300
Vegen commercieel	50	50	50	50	50
<i>Areaal</i>					
Areaaluitbr. Harnaschpolder groen & straten		100	100	100	100
<i>Nieuw beleid</i>					
Impuls Parken		100	100	100	100
Subsidie DR toezicht Delftse Hout		10	10	10	10
Totaal mutaties lasten	860	650	650	700	700
Baten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Vegen dekking voorziening riolering	115	115	115	115	115
Vrijval kapitaallasten	440	440	440	0	0
Totaal mutaties baten	555	555	555	115	115
Saldo resultaat	-305	-95	-95	-585	-585

Bestaand beleid

Kabels en leidingen

Vanaf 1 januari 2009 geldt een wettelijke informatieplicht voor het melden van de locatie van kabels en leidingen in eigen beheer. Om de consequenties te onderzoeken is in eerste aanleg € 25.000 benodigd. Voor de inhaalslag om de locatie van kabels en leidingen voor verkeersregelinstanties en straatlantaarns in kaart te brengen is eenmalig € 200.000 nodig.

Motorrijtuigenbelasting

Verhoging van de opcenten en verhoging van het tarief van de belastingdienst leiden tot een verhoging van de motorrijtuigenbelasting van circa 25%. De door de gemeente over haar wagenpark ten behoeve van het onderhoud van de openbare ruimte te betalen belasting neemt hierdoor toe met € 25.000.

Vegen

Op basis van onderzoek (capaciteitsplan veegtaken) is gebleken dat 2,5 fte extra formatie benodigd is om de huidige kwaliteit van het vegen in stand te houden.

Beheerplan oevers

Bij de aanbidding van dat beheerplan aan de raad in 2007 is voorzien dat het tekort op het beheerplan oevers gedekt kon worden vanuit onder anderen het beheerplan civiele kunstwerken. Die dekking is door kostenstijgingen weggevallen. Dit kan worden opgevangen door grotendeels incidentele vrijval van kapitaallasten.

Vegen commercieel

Bij de tweede beheersrapportage 2007 is een structurele tegenvaller gemeld op vegen commercieel als gevolg van achterblijvende omzet. Deze is gehonoreerd, maar abusievelijk als structurele meevaller verwerkt.

Areaaluitbreiding

De Harnaschpolder gaat vanaf het moment van oplevering van de eerste woningen (verwachting 2009) leiden tot het in Delft gebruikelijke beheersniveau voor o.a. groen en straten. De lasten voor het beheer van de openbare ruimte stijgen de komende jaren met één ton per jaar. Daarnaast zijn er ook elders kleine areaaluitbreidingen die extra onderhoudskosten met zich meebrengen. Bij het periodiek actualiseren van de beheerplannen worden deze gevolgen structureel verwerkt.

Reserves

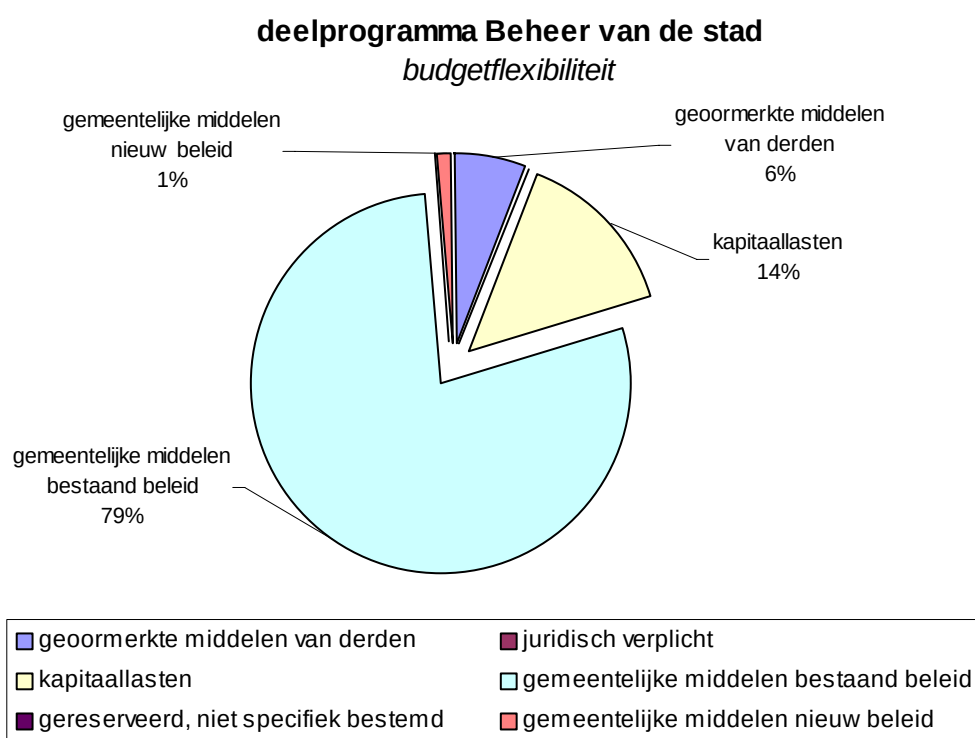
Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Beheer van de stad	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Stortingen					
Reserve openbare ruimte/groen		100	100	100	100
Totaal stortingen	0	100	100	100	100
Onttrekkingen					
Reserve openbare ruimte kunstwerken	266				
Reserve dekking grote projecten	487	803	227		
Reserve verkoopopbrengst EZH	554	33			
Reserve dekking kapitaallasten	4	4	4	4	4
Algemene reserve A	18				
Reserve grote projecten vastgoed	126				
Reserve groenonderhoud Agnetapark	75	27			
Reserve calamiteiten tractie	35	35	35	35	35
Totaal onttrekkingen	1.565	902	266	39	39
Saldo resultaatbestemming	1.565	802	166	-61	-61

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve dekking grote projecten

Betreft financiering van het investeringsplan.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

Een belangrijk deel van de uitgaven in dit deelprogramma is vastgelegd in bestaand beleid. In dit geval betreft het middelen die toegewezen zijn aan het geplande onderhoud, gerelateerd aan de beheerplannen. Wat betreft kapitaalslasten gaat het hier om rente en afschrijving van wegen, riolering en dergelijke zaken.

Investeringsplan in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Beheer van de stad						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Oevers Buitenwatersloot	500		500			
Verplaatsen grote bomen spoorzone	175	30	100	45		
Inrichting Openbare ruimte TU-Noord	860	50	50	380	380	
Gebiedsprogramma Delftse Hout	276	76	200			
Sanitaire voorziening Delftse Hout	200	200				
Bruggen	1.368	338	803	227		
Plantsoenpost Delftse Hout	800	100	700			
Plantsoenpost Brasserskade	195		195			
Tramlijn 19: krediet wegen, straten, pleinen (ann.)	700			700		
Tramlijn 19: krediet geluidsarm asfalt (ann.)	280			280		
Nieuw: Tramlijn 19 (ann.)	10.300	150	150	4.650	2.350	3.000
Sebastiaansbrug aanbruggen (ann.)	pm			pm	pm	
Nieuw: Sebastiaansbrug pijlers (ann.)	pm			pm	pm	
Nieuw: aanleg park	250					250

Toelichting investeringen 2009

Oevers Buitenwatersloot

De investering voor het vervangen van de kademuren in de Buitenwatersloot is verlaagd van € 2 miljoen naar € 500.000. Deze verlaging is mogelijk omdat de technische oplossing ten behoeve van de waterkerende functie is gewijzigd.

Verplaatsen grote bomen spoorzone

In het kader van het spoorzone-traject wordt gekozen voor het verplaatsen van enkele bomen.

Inrichting openbare ruimte TU-Noord

Deze middelen zijn bestemd voor een kwaliteitimpuls van de openbare ruimte in TU-Noord. Hiermee wordt ingespeeld op de nieuwbouw- en renovatieontwikkelingen in dit gebied alsmede de aanpassing en vernieuwing van de verkeersinfrastructuur. Het plan voor de openbare ruimte in TU-Noord wordt in 2008 afgemaakt. Vanaf eind 2008 kan tot uitvoering worden overgegaan.

Gebiedsprogramma Delftse Hout

Deze middelen worden ingezet om kwaliteitsverbeteringen in het gebied te realiseren. Waaraan dit besteed wordt is opgenomen in de gebiedsvisie Delfts Hout, welke in 2008 is vastgesteld.

Sanitaire voorziening Delftse Hout

Als onderdeel van het gebiedsprogramma Delftse Hout is in 2008 een sanitaire voorziening aangelegd.

Bruggen

Voor de extra investering in bruggen die aan groot onderhoud toe zijn was bij het beheerplan in 2007 € 2 miljoen benodigd. Het grootste gedeelte van het werk is voor 2009 gerealiseerd.

Plantsoenposten Brasserskade en Delftse Hout

De plantsoenposten aan de Brasserskade en in de Delftse Hout voldoen niet aan functionele eisen en zijn bouwkundig, na circa 40 jaar, aan vervanging toe. Met de nu beschikbaar gestelde

middelen kan nieuwbouw worden gerealiseerd. Er wordt nog onderzocht in hoeverre dit een gecombineerde nieuwbouw kan zijn. Voorbereiding van de bouw vindt plaats in 2008, realisatie in 2009.

Tramlijn 19: Wegen, straten en pleinen

Door € 1 miljoen extra te investeren in groot onderhoud is voor de periode van acht jaar de begroting met € 170.000 verlaagd. De extra investering wordt voor € 700.000 ingezet voor de dekking van de aanpassing van de wegen op het tracé van de nieuwe tramlijn 19 (zie nota tramlijn 19). De fasering van het project sluit aan op de jaren van aanleg van de tram (2009-2011).

Tramlijn 19: Geluidsarm asfalt

Voor het verminderen van geluidhinder vanwege wegverkeerslawaai is het toepassen van geluidsarm asfalt een goede oplossing. De hier beschikbaar gestelde middelen worden ingezet voor geluidsarm asfalt binnen het project tramlijn 19.

Tramlijn 19

Dit krediet is benodigd om tramlijn 19 te realiseren en bestaat uit een bijdrage aan Haaglanden, meerkosten van het tracé Zuidwal/TU-Noord, meerkosten in Technopolis en ambtelijke begeleidingskosten.

Sebastiaansbrug aanbruggen en pijlers

In verband met de technische staat en de aanleg van tramlijn 19 vindt groot onderhoud plaats aan de Sebastiaansbrug. De dekking hiervan is in deze begroting opgenomen. De bedragen staan in de tabel als p.m. omdat de aanbesteding momenteel plaatsvindt.

Aanleg park

In 2012 is een krediet nodig als een voorbereidingskrediet voor een nieuw park/nieuwe parken

Beheer van de stad: reiniging

Vanuit dit deelprogramma dragen we bij aan een schone stad door te werken aan een goede wijze van afvalinzameling. Daarbij werken we ook aan het behalen van de landelijke milieudoelstellingen voor het scheiden van afvalstoffen en dragen we er zorg voor dat de afvalstoffenheffing in combinatie met onroerend zaak belasting en rioleringskosten jaarlijks met niet meer dan de inflatie stijgt.

Algemene doelstelling

- Bereiken van het gewenste serviceniveau van afvalinzameling en het gewenste kwaliteitsniveau bij afvalverwijdering in de stad
- Voldoen aan de landelijke scheidingsdoelinden LAP 2002-2012 voor het scheiden van afvalstoffen en streven naar vermindering van herbruikbare afvalstoffen in het restafval.
- Realiseren dat de afvalstoffenheffing in combinatie met onroerend zaak belasting en rioolrecht in de toekomst jaarlijks niet stijgt met meer dan de inflatie

Beleidskaders

Voor Reiniging zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing.

Reiniging		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Landelijk Afvalbeheer Plan 2002-2012 (LAP)	Regelgeving Rijk	2002

Voorlichting op maat	Thema- en/of doelgroepgericht communiceren	2002
Grofvuilnota	Voorstel vernieuwde inzamelmethoden grofvuil	Oktober 2003
Afvalstoffenverordening	Regelgeving afvalstoffenbeleid Delft	Januari 2005
Handhavingsprogramma	Verbetering leefomgeving in Delft	2006
Besluit verpakkingen	Regelgeving Rijk	Januari 2006
Gft binnenstad	Nota over inzameling gft in de binnenstad	Juni 2005
Papierinzameling	Papier inzameling in Delft	Juni 2005

Ontwikkelingen

De samenwerking met Avalex

De toetreding tot Avalex per 1 juli 2007 vraagt ook in 2009 nog de aandacht. Meerwaarde kan ontstaan in regionaal verband afvalinzameling en –verwerking verder te optimaliseren. In 2009 zal de aanbesteding opgestart worden voor de verwerking van restafval en gft.

Vervanging minicontainers

In 2009 start de vervanging van de minicontainers (in totaal +/- 40.000). De tussenliggende periode wordt benut om beleid te herijken ten aanzien van het invoeren van een nieuwe inzamelmethodiek (duobakken, grote bakken en een lagere frequentie, meer bakken, gechipte bakken, etc.)

Invoering producentenverantwoordelijkheid

Sinds 1 januari 2006 is het Besluit Verpakkingen van kracht dat invulling geeft aan het principe “de vervuiler betaalt” en daarmee producenten die verpakkingen op de markt brengen verantwoordelijk maakt voor de kosten die gemoeid zijn met de inzameling en verwerking van dit verpakkingsafval. Mogelijk dat er in 2009 tot een nadere uitwerking komt.

Nieuwe afvalverwerkingscontracten in 2009

In 2009 worden in regionaal verband nieuwe contracten afgesloten voor het verwerken van rest en gft-afval. De verwerkingsmethode (vergisting, verbranden, nascheiding) kan van invloed zijn op bronscheiding en daarmee gescheiden inzameling.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Reiniging		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Afvalinzameling op door de gemeente gewenst serviceniveau	Goed opdrachtgeverschap richting Avalex, waarbij voldaan wordt aan de bepalingen, zoals opgenomen in de Mantelovereenkomst en de Dienstverleningsovereenkomst	50 **
Voldoen aan landelijke scheidingsdoelstellingen	- Afvalbeleidsnota - Handhaving; thematisch en wijkgericht - communicatie; gericht op scheidings- en aanbiedgedrag - Samenwerking Stadsbeheer, gericht op een schonere leefomgeving	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

** Financiering ten laste van afvalstoffenheffing

Toelichting

Werken aan een schone stad

Per 1 juli 2007 zijn de afvalinzamelingstaken van de gemeente over gegaan naar Avalex. De doelstellingen met betrekking tot afvalinzameling en afvalverwijdering wijzigen hierdoor echter niet. De doelstelling "afvalinzameling op gewenst serviceniveau" wordt vastgelegd in de Dienstverleningsovereenkomst met Avalex. Op basis van hiervan kan ook getoetst worden.

In 2008 is een integraal afvalbeleidsplan opgesteld. Het voldoen aan de landelijke scheidingsdoelstellingen wordt gevolgd op basis van de inzamelcijfers en de uit te voeren sorteeranalyses. In dit integraal afvalbeleidsplan komt ook het zwerfafval aan de orde.

Nieuw beleid

Burgers ervaren overlast van onder andere verkeerd aangeboden afval. Mede naar aanleiding van schriftelijke vragen en vanuit publiciteitsoverwegingen wordt voorgesteld om dit zogenaamde illegaal aangeboden afval sneller weg te halen dan conform de servicenormen (binnen 2 werkdagen na melding). Ook trachten we andere ergernissen op het gebied van afvalinzameling op een andere manier dan nu het geval is op te lossen. Dit betekent dat er extra capaciteit nodig zal zijn, boven de normale dienstverlening.

Reiniging					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Gescheiden afvalinzameling stijgt naar landelijke doelstelling van 42% naar 43%	42%	43%	43%	43%	43%

Wat mag het kosten?

Totale baten en lasten in het deelprogramma

Reiniging	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
Bedragen x € 1.000					
Kosten gemeentelijke organisatie	785	729	728	730	734
Programmakosten	11.774	12.073	11.800	11.589	11.589
Rente en afschrijving	728	603	601	583	583
Totaal lasten	13.287	13.405	13.129	12.902	12.906
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	12.206	12.562	12.562	12.562	12.562
Onttrekkingen aan voorzieningen	257	46	-229	-438	-434
Huren en pachten	835	717	716	698	698
Totaal baten	13.298	13.325	13.049	12.822	12.826
Resultaat voor bestemming	11	-80	-80	-80	-80
Toevoegingen aan reserves					
Onttrekkingen aan reserves					
Resultaat na bestemming	11	-80	-80	-80	-80

Budgetflexibiliteit

Met de overdracht van de reiniging naar Avalex heeft een grafiek voor de budgetflexibiliteit geen inhoudelijke betekenis.

Samenvatting totale baten en lasten van het programma

Totale baten en lasten in het programma					
Wijkzaken en Stadsbeheer	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten	52.340	50.169	49.615	49.284	49.208
Baten	27.965	26.228	25.819	25.581	25.574
Resultaat voor bestemming	-24.375	-23.941	-23.796	-23.703	-23.634
Toevoegingen aan reserves	881	946	619	619	619
Onttrekkingen aan reserves	2.828	1.896	1.260	964	964
Resultaat na bestemming	-22.428	-22.991	-23.155	-23.358	-23.289

Milieu en duurzame ontwikkeling

Ook in 2009 staat in het programma Milieu en duurzame ontwikkeling centraal dat, in samenwerking met de inwoners, bedrijven en kennisinstellingen in de stad, de leefkwaliteit op een duurzame wijze wordt verbeterd. Het opstellen van een nieuwe duurzaamheidsvisie is momenteel in volle gang. Er zijn gesprekken gevoerd met stakeholders en in een “ontwerpatelier” is de duurzaamheidsvisie verder uitgewerkt. Het actualiseren van het 3E klimaatplan en de NMC-nota (natuur- en milieucommunicatie) worden hierin meegenomen. Denkrichtingen die in de visie terugkomen zijn: Delft: proeftuin voor duurzaamheid, Delft duurzame stad in actie en Duurzame kennisstad. De komende maanden wordt de duurzaamheidsvisie verder uitgewerkt. Duurzame inrichting vergt een integrale benadering van de diverse vakdisciplines binnen de gemeente. De nadruk ligt daarom op de uitvoering van projecten en plannen om zo een duurzamer Delft te realiseren.

Duurzaamheid is belangrijk vanuit het oogpunt van toekomstig gebruik van onze wereld. Hieronder vallen nadrukkelijk ook luchtkwaliteit, de wateropgave, ecologie, de bodemkwaliteit en het energiegebruik en de kwaliteit van het binnenmilieu. Wij richten ons op duurzaam denken en doen. Het is onze doelstelling om samen met onze partners op een slimme en innovatieve wijze Duurzaam Delft te realiseren. Naast het realiseren van doelen wordt ingezet op het zichtbaar maken van de effecten van duurzaamheidsbeleid.

Hierna werken wij voor het programma Milieu en duurzame ontwikkeling de 3 W-vragen afzonderlijk uit. Een samenvattende tabel met de baten en lasten van het totale programma vindt u aan het eind van het hoofdstuk.

Algemene doelstelling

In duurzaam Delft :

- gaan we zodanig met ecosystemen en hulpbronnen om dat deze veerkrachtig en regeneratief worden dan wel blijven;
- streven we naar een economische ontwikkeling die bijdraagt aan een balans tussen welzijn en welvaart.

In de paragraaf “Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen” zijn deze doelstellingen voor de stad nader uitgewerkt.

Beleidskaders

Voor Milieu en duurzame Ontwikkeling zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Milieu en duurzame ontwikkeling		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
3D Duurzaamheidsplan	Beleid en projecten	Oktober 1999
3E Klimaatplan 2003-2012	Energie en duurzaam bouwen	April 2003
Waterplan	Waterdossier	April 2005
Ecologieplan 2004-2015	Ecologie	April 2004
Herzien plan van aanpak luchtkwaliteit	Luchtkwaliteit	Februari 2006
Op weg naar een Duurzaam Delft	Natuur- en milieucommunicatie	Oktober 2001
Bodemkwaliteitskaart en grondstromenplan	Bodembeheer	November 2005
Update duurzaamheidsvisie	Duurzaamheid	Derde kwartaal 2008

Milieu en duurzame ontwikkeling		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Update NMC-nota	Natuur- en milieucommunicatie	Derde kwartaal 2008
Externe veiligheid	Veiligheid t.g.v. stoffen	
Bedrijven- en bestemmingsplannen	Milieuzonering bedrijven	
Actualiseren 3E Klimaatplan	Energie en duurzaam bouwen	Derde kwartaal 2008
Actieplan geluid	Weg-, rail- en industrielawaai	Juni 2008
Nota bomenevaluatie	Evaluatie bomenbeleid	September 2007
Bomenbeleid	Bomen	Zomer 2008
Grondstromenplan		Eind 2008

Ontwikkelingen

In 2009 zijn naar huidige inzichten de volgende externe en interne ontwikkelingen van invloed op Milieu en Duurzame ontwikkeling.

Externe ontwikkelingen:

- Toenemende aandacht voor energiebeleid, zowel mondiaal, landelijk en regionaal en adaptatie aan klimaatverandering
- Veranderende wet- en regelgeving, bijv. KRW (Kaderrichtlijn Water)
- Toenemende aandacht voor biodiversiteit en groen in de stad
- Internationale ontwikkelingen bepalen steeds meer het lokale handelen, dit vergt zowel ambtelijk als bestuurlijk een Europese netwerk

Interne ontwikkelingen:

- Ambitie om Delft te ontwikkelen tot "proeftuin van duurzaamheid" en dit ook zichtbaar te maken.
- De bestuurlijke wens om water in al zijn facetten meer nadrukkelijk op de kaart te zetten
- Verhoogde aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving
- Landelijke voortrekkersrol op gebied van NMC (natuur- en milieucommunicatie)
- Programmatische aanpak NMC

Om de landelijke doelstellingen op lokaal niveau te vertalen en om de ambities van het college op het gebied van onder andere duurzaamheid, energie en natuur- en milieucommunicatie te kunnen realiseren wordt in 2008 nieuw beleid geformuleerd, waarin nader op deze ontwikkelingen wordt ingegaan. In het vierde kwartaal van 2008 wordt de nieuwe duurzaamheidsvisie ter vaststelling aangeboden. De actualisatie van de NMC-nota en het energieplan maken hier onderdeel van uit. De nieuwe beleidsnota's staan in bovenstaande tabel weergegeven.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Milieu en duurzame ontwikkeling		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Voldoen aan Europese normen luchtkwaliteit	• Uitvoeren plan van aanpak luchtkwaliteit • Onderzoeken milieuzonering binnenstad	
Voldoen aan doelstellingen	• Uitvoeren projecten uit update 3E Klimaatplan, zoals	

Milieu en duurzame ontwikkeling		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Europa en Rijk klimaatbeleid	tweede tranche 100 Delftsblauwe daken	
Realiseren integraal waterbeheer	• Uitvoeren projecten waterplan • Implementeren KRW	
Vergroten natuurwaarden in Delft en omgeving	• Uitvoeren projecten Ecologieplan • Herinrichten van oevers • Uitvoering geven aan bomenbeleid	
Bewustwording, kennis en deelname vergroten door natuur- en milieucommunicatie	• Uitvoeren nieuwe NMC-nota • Uitwerken bestuurlijk initiatief landelijke NMC-vereniging • Uitbouwen natuur- en milieucommunicatie in de regio • Themajaar-aanpak vertalen in ca. 4 programma's	14
Verbeteren en beheersen bodemkwaliteit	• Uitvoeren Wbb bevoegd gezag taken • Afpellen werkvoorraad bodem • Opstellen lokaal grondstromenplan/ bodembeheernota	
Externe veiligheid	• Opstellen visie externe veiligheid	
Gemeentelijke interne milieuzorg	• Besparen papierverbruik • Energiebesparing	
Milieu en Ruimtelijke Ordening	• Actualiseren nota bedrijven en bestemmingsplannen	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

Duurzaamheidsvisie

Momenteel wordt hard gewerkt aan het opstellen van een nieuwe duurzaamheidsvisie. Het plan van aanpak is half maart 2008 vastgesteld en wordt nu uitgevoerd. Op het ontwerpatelier is gewerkt aan een gezamenlijke blauwdruk van de nieuwe duurzaamheidsvisie. De thema's waarop gaat worden ingezoomd zijn : energie & klimaatverandering, leefomgeving, natuur en water in de stad en Delft Duurzame kennisstad. De benodigde middelen voor het uitvoeren van ambities zijn opgenomen in de grote projecten van dit programma.

Voldoen aan Europese normen luchtkwaliteit

Om te voldoen aan de normen voor luchtkwaliteit worden de projecten uit het plan van aanpak uitgevoerd. Projecten hieruit zijn o.a. doorstromingsmaatregelen op de binnenstadsring, schonere openbaar vervoer en herinrichting verkeersstructuur TU-Noord. Doelstelling is om in 2010 te voldoen aan de grenswaarde voor NO₂ en fijnstof. Jaarlijks wordt de luchtkwaliteit berekend. Op deze wijze kan de gemeente monitoren of de maatregelen het voorspelde effect hebben, en kunnen zonodig aanvullende maatregelen worden genomen mocht het effect achterblijven. Stedelijke distributie voor de binnenstad wordt onderzocht samen met mobiliteit en zal mede bepalen of en wanneer er tot mogelijke milieuzonering wordt overgegaan.

Voldoen aan doelstelling klimaatbeleid EU en Rijk op lokale schaal

Het 3E Klimaatplan 2003-2012 is de Delftse vertaling van het Kyoto-akkoord . De hoofddoelstelling is om per jaar 33.500 ton minder CO₂ uit te stoten ten opzichte van 1999. Maar nieuwe doelstellingen op zowel Europees als nationaal niveau, waarbij wordt gestreefd naar het terugdringen van broeikasgassen met 30% in 2020, vragen om een aanscherping van de Delftse doelstelling naar ca. 80.000 - 100.000 per jaar minder CO₂ ten opzichten van 1999. Om deze aanscherping te verwerken in het Klimaatplan vindt in 2008 een update plaats.

Hierbij zal ook een koppeling gelegd worden met het adaptatiebeleid van het huidige kabinet. Met de update van het Klimaatplan zal de focus (nu gericht op nieuwbouwprojecten) worden verlegd naar bestaande bouw. Heel concreet zal begin 2009 het project '2e Tranche 100 Delfstblauwe daken' van start gaan. In samenwerking met woningbouwcoöperaties, projectontwikkelaars, scholen, burgers, etc. wordt de realisatie van duurzame energietechnieken zoals kleinschalige windturbines, zonneboilers en zonnepanelen mogelijk gemaakt. Daarnaast zal in 2009 de opschaling plaatsvinden van het project Energieke Scholen waarbij de focus met name ligt op het verbeteren van het binnenklimaat in scholen.

Realiseren Integraal Waterbeheer

In overleg met het Hoogheemraadschap van Delfland wordt het waterplan uitgevoerd. In het waterplan zijn concrete projecten opgenomen die ertoe bijdragen om integraal duurzaam waterbeheer in Delft te realiseren. In 2007/2008 heeft een analyse plaatsgevonden welke extra maatregelen nodig zijn om ook aan het vereiste van de Kaderrichtlijn Water te voldoen. Dit zal een verdere verbetering (qua kwaliteit) van het watersysteem in Delft tot gevolg hebben. Gekozen wordt voor een integrale benadering die realiseerbaar en haalbaar is. Het accent ligt de komende jaren steeds meer op realisatie, hiervoor zal samen met het hoogheemraadschap een speciaal programmateam gevormd worden. De komende periode wordt ook - in overleg met het subsidiebureau - werk gemaakt van het onderzoek naar de mogelijkheden voor medefinanciering door (Europese) subsidies.

Bewustwording, kennis en deelname vergroten door natuur- en milieucommunicatie

De projecten die in de NMC-nota uit 2001 zijn geformuleerd zijn grotendeels uitgevoerd of in een beheerfase beland. Om het sociale instrument NMC (nog) beter aan te laten sluiten bij landelijk en lokaal beleid en bij maatschappelijke ontwikkelingen wordt in 2008 de nota geactualiseerd. Ecologische basisvorming, ondersteuning bij projecten en initiatieven in de stad, inzet van NMC bij duurzaamheidsthema's en het natuur- en milieucentrum De Papaver zijn daarbij speerpunten. Ook het zichtbaar maken van (natuur-, milieu- en duurzaamheids-) speerpunten en successen kan bijdragen aan het draagvlak voor nieuw beleid. Om de activiteiten en het aanbod meer te structureren zal in aansluiting met de nieuwe duurzaamheidsvisie enkele NMC-programma's worden uitgewerkt. Het aansluiten bij landelijke ontwikkelingen vraagt onder andere meer inzet van de regionale functie van natuur- en milieucentrum De Papaver.

Vergroten van natuurwaarden in Delft en omgeving

Om de natuurwaarden en biodiversiteit in Delft te vergroten worden projecten als opgenomen in het ecologieplan uitgevoerd. Doelstelling is om een aantal ontbrekende schakels in de ecologische structuur te realiseren via herinrichting en beheer, het uitbouwen van de stad-land relaties, het realiseren van natuurvriendelijke oevers ter verbetering van de ecologische en waterkwaliteit, en het verder uitbouwen en afstemmen van ecologisch beheer. In de evaluatienota bomenbeleid zijn concrete maatregelen genoemd om het bomenbestand op peil te brengen en concrete maatregelen opgenomen die er toe bijdragen om een kwalitatief en kwantitatief bomenbestand te realiseren in Delft. Ook in de gebouwde omgeving kan door toepassing van groene daken de ecologische waarden van een gebied worden vergroot. Tevens wordt ten behoeve van de doelstelling ingezet op de implementatie van de Flora- en faunawet in het kader van beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichtingen en de actualisatie van het oever- en groenbeleid.

Verbeteren bodemkwaliteit

Vanaf mei 2007 heeft de Provincie Zuid-Holland de bevoegdheden in het kader van de Wet Bodembescherming (Wbb) overgedragen aan de gemeente Delft. Dit geeft de gemeente meer regie op de aanpak van bodemverontreiniging. De gemeente stelt nu zelf beschikkingen op in het kader van de Wbb (11 beschikkingen in de periode mei-december 2007)) en verzorgt bovendien de handhaving hierop. In de periode 2009-2012 wordt de "werkvoorraad bodem" in het kader van ISV verder afgepeld en worden de gevolgen van de vermindering van de grondwateronttrekking door DSM Gist voor (diepe) grondwaterverontreinigingen in kaart gebracht. Zodra het Besluit Bodemkwaliteit van kracht is (naar verwachting juli 2008) wordt een lokaal grondstromenbeleid/bodembeheernota opgesteld om binnen de nieuwe wettelijke kaders zo duurzaam mogelijk met grond om te kunnen gaan.

Veiligheid als gevolg van het omgaan met gevaarlijke stoffen bij van transport en bij bedrijven
Vanaf 2007 tot 2010 is een medewerker van het milieu gedetacheerd bij het bureau externe veiligheid Haaglanden. Het doel hiervan is om kennis en ervaring op te bouwen in de gemeente en externe veiligheid te verankeren binnen de organisatie. Na 2010 dient de gemeente de externe veiligheidstaken zelfstandig te kunnen uitvoeren. In februari 2007 is door het dagelijks bestuur van Haaglanden een externe veiligheidsvisie vastgesteld. In 2008 wordt deze voor Delft verder uitgewerkt.

Bedrijven en bestemmingsplannen

In 2008 wordt de nota bedrijven en bestemmingsplannen die in 2003 is vastgesteld herzien. De aanleiding hiertoe is tweeledig. Ten eerste de herziening van de VNG-handreiking bedrijven en milieuzonering van 1999 naar die van 2007. Dit betreft met name een herziening van de toepassingsmogelijkheden, actualisering van de lijst met bedrijfstypen naar de huidige stand ter techniek en het feit dat er altijd gemotiveerd dient te worden waarom een bepaalde methode voor milieuzonering wordt toegepast. Daarnaast bleek in de praktijk dat de gemeentelijke nota op een aantal punten dient te worden verduidelijkt, zoals bijvoorbeeld de onderbouwing van de vrijstellingsvoorwaarden. De herziening zal in de loop van 2008 worden vastgesteld.

Milieu en duurzame ontwikkeling					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Delftse duurzaamheidsvisie	Vaststellen	Uitvoeren projecten	Uitvoeren projecten	Uitvoeren projecten	Uitvoeren projecten
Luchtkwaliteit				Voldoen aan grenswaarden NO ₂ en fijnstof	
<u>Klimaatplan</u> Uitvoeren projecten 3E Klimaatplan				80% van gestelde CO ₂ -reductie doelstelling behaald, d.w.z. 0,8 x 33.500 ton per jaar minder CO ₂ uitstoten	
Opstellen en uitvoeren projecten tussen-BANS	Uitvoeren projecten				
<u>Ecologieplan</u> Natuurvriendelijke oevers	1,5 km/jaar	1,5 km/jaar	1,5 km/jaar	1,5 km/jaar	1,5 km/jaar
Ecologisch beheer	50% ecozones vaststellen			100% ecozones	
Bomenbeleid		Herplant alle kapvergunningplichtige bomen			
<u>Waterplan</u> Afkoppelen verhard oppervlak	3 ha/jaar	3 ha/jaar	3 ha/jaar	3 ha/jaar	3 ha/jaar
Verbeteren bodemkwaliteit					
Opstellen Wbb-beschikkingen	15/jaar	15/jaar	15/jaar	15/jaar	15/jaar
Stimuleren hergebruik grond					
Externe veiligheidsvisie	Vaststellen	Uitvoering			

Milieu en duurzame ontwikkeling					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Bedrijven en bestemmingsplannen	Vaststellen				
<u>NMC</u>					
Opstellen NMC-nota	Vaststellen en uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Toename bezoekers De Papaver	20.000			25.000	
Toename aantal gebruikers NMC-aanbod	Uitwerken in NMC-nota				

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

In dit programma zijn de baten en lasten opgenomen van beleid, uitvoering en handhaving van Milieu en Duurzame ontwikkeling. Ook de uitvoering van het 3E Klimaatplan, waterplan en natuur- en milieucommunicatie maken onderdeel uit van het programma.

Totale baten en lasten in het programma

Milieu en Duurzame ontwikkeling	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Kosten gemeentelijke organisatie	1.572	1.591	1.542	1.545	1.550
Programmakosten	5.964	1.436	702	614	613
Rente en afschrijving	5	5	5	5	5
Totaal lasten	7.541	3.032	2.249	2.164	2.168
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	32	33	33	33	33
Overige baten	9	9	9	9	9
Totaal baten	41	42	42	42	42
Resultaat voor bestemming	-7.500	-2.990	-2.207	-2.122	-2.126
Toevoegingen aan reserves	442	412	212	212	212
Onttrekkingen aan reserves	5.228	1.246	411	336	336
Resultaat na bestemming	-2.714	-2.156	-2.008	-1.998	-2.002

De hoge programmakosten 2008 zijn te verklaren uit kosten voor projecten, die gedekt worden uit reserves en bij de jaarrekening zijn doorgeschoven naar 2008.

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. De voorstellen nieuw beleid zijn toegelicht bij 'wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen'. De mutaties bestaand beleid worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het programma					
Milieu en Duurzame ontwikkeling	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Afsluitconstructies Binnenstad	650				
Wateronttrekking DSM	50				
Onderzoeksbudget AUB		100			
<i>Nieuw beleid</i>					
Natuur en milieucommunicatie in de regio		14	14		
Totaal mutaties lasten	700	114	14	0	0
Saldo resultaat	-700	-114	-14	0	0

Bestaand beleid

Water: Afsluitconstructies Binnenstad

In het kader van het waterplan worden samen met het Hoogheemraadschap van Delfland de afsluitconstructies in de binnenstad gerealiseerd. Met het hoogheemraadschap is een kostenverdeling afgesproken van 25% Delft en 75% Delfland. Door de complexiteit van het werk en de weinige aanbieders op de aanbesteding kosten de maatregelen fors duurder dan in eerste instantie was aangenomen. Dit leidt voor de gemeente tot een tegenvaller.

Water: onttrekking DSM

In 2008 wordt het onderzoek naar de effecten van de vermindering van de onttrekking van DSM Gist afgerond. Uit dit onderzoek volgt dat stoppen of drastisch verminderen verdergaande effecten sorteert. Instandhouding van de onttrekking is derhalve vooralsnog noodzakelijk. Teneinde onderzoek te kunnen uitvoeren naar mogelijkheden van nuttige aanwending wordt ingeschat dat dit leidt tot een tegenvaller van circa € 50.000.

Onderzoeksgeld bestemmingsplannen

Tijdens de looptijd van het project Actualiseren en Uniformeren Bestemmingsplannen (AUB) blijkt dat als gevolg van wijzigende en nieuwe wetgeving regelmatig externe onderzoeken op het gebied van geluid, lucht, externe veiligheid etc. moeten worden uitgevoerd.

Nieuw beleid

Natuur- en milieucommunicatie in de regio

Het aansluiten bij landelijke ontwikkelingen vraagt onder andere meer inzet van de regionale functie van natuur- en milieucentrum De Papaver.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het programma					
Milieu en Duurzame ontwikkeling	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Reserve Energiebesparende maatregelen	370	370	170	170	170
Reserve Milieutechnologieprojecten MTF	72	42	42	42	42
Totaal stortingen	442	412	212	212	212
Onttrekkingen					
Reserve Grote Projecten	496	425	225	225	225
Reserve dekking kapitaallasten	5	5	5	5	5
Algemene reserve A	586	130			
Reserve Milieu	113				
Reserve Ecologie	1.953				
Reserve Energiebesparende maatregelen	1.309	386	139	64	64
Reserve Milieutechnologieprojecten MTF	766	300	42	42	42
Totaal onttrekkingen	5.228	1.246	411	336	336
Saldo resultaatbestemming	4.786	834	199	124	124

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve energiebesparende maatregelen

Jaarlijks wordt een bedrag vanuit de reserve grote projecten in de reserve energiebesparende maatregelen gestort. Deze reserve dient als dekking voor subsidies in het kader van het klimaatplan.

Algemene reserve A

De onttrekking is bedoeld voor de uitvoering van taken, die in het kader van de Wet Bodembescherming voor het stedelijk gebied van Delft door de Provincie Zuid-Holland aan de gemeente Delft zijn gedelegeerd.

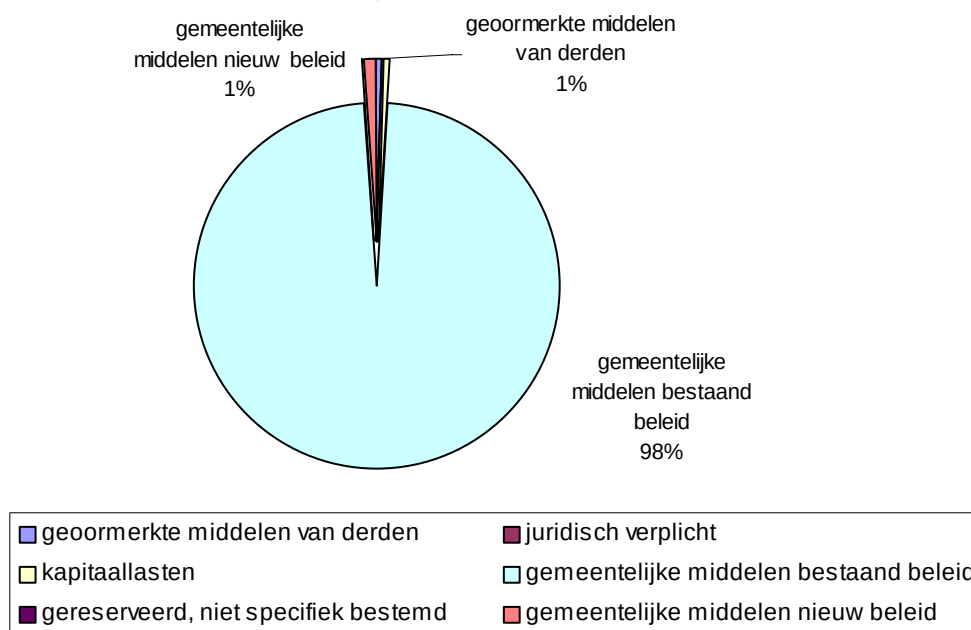
Reserve Milieutechnologieprojecten MTF

Storting in deze reserve vindt plaats vanuit de reserve grote projecten. De reserve dient als dekking voor subsidies voor milieutechnologieprojecten.

Budgetflexibiliteit

programma Milieu en duurzame ontwikkeling

budgetflexibiliteit

Toelichting

Het overgrote deel van de middelen van dit programma zijn belegd in bestaand beleid, zoals de uitvoering van energiebesparende maatregelen en de natuur- en milieucommunicatie.

Investeringsplan in het programma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Milieu en duurzame ontwikkeling						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Milieuozonering Binnenstad	250		150	50	50	
Bijdrage reserve REM (jaarbijdrage)	850	170	170	170	170	170
Bijdrage reserve MTF (jaarbijdrage)	238	72	42	42	42	42
Bijdrage natuur en milieu (jaarbijdrage)	65	13	13	13	13	13
Grondwater (rendabel)	600	400	200			
Klimaatplan fase 1 + 2	3.376	51	1.158	778	931	458
Klimaatplan (dotatie REM reserve)	400	200	200			
Bijdrage energiebeheersysteem gem. org.	41	41				
Nieuw: Projecten uit herijking waterplan	4.380		100	1.070	2.060	1.150
Nieuw: Projecten uit herijking klimaatplan	2.000	0	500	500	500	500
Nieuw: Klimaatplan fase 2 + 3	500	100	100	100	100	100

Toelichtingen investeringen 2009

Milieuozonering Binnenstad

Delft heeft een convenant met het rijk getekend om, in het kader van de luchtkwaliteit, de binnenstad te zoneren voor het toelaten van vervuilend verkeer. Thans loopt een onderzoek of tot daadwerkelijke zonering moet worden overgegaan. Als hiertoe wordt besloten, betekent dit de invoering van milieuozonering en handhaving.

Energie besparende maatregelen REM

Dit is het bedrag dat jaarlijks beschikbaar komt uit het basisdividend van de nutsbedrijven. Dit wordt gestort in de reserve energiebesparende maatregelen (REM). De gemeente zet deze reserve in voor het verstrekken van subsidies waarmee de doelstellingen uit het klimaatplan 2003-2012 kunnen worden gerealiseerd.

Milieu Technologie Fonds

Dit is het bedrag dat jaarlijks beschikbaar komt uit het basisdividend van de nutsbedrijven en wordt gestort in de reserve Milieu Technologie Fonds (MTF). Via deze reserve stimuleert de gemeente initiatieven in milieutechnologieprojecten. Ook derden kunnen hier een beroep op doen. Vanaf 2009 wordt jaarlijks € 30.000 minder aan het MTF toegevoegd.

Natuur en Milieu

Dit is een bedrag dat jaarlijks beschikbaar komt uit het basisdividend van de nutsbedrijven en wordt gestort in de reserve natuur en milieu. Met deze reserve steunt de gemeente initiatieven van externen die een bijdrage leveren aan Duurzaam Delft.

Grondwater

Betreft investeringen ter bestrijding van wateroverlast door grondwater.

Klimaatplan, fase 1 en 2 (vastgesteld beleid)

Ten behoeve van het overzicht zijn de middelen van fase 1 (€ 1 miljoen) en fase 2 (€ 4,3 miljoen) samengevoegd. Voor de investeringsmiddelen in de periode 2007 – 2011 zijn verplichtingen aangegaan op basis van het vastgestelde Klimaatplan.

Klimaatplan, fase 2 en 3 (vastgesteld beleid)

Voor de uitvoering van het vigerende Klimaatbeleid, conform het 3E Klimaatplan een budget noodzakelijk van in totaal € 2,5 miljoen voor de periode 2008–2012. Deze claim is gebaseerd op de kosten voor het 2^e Tranche Project 100 Delftsblauwe Daken welke in de uitvoering is opgeschoven naar 2009-2011 en het benodigde werkbudget fase III (2011-2012).

Herijking Klimaatplan

Het vigerende klimaatplan is gebaseerd op het naar gemeentelijk niveau vertalen van de Kyoto-doelstellingen. Vertaling van recente ontwikkelingen (o.a. doelstellingen Europese Unie, het Convenant Meer met minder) naar de doelstellingen van het Delftse klimaatbeleid betekent dat de stad met haar partners een reductiedoelstelling moet halen van 80.000 tot 100.000 ton per jaar ten opzichte van de in het klimaatplan benoemde 33.500 ton per jaar. De grote klappers voor energiebesparing liggen bij de bestaande bouw en bij bedrijven. Andere maatregelen zijn onderdeel van het bestaande klimaatplan en worden onder de hoed van de huidige vigerende beleid uitgevoerd. Op basis van de hierboven genoemde doelstellingen hebben vele partijen in de stad zich reeds geëngageerd aan het leveren van inspanningen om deze doelen te bereiken. De gemeente zal hier een stimulerende, maar ook cofinancierende rol moeten spelen om een vliegwiel effect te kunnen bereiken voor cofinanciering door andere partijen.

Herijking Waterplan

De raad heeft in 2005 de nota waterdossier vastgesteld. Essentieel onderdeel van dit waterdossier is de waterstructuurvisie en het voorstel om een reserve waterberging in te stellen. Beide instrumenten zijn bedoeld om de komende jaren het waterbergingstekort in Delft op een duurzame wijze op te lossen. In Delft moet nog eens 25% aan open water worden gerealiseerd ten opzichte van het reeds bestaande watersysteem om ook met de gevolgen van de verwachte klimaatverandering droge voeten te houden.

Met het Hoogheemraadschap van Delfland is afgesproken om het uitvoeringsprogramma van het waterplan te herijken. De meerkosten voor de maatregelen ter verbetering van het watersysteem voor de periode 2008-2015 bedragen ca. € 5,7 miljoen. Dit is exclusief de rioleringsgerelateerde maatregelen. Door de maatregelen in de tijd te plannen is inzichtelijk gemaakt wat de financiële opgave per jaarschijf is.

Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie

Een samenvattende tabel met de baten en lasten van het totale programma vindt u aan het eind van het hoofdstuk.

Algemene doelstelling

De kern van dit programma wordt gevormd door de ambitie dat de burgers van Delft, mannen en vrouwen, in economische zelfstandigheid kunnen leven; dat zij, uitgaande van hun eigen kracht en kennis, de mogelijkheden hebben om mee te doen in de samenleving. Deze ambitie maken we waar door een actief re-integratie-, inkomens- en emancipatiebeleid.

Werk is een belangrijk instrument om armoede te voorkomen of er aan te ontsnappen. Armoede kan een oorzaak of gevolg zijn waardoor economische zelfstandigheid niet wordt bereikt. Burgers worden via het maatwerkprincipe optimaal ondersteund om werk te verwerven en/of te behouden. Voor diegene waarvoor dit (nog) niet is weggelegd zetten we in op sociale activering of zorg. Zoveel mogelijk randvoorwaarden (als kinderopvang en schuldhulpverlening) maken we goed toegankelijk.

Uitkeringen verstrekken we tijdig en we stimuleren de burgers met een laag inkomen gebruik te maken van inkomensondersteunende voorzieningen die er voor hen zijn om mee te kunnen doen in de samenleving en financiële nood te voorkomen. Met een breed instrumentarium en versterkte samenwerking met het veld werken we aan het voorkomen en terugdringen van schuldensituaties van Delftse burgers.

Met het emancipatiebeleid richten we ons op het bevorderen van gelijke rechten, kansen, vrijheden en (sociale) verantwoordelijkheden in de maatschappij voor vrouwen én mannen. Economische zelfstandigheid, maatschappelijke participatie, bewustwording en empowerment voor alle Delftenaren zijn – ook – sleutelbegrippen in het Delftse emancipatiebeleid.

Combiwerk levert een substantiële bijdrage aan het arbeidsmarktbeleid. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ontwikkelen en begeleiden in hun arbeidsmogelijkheden is het belangrijkste doel.

Beleidskaders

Voor het programma Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Coalitieakkoord 2006–2010		2006
Kadernota 2009–2012		2008
Nota AI&E 2007-2010	Uitwerking programma	November 2006
Nota Nug beleid	Re integratiebeleid	Maart 2008
Nota scholingsbeleid	Re-integratiebeleid	September 2008
Nota aanpak schuldhulpverlening 2007–2010	Aanpak schuldhulp	Februari 2007
Nota Inkomensondersteunende voorzieningen	Aanpak armoede	November 2007
Nota de Financiële Winkel van Delft	Onderdeel aanpak schuldhulp	Februari 2008

Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Nota Impuls emancipatiebeleid	Emancipatiebeleid	Januari 2008
Nota homo-emancipatiebeleid	Emancipatiebeleid	April 2008
Meerjarenplan Combiwerk 2006-2008 'Land in Zicht'	Sociale werkvoorziening Combiwerk	Februari 2006
Modernisering Wsw	Sociale werkvoorziening Combiwerk	Juni 2008
Meerjarenplan Combiwerk 2009-2011	Sociale werkvoorziening Combiwerk	Nov 2008

Ontwikkelingen

In 2009 zullen de middelen uit het WWB-werkdeel, de WEB-middelen en de Wi-middelen voor inkoop van trajecten worden samengevoegd in het zogenaamde Participatiefonds. Voor de gemeente betekent dit dat het makkelijker wordt trajecten aan te bieden aan bepaalde doelgroepen en ontstaat er meer flexibiliteit.

Het UWV en CWI worden op niet al te lange termijn samengevoegd. Hieruit gaan werkbedrijven ontstaan die een lokale maar ook een regionale taak krijgen. Het aantal werkbedrijven (voormalige CWI's) wordt teruggebracht tot 100. Nog onduidelijk is wat de gevolgen van deze samenvoeging voor de ketendienstverlening van het Werkplein Delft in gaat houden.

Het kabinet bereidt op dit moment een wetsvoorstel voor over de invoering van de werkleerplicht voor jongeren tot en met 26 jaar. Het is de bedoeling dat de werkleerplicht per 1 januari 2009 van kracht wordt. Jongeren kunnen dan een beroep op de gemeente doen. De gemeente is vervolgens verplicht hen werk eventueel in combinatie met scholing te bieden. De leeftijdsgrens om voor een WWB uitkering in aanmerking te komen wordt hierdoor opgehoogd naar 27 jaar.

Vanaf 2009 krijgen gemeenten de mogelijkheid categoriale bijstand te verlenen aan huishoudens met kinderen. Er zal bekeken worden welke regelingen hierdoor kunnen vervallen.

Gemeenten krijgen ook de mogelijkheid de doelgroep van de langdurigheidstoelage te vergroten.

Waarschijnlijk komt de regeling belastingaftrek ziektekosten met ingang van 01-01-2009 te vervallen. Hiervoor komt een nieuwe beperkte fiscale regeling in de plaats. Het is nog niet duidelijk wat de inkomensgevolgen zijn, maar mogelijk heeft het consequenties voor de bijzondere bijstand.

In 2009 worden de effecten van de in 2008 ingezette instrumenten als de anti-armoede campagne, de huisbezoeken n.a.v. de bestandskoppeling en de Financiële Winkel van Delft zichtbaar. Dit leidt o.a. tot een stijging van het gebruik van inkomensondersteunende voorzieningen en een terugdringing van (problematische) schuldensituaties.

Op het terrein van de kinderopvang zijn er de volgende ontwikkelingen:

1. Het stimuleren van 'alle kinderen met taalachterstand naar voorschoolse educatie' als rol van de gemeente wordt – naar aanleiding van de Wi – steeds belangrijker. Het kabinetsbeleid is namelijk om taalachterstanden van kinderen in een zo vroeg mogelijk stadium aan te pakken. Juist voor kinderen van inburgeraars is kwalitatief goede kinderopvang – waarin op speelse wijze doelgericht aan de ontwikkeling van het kind wordt gewerkt – een must.
2. Voor 2010 staat de nieuwe Wet harmonisering peuterspeelzalen – kinderopvang gepland. Eén van de kabinetsuitgangspunten is het realiseren van optimale mogelijkheden voor alle ouders met betrekking tot de combinatie arbeid en zorg. Dit zou ondermeer betekenen dat gemeenten geen uitvoerende rol meer hebben in de financiering van peuterspeelzalen en de wettelijke tegemoetkoming kinderopvang.

Met betrekking tot Combiwerk:

Combiwerk wil met een nieuw Meerjarenplan 2009–2011 koersen op een nieuwe arbeidsontwikkelingsorganisatie met structurele gezonde financiële structuur. Combiwerk positioneert zich daarbij tot een breed arbeidsontwikkelingsbedrijf dat inzetbaar is voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (Sw/Wwb/Wajong). Via (groeps)detacheringen en begeleid werken worden mensen in de reguliere arbeidsmarkt geplaatst. Een krimpend deel van de populatie zal een beroep moeten doen op een beschutte werkomgeving (Combiwerk Verpakken). Om dit te realiseren zullen forse ingrepen noodzakelijk zijn: inzet op externe plaatsing (minimaal beschut), sluiting van de Kwekerij en investering in de begeleidingsorganisatie. Deze ingrepen zullen structureel financiële ruimte moeten bieden in de exploitatie van Combiwerk. Er worden nieuwe activiteiten opgepakt en bepaalde "staande" activiteiten komen te vervallen of worden verminderd (oud voor nieuw). Die activiteiten zijn: inrichting primair proces, opzetten opleiding kader en dekking frictiekosten.

Er is een trend zichtbaar waarin gemeenten verder kijken dan uitsluitend het financiële resultaat van het Sw-bedrijf: Een Sw-beleid gericht op arbeidsontwikkeling en een gemeentelijk inkoopbeleid waarbij zoveel mogelijk werk aan het Sw-bedrijf wordt gegund, bv. Schoonmaak, Beveiliging, Post en Groen & Omgeving. Meer aandacht voor het gebruik maken van bestaande infrastructuur (zoals die van het Sw-bedrijf) voor meerdere doelgroepen (Wsw, Wwb, Wajong). De nieuwbouw van Combiwerk komt hoogstwaarschijnlijk in de Harnaschpolder. Verwachte verhuisdatum naar de nieuwbouw is geprognosticeerd op eind 2010/begin 2011.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Burgers kunnen leven in economische zelfstandigheid	Implementatie van de Financiële Winkel van Delft	198

Toelichting

Burgers kunnen leven in economische zelfstandigheid

Subdoelstelling: voorkomen en terugdringen van schuldensituaties

De Financiële Winkel van Delft als één van de basisprojecten uit de Nota Aanpak Schuldhelpverlening 2007–2010. De Winkel biedt verschillende 'financiële' diensten aan in de ruime zin van het woord; geen geld, wel de weg naar geld, of de weg uit geldzorgen en – problemen; daarbij hoort ook de ondersteuning bij het (weer) kunnen voeren van de regie over de eigen portemonnee. De Financiële Winkel van Delft is een laagdrempelige voorziening, waar burgers gemakkelijk naar toe kunnen komen en waar in beginsel altijd antwoord op een vraag gegeven wordt. En de Winkel gaat zelf op stap: geeft voorlichting aan doelgroepen - op scholen, in wijken, aan intermediairs, aan groepen in het kader van re-integratie of zorg - of laat dit doen (train de trainer), helpt bij het invullen van formulieren (in de winkel of bij de mensen thuis) of laat dit doen, voert projectmatig actie als dat gewenst of nodig is.

Arbeidsmarkt, Inkomen & Emancipatie					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Gemiddeld klantenbestand	2.230	2.080			
% Klanten met ontwikkelingsplan	100	100	100	100	100
Aantal klanten in traject	1.300	1.300			

Arbeidsmarkt, Inkomen & Emancipatie					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren	nulmeting				
% jongeren zonder startkwalificatie in beeld	100	100	100	100	100
Aantal toegekende aanvragen inkomensondersteunende voorzieningen	8.600	8.600			
% doorlooptijd aanvragen uitkering max. 4 weken	100	100	100	100	100
Aantal Nuggers* dat gebruik maakt van gemeentelijke voorzieningen		nulmeting			
Deelname Kinderopvang / VVE**	nulmeting				
Aantal Delftpashouders (tenminste 50% mensen met een laag inkomen)	7.300	7.500	7.800		
% geslaagde schuldhulpverleningstrajecten	Glijdende schaal		75		
Bezettings% ingekochte VE*** scholingen	> 2007				
Aantal cursisten NT1 en rekenen	> 2007				
Aantal zelfstandige ondernemers met begeleiding van de gemeente	nulmeting				
% mobiliteit SW medewerkers:					
• beschut werken	58	40	35	30	30
• werken op locatie / groepsdetachering	19	35	38	41	38
• detachering / begeleid werken	23	25	27	29	32
Wachtlister SW	85	95	100	110	120

*Nuggers = niet-uitkeringsgerechtigden

** VVE = voorschoolse en vroegschoolse educatie van doelgroepouders

*** VE = volwasseneneducatie

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het programma					
Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Kosten gemeentelijke organisatie	16.478	16.471	16.478	16.523	16.578
Programmakosten	72.909	76.179	75.107	74.847	74.818
Rente en afschrijving		228	228	228	228
Totaal lasten	89.387	92.878	91.813	91.598	91.624
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	8.605	9.095	9.095	9.095	9.095
Bijdragen van het Rijk	59.418	62.542	62.542	62.542	62.542
Overige baten	111	132	132	132	132
Totaal baten	68.134	71.769	71.769	71.769	71.769
Resultaat voor bestemming	-21.253	-21.109	-20.044	-19.829	-19.855
Toevoegingen aan reserves		60	60	60	60
Onttrekkingen aan reserves	2.224	1.129	693	565	565
Resultaat na bestemming	-19.029	-20.040	-19.411	-19.324	-19.350

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. De voorstellen nieuw beleid zijn toegelicht bij 'wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen'. De mutaties bestaand beleid worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het programma					
Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
WWB inkomen kinderalimentatie	75	75	75	75	75
<i>Nieuw beleid</i>					
Financiële Winkel		198	198	198	198
Totaal mutaties lasten	75	273	273	273	273
Saldo resultaat	-75	-273	-273	-273	-273

Bestaand beleid

WWB inkomen kinderalimentatie

In de meerjarenbegroting staat nog een stelpost bezuiniging in verband met de wet kinderalimentatie ad € 74.600. De verlaging van de gemeentefondsuitkering is eind 2006 teruggedraaid, omdat de nieuwe wet niet meer volgt. Dit is ten onrechte niet gecorrigeerd.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het programma					
Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Reserve Kennismodule		60	60	60	60
Totaal stortingen	0	60	60	60	60
Onttrekkingen					
Algemene reserve A	823	52	34		
Reserve werk en inkomen	746	811	393	337	337
Reserve dekking kapitaallasten	241	228	228	228	228
Reserve dekking grote projecten	300				
Reserve verkoopopbrengst EZH	114	38	38		
Totaal onttrekkingen	2.224	1.129	693	565	565
Saldo resultaatbestemming	2.224	1.129	693	565	565

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve werk en inkomen

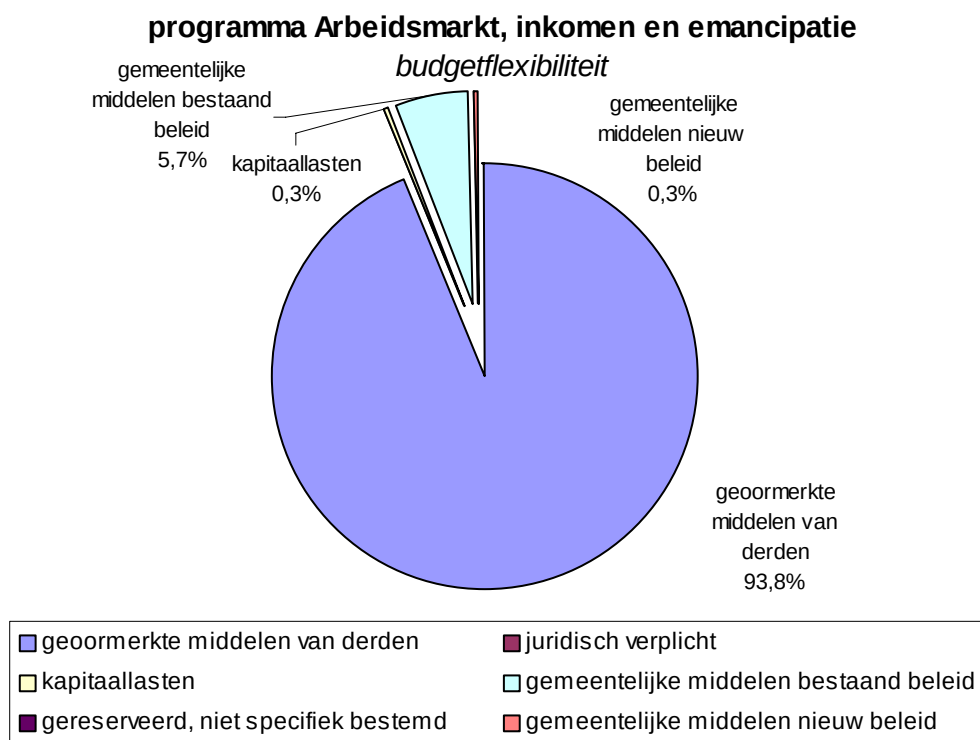
Betreft met name de navolgende posten:

Dekking verhoging draagkrachtgrens	€ 337.000
Dekking incentive beleid	€ 56.000
Dekking bijzondere bijstand	€ 200.000
Dekking integratiebeleid	<u>€ 218.000</u>
	€ 811.000

Reserve dekking kapitaallasten

Dit betreft de dekking van de kapitaallasten van de investeringen in het nieuwe bedrijfsverzamelgebouw.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

De uitgaven in het deelprogramma Arbeidsmarkt, Inkomen en Emancipatie bestaan voor een groot deel uit geormerkte middelen voor o.a. de WWB en de WZW. De gemeentelijke middelen bestaan voornamelijk uit het gemeentelijk aandeel in de WWB (inkomensdeel), Combiwerk, Inburgering, bijzondere bijstand en minimabeleid.

Investeringsplan in het programma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie						
Bedragen x € 1.000						
Subsidie Mondriaan volwasseneneducatie	250	250				
Combiwerk Harnaspolder, onrendabele top (ann.)	13.000	751	11.082	1.167		
Nieuw: Combiwerk niet activeerbaar gedeelte	500	250	250			
Nieuw: Combiwerk reorganisatiekosten	600		390	170	40	
Nieuw: dekking Combiwerk reorganisatiekosten	-100					-100

Toelichting investeringen 2009

Subsidie Mondriaan volwasseneneducatie

Betreft subsidiegelden om de herhuisvesting van volwassenenonderwijs binnen Delft mogelijk te maken.

Combiwerk en Combiwerk niet activeerbaar gedeelte

In het investeringsplan is de herhuisvesting voor Combiwerk voor € 13 miljoen onrendabele top opgenomen. De planvorming (programma van eisen en locatie) is in voorbereiding. Met betrekking tot de locatie wordt vooralsnog uitgegaan van een realisatie van de bouw op de locatie Harnaspolder. Verondersteld wordt dat de grond in de tweede helft van 2008 aangekocht wordt en dat in 2009 een start gemaakt wordt met de bouw. Streven is de nieuwbouw te betrekken in 2010. Voorbereiding en toezicht (directievoering) worden naar verwachting uitbesteed. Om die reden wordt verondersteld dat er geen eigen capaciteit noodzakelijk zal zijn in het kader van dit project.

Ter dekking van deze onrendabele top wordt in de begroting al rekening gehouden met een exploitatietekort van € 500.000 per jaar. Uit recente calculatie blijkt het noodzakelijk het bedrag te verhogen naar € 590.000.

Nieuw: Combiwerk reorganisatiekosten en dekking Combiwerk reorganisatiekosten

Combiwerk bevindt zich in een ingrijpende overgangsfase (ook in financiële termen) van productiebedrijf naar arbeidsontwikkelingsorganisatie. Dat betekent een grote turn-around voor de staande organisatie. Er worden nieuwe activiteiten opgepakt en bepaalde "staande" activiteiten komen te vervallen of worden verminderd (oud voor nieuw). De verwachting dat zich geen verslechtering van de resultaten voor zal doen, echter om de kanteling van de organisatie en de projecten te faciliteren is een eenmalig Veranderbudget van € 600.000 een noodzaak. Daarnaast wordt gewerkt aan een forse kostenreductie waardoor deze investeringen zichzelf naar verwachting na 2011 terugverdienen (ten bedrage van € 100.000 per jaar). Doelstelling is om eind 2011 (op de nieuwe leest) breakeven te bereiken (incl. vaste gemeentelijke bijdrage). Indien de investeringen achterwege blijven zal nieuw beleid niet of onvoldoende van de grond komen, waardoor het verwachte positieve bedrijfsresultaat na 2011 ook zal uitblijven.

Kennisstad en economie

Delft is één van de Nederlandse steden met een hoog kennisniveau. De stad telt veel R&D werkgelegenheid, een groot aantal hoogopgeleiden, huisvest enkele (inter)nationaal hoog aangeschreven kennisinstututen en beschikt over een interessant cultureel en historisch klimaat. Deze sterke kennisbasis kan nog beter worden benut voor het genereren van economische toegevoegde waarde en daarmee een groeiende werkgelegenheid.

In de door de gemeenteraad vastgestelde Strategienota Economie is aangegeven dat de Delftse positie in de kenniseconomie kan worden versterkt door:

- Het vergroten van de aantrekkingskracht van Delft voor (internationale) innovatieve bedrijven, studenten en kenniswerkers
- Het binden van grotere werkgevers aan de stad
- Het bevorderen van een economisch meer divers ondernemersbestand
- Het stimuleren van de groei en het behoud voor de stad van technologische starters en het bevorderen van de mogelijkheden voor deze groep om door te kunnen groeien
- Modernisering van het MKB
- Het streven naar bovengemiddelde economische prestaties van het Delftse bedrijfsleven.

De Delftse strategie sluit aan bij de Europese en nationale strategie (de Lissabon-doelstelling, Pieken in de Delta), de provinciale strategie (ontwikkelen kennisclusters, Science Port Holland) en de regionale strategie (Technologisch Innovatief Complex Delft, vastgelegd in het Regionaal Structuur Plan Haaglanden). Genoemde strategieën hebben alle tot doel meer economisch profijt en werkgelegenheid te halen uit de aanwezige kennis.

Op basis van de jaarlijkse Uitvoeringsnota Economie worden activiteiten in gang gezet die zullen leiden tot de versterking van de Delftse economie. In januari 2008 is de eerste Uitvoeringsnota Economie tegelijkertijd met de Strategienota Economie door u vastgesteld. Hierin is een groot aantal nieuwe en (lang)lopende initiatieven opgenomen. De samenhang en effectiviteit van deze initiatieven is van het grootste belang. Daarom zal de Uitvoeringsnota Economie 2009 nog sterker inzetten op het inzichtelijk maken van de effectiviteit van het beleid en dus van de resultaten van de initiatieven uit de Uitvoeringsnota Economie op de Delftse economie. De initiatieven moeten gezien worden als investering in het verwezenlijken van de zeven doelstellingen van het programma (zie hieronder).

Voor de korte termijn is de financiering van het beleid, zoals beschreven wordt in de Uitvoeringsnota Economie redelijk op niveau, maar voor de middellange termijn (vanaf 2011) moet aan de inkomstenkant nog een slag gemaakt worden. Structureel is ongeveer een bedrag van € 1,25 miljoen nodig.

Bij de omzetting van de initiatieven uit de Uitvoeringsnota Economie in tastbare resultaten trekt de gemeente actief, meer nog dan in het verleden, op met de kennisinstellingen, worden netwerken meer geïntegreerd en betrokken bij de uitvoering en zal het beleid meer internationaal en meer marktgericht zijn. Naast starters, worden ook doorgroeende bedrijven actief ondersteund, zodat zij zich kunnen ontwikkelen binnen de gemeentegrenzen. Met het MKB en de grote werkgevers in de stad wordt gesproken over het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Om Delft meer op de kaart te zetten, is het van belang dat technologieën, waaraan Delftse onderzoekers en ondernemers een cruciale bijdrage leveren, met de stad Delft worden geassocieerd. Delft onderscheidt zich (inter)nationaal op gebieden, zoals bijvoorbeeld water- en deltatechnologie, ICT, witte biotechnologie en medische technologie.

Met de Position Paper heeft Delft een instrument ontwikkeld om de sterke punten, zoals hierboven genoemd, en de uitdagingen die er nog liggen voor het voetlicht te brengen. De (toekomstige) partners worden opgeroepen mee te bouwen aan het geschetste ideaalbeeld van

Delft in 2020. In de analyse wordt onderscheid gemaakt tussen Delft als kennisstad, als economiestad en als leefstad. De combinatie van deze drie thema's maakt de unieke stad Delft. Door middel van een Rondetafelconferentie met netwerken en organisaties, die de Delftse economie vertegenwoordigen, is gekomen tot een document met een duidelijk verhaal dat kan rekenen op veel steun in de stad.

De kenniseconomie is voor Delft van groot belang, maar ook belangrijk zijn de verzorgende economie van de stad (voorzieningen als winkels, ziekenhuizen, verzorgingscentra, onderwijsinstellingen) en de toeristische economie. Deze drie economieën grijpen in elkaar: wetenschappelijke bezoekers zijn zowel kenniswerker als toerist. Delftenaren werken bij een kennisinstelling en maken gebruik van de voorzieningen van de verzorgende economie van de stad. Van het uitbouwen van "Delft Kennisstad, City of Technology" profiteert iedereen: het lokale bedrijfsleven, de toeleveranciers en dienstverleners van de kenniseconomie en de mensen en (toekomstige) werknemers die in de stad wonen en werken.

Uiteraard blijven ook concrete initiatieven gericht op de versterking van het fysieke productiemilieu niet achterwege. Bedrijfsterreinen worden ontwikkeld of geherstructureerd, er wordt ruimte gecreëerd voor kantoorontwikkeling en er wordt ingezet op het versterken van de bereikbaarheid van die en andere werklocaties.

Algemene doelstelling

De centrale doelstelling voor het programma Kennisstad en economie is de bevordering van werkgelegenheid, waarbij de groei van de nieuwe werkgelegenheid in de pas loopt met de toename, omvang en samenstelling van de beroepsbevolking. Met andere woorden: de kwantiteit en de kwaliteit van de banen moet aansluiten bij de omvang en samenstelling van de beroepsbevolking.

Om dit te bereiken worden de volgende doelstellingen gehanteerd:

- Versterken en beter benutten van de kennisbasis
- Betere, meer specifieke profilering en vermarkting van Delft
- Kwalitatief hoogstaand woon- en leefklimaat
- Een beter presterend en kwalitatief sterker bedrijfsleven
- Optimale benutting van het arbeidspotentieel
- Meer kwaliteit in de bedrijfsomgeving
- Versterking van het organiserend vermogen

Beleidskaders

Voor het programma Kennisstad en economie zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Kennisstad en economie		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Uitvoeringsnota Economie 2009 (NB nog niet vastgesteld)	Uitvoeringsnota 2009 bij Strategienota Economie	2009
Position Paper	Ambitiedocument Gemeente Delft in regio. Provincie, Rijk en Europa	2008
Uitvoeringsnota Economie 2008	Uitvoeringsnota 2008 bij de Strategienota Economie	2008
Strategienota Economie	Beschrijving economische strategie gemeente Delft voor de komende 15 jaar	2008
Regionaal Bedrijfsterreinenbeleid	Bestuurlijke afspraken omtrent aanbod van bedrijven per gemeente	2008

Kennisstad en economie		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
	tot 2015	
Herzien Regionaal Structuurplan Haaglanden	Ruimtelijk beleid	2008
Regionaal kantorenbeleid	Bestuurlijke afspraken over vraag en aanbod van kantoren	2007
Regionale structuurvisie detailhandel Stadsgewest Haaglanden 2006-2011	Bestuurlijke afspraken binnen Haaglanden	2007
Nota aantrekken investeringen	Promotie- en acquisitiebeleid	2007
Regionale Marktstudies op het gebied van detailhandel en hotels	Behoefteramingen	2006
Kennis als Motor	Uitvoering van programma Kenniseconomie	2006
Delft Ontwikkelingsplan (DOP)	Algemeen beleidskader	2005
Streekplan Zuid-Holland West	Ruimtelijk economisch beleid	2005
De economie van Delft op weg naar 2015	Ruimtelijk economisch beleid	2004

Ontwikkelingen

In 2008 is een aantal ontwikkelingen van belang geweest voor het programma Kennisstad en economie. In januari 2008 werd de Strategienota Economie en de daaraan verbonden Uitvoeringsnota 2008 door u goedgekeurd. De Strategienota geeft de richting van de economische strategie voor de komende 15 jaar aan. In de jaarlijkse Uitvoeringsnota wordt deze richting vertaald in concrete economische projecten.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Kennisstad en economie		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Versterken en beter benutten van de kennisbasis	• Technostarters en doorstarters ondersteunen • Hart in 3D (in het kader van Pieken in de Delta) • Samenwerkingsverband water-stad-land • Business to Science Portal (in het kader van Pieken in de Delta) • Programma-aanpak Water • Uitbouwen Kennisnetwerken	
Betere, meer specifieke profilering en vermarkting van Delft	• Uitvoeren projecten uit de Nota Stadsmarketing • Faciliteren zakelijk toerisme • Aantrekken investeringen (bijvoorbeeld door middel van de WFIA) •	
Kwalitatief hoogstaand woon- en	• Bijdragen aan het realiseren van huisvesting expats	

Kennisstad en economie		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
leefklimaat	- Binnenstadvisie - Stimulering komst zakenhotel	
Een beter presterend en kwalitatief sterker bedrijfsleven	- Economische Agenda Delft - Stimulering economie Twenty Twenty - Zorgen voor voldoende bedrijfsverzamelgebouwen	
Optimale benutting van het arbeidspotentieel	- Bevorderen allochtoon ondernemerschap - Integraal startersbeleid	
Meer kwaliteit in de bedrijfsomgeving	- Herstructurering bedrijventerreinen - Actualiseren leegstandsoverzicht kantoorruimte - Verder uitwerken investeringsagenda TICD, zoals genoemd in het RSP Haaglanden	
Versterking van het organiserend vermogen	- Stichting Delft Kennisstad - Kennisalliantie Zuid-Holland - Technopolicy network - Oprichting Strategic Advisory Board - TIMBER (Translation of Innovations to the Market by Boosting Entrepreneurship and Regional Economy): project in het kader van Interreg IVB	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

Versterken en beter benutten van de kennisbasis

De in Delft gehuisveste kennis moet meer ten goede komen aan de Delftse economie. De toepassingen die worden bedacht, moeten op grotere schaal worden omgezet in producten. De gemeente Delft schept positieve voorwaarden in de stad voor creatievelingen die de rol van intermediair kunnen vervullen tussen de technologische kennis en de praktische toepassing daarvan. De gemeente schept deze positieve voorwaarden door facilitering (goede en betaalbare bedrijfsruimte), het voor het voetlicht brengen van de Delftse kracht (stadsmarketing) en het bieden van een proeftuin voor de eerder genoemde praktische toepassingen.

Eén manier waarop praktische toepassingen landen in Delft is het stimuleren van starters, met de focus op technologisch georiënteerde starters. Delft doet dit al enkele jaren, bijvoorbeeld in samenwerking met de TU binnen Yes!Delft. Dat beleid begint zijn eerste vruchten af te werpen. Zaak is nu om de met veel begeleiding opgestarte bedrijven de mogelijkheden en ruimte te geven om door te groeien. Het is dan van belang om daar bij de verdere inkleuring van het Technologisch Innovatief Complex Delft (TICD) rekening mee te houden. Daarnaast zal de gemeente Delft in samenwerking met de Kamer van Koophandel een algemeen (dus niet enkel op technostarters gericht) startersbeleid ontwikkelen dat zijn toepassing zal krijgen in de gehele regio Haaglanden.

Betere, meer specifieke profilering en vermarkting van Delft

Met zijn specifieke kennisbasis en toeristische faciliteiten kan Delft zich internationaal goed profileren. De kracht van Delft ligt in de combinatie van technologie, innovatie, creativiteit en historie. De Nota Stadsmarketing omschrijft dit dan ook als de kernwaarden van Delft. In de komende jaren zal Delft aan de hand van deze kernwaarden nationaal en internationaal op de kaart worden gezet. De effecten van het stadsmarketingbeleid zullen een positief effect hebben op bijvoorbeeld het aantrekken van (zakelijke) toeristen, het vestigen van bedrijven en de uitgifte van bedrijfsterreinen.

Kwalitatief hoogstaand woon- en leefklimaat

Om de algemene doelstelling te kunnen waarmaken, moet aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan. Een kwalitatief hoogstaand woon- en leefklimaat is er hier één van. De Strategienota Economie richt zich volledig op kennis en technologie. Spil bij het uitvoeren van deze strategie is de hoger opgeleide kenniswerker. Om deze hoger opgeleide kenniswerker te bewegen zich in Delft te vestigen, is een woningaanbod van hoge kwaliteit gewenst. Daarnaast moet een voldoende gevarieerd cultuur- en winkelaanbod geboden worden. Ook de bereikbaarheid van Delft speelt een belangrijke rol. Vanuit dit programma wordt niet actief sturing gegeven op al deze punten, maar in samenwerking met andere programma's wordt wel getracht de noodzakelijke randvoorwaarden te creëren.

Een beter presterend en kwalitatief sterker bedrijfsleven

De gemeente faciliteert het bedrijfsleven door bijvoorbeeld te zorgen voor snelle en adequate herstructurering van vrijkomende bedrijventerreinen en winkellocaties, waarmee de basis altijd op orde is. Ook onderdeel van het faciliteren van het bedrijfsleven is het aanpassen van de gemeentelijke dienstverlening op de wensen van burgers en bedrijven. Daarnaast zet de gemeente in op het stimuleren van strategische samenwerking, zoals bijvoorbeeld de "Samenwerking Onderwijs en Bedrijven (SOB) Delft".

Optimale benutting van het arbeidspotentieel

Weliswaar kan de hoogopgeleide kenniswerker beschouwd worden als de spil van de strategie die is opgetekend in de Strategienota Economie, maar het gaat om meer dan kenniswerkers alleen. De basis van de arbeidsmarkt moet op orde zijn. Dat betekent dat Delft niet alleen inzet op excellentie, maar ook op sectoren waar minder hoogopgeleiden en werklozen (nu veelal lager opgeleid) zich kunnen ontwikkelen. Hiermee wordt het volledige kennispotentieel van Delft ingezet.

Meer kwaliteit in de bedrijfsomgeving

Delft heeft een groot aantal moderne en goed onderhouden bedrijventerreinen. Een klein deel van de voorraad is echter verouderd en toe aan herstructurering. De inzet van de gemeente is om het proces van herstructurering gezamenlijk met de bedrijven in gang te zetten.

Voor de nieuw te realiseren en te herstructureren terreinen kiest de gemeente voor het uitgangspunt van duurzaamheid. Beeldkwaliteitplannen en parkmanagement zijn daarbij instrumenten die ingezet kunnen worden. Geborgd wordt daarmee dat terreinen een zekere kwaliteit kennen en deze ook behouden. De ondernemers op de bedrijventerreinen zullen in het parkmanagement en het streven daarin om terreinen schoon heel en veilig te doen zijn, zelf een belangrijke rol moeten spelen.

Ook op het gebied van kantoren heeft Delft een opgave voor de komende jaren. Er ligt een realisatieopdracht voor de komende jaren die nodig is om de verwachte groei te accommoderen. Tot 2015 lijkt het goed te gaan tussen vraag en aanbod, maar het is van belang om een vinger aan de pols te houden; dit zal Delft dan ook doen. Waar kwaliteit in de bedrijfsomgeving gekoppeld kan worden aan kwaliteit in de wijk zal de gemeente dat ondersteunen. Vele winkelcentra kunnen bijvoorbeeld een kwaliteitsimpuls gebruiken.

Versterking van het organiserend vermogen

De gemeente wil de internationale netwerken van de kennisinstituten in de stad gebruiken en verbinden met de economische ketens in de stad. De gemeente ondersteunt dit vooral door het nadrukkelijk opzoeken van regionale samenwerking. De afgelopen jaren is Delft echter ook verder gaan kijken dan de regio. Projecten in het kader van het nationale "Pieken in de Delta" programma zijn opgestart. Meer recent is de schaalvergroting naar Europa. Delft is trekker van het project TIMBER, waarin een zestal Europese steden gezamenlijk een poging doen hun kennis te gelde te maken. De beleidsaandacht en –kracht verschoven de afgelopen decennia langzaam in deze richting en zullen de komende jaren alleen maar sneller in de richting van regionale en (inter)nationale kennisnetwerken schuiven. Het is zaak dat de gemeente mee blijft gaan in deze beweging.

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het programma					
Kennisstad en economie	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kosten gemeentelijke organisatie	2.065	1.629	1.625	1.631	1.638
Programmakosten	1.880	1.122	1.139	511	296
Rente en afschrijving	2	2	2	2	2
Totaal lasten	3.947	2.753	2.766	2.144	1.936
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	212	220	220	220	220
Huren en pachten	126	131	131	131	131
Overige baten	191				
Totaal baten	529	351	351	351	351
Resultaat voor bestemming	-3.418	-2.402	-2.415	-1.793	-1.585
Toevoegingen aan reserves	845	795	495	445	245
Onttrekkingen aan reserves	2.135	1.471	1.238	560	145
Resultaat na bestemming	-2.128	-1.726	-1.672	-1.678	-1.685

De programmakosten nemen af, omdat alleen is meegenomen de meeste recente Uitvoeringsnota Economie. Zoals uit de inleiding van dit programma blijkt zal in toekomstige uitvoeringsnota's worden uitgegaan van een structureel uitgavenniveau van € 1,25 miljoen.

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. De voorstellen voor nieuw beleid zijn reeds toegelicht in het hoofdstuk 'Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen'. De mutaties in het bestaand beleid worden hieronder toegelicht.

Mutaties van baten en lasten in het programma					
Kennisstad en economie	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Hart in 3D	8	18	-20		
Tegenvaller personeelsbudget Econ. Zaken	270				
Onderzoek samenwerking Water en Recht	13				
Subsidie TOP	20				
Totaal mutaties lasten	311	18	-20	0	0
Baten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Hart in 3D dekking reserve Econ.structuurfo	8	18	-20		
Onderz.Samenw.Water & Recht dekk. Res.	13				
Totaal mutaties baten	21	18	-20	0	0
Saldo resultaat	-290	0	0	0	0

Bestaand beleid

Hart in 3D

Betreft een andere fasering van het in de "Uitvoeringsnota Economie 2008" beschikbaar gestelde bedrag.

Tegenvaller personeelsbudget Economische Zaken

Economische Zaken ontwikkelt zich in 2008 voorspoedig. De meeste vacatures zullen in de loop van 2008 zijn ingevuld, waarna de inzet van externen kan worden verminderd. Voor 2008 wordt een nadeel verwacht van € 270.000.

Onderzoek samenwerking Water en Recht

Den Haag en Delft hebben een Samenwerkingsverband Water en Recht gesloten. De mogelijkheden voor samenwerking worden onderzocht. De kosten hiervan worden gelijkkelijk door beide steden opgebracht.

Subsidie TOP

De subsidie TOP van € 20.000 is niet opgenomen in de begroting 2008 en dient dus te worden aangemerkt als tegenvaller.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het programma					
Kennisstad en economie	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Reserve economisch structuurfonds	845	795	495	445	245
Totaal stortingen	845	795	495	445	245
Onttrekkingen					
Reserve verkoopopbrengst EZH	40				
Algemene reserve A	18				
Reserve dekking grote projecten	707	645	395	345	145
Reserve economisch structuurfonds	1.370	826	843	215	
Totaal onttrekkingen	2.135	1.471	1.238	560	145
Saldo resultaatbestemming	1.290	676	743	115	-100

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve economisch structuurfonds

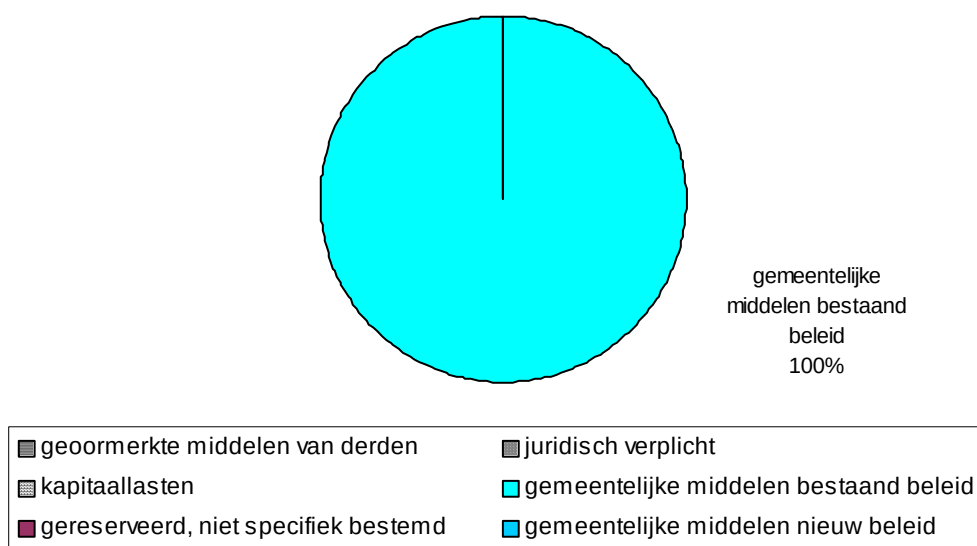
De onttrekkingen uit deze reserve zijn volgens de in januari 2008 vastgestelde "Strategienota Economie Delft" en de daaraan gekoppelde "Uitvoeringsnota 2008". De middelen worden ingezet voor de aandachtsgebieden ICT, water & bodem, creatieve industrie, duurzaamheid en bio- en medische technologie, nieuwe technologie en voor deelname aan Europees Interreg IVB van de Lissabon-agenda (TIMBER-project).

Reserve dekking grote projecten

Vanuit deze reserve worden bijdragen gestort in de reserve Economisch Structuurfonds ten behoeve van de economische structuurversterking.

Budgetflexibiliteit

programma Kennisstad en Economie budgetflexibiliteit

Toelichting

De uitgaven in dit programma lopen voor een groot deel via de reserve Economisch Structuurfonds. Deze gelden zijn gereserveerd, maar een specifieke bestemming volgt in de loop van het begrotingsjaar.

Investeringsplan in het programma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Kennisstad en economie						
Bedragen x € 1.000						
Bijdrage aan kennisstad (jaarbijdrage)	725	145	145	145	145	145
Bijdrage Kennisstad	750	250	250	250		
Economische structuurversterking	800	200	200	200	200	
Stadsmarketing: vervoer over water	150	50	50	50		
Bijdrage wijkeconomie/buurtwinkelcentra	43	43				

Toelichtingen investeringen 2009

Bijdrage aan kennisstad (jaardotatie)

Structurele bijdrage van € 145.000 aan de reserve Economisch Structuurfonds om economisch beleid uit te voeren conform de Strategienota en Uitvoeringsnota Economie.

Bijdrage Kennisstad

Bijdrage voor de jaren 2008 t/m 2010 van € 250.000 uit het basisdividend en extra dividend van de nutsbedrijven aan de reserve Economisch Structuurfonds om economisch beleid uit te voeren conform de Strategienota en Uitvoeringsnota Economie.

Economische structuurversterking

Betreft extra middelen om de economische structuur te versterken. De middelen worden gestort in de reserve Economisch Structuurfonds. Deze reserve is onder andere bedoeld voor het uitvoeren van het beleid verwoord in de strategienota.

Stadsmarketing: vervoer over water

Gereserveerde middelen om de mogelijkheden van 'water' verder vorm te geven op de terreinen toerisme en recreatie, ruimtelijke ordening, kenniseconomie, werkgelegenheid en creatieve economie.

Bijdrage wijkeconomie/buurtwinkelcentra

Betreft restantbijdrage van 2007 van € 43.000. In 2006 is door u hiervoor € 400.000 beschikbaar gesteld.

Cultuur en binnenstad

Kunst en cultuur

Delft is een historische stad, waar van oudsher een rijk cultuurleven te vinden is. Delft is ook een moderne stad, waar techniek een grote rol speelt in de bedrijvigheid en de kunsten. Het deelprogramma Kunst en cultuur is een breed programma en richt zich op het culturele leven in Delft.

Algemene doelstelling

Het deelprogramma Kunst en cultuur kent twee centrale doelstellingen:

- De bewoners van Delft de gelegenheid bieden deel te nemen aan en te genieten van het culturele aanbod in Delft.
- Het benutten van het culturele kapitaal door toeristen en dagjesmensen te verleiden een bezoek aan Delft te brengen.

Beleidskaders

De doelstellingen van het deelprogramma Kunst en cultuur zijn vastgelegd in de volgende nota's:

- Cultuurvisie "Delft meer dan Blauw"
- Kadernota evenementenbeleid Delft
- Nota Stadsmarketing

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

De algemene doelstellingen worden vertaald in doelstellingen die meer specifiek gericht zijn op de onderliggende thema's: Kunst en cultuur, en Stadsmarketing. Dat gaat aan de hand van een viertal subdoelstellingen, die betrekking hebben op:

- Aandeelhouderschap
- Aanjaagfunctie
- Creatieve industrie
- Cultureel Erfgoed

Kunst en Cultuur

Een sterk cultureel leven in de stad kan niet zonder de inzet van de bewoners. Kunst en cultuur wordt, door professional en amateur, geproduceerd vanuit een innerlijke overtuiging, maar bloeit pas echt bij een sterke betrokkenheid van producent én toeschouwer. De cultuurvisie wordt in 2008 nog uitgewerkt in een cultureel beleidsplan. In 2009 wordt dit plan geïmplementeerd.

Het *aandeelhouderschap* wordt gestimuleerd om de betrokkenheid van de Delftenaar bij het culturele leven in Delft te vergroten, samen met het draagvlak voor het cultuurbeleid en de culturele instellingen. Om de Delftse burgers meer (actief en passief) bij het culturele leven te betrekken, zetten wij in op een aantal trajecten. Wij bieden cursussen voor actieve kunstdeelnemers via onder meer de VAK; wij zetten in op cultuur in het onderwijs en in de Brede School; wij besteden aandacht aan Kunst in de Wijken; wij stimuleren de amateurkunst; wij ondersteunen initiatieven vanuit het bedrijfsleven, creatieve ondernemers en bewoners.

De gemeente is in staat een stimulerende rol te spelen in het culturele veld. Met deze *anjaagfunctie* wordt ingezet op het versterken van de culturele sector in Delft. De gemeente zet zich in om andere organisaties en bedrijven aan Delft te verbinden en aan te sporen een bijdrage te leveren aan het culturele klimaat in Delft. Een van de te benaderen organisaties is de TU Delft.

- In 2009 wordt in ieder geval met de TU Delft schriftelijk vastgelegd hoe de samenwerking met de gemeente op cultureel vlak zal gaan verlopen in de komende jaren.
- In 2009 worden gezamenlijk projecten uitgevoerd binnen de samenwerkings-overeenkomst met de TU. We streven ernaar 4 van deze projecten te realiseren.

De *creatieve industrie* is een economische sector die sterke verwevenheid vertoont met de culturele sector. De sector is een sterk innovatieve sector, waarbij veel vernieuwing tot stand komt door kruisbestuiving, zowel binnen de sector als daarbuiten. Ook de culturele sector is een innovatieve sector. Door samen te werken kan een versterking van beide sectoren gerealiseerd worden. Niet voor de hand liggende samenwerkingsverbanden leiden tot onverwachte resultaten.

Delft wil het belang van de creatieve industrie meer voor het voetlicht brengen. Dit doen wij als volgt:

- Wij faciliteren gemengde bedrijfsverzamelgebouwen (zoals Bacinol); in 2009 wordt de verhuizing gerealiseerd
- Wij stimuleren BacinolExpo/38cc

Het *cultureel erfgoed* is in Delft duidelijk aanwezig en vertegenwoordigt een belangrijke waarde voor de stad. De doelstelling van het Cultureel Erfgoed is om de strategische positie van Delft als erfgoedstad met veel monumenten en een rijke culturele en sociale historie te versterken.

- Wij versterken het cultuurhistorisch bewustzijn van inwoners door publicaties, boeken over monumenten en open monumentenweekend, en via de website monumentendelft.nl.
- Bij de plannen voor nieuwe huisvesting voor de collecties en studiezalen van Erfgoed Delft e.o. wordt nagedacht over de mogelijkheden om ook de museale en archeologische collecties die niet geëxposeerd worden, beschikbaar te stellen voor de bewoners.
- Wij voegen indien mogelijk stukken aan het erfgoed toe. Daarbij valt te denken aan het uitbreiden van collecties of de restauratie van erfgoed. Wij ronden de toevoeging van 100 nieuwe gemeentelijk monumenten buiten het centrum af, monumentensubsidies voor onderhoud en begeleiding van verbouwingen.
- Wij benutten kansen om de erfgoedkwaliteiten te verbinden met de creatieve industrie. In 2009 wordt de beslissing genomen om de Museumfabriek vorm te geven.

Stadsmarketing en evenementen

Om Delft in binnen- en buitenland beter voor het voetlicht te brengen en meer mensen naar Delft te laten komen, wordt ingezet op stadsmarketing. De stadsmarketing richt zich enerzijds op het toerisme, anderzijds op de zakelijke markt. Evenementen zijn bij uitstek geschikt om Delft op de kaart te zetten: evenementen worden gestimuleerd om het profiel van Delft bij bewoners en bezoekers te versterken en bij te dragen aan de naamsbekendheid van Delft.

- In 2009 vindt het Delft Cultuurjaar plaats. In dit jaar vinden 5 culturele weekenden plaats.
- Vanuit het beleidskader stadsmarketing zullen marketingactiviteiten ontplooid worden die een bijdrage leveren aan het leggen van verbindingen tussen evenementen en het gewenste imago van Delft.
- Het *aandeelhouderschap* wordt gestimuleerd door ook in 2009 de Delftse Nieuwe te organiseren, waarbij Delftenaren zelf met ideeën kunnen komen voor nieuwe evenementen in Delft. In 2009 wordt voor het eerst een winnend idee uitgevoerd.
- De in 2008 ontworpen stadsstijl zal gebruikt worden voor de communicatie rondom diverse evenementen.
- De evenementennota wordt in 2009 verder uitgewerkt. Onder meer het locatiebeleid wordt ingevoerd, waardoor de gemeente beter kan sturen welke evenementen, op welke locatie kunnen plaatsvinden. De APV wordt aangepast aan de voornemens in de evenementennota. Advies op Maat doet zijn intrede. Het nieuwe subsidiebeleid gaat van start.

Stadsmarketing en toerisme

Toerisme heeft in Delft al een krachtige positie. Door het verbinden van de “historische” speerpunten Delfts blauw, Vermeer en Oranje met de nieuwe kernwaarden Technologie, Creativiteit en Innovatie wordt het aanbod op toeristisch gebied meer onderscheidend en het bereik groter. Daarnaast zullen nieuwe doelgroepen als congresstoeristen en de nieuwe generatie toeristen beter bereikt worden.

De *toeristische marketing* wordt uitbesteed aan Delft Marketing en haar Toeristisch Informatie Punt.

- In 2009 komen 2 procent meer toeristen naar Delft.
- De promotiemiddelen voor de toeristische en zakelijke markt worden opnieuw vormgegeven en stralen hetzelfde beeld uit.

Wat mag het kosten?

De gemeentelijke cultuurbegroting kent een totale omvang van circa € 17 miljoen (uitgaven minus inkomsten), waarbij voor de komende jaren nog omvangrijke investeringen voorzien zijn, zoals in de museumfabriek (samen met de Porceleyne Fles) en de nieuwe huisvesting van Erfgoed Delft.

De opzet van het uit te werken cultuurbeleidsplan is om, onderverdeeld naar vier programma's, de nieuwe wensen, die als vertaling van de ambitie “Delft meer dan Blauw” in het cultuurbeleidsplan landen, gefaseerd te benaderen. 2009 geldt daarbij als overgangsjaar. Voor 2009 is dé prioriteit het Cultuurjaar 2009.

Jaarlijks bepaalt het gemeentebestuur bij de programmabegroting of er mogelijkheden zijn voor het vrijmaken van budget voor nieuw beleid. Zo heeft de gemeente bij de programmabegroting 2008 voor de aanjaagfunctie van het cultuurbeleidsplan al een budget van € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld. Voor het cultuurjaar is een budget beschikbaar van € 400.000. In het plan van aanpak van het cultuurjaar wordt er vanuit gegaan dat gelden van derden (onder meer bedrijfsleven) gegenereerd kunnen worden.

In de programmabegroting 2009 is een aantal financiële knelpunten opgelost, zoals DOK. Een bijzondere situatie voor 2009 is dat voor het eerst een vierjarig Cultuurbeleidsplan is samengesteld dat om een bijpassend vierjarig financieel kader vraagt. Gezien de financiële situatie zijn er weinig mogelijkheden extra benodigde middelen voor knelpunten en nieuw beleid in de cultuursector ter beschikking te stellen. Om die reden zien wij het Cultuurbeleidsplan 2009-2012 als een groeimodel.

Wij stellen voor aansluitend op de doelstellingen van het plan die de komende weken verder in deelprogramma's worden geconcretiseerd, van jaar tot jaar te bekijken welke aanvullende middelen voor de vertaling van de cultuurvisie ter beschikking kunnen worden gesteld. Eén van de aandachtspunten vormen de culturele evenementen. Bij de vaststelling van “Creatieve Meetlat, Kadernota evenementenbeleid Delft” heeft de raad het college gevraagd met een voorstel tot een verhoging van het structurele budget te komen van € 300.000 vanaf 2010.

Totale baten en lasten in het deelprogramma

Kunst en cultuur	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kosten gemeentelijke organisatie	11.354	11.593	11.569	11.523	11.589
Programmakosten	11.321	8.719	8.430	8.394	8.214
Rente en afschrijving	63	145	166	187	184
Totaal lasten	22.738	20.457	20.165	20.104	19.987
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	2.418	2.656	2.653	2.644	2.644
Bijdragen van het Rijk	127	271	271	271	272
Huren en pachten	31	32	32	32	32
Overige baten	96				
Totaal baten	2.672	2.959	2.956	2.947	2.948
Resultaat voor bestemming	-20.066	-17.498	-17.209	-17.157	-17.039
Toevoegingen aan reserves	460	480	460	460	460
Onttrekkingen aan reserves	3.012	548	404	490	310
Resultaat na bestemming	-17.514	-17.430	-17.265	-17.127	-17.189

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het programma

Kunst en cultuur	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Tegenvaller personeelsbudget Cultuur	310				
Tegenvaller DOK jaarrekening 2007	182				
Tegenvaller DOK jaarrekening 2008	436				
Structurele tegenvaller DOK	238				
Uitgaven extra uitkering OC&W BKV		150	150	150	150
Kerstboom	12	12	12	12	12
Vervanging instrumentarium VAK	10	43	22	22	22
Kruisstraat 71 Bibliotheek	337	345	345	345	345
<i>Nieuw beleid</i>					
Overgangsbudget subsidie cultuurbeleidsplan		80	80		
Theater de Veste		20			
Tegenvallers Cultuurparticipatiefonds		75	75	75	75
Verhogen subsidie Speakers		40	40	40	40
Tegenvallers DOK		249	249	249	249
Totaal mutaties lasten	1.525	1.014	973	893	893
Baten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Tegenvaller DOK 2007 dekking onvoorzi	182				
Verv. instrumentarium VAK Dekk. Reser	10	10	10	10	10
Uitkering OC&W voor BKV		150	150	150	150
Beeldende Kunstfonds	-61	-61	-61	-61	-61
Totaal mutaties baten	131	99	99	99	99
Saldo resultaat	-1.394	-915	-874	-794	-794

Bestaand beleid

Tegenvaller personeelsbudget Cultuur

De meeste vacatures met betrekking tot cultuur in de loop van 2008 zijn ingevuld, waarna de inzet van externen kan worden verminderd. Voor 2008 wordt een nadeel verwacht van € 310.000.

DOK

Van DOK hebben wij medio 2008 een meerjarenbeleidplan 2008-2011 ontvangen, waarin de visie en missie voor deze jaren is weergegeven. Uit dit meerjarenbeleidplan komen de volgende tegenvallers naar voren: tekort jaarrekening 2007 van € 182.297 en een bijdrage voor achterstallig onderhoud afgelopen jaren van afgerond € 436.000. Dit achterstallig onderhoud bestaat uit: hypotheek Kruisstraat € 22.500, vakantiedagensaldo 2006 € 119.500, verlies eigen vermogen ten gevolge van negatief resultaat 2005 van € 143.700 en invoering Maximale Self Service op alle filialen (zie Auditrapportage Conquestor 2006) € 150.000. Wij hebben besloten de tegenvaller jaarrekening 2007 te honoreren en te verwerken in 2008 ten laste van onvoorzienne uitgaven.

Beeldende kunst en vormgeving

Vanaf 2009 ontvangen wij van het Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een bijdrage van € 150.000 voor beeldende kunst en vormgeving. Deze bijdrage ontvangen wij alleen als wij voor dit bedrag ook lasten verantwoorden voor beeldende kunst en vormgeving. Deze budgetneutrale raming hebben wij structureel opgenomen in deze programmabegroting. Voorheen ontving de gemeente een bedrag vanuit een regeling voor beeldende kunst van de provincie Zuid-Holland voor het Beeldende Kunstfonds. Deze regeling heeft opgehouden te bestaan, de opbrengst is uit de begroting verwijderd.

Kerstboom

Met ingang van deze programmabegroting hebben wij voor de kerstboom structureel een budget opgenomen van € 12.000.

Voorziening onderhoud en reserve vervanging instrumenten en apparatuur VAK

In deze programmabegroting hebben wij de dotatie aan de voorziening onderhoud VAK en de dotatie aan de reserve vervanging instrumenten en apparatuur VAK bijgesteld. De dotatie aan de voorziening onderhoud is structureel met € 22.500 verhoogd om het schilderonderhoud en het vervangen van de vloerbedekking tijdig uit te kunnen voeren. Tevens is in 2009 het onderhoudsbudget incidenteel met € 20.000 verhoogd voor het vervangen van de verlichtingsrails in de binnenhof van de VAK. De storting in de reserve vervanging instrumenten en apparatuur VAK is structureel met € 10.000 verlaagd, omdat deze reserve toereikend is.

Technische correctie bibliotheek Kruisstraat

Het besluit om de bibliotheek te sluiten heeft een nadelig exploitatie-effect, waarbij afgesproken was dat dit niet ten laste van het Vastgoedbedrijf zou worden verwerkt. De aframing ten laste van kunst en cultuur vindt nu alsnog plaats.

Nieuw beleid

Subsidie cultuurbeleidsplan

In het cultuurbeleidsplan wordt integraal afgewogen welke instellingen in aanmerking komen voor subsidie vanuit de kaders die gesteld zijn in de Cultuurvisie (mede op basis van "Fluiten voor een cent") en hoe dat te financieren. Nu is reeds bekend, dat dit leidt tot een structureel hoger subsidiebudget. Dit komt onder meer door het feit dat de gemeenteraad heeft aangegeven dat voor bijvoorbeeld "World Art Delft" en "museum Paul Tétar van Elven gezocht moet worden naar een oplossing binnen de uitwerking van de cultuurvisie. Om de overgang naar een vierjarig cultuurbeleidsplan gestroomlijnd te laten verlopen is als overgangsbudget voor de jaren 2009 en 2010 € 80.000 opgenomen.

Theater De Veste

Theater de Veste heeft ten behoeve van het nieuwe project 'Open Vensters' een structurele verhoging van de subsidie gevraagd. Het theater wil met dit project vorm geven aan het doel om

het theater een open, voor elke Delftenaar toegankelijk cultuurgebouw te laten zijn, midden in de samenleving. Daarnaast is het een actieprogramma waarmee het cultuuraanbod wordt uitgebouwd, verdiept en geïntensiveerd. Daartoe wordt samengewerkt met andere instellingen en/of producenten, worden verbindingen aangebracht en cultuur naar het publiek toegebracht. Er wordt een lijn getrokken van de passieve naar de actieve cultuurparticipatie. Hiervoor is voor 2009 de subsidieraming aan Theater de Veste verhoogd met € 20.000.

Cultuurparticipatiefonds

Het Actieplan Cultuurbereik is eind 2008 opgehouden te bestaan. Daarvoor in de plaats komt het Cultuurparticipatiefonds. Wij hebben hiervoor een aanvraag ingediend voor 4 jaar van afgerond € 75.000 per jaar. Om dit bedrag beschikbaar te krijgen moet de gemeente ook € 75.000 hiervoor beschikbaar stellen. Dit bedrag is structureel verwerkt in deze programmabegroting. In feite is het Cultuurparticipatiefonds een voortzetting van bestaand beleid onder een andere naam.

Subsidie Speakers

De gemeente heeft het onderwerp 'Jeugd en Cultuur' hoog in het vaandel staan. Van belang is dat de Brede School op dit onderwerp veel aandacht krijgt, maar ook dat jongeren zelf veel (fysieke) ruimte krijgen om zelf aan cultuur 'te doen' en te ontdekken wat zij hierin leuk vinden. Dit kan participatief, via lessen, maar natuurlijk ook op eigen initiatief. De komende jaren zal hier extra aandacht aan gegeven worden vanuit deze verschillende invalshoeken. Dit jaar zal de gemeente hiervoor de jaarlijkse subsidie voor Speakers ophogen. Op dit moment is deze subsidie (€ 45.000) niet toereikend om deze locatie - waar jongeren niet alleen de ruimte krijgen om zich te ontplooien maar ook om deel te nemen aan cultuur en uitgaansleven - toegankelijk te houden. Hiertoe worden vernieuwde afspraken gemaakt die passen binnen de kaders van de cultuurvisie en de jeugdnota. De toegankelijkheid ook om de uitbreiding van de programmering en de mogelijkheden van jongeren om gebruik te maken van de faciliteiten van Speakers. Het streven is per maand 3 acts met landelijke en 1 act met internationale bekendheid op te laten treden in Speakers. Inhoudelijk wordt dit zowel met pop/rock acts als met alternatieve acts ingevuld. Om hieraan tegemoet te komen is een structurele subsidieverhoging van € 40.000 in deze programmabegroting opgenomen.

DOK

In het reeds genoemde meerjarenbeleidplan DOK zijn de visie en missie voor de jaren 2008-2011 weergegeven. In dit meerjarenbeleidplan wordt een structureel hogere subsidiebijdrage van de gemeente gevraagd. Wij hebben deze structureel hogere gevraagde bijdrage deels gehonoreerd en structureel opgenomen in de ramingen. Er is rekening gehouden, per 1 januari 2008, met een bijdrage per inwoner van € 28,50. Verhoogd met de indexering voor 2009 van 4,25% betekent dit voor 2009 een geraamde bijdrage van € 2.857.000.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Kunst en cultuur	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Stortingen					
Reserve bedrijfsvoering VAK	29	29	29	29	29
Reserve aankopen Erfgoed Delft	72	72	72	72	72
Reserve Delfts Erfgoed Digitaal	14	14	14	14	14
Algemene reserve A		20			
Reserve evenementen	291	291	291	291	291
Reserve investering Midden Delfland					
Reserve vervanging instrumenten VAK	54	54	54	54	54
Totaal stortingen	460	480	460	460	460
Onttrekkingen					
Reserve Delfts Erfgoed Digitaal	80	26	26	26	26
Algemene reserve A	211				
Reserve evenementen	443	102	81	81	81
Reserve investering Midden Delfland					
Reserve vervanging instrumenten VAK	41	41	41	41	41
Reserve dekking kapitaallasten	86	102	102	102	102
Reserve verkoopopbrengst EZH	26				
Reserve Delfts Aardewerkcentrum	100				
Reserve monumenten (EZH)	91			55	
Reserve dekking grote projecten	1.912	268	145	176	51
Reserve egalisatie vastgoed beleidsveld	9	9	9	9	9
Reserve investeringen Midden-Delfland	13				
Totaal onttrekkingen	3.012	548	404	490	310
Saldo resultaatbestemming	2.552	68	-56	30	-150

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve evenementen

De geraamde onttrekkingen betreffen subsidies voor diverse evenementen, zoals grote ronde A-evenementen, B-festivals en subsidies voor culturele activiteiten.

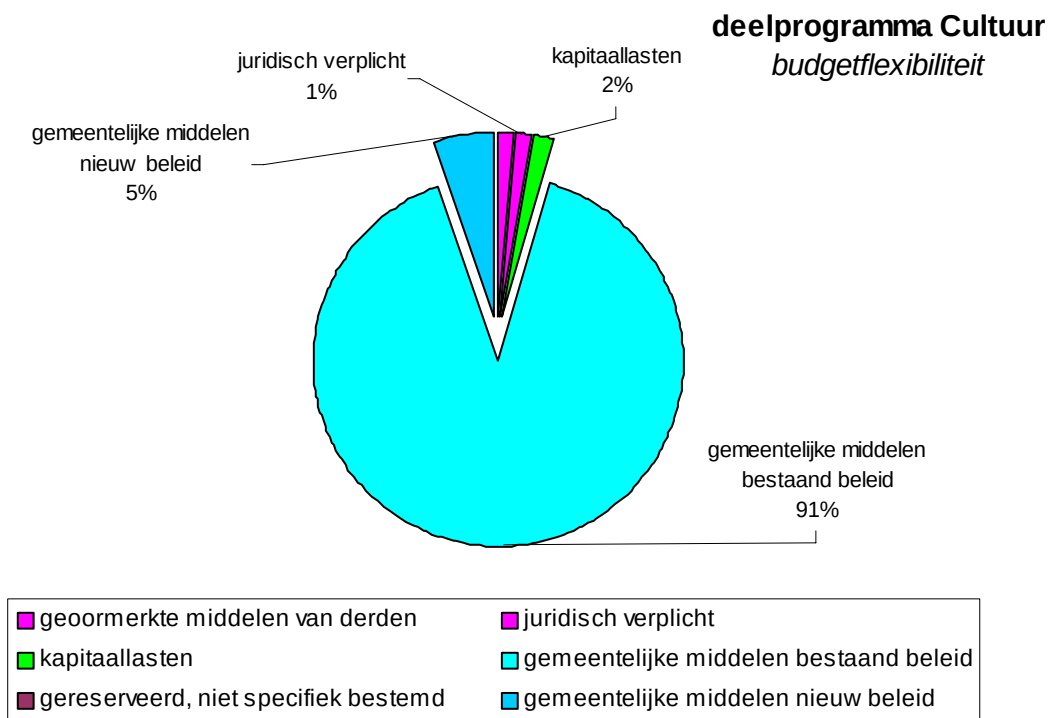
Reserve dekking kapitaallasten

Betreft bijdrage dekking kapitaallasten inrichting evenemententerrein, trekkenwand theater De Veste en ARBO-investeringsplan kenniscentrum Erfgoed Delft.

Reserve dekking grote projecten

Betreft bijdrage aan stadsmarketing, investeringen recreatiegebied Midden Delfland, cultuurjaar Delft 2009, subsidie voor Delft Gelatine en Lijm en Cultuur, programmering 38 CC (Bacinol Expo) en definitieve locatiekeuze Bacinol II.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

Het grootste deel van de middelen in dit programma betreft lasten die bestemd zijn voor bestaand beleid. Voor een belangrijk deel zijn dit de overheadkosten, samenhangend met Erfgoed Delft en andere gelieerde instellingen.

Investerings in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Kunst en cultuur						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Verhuizing archief (ann. afschrijving)	8.167		680	7.487		
Museumfabriek De Porceleynse Fles	2.300		2.300			
Bacino! 2	550	550				
Bijdrage Delft Gelatine, L&C	509	509				
Vorbereidingskrediet cultuurjaar	300	220	80			
Bijdrage voorziening Cultuurbereik	75	75				
Bijdrage voorzieningen Midden-Delfland	154	154				
Bijdrage aan programma Bacino! expo	250	50	50	50	50	50
Stadsmarketing (jaarbijdrage)	1.167	403	289	169	201	105

Toelichting investeringen 2009

Verhuizing archief

Voor de herhuisvesting van het archief is in deze begroting een investeringsraming opgenomen van € 8.167.000.

Museumfabriek De Porceleyne Fles

Het karakteristieke fabrieksgebouw van de Porceleyne Fles zal ingrijpend en gefaseerd verbouwd worden. Hiervoor is een investering opgenomen van € 2.300.000. Zoals met de raad afgesproken gaat het project alleen door als via fondswerving € 10 miljoen of meer wordt binnengehaald. In 2009 vindt een go/no go besluit plaats. Op basis hiervan is de fasering ten opzichte van de programmabegroting 2008 aangepast.

Bacinol II

Dit betreft het realiseren van een bedrijfsverzamelgebouw voor de creatieve industrie. Bacinol II wordt gerealiseerd vanwege de grote behoefte aan ruimte voor de genoemde groep, en het verdwijnen van het huidige Bacinol-gebouw in 2008.

Bijdrage Delft Gelatine, Lijm & Cultuur

Dit betreft subsidie voor Delft Gelatine en Lijm en Cultuur gereserveerde subsidie in 2008. Het is de laatste tranche bijdrage aan Lijm & Cultuur van € 1,2 miljoen, niet zijnde evenemententerrein. De laatste tranche wordt in 2008 uitbetaald.

Voorbereidingskrediet cultuurjaar

Voor de voorbereiding en uitwerking van plannen zijn middelen voor een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.

Bijdrage voorziening cultuurbereik

In 2005 is € 300.000 beschikbaar gesteld voor het Actieplan Cultuurbereik. Dit actieplan is een vierjarig project en 2008 is het laatste jaar.

Bijdrage voorzieningen Midden-Delfland

Dit betreft diverse investeringen, zoals bestrijding sluisverkeer, bewegwijzering, parkeerterrein Abtswoudsebos en reconstructie weg- en fietspad in Midden-Delfland.

Bijdrage aan programma Bacinol Expo

Betreft een totaalbijdrage van € 250.000, gefaseerd over 5 jaar van € 50.000, aan het programma Bacinol Expo.

Stadsmarketing

Met deze middelen worden de kosten van stadsmarketing gefinancierd.

Binnenstad

Het deelprogramma Binnenstad is ingedeeld in de volgende thema's:

1. Binnenstadsmanagement algemeen
2. Invoering autoluwe binnenstad

Hierna werken wij voor deze thema's de 3 W-vragen afzonderlijk uit. Een samenvattende tabel met de baten en lasten van het totale deelprogramma vindt u aan het eind van het hoofdstuk.

Algemene doelstelling

Het doel van het deelprogramma binnenstad is het stimuleren en verbeteren van het sociaal economisch, toeristisch en cultureel klimaat van de binnenstad. Dit omvat:

- Het bevorderen van het lokaal economisch functioneren
- De binnenstad aantrekkelijker maken voor bezoekers
- Het verbeteren van de leefbaarheid en duurzaamheid voor bewoners en gebruikers

Centraal uitgangspunt is dat burgers en belanghebbenden op interactieve wijze betrokken zijn bij de totstandkoming van een binnenstadsvisie, het algemene beleid en de uitvoering van specifieke activiteiten. Dit gebeurt primair via de bestaande overlegstructuren, zoals de Stichting Centrum Management Delft (SCMD), de Ondernemersvereniging Binnenstad Delft (OBD), en de Klankbordgroep Binnenstad.

Beleidskaders

Voor het deelprogramma Binnenstad zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Binnenstad		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Nota Binnenstadsmanagement	Kwaliteitsverbetering binnenstad algemeen	April 1998
Een Bereikbare binnenstad	Invoering autoluwe binnenstad	Juni 2000
Bestemmingsplan Zuidpoort	Facilitering nieuwbouwprojecten	Sept. 2001
Bestemmingsplan binnenstad	+ visie algemeen	Oktober 2003
Ontwikkelingsplan Koepoort	Ruimtelijk plan Koepoortgarage e.o.	Mei 2004
Brancheringsnota	Vernieuwde brancheringsbeleid	Dec. 2005
Evaluatie autoluwe binnenstad	Fase 1–3	Febr. 2006
Fase 4 autoluw ontkoppelingsbesluit	Besluit gedeeltelijke invoering fase 4 autoluw t.o.v. bouw Koepoortgarage	April 2007
Kadernota Evenementenbeleid	Kadernota + flankerend handhavingsbeleid	Februari 2008

Ontwikkelingen

In 2009 zijn naar huidige inzichten de volgende externe en interne ontwikkelingen van invloed op de binnenstad.

- De uitbreiding van het winkelbestand in het Zuidpoortgebied leidt tot toenemende bezoekersaantallen aan de binnenstad.
- Een toenemend aantal ondernemers- en bewonersgroepen, waaronder de Werkplaats Spoorzone Delft, de Werkgroep Binnenstad Noord en de Werkgroep Nieuwe Langendijk zijn actief bezig om de binnenstad mede te ontwikkelen in positieve zin.
- Overkoepelende bijeenkomsten van de diverse bewonersverenigingen in de binnenstad leiden tot meer wederzijds begrip en eenduidigheid in gemeenschappelijke adviezen.
- Een verbeterd stadsmarketing- en evenementenbeleid leidt tot een grotere bekendheid van de binnenstad van Delft.
- De renovatie van de Sebastiaansbrug en de start van het bouwrijp maken van het Spoorzone traject leidt tot een verslechterd imago van de binnenstad van Delft voor wat betreft de bereikbaarheid.
- Het centrale deel van de autoluwe binnenstad, dat wil zeggen rond de Beestenmarkt, kent toenemende aantallen voetgangers en fietsers, waardoor de realisatie van een 2^e winkelroute in toenemende mate een feit is.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Thema Binnenstadsmanagement algemeen

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* saldo lasten en baten (in € 1.000)
Economisch vitale binnenstad	• Herinrichten en aantrekkelijker maken Paradijspoort • Herinrichten Kruisstraat, ter hoogte van nrs. 31–41 • Herinrichten Burgwal–oostzijde • Actieplan van Werkgroep Noordelijke Binnenstad uitwerken en uitvoeren • Verbeteringsplan voorbereiden Vlouw/Papenstraat eo • Verbeterde routing tussen zuidelijk en noordelijk winkelgebied gestalte geven • Uitvoering van (gedeelte) van stadsmarketingplan	
Verbetering bereikbaarheid	• Bouw Koepoortgarage • Extra stadsmarketing en communicatie over dit thema – ook vanaf de A13 • Hernieuwde impuls voor goede bebording m.b.t. omleidingroutes • Onderzoek parkeervoorzieningen noordwestzijde binnenstad, mede i.s.m. spoorzone-project	
Verbetering organisatiegraad	• Nauwe samenwerking met SCMD en OBD • Bewoners- en ondernemersorganisaties betrekken bij totstandkoming van nieuwe binnenstadvisie • Regelmatig overleg met de Klankbordgroep Binnenstad	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

Er is de afgelopen jaren veel in de binnenstad geïnvesteerd. Dit heeft geleid tot een steeds aantrekkelijker wordende binnenstad. De komende jaren wordt veel energie ingezet op het verder uitbouwen van een integraal proces. Daarbij worden de activiteiten en ideeën van gemeente en steeds meer actieve groepen en personen in de binnenstad gekoppeld en tot acties uitgewerkt. Om tot de gewenste synergie en realistische actievoorstellen te komen is een sterk regisserende rol vanuit binnenstadsmanagement nodig.

Het gaat hierbij om de coördinatie binnen de gemeentelijke organisatie, maar ook om koppeling van projecten van 'derden', per deelgebied, straat of organisatie.

Om de regierol van de gemeente te definiëren en vast te leggen wordt een binnenstadvisie geformuleerd. In deze visie wordt beschreven welke rol de gemeente speelt als coördinator in de binnenstad, en hoe de verschillende partijen in de stad hier een bijdrage aan kunnen leveren.

Na de binnenstadsconferentie van 2007 zijn diverse werkgroepen actief geworden, zoals de Werkgroep Binnenstad Noord, de Werkgroep Nieuwe Langendijk en de Werkgroep Kromstraat, die actief worden begeleid vanuit binnenstadsmanagement. Dit heeft in 2008 reeds geleid tot vele concrete acties in deze gebieden. De Kromstraat heeft door gezamenlijk initiatief een veel positievere uitstraling gekregen en bijvoorbeeld op de Nieuwe Langendijk zijn bewonersavonden, schoonmaakacties en feesten georganiseerd. Uit deze werkgroepen komen nieuwe initiatieven en voorstellen, die in de nabije toekomst uitgevoerd gaan worden. Dit varieert van kunst- en verlichtingsprojecten, innovatieve publiekstrekkende functies, en voorstellen voor een verbeterde uitstraling van bijvoorbeeld de Vlouw/Papenstraat en omgeving.

Delft streeft naar een actieve aanpak van leegstand en ongewenst gebruik van winkelpanden door strategische aankoop of huur van panden in het kernwinkelgebied. Startende ondernemingen worden daarbij extra ondersteund. Daarnaast is "Wonen boven Winkels" met

een hernieuwde inspanning opgepakt. De Vastgoed Ontwikkelingsmaatschappij (VOM) Delft heeft diverse verbouwingsplannen voor panden in de Kromstraat ingediend; verbouwingen die in de loop van 2008 gestalte zullen krijgen. Gevolg is dat ook de andere ondernemers en bewoners in de Kromstraat de handen ineen hebben geslagen en met flankerende acties komen. De verwachting is dat een actieve ondersteuning van de VOM leidt tot aankoop van meerdere winkelpanden, met name in het noordelijke winkelgebied, maar ook in de aanloopstraten. De SBS-subsidie wordt inmiddels hiervoor veelvuldig ingezet. Ook overige instrumenten zullen waar mogelijk worden gebruikt, zoals de Wet Voorkeursrecht Gemeenten, de Onteigeningswet en diverse specifieke stimuleringsbijdragen.

Gestreefd wordt naar een nog aantrekkelijker en economisch sterke binnenstad, waarbij extra aandacht wordt besteed aan een vitale noordelijke binnenstad. Een toenemende tevredenheid van bewoners, bezoekers en ondernemers blijft daarbij centraal staan. Het uiteindelijke doel is om te komen tot een verdere stijging van het aantal bezoekers uit de regio en een toename van de koopkrachtbinding vanuit de gemeente zelf.

De kwaliteit van de openbare ruimte, met name in het centrale deel van de Binnenstad en het Veste-gebied wordt verbeterd. Nu de Verenigingen van Eigenaren met eigen middelen door middel van de nieuwe luifels het Veste gebied een geheel nieuwe uitstraling hebben gegeven, zal in 2008/2009 ook het betreffende deel van de Gasthuislaan en de Paradijspoort worden gemoderniseerd en heringericht.

Ook het openbare gebied rond de in aanbouw zijnde Koepoortgarage en de Nieuwe Langendijk als aanloopstraat wordt – na 2009 – grondig opgeknapt. In samenwerking met de bewoners en ondernemers worden hiervoor plannen ontwikkeld, een proces dat tevens leidt tot allerlei activiteiten voorafgaand aan die definitievere fase. Het gaat daarbij niet alleen om fysieke verbeteringen, maar met name ook om culturele manifestaties, evenementen en marketing activiteiten.

In het najaar van 2008 zal een definitief besluit worden genomen over het project Gasthuisplaats. Zodra er meer zekerheid is over de voortgang van zowel de Koepoortgarage als de Spoorzone zal hierover een integrale afweging over kunnen plaatsvinden. Dit in samenspraak met de speciaal voor dit doel opgerichte klankbordgroep Gasthuisplaats.

De samenwerking met de Stichting Centrum Management Delft en de Ondernemersvereniging Binnenstad Delft leidt tot steeds intensievere contacten met steeds meer ondernemers. Hierdoor worden enerzijds de signalen vanuit de praktijk doorgegeven naar de beleidsmakers. Anderzijds wordt concept beleid steeds beter getoetst.

Ook de samenwerking met de Klankbordgroep Binnenstad blijft belangrijk. Zij zal zich de komende tijd met name bezig houden met de totstandkoming van een integrale binnenstadsvisie. Hier blijkt in toenemende mate behoefte aan te bestaan en het is zeker niet alleen de Klankbordgroep die zich hiermee bezig houdt. Diverse interdisciplinaire werkgroepen met deelnemers van binnen en buiten de gemeente gaan op interactieve wijze met name de integrale doelen voor de binnenstad op langere termijn tegen elkaar afwegen. Bedoeling is dat eind 2008, begin 2009 een aantal sleutelprojecten, inclusief bijbehorende activiteiten worden voorgesteld, die als leidraad gaan functioneren voor binnenstadsmanagement voor de komende 5 jaar.

De toenemende samenwerking met de diverse in de binnenstad actief zijnde bewonersorganisaties leidt tot steeds concreter wordende voorstellen tot verbetering van openbare ruimtes en pleinen. Ander gevolg is een steeds betere afstemming over, bijvoorbeeld, de (huis)vuilproblematiek, de handhaving van diverse afspraken die gelden in de openbare ruimte, en sociale leefbaarheidvraagstukken in het algemeen.

Binnenstadsmanagement					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren	nulmeting				
Aankoop panden in binnenstad via de Vastgoed Ontwikkelings Maatschappij	3	5	3	5	3

Binnenstadsmanagement					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Subsidie verstrekt aan aantal (startende) ondernemers – fysiek en/of innovatief	7	5	5	5	5
Aangeschreven panden in binnenstad	12	10	10	10	10
Aantal betrokken ondernemers via Stichting Centrum Management Delft en de Ondernemersvereniging Binnenstad Delft	200	250	250	250	250
Aantal betrokken bewoners en bewonersverenigingen binnen de binnenstad	7 / 250	7 / 300	8 / 350	8 / 350	8 / 350

Thema invoering autoluwe binnenstad

Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* saldo lasten en baten (in € 1.000)
Invoering autoluwe binnenstad	• Herinrichten Kruisstraat, Burgwal en Oude Langendijk; fysiek vervolmaken • Voorbereiden herinrichting Nieuwe Langendijk • Voorbereiden en autoluw maken van Vrouwenregt • Voorbereiden en autoluw maken van Oude Delft tussen Peperstraat en Oude Kerk • Onderzoeken in hoeverre fase 4 nog een vervolgfase dient te krijgen	
Aantrekkelijke binnenstad	• Actief proberen de 2^e winkelroute functioneel ondersteund te krijgen • Actief oplossingen aan te dragen voor het fietsparkeren	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

De invoering van fase 4a van de autoluwe binnenstad leidt tot een aantrekkelijker binnenstad. Deze voorlopig laatste fase beoogt een aaneensluitend autoluw gebied te creëren. Vanaf het najaar van 2008 kunnen bezoekers en bewoners vrijuit lopen via diverse aan elkaar gekoppelde routes tussen de zuidelijke en de noordelijke binnenstad. De Markt functioneert als centraal punt. Voordat de Koepoortgarage gereed is, wordt hiermee een belangrijk deel van de invoering van fase 4 van de autoluwe binnenstad gerealiseerd. De aantrekkelijkheid van een doorgaande looproute vanaf de Beestenmarkt richting Vrouwenregt is hiermee gewaarborgd. De fysieke aantrekkelijkheid van de openbare ruimte zal in overleg met de diverse partners nog nader worden geëvalueerd.

Met diverse marktpartijen wordt overlegd om ook de functionele aantrekkelijkheid van het vastgoed te verbeteren. Dit betreft met name de Kruisstraat en de Burgwal. Aldus wordt het in toenemende mate mogelijk om vrijuit het totale winkelgebied te betreden en in aantrekkelijke "achtjes" rond te lopen tussen het Noordelijke en Zuidelijke deel van de binnenstad.

Autoluwe binnenstad					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Herinrichting Burgwal/Beestenmarkt/Kruisstraat	X				
Herinrichting Vrouwenregt/Nieuwe Langendijk			X		

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Binnenstad	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
Bedragen x € 1.000					
Programmakosten	401				
Totaal lasten	401	0	0	0	0
Resultaat voor bestemming	-401	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves					
Onttrekkingen aan reserves	401				
Resultaat na bestemming	0	0	0	0	0

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma					
Binnenstad	2008	2009	2010	2011	2012
Bedragen x € 1.000					
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Boedelkrediet Vermeercentrum	14				
Stroomvoorziening Warenmarkt donderdag	105				
Totaal mutaties lasten	119	0	0	0	0
Baten					
Boedelkrediet Vermeercentrum dekking onvoorzier	14				
Totaal mutaties baten	14	0	0	0	0
Saldo resultaat	-105	0	0	0	0

Bestaand beleid

Boedelkrediet Vermeercentrum

Aan het Vermeercentrum is een boedelkrediet verstrekt, maar vanwege het faillissement is het bedrag niet volledig afgelost. Deze tegenvaller wordt gedekt uit onvoorzien.

Stroomvoorziening warenmarkt

De ondergrondse stroomvoorziening op de warenmarkt functioneert niet naar behoren. Dit wordt veroorzaakt door het hoge waterpeil en door vette grond onder de warenmarkt. Voor vervanging van de ondergrondse stroomputten en aanleg van een drainagesysteem is in 2008 een bedrag van € 105.000 opgenomen.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Binnenstad	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Onttrekkingen					
Algemene reserve A	223				
Reserve dekking grote projecten	178				
Totaal onttrekkingen	401	0	0	0	0
Saldo resultaatbestemming	401	0	0	0	0

Investeringsplan in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Binnenstad						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Impuls Binnenstad	1.231	580	230	421		
Bijdrage aan binnenstadsmarketing	68	68				

Toelichting investeringen 2009

Het grote project impuls binnenstad is onderverdeeld in impuls noordelijke binnenstad, organisatie ondernemers, maatregelen autoluw fase 4 en binnenstadsmangement vanaf 2009.

Impuls noordelijke binnenstad € 400.000

De investering impuls noordelijke binnenstad is bestemd voor die herstructureringsmaatregelen, die noodzakelijk worden geacht in het kader van een opwaardering van met name de Noordelijke Binnenstad. Deze activiteiten strekken zich uit van de omgeving van Choorstraat tot en met de Nieuwe Langendijk. Tevens vallen hier mogelijke activiteiten onder die de betere samenhang tussen het noordelijk en zuidelijk winkelgebied tot doel hebben.

Organisatie ondernemers € 60.000

De organisatiegraad van de ondernemers wordt versterkt middels een (tijdelijke) ondersteuning van de nieuw opgerichte Ondernemersvereniging Binnenstad Delft, die hiervoor een bijdrage krijgt. De komende jaren wordt onderzocht welke rol de gemeente hierbij zou kunnen spelen. De Stichting Centrum Management (SCMD) is de vaste klankbordgroep van de gemeente waar het gaat om het bespreken en toetsen van concept beleid alsmede het opvangen door doorsluizen van signalen van ondernemers die in de binnenstad actief zijn. Een beperkt budget per jaar is nodig om dit te faciliteren middels nieuwsbrieven, ondernemerscafés e.d.

Maatregelen autoluw fase 4a € 260.000

Dit betreft een bijdrage aan de resterende maatregelen die nodig zijn voor het autoluw maken van de Burgwal, Kruisstraat en omgeving.

Maatregelen autoluw fase 4b € 421.000

De maatregelen autoluw fase 4b behelzen het autoluw maken van de Oude Delft tussen de Peperstraat en het Heilige Geest Kerkhof zoals door de gemeenteraad besloten in januari 2006. Dit geld is vanaf 2010 nodig voor eventuele herbestratingwerkzaamheden, het plaatsen van nieuwe pollers en overige onderdelen van de verfraaiing van het gehele autoluw gebied waaronder met name een verlichtingsplan dat nog uitgevoerd moet worden. Aangezien de gemeenteraad heeft besloten dat fase 4b pas gerealiseerd gaat worden na realisatie van de Koepoortgarage is dit bedrag gereserveerd voor 2010.

Binnenstadsmangement vanaf 2009 € 90.000

Onder binnenstadsmangement algemeen wordt verstaan de organisatorische ondersteuning van het binnenstadsmangement als coördinatiepunt om de diverse fysieke, economische en

sociaal-culturele programma's met elkaar te verbinden en dit te communiceren met ondernemers, bewoners en bezoekers van de binnenstad. Sinds 1998 is deze vorm van binnenstadsmanagement een succes gebleken en dit dient te worden gecontinueerd. Het binnenstadsmanagement tot en met 2008 is opgenomen in ISV.

Bijdrage aan binnenstadsmarketing

Dit betreft het restant 2007, dat in 2008 wordt bijgedragen.

Samenvatting totale baten en lasten van het programma

Totale baten en lasten in het programma					
Cultuur en Binnenstad	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten	23.139	20.457	20.165	20.104	19.987
Baten	2.672	2.959	2.956	2.947	2.948
Resultaat voor bestemming	-20.467	-17.498	-17.209	-17.157	-17.039
Toevoegingen aan reserves	460	480	460	460	460
Onttrekkingen aan reserves	3.413	548	404	490	310
Resultaat na bestemming	-17.514	-17.430	-17.265	-17.127	-17.189

Ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer

Verkeer en Ruimtelijke Ordening kennen zeer veel raakvlakken in een stad als Delft. Ruimte maken is in Delft bijvoorbeeld mogelijk door bij bouwprojecten zo veel mogelijk in pandige of ondergrondse parkeeroplossingen te maken, door hinderlijke effecten van autoverkeer op de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden te beperken (lucht, geluid, gevaar), maar ook door vormen van mobiliteit die goed passen in Delft (fietsen en openbaar vervoer) ook ruimtelijk goed mogelijk te maken. Bijvoorbeeld door intensief grondgebruik nabij haltes voor openbaar vervoer te stimuleren en door een aantrekkelijke en veilige vormgeving van fietsroutes. Reden om deze twee thema's in een programma te vatten. Beide thema's zijn echter van dermate omvang dat zij binnen de programmabegroting apart worden behandeld. Het programma Ruimtelijke ordening en Verkeer en vervoer bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Ruimtelijke ordening
- Verkeer en vervoer

Ruimtelijke ordening

In Delft zijn veel bouwprojecten volop in ontwikkeling. Om ruimte te bieden voor aantrekkelijke woon-, werk- en recreatiemogelijkheden wordt, waar dat mogelijk en verantwoord is, intensief en hoogwaardig grondgebruik nagestreefd. Daarmee wordt de aantasting van de schaarse open ruimte in onze stad en onze regio beperkt en wordt het draagvlak voor voorzieningen en worden de sociale en economische verbanden in de stad ondersteund.

Het gaat de komende jaren in Delft echter niet alleen om het realiseren van bouwwerken. De waardering van de stad hangt immers direct samen met de kwaliteit van de openbare ruimte. In 2008 is een integrale, richtinggevende visie voor de openbare ruimte opgesteld die in 2009 aan de gemeenteraad ter vaststelling zal worden aangeboden. Daarin worden procedures gestroomlijnd, bestaande beleidskaders afgestemd en herijkt en samenbindende doelstellingen geformuleerd, bijvoorbeeld op het gebied van gebruik (kinderen, ouderen) en beleving (veiligheid, kunst in de openbare ruimte).

Delft heeft in 2007 en 2008 actief en constructief meegewerkt aan de herziening van het Regionaal Structuurplan Haaglanden. Dit plan is in 2008 vastgesteld. Het nieuwe structuurplan maakt de bestaande stedelijke Ontwikkelingsvisie (1998) achterhaald en een actuele stadsvisie onontbeerlijk. Het coalitieakkoord voorziet in een integrale stadsvisie die in 2009 zal worden gerealiseerd. In 2008 is als bijdrage vanuit het RO-beleid aan de nieuwe stadsvisie een Ruimtelijke Structuurvisie opgesteld. Deze zal in 2009 ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

In de komende jaren zullen de laatste bestemmingsplannen in het kader van het project AUB (Actualiseren en Uniformeren van Bestemmingsplannen) aan de raad worden aangeboden. In 2008 zijn de nieuwe Wet ruimtelijke ordening en de nieuwe Grondexploitatiewet van kracht geworden. Hierover zijn in 2008 door de gemeenteraad richtinggevende besluiten genomen. De implementatie van de nieuwe wet in Delft wordt in de loop van 2008 en 2009 gerealiseerd. In 2009 zal de implementatie van de wettelijke DURP-verplichting (digitale uitwisselbaarheid ruimtelijke plannen) ter hand worden genomen, waarmee ondermeer de digitale toegankelijkheid van bestemmingsplannen voor burgers zal worden verbeterd. In het AUB-project zijn hiervoor al de nodige voorbereidingen getroffen.

Algemene doelstelling

Het deelprogramma Ruimtelijke ordening zorgt voor adequaat en actueel juridisch-planologisch instrumentarium en voor stedenbouwkundige en planologische beleidskaders om initiatieven voor bouwwerken en openbare ruimte te kunnen toetsen, ontwikkelen, begeleiden en realiseren.

Beleidskaders

Ruimtelijke ordening		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Ontwikkelingsvisie Delft 1998	Lange termijn visie ruimtelijke ontwikkeling Delft	1998
Handboek bestemmingsplannen	Aanpak actualiseren en uniformeren van bestemmingsplannen in Delft	2005
Handboek ontwikkelingsplannen	Aanpak ontwikkelingsplannen en ruimtelijke onderbouwingen in Delft	2005
Art. 19-3 beleid	Aanpak binnenplanse vrijstellingen	2005
Procedure beeldkwaliteitplannen	Aanpak beeldkwaliteitplannen in Delft	2006
Ruimte zien en ruimte maken	Coalitieakkoord 2006/2010	2006
Handboek AUB	Standaard voorschriften en procedures Delftse bestemmingsplannen	2007
UMTS-beleid	Voorwaarden voor plaatsing van UMTS-masten in Delft	2008
RSP-Haaglanden	Regionaal structuurplan stadsgewest Haaglanden (voorontwerp)	2007-2008
Ruimtelijke Structuurvisie Delft	Kader voor ruimtelijke ontwikkeling Delft, RO-input voor stadsvisie	2008-2009
Visie Groen en Openbare ruimte	Actuele, integrale, richtinggevende visie op het gebied van groen en openbare ruimte	2008-2009
Implementatie nieuwe Wro en Grondexploitatiewet	Consequenties van de nieuwe wetgeving vertaald naar de Delftse situatie	2008-2009

Ontwikkelingen

In 2009 zijn naar huidige inzichten de volgende externe en interne ontwikkelingen van invloed op deelprogramma Ruimtelijke ordening.

- In Delft zijn of gaan de komende jaren veel bouwprojecten in uitvoering. De druk op de openbare ruimte in Delft neemt hierdoor toe. Tegelijk worden steeds hogere eisen aan de kwaliteit van de openbare ruimte gesteld in termen van veiligheid, onderhoud, gebruik en beleving. Het coalitieakkoord geeft nadrukkelijk aandacht aan de openbare ruimte en leefomgeving.
- Op 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) van kracht geworden tezamen met de nieuwe Grondexploitatiewet die van de Wro deel uitmaakt. Dit heeft consequenties voor de Delftse systematiek van ruimtelijke onderbouwingen (ontwikkelingsplannen e.d.). De nieuwe wetgeving biedt nieuwe planfiguren, zoals de Beheersverordening en het Exploitatieplan. Verder stelt de wet digitale uitwisselbaarheid van ruimtelijke plannen en een Ruimtelijke Structuurvisie voor het gemeentelijk grondgebied verplicht. De wettelijke verplichtingen t.a.v. de digitale uitwisselbaarheid zijn uitgesteld tot 1 juli 2009.
- Er wordt steeds vaker en steeds meer planschade geclaimd. Gelet op het grote aantal ontwikkelingen in de stad, en op het feit dat deze inmiddels veelal in een stadium zijn dat planschadeclaims kunnen worden toegewezen, is een gemeentebrede risico-inventarisatie van planschade en zijn matregelen om dit risico af te dekken noodzakelijk
- Het AUB-project heeft als bijkomend onvoorzien effect dat planschadeclaims ingediend kunnen worden. Nu veel bestemmingsplannen dankzij het AUB-project voltooid zijn, zullen de komende jaren extra inspanningen noodzakelijk zijn om deze claims te behandelen.

- Een ander onvoorzien effect van het AUB-project is dat beslissingen van de Provincie en de Raad van State kunnen noodzaken tot een technische correctie op een bestemmingsplan in de vorm van een Partiële Herziening. Ook hier leiden de vorderingen van het AUB tot een extra inspanning om deze producten te realiseren.
- In 2008 is het nieuwe Regionaal Structuurplan Haaglanden vastgesteld. Dit maakt de bestaande stedelijke Ontwikkelingsvisie (1998) achterhaald. Volgens het coalitieakkoord moet in 2009 een nieuwe gemeentelijke stadsvisie worden vastgesteld. In 2008 is een begin gemaakt met de Ruimtelijke Structuurvisie als het RO-aandeel in de stadsvisie voorbereid. In 2009 wordt dit stuk ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Ruimtelijke ordening		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
In 2008 is een integrale, richtinggevende visie Groen en Openbare Ruimte opgesteld. In 2009 wordt de Visie ter vaststelling aangeboden aan de raad. De uitvoering van de visie wordt vanaf 2009 structureel gevolgd, gestuurd en bewaakt	• Inventariseren en evalueren van het gehele ketenproces groen en openbare ruimte • Opstellen van een integrale, richtinggevende visie waarin bestaande beleidskaders onderling zijn afgestemd en voorzien van samenbindende doelstellingen, bijvoorbeeld op het gebied van gebruik (kinderen, ouderen) en beleving (veiligheid, kunst in de openbare ruimte). • Stroomlijnen en beter stuurbaar maken van het ketenproces groen en openbare ruimte	
In 2008 en 2009 wordt nieuwe Wet ruimtelijke ordening en de nieuwe Grondexploitatiewet in Delft geïmplementeerd	• Inventariseren consequenties Wet ruimtelijke ordening en Grondexploitatiewet • Opzetten systematiek Delfts instrumentarium en procedures • Opstellen aanpak wijze van invoeren nieuwe systematiek inclusief aanpak lopende projecten • Invoeren nieuwe methodiek	245
In 2009 voldoet de Delftse bestemmingsplanmethodiek aan de landelijke standaard voor digitale uitwisselbaarheid van ruimtelijke plannen	• Aanpassen van de bestaande standaard voorschriften voor ruimtelijke plannen	
In 2008 wordt een compleet overzicht van opgesteld van de planschaderisico's in de stad	• De planschaderisico's van alle projecten in Delft worden geïnventariseerd • De bestaande dekking (of het ontbreken daarvan) van deze risico's wordt in kaart gebracht	
In 2009 wordt de Ruimtelijke Structuurvisie vastgesteld.	• Er is in 2008 een houtskoolschets en een concept Ruimtelijke Structuurvisie opgesteld. Deze wordt in 2009 ter definitieve vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.	
In 2009 en 2010 worden de laatste bestemmingsplannen in het kader van het AUB-project aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling	• Voortzetten AUB	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Ruimtelijke ordening				
Hoe volgen wij de voortgang:	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren				
Integrale visie openbare ruimte	Versnipperd beleid groen en openbare ruimte	De bestaande praktijk is in kaart gebracht en geëvalueerd. Een integrale, richtinggevende visie is opgesteld.	Het nieuwe beleid is door de gemeenteraad vastgesteld en wordt structureel gevolgd en gestuurd	Het nieuwe beleid wordt structureel gevolgd en gestuurd
Invoering Wet ruimtelijke ordening en Grondexploitatiewet	De hoofdlijnen van de nieuwe wet zijn bekend. Het instrumentarium is nog niet aangepast	De gemeente heeft de consequenties van de nieuwe wet vertaald naar de Delftse situatie.	Het (ver)nieuw(d)e instrumentarium is operationeel	Het (ver)nieuw(d)e instrumentarium is operationeel
Digitale uitwisselbaarheid ruimtelijke plannen	Ruimtelijke plannen zijn digitaal leesbaar maar niet digitaal uitwisselbaar	Nieuwe bestemmingsplannen worden volgens de nieuwe standaard geproduceerd	Nieuwe ruimtelijke plannen zijn digitaal uitwisselbaar	Nieuwe ruimtelijke plannen zijn digitaal uitwisselbaar
Overzicht planschaderisico's	Van het merendeel van de project is het planschaderisico bekend. Een gemeentebreed overzicht ontbreekt	Er is een compleet overzicht van de planschaderisico's		
Opstellen Ruimtelijke Structuurvisie Delft	De stedelijke ontwikkelingsvisie van 1998 achterhaald	Houtskoolschets en concept RSV-Delft zijn opgesteld.	De Ruimtelijke Structuurvisie is aangeboden aan de gemeenteraad	
AUB	Er moeten nog 7 bestemmingsplannen ter vaststelling aan de raad worden aangeboden	Bestemmingsplan Zuidwest 2 en TU-Midden worden ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden	Er worden 2 bestemmingsplannen ter vaststelling aan de raad aangeboden	Er worden 3 bestemmingsplannen ter vaststelling aan de raad aangeboden

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

In dit deelprogramma zijn de baten en lasten opgenomen waarmee wordt bijgedragen aan het scheppen van voorwaarden voor bouwinitiatieven en inpassing daarvan in de stad. Zo mogelijk gaat het hierbij ook om het creëren van ruimtelijke mogelijkheden voor intensief ruimtegebruik.

Totale baten en lasten in het deelprogramma

Ruimtelijke ordening	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Kosten gemeentelijke organisatie	1.321	1.239	1.239	1.243	1.246
Programmakosten	644	946	796	696	696
Rente en afschrijving	12	11	11	10	10
Totaal lasten	1.977	2.196	2.046	1.949	1.952
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	92	697	861	761	761
Totaal baten	92	697	861	761	761
Resultaat voor bestemming	-1.885	-1.499	-1.185	-1.188	-1.191
Toevoegingen aan reserves					
Onttrekkingen aan reserves					
Resultaat na bestemming	-1.885	-1.499	-1.185	-1.188	-1.191

De mutaties in baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma

Ruimtelijke ordening	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Invoering nieuwe WRO	75	75			
Wettelijke verplichting structuurvisie	124	74	24	24	24
Wettelijke verplichting DURP		140	140	40	40
Invoering nieuwe WRO		280	280	280	280
Exploitatieplannen Grex-wet		80	80	80	80
<i>Nieuw beleid</i>					
Formatie invoering nw. Grondexploitatiewet		245	245	245	245
Totaal mutaties lasten	199	894	769	669	669
Baten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Wettelijke verplichting structuurvisie dekking opbr. derden			24	24	24
Wettelijke verplichting DURP dekking opbr. derden			140	40	40
Invoering nieuwe WRO dekking opbr. Derden		280	280	280	280
Exploitatieplannen Grex-wet dekking opbr. Derden		80	80	80	80
<i>Nieuw beleid</i>					
Dekking formatie uit projecten grondexploitatie		245	245	245	245
Totaal mutaties baten	0	605	769	669	669
Saldo resultaat	-199	-289	0	0	0

Bestaand beleid

Invoering nieuwe Wet ruimtelijke ordening

De nieuwe Wet ruimtelijke ordening vereist de herziening van handboeken en verordeningen, wat binnen de bestaande capaciteit niet opgelost kan worden.

Wettelijke verplichting structuurvisie

Voor de nieuwe Wet ruimtelijke ordening is het verplicht om als gemeente een structuurvisie te hebben.

Wettelijke verplichting digitale uitwisselbaarheid bestemmingsplannen (DURP)

Onder de nieuwe Wet ruimtelijke ordening is het verplicht om alle ruimtelijke plannen, waaronder bestemmingsplannen, digitaal uitwisselbaar ter beschikking te stellen. Dit vergt incidentele en structurele werkzaamheden.

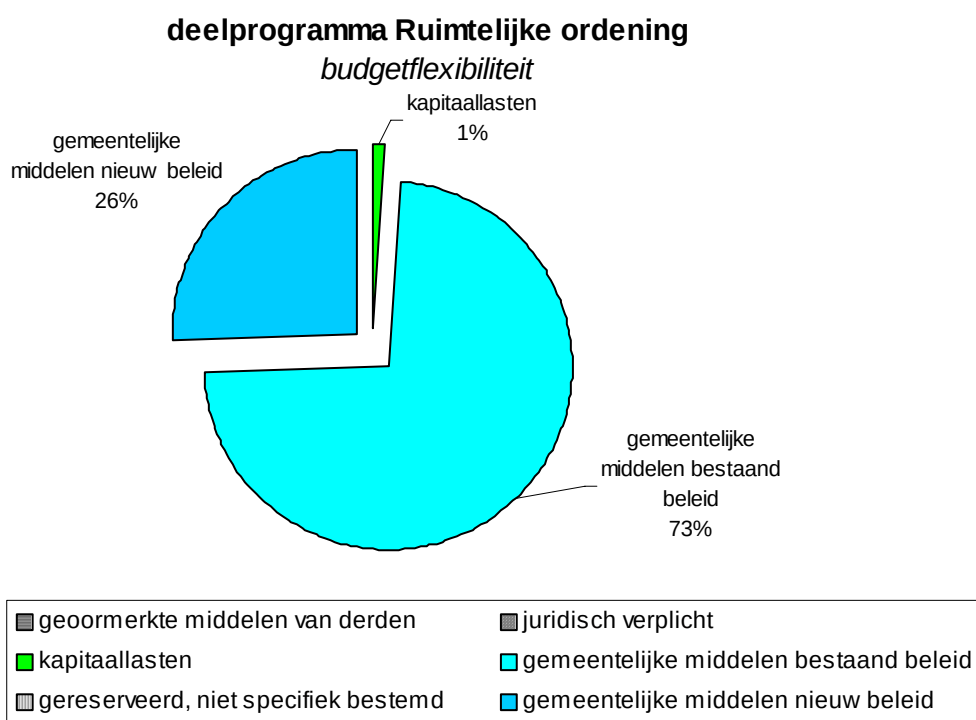
Invoering nieuwe Wet ruimtelijke ordening, structurele werkzaamheden

Als gevolg van de invoering van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening komen aanpassingen aan bestemmingsplannen in de plaats van vrijstellingsprocedures. Voor het deelprogramma Ruimtelijke ordening zijn voor deze werkzaamheden 3,5 fte benodigd, bestaand uit 2 fte juridisch, 1 fte stedenbouwkundig en 0,5 fte administratief. Er is sprake van voorfinanciering van kosten en een risico dat kostenverhaal niet plaats kan vinden.

Exploitatieplannen grondexploitiewet

De grondexploitiewet geeft de mogelijkheden om exploitatieplannen (gedetailleerde plankaarten) op te stellen met ontwikkelaars. Door de gemeente gemaakte kosten kunnen verhaald worden op de ontwikkelaars. Binnen het deelprogramma Ruimtelijke ordening is 1 fte benodigd voor de werkzaamheden die verband houden met de exploitatieplannen.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

Van de programmakosten in het deelprogramma Ruimtelijke Ordening is het grootste deel bestemd voor het bestaande beleid inzake de ontwikkeling (inclusief advisering en digitalisering) van bestemmingsplannen.

Investerings in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Ruimtelijke ordening						
Bedragen x € 1.000						
Inhaalslag Ruimtelijke ordening AUB	228	228				
Nieuw: AUB	550	30	250	170	100	

Toelichting investeringen 2009

Actualiseren en uniformeren bestemmingsplannen (AUB)

Deze middelen zijn benodigd om het AUB-project af te ronden.

Verkeer en vervoer

Het deelprogramma Verkeer en vervoer omvat alle vervoersmodaliteiten binnen de gemeente. Hierdoor is betrokkenheid bij alle stedelijke projecten op het gebied van bereikbaarheid en inrichting. Ook het ontwerp en beheer van verkeersregelininstallaties (VRI) en de beleidsaspecten van openbare verlichting (OV) vallen direct onder dit deelprogramma.

Algemene doelstelling

Binnen het deelprogramma streven wij ernaar om Delft leefbaar en veilig te houden. Hierin is de bereikbaarheid van de stad in al zijn aspecten een belangrijk onderwerp. Binnen de randvoorwaarden van veiligheid, leefbaarheid en milieu worden voor alle vervoersvormen en doelgroepen steeds weer opnieuw afwegingen gemaakt in het streven naar een optimaal bereikbare stad.

Beleidskaders

Voor het deelprogramma Verkeer en vervoer zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Verkeer en Vervoer		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Parkeernormen	Flankerend Beleid	2003/2006
Fietsactieplan II (FAP II)	Verbeteren hoofdroute netwerk Uitbreiden/doorzetten rode fietspaden	2005
Lokaal Verkeers- en vervoerplan	Wegencategorisering	2005
Coalitieakkoord Kadernota		2006 2008

Ontwikkelingen

In 2009 zijn naar huidige inzichten, de volgende ontwikkelingen van invloed op het deelprogramma Verkeer en vervoer:

- Renovatie St. Sebastiaanbrug: dit betreft vooral de bereikbaarheidsaspecten tijdens de uitvoering van de renovatie.

- Realisatie van tramlijn 19, traject Delft CS-Technopolis (zie programma Beheer van de Stad)
- Project Spoorzone: dit betreft naast bereikbaarheid, ook aspecten als parkeergelegenheid en openbaar vervoer.

Voor deze ontwikkelingen geldt dat sterk wordt ingezet op communicatie om de wijze waarop de stad bereikbaar is zo goed mogelijk bekend te stellen. Daarnaast speelt de mate van informatievoorziening een belangrijke rol in de wijze waarop overlast wel of niet wordt ervaren.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Verkeer en Vervoer		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Borgen en verbeteren van de leefbaarheid en de bereikbaarheid	• Uitvoeren van gemaakte keuzes in het LVVP • Uitvoeren van gemaakte keuzes in FAP II • Verdere afstemming van projecten in de openbare ruimte • Visueel toegankelijk maken van informatie over projecten in de openbare ruimte • Opstellen van flankerend parkeerbeleid • Capaciteit openbare verlichting en aanpassingen verkeersregelininstallaties (OV/VRI)	61 (S)**
Borgen en verbeteren van de verkeersveiligheid	• Aanpassen van verkeerssituaties met een hoger veiligheidsrisico.	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

** Ten laste van projecten

Toelichting

Borgen en verbeteren van de leefbaarheid en de bereikbaarheid

Zowel in het LVVP als in het FAP II zijn keuzes gemaakt om Delft, met in inachtneming van alle voorgenomen ontwikkelingen, bereikbaar te houden. Hiervoor zijn acties geformuleerd in het kader van bijvoorbeeld veiligheid en wegencategorisering. Deze acties moeten gelijke tred houden met de ontwikkelingen in de stad.

De komende jaren worden meerdere grote projecten in de openbare ruimte gestart. De overlast die dit met zich meebrengt kan op meerdere manieren worden beperkt. Binnen het deelprogramma wordt de nadruk gelegd op afstemming en communicatie. De bereikbaarheidscoördinator (was stremmingcoördinator) is belast met het inzichtelijk maken van de diverse plannings, het initiëren van afstemming en het bekend stellen van omleidingen en relevante informatie over de projecten. Informatie wordt via alle mogelijke en/of noodzakelijke kanalen beschikbaar gesteld. Uitgangspunt van de communicatie ligt in het feit dat ontstane overlast minder wordt ervaren wanneer men geïnformeerd is over oorzaak, duur en alternatieven.

In de stad komt binnen de komende 5 tot 10 jaar een groot aantal projecten in uitvoering die veel capaciteit vergen op het gebied van VRI en OV, zoals Spoorzone, Poptahof, Tramlijn 19, vervolgfases autoluwe binnenstad en de wettelijke verplichtingen als gevolg van KLIC. De projecten kennen op dit moment allen hun eigen dynamiek. Om tijdig aan de vraag vanuit de organisatie te kunnen voldoen is het belangrijk om op tijd ervaren capaciteit en expertise op de Delftse systemen beschikbaar te hebben. Extra capaciteit op deze discipline is niet of nauwelijks in te huren. Om deze reden is uitbreiding van de eigen formatie noodzakelijk.

Borgen en verbeteren van de verkeersveiligheid

Er blijft extra aandacht voor de kwetsbare weggebruiker. Waarbij op veel locaties in de stad de jonge weggebruiker als maatstaf geldt.

Opnieuw zijn er in Delft geen black-spots. Toch wordt in alle (infrastructurele) projecten gekeken of verkeersonveilige situaties kunnen worden aangepakt. Een aantal projecten in het kader van de wegcategorisering lenen zich hier goed voor. Door met name het autoverkeer te concentreren op daarvoor bestemde wijk- en gebiedsontsluitingswegen verbetert de verkeersveiligheid in wijken en verblijfsgebieden. Door middel van inrichting wordt getracht om het gedrag van, met name, automobilisten te beïnvloeden en de snelheid te beperken.

Verkeer en Vervoer					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Wegvakken aangepast i.h.k.v. LVVP	3	4			
Omleidingen en projectinfo visueel beschikbaar		X			
Invulling flankerend parkeerbeleid		X			
Verkeersonveilige situaties aangepast	1	2	3	2	2
Kindlint gerealiseerd	2	2	1	1	-
Aanleg ontbrekende schakels fietsnetwerk	2	2	3	3	3

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

In dit deelprogramma zijn de baten en lasten opgenomen waarmee wordt bijgedragen aan het scheppen van voorwaarden voor bouwinitiatieven en inpassing daarvan in de stad. Zo mogelijk gaat het hierbij ook om het creëren van ruimtelijke mogelijkheden voor intensief ruimtegebruik.

Totale baten en lasten in het deelprogramma

Verkeer en vervoer	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
Bedragen x € 1.000					
Kosten gemeentelijke organisatie	5.121	5.168	5.169	5.172	5.177
Programmakosten	4.243	3.766	2.645	2.490	2.490
Rente en afschrijving	256	240	230	223	213
Totaal lasten	9.620	9.174	8.044	7.885	7.880
Inkomsten uit levering van goederen en diensten	4.708	5.289	5.289	5.289	5.289
Huren en pachten	18	18		18	18
Overige baten	176	175	192	174	175
Totaal baten	4.902	5.482	5.481	5.481	5.482
Resultaat voor bestemming	-4.718	-3.692	-2.563	-2.404	-2.398
Toevoegingen aan reserves	1	1	1	1	1
Onttrekkingen aan reserves	2.742	1.365	239	237	232
Resultaat na bestemming	-1.977	-2.328	-2.325	-2.168	-2.167

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Het voorstel nieuw beleid is toegelicht bij 'wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen. De mutatie bestaand beleid en areaaluitbreiding worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma					
Verkeer en vervoer	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Mobiliteitsfonds	180	180	180	180	180
<i>Areaal</i>					
Areaaluitbr. Harnaschpolder verkeer		55	55	55	55
<i>Nieuw beleid</i>					
Capaciteit VRI-OV		61	61	61	61
Dekking Capaciteit VRI-OV tlv projecten		-61	-61	-61	-61
Totaal mutaties lasten	180	235	235	235	235
Saldo resultaat	-180	-235	-235	-235	-235

Bestaand beleid

Mobiliteitsfonds

In de programmabegroting 2006-2009 zijn middelen beschikbaar gekomen voor de financiering van de bijdrage aan het mobiliteitsfonds. Als gevolg van een technische fout is € 180.000 dekking hiervoor vanuit het kapitaallastenbudget niet in de begroting verwerkt.

Areaaluitbreiding

Door de uitbreiding van de stad met de Harnaschpolder wordt een wijk met 1300 woningen toegevoegd. Nieuwe wijken vragen op verkeerskundig gebied naar verhouding veel aandacht. Dit komt ondermeer doordat de definitieve infrastructuur vaak wordt aangelegd, nadat de nieuwe bewoners zijn gearriveerd. Na deze aanleg duurt het ook een tijd voordat aanloopproblemen zijn opgelost. Tot slot stellen nieuwe bewoners van een wijk zich actiever en meer betrokken op, waarschijnlijk ook vanwege een hoog verwachtingenpatroon. Bovenstaande gaat ook op voor de nieuwe Molenwijk (500 woningen). Kortom, hoewel het totale werkgebied uitgebreid is met de infrastructurele voorzieningen die horen bij 1800 woningen, is de werkdruk naar verhouding meer toegenomen.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het programma					
Verkeer en vervoer	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Stortingen					
Reserve basispakket ICT	1	1	1	1	1
Totaal stortingen	1	1	1	1	1
Onttrekkingen					
Algemene reserve A	82				
Reserve dekking grote projecten	1.685	1.120			
Reserve parkeren	975	245	239	237	232
Totaal onttrekkingen	2.742	1.365	239	237	232
Saldo resultaatbestemming	2.741	1.364	238	236	231

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve dekking grote projecten

De mutatie in de reserve grote projecten betreft een gedeelte van de financiering van het investeringsplan.

Reserve parkeren

De onttrekking aan de reserve parkeren ontstaat door teruglopende opbrengsten van het bezoekersparkeren als gevolg van de bouw van de spoortunnel.

Budgetflexibiliteit

deelprogramma Verkeer en vervoer *budgetflexibiliteit*

geormerkte middelen van derden	juridisch verplicht
kapitaallasten	gemeentelijke middelen bestaand beleid
gereserveerd, niet specifiek bestemd	gemeentelijke middelen nieuw beleid

Toelichting

Binnen het deelprogramma Verkeer en vervoer zijn de meeste middelen bestemd voor bestaand beleid. Hierbij gaat het om middelen voor het totale vervoersbeleid, inclusief vervoersbeleid en deelname aan het mobiliteitsfonds. Bij de post kapitaallasten gaat het om diverse voorzieningen, ingericht ten behoeve van het deelprogramma.

Investeringsplan

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Ruimtelijke ordening						
Bedragen x € 1.000						
Inhaalslag Ruimtelijke ordening AUB	228	228				
Nieuw: AUB	550	30	250	170	100	

Toelichtingen investeringen 2009

LVVP

Betreft de voortzetting van projecten zoals genoemd in het LVVP, in een bestedingsritme dat overeenkomt met de bestedingen in 2007.

Fietsactieplan 2

Betreft de voortzetting van projecten zoals genoemd in het Fietsactieplan 2.

Samenvatting totale baten en lasten van het programma

Totale baten en lasten in het programma					
RO, Verkeer en vervoer	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten	11.597	11.370	10.090	9.834	9.832
Baten	4.994	6.179	6.342	6.242	6.243
Resultaat voor bestemming	-6.603	-5.191	-3.748	-3.592	-3.589
Toevoegingen aan reserves	1	1	1	1	1
Onttrekkingen aan reserves	2.742	1.365	239	237	232
Resultaat na bestemming	-3.862	-3.827	-3.510	-3.356	-3.358

Ontwikkelen, grond en vastgoed

Het programma Ontwikkelen, grond en vastgoed bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Grond en vastgoed
- Technopolis
- Harnaschpolder
- Poptahof
- Schieoevers
- Spoorzone
- Bomenwijk

Het programma Ontwikkelen, grond en vastgoed omvat de drie bedrijfsmatige activiteiten op het gebied van grond en vastgoed. De activiteiten zijn administratief en organisatorisch ondergebracht in het Grondbedrijf, Vastgoedbedrijf en het Erfpachtbedrijf en geclusterd in het deelprogramma Grond en vastgoed. De omvang van de activiteiten van het Erfpachtbedrijf is gering. De toelichting op dit programma beperkt zich dan ook tot het Grondbedrijf, het Vastgoedbedrijf en de specifieke deelprogramma's.

Grond en vastgoed

Dit deelprogramma omvat de activiteiten van zowel het Grondbedrijf, voor zover deze activiteiten niet al als afzonderlijk deelprogramma zijn benoemd, als het Vastgoedbedrijf en het Erfpachtbedrijf. Het deelprogramma faciliteert en ondersteunt overige programma's, in het bijzonder de programma's Wonen, zorg, welzijn, Kennisstad en economie, Cultuur en binnenstad en Ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer. In die programma's liggen de gewenste effecten en indicatoren vast.

Algemene doelstelling

Grondbedrijf

Gegeven de gewenste maatschappelijke effecten is het Grondbedrijf verantwoordelijk voor zowel de aan- en verkoop van onroerend goed in het kader van de grondexploitaties als de financiële optimalisatie en bewaking van de grondexploitaties en de privaatrechtelijke kant van locatieontwikkelingen.

Vastgoedbedrijf

Het Vastgoedbedrijf heeft als doelstelling het voeren van een professioneel vastgoedbeleid. Onder professioneel vastgoedbeleid wordt verstaan het efficiënt en effectief exploiteren van vastgoed voor zover dat bedoeld is om:

- te voorzien in gemeentelijke huisvesting voor de bedrijfsvoering;
- specifieke beleidsvelden te ondersteunen met huisvesting voor beleidsmatig relevante activiteiten. In dit kader faciliteert dit deelprogramma vooral de programma's Jeugd en onderwijs (kinderopvang), Wonen, zorg, welzijn (buurt- en jongerenaccommodaties, gezondheidscentra) en Cultuur en binnenstad (theater, VAK).

Tot het professioneel vastgoedbeleid behoort ook het zichtbaar maken van het rendement op het vastgoed en het financieel optimaliseren van de vastgoedexploitatie.

Beleidskaders

Voor het deelprogramma Grond en vastgoed zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing

Grond en vastgoed		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Meerjarenprogramma Grond-ontwikkeling (MPG) 2008-2011	Financiële prognoses per grondexploitatie 2008-2011	Juni 2008
Nota Grondprijzen 2007	Kaders voor de grondprijzen	December 2006
Grondexploitatiewet	Deze nieuwe wet geeft mogelijkheden tot kostenverhaal bij particuliere initiatieven	Juli 2008 (landelijk)
Naar een professionele vastgoedorganisatie	Kaders voor het vastgoedbeleid	Februari 2006
Nota Erfpacht 2005	Kaders voor het erfpachtbeleid	September 2004

Ontwikkelingen

In 2009 is naar huidige inzichten met name de implementatie van de nieuwe wet Ruimtelijke ordening en de Grondexploitatiewet van invloed op Grond en Vastgoed.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Grond en vastgoed		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Optimaliseren van het Grondbedrijf	- Twee keer per jaar rapporteren over de financiële stand van zaken van de projecten - Opstellen afwegingsmodel voor ontwikkelings- en exploitatiemethoden. Hierin worden kaders gesteld voor het gefundeerd komen tot een bepaalde contractvorm.	N.v.t.
Optimaliseren van het vastgoedbedrijf.	- Invulling geven aan de structurele financiële professionaliseringstaakstelling door verkoop en het invoeren van een kostendekkende huur - Eén keer per jaar rapporteren over de (financiële) stand van zaken	N.v.t.

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Grond en vastgoed					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Professionaliseringstaakstelling	200	400	500	600	600

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Grond en Vastgoed	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Kosten gemeentelijke organisatie	1.927	1.705	1.708	1.717	1.723
Programmakosten	66.563	34.661	7.738	35	40
Rente en afschrijving	2.895	5.158	5.158	5.158	5.158
Totaal lasten	71.385	41.524	14.604	6.910	6.921
Overige baten	69.679	40.716	13.644	6.079	6.079
Totaal baten	69.679	40.716	13.644	6.079	6.079
Resultaat voor bestemming	-1.706	-808	-960	-831	-842
Toevoegingen aan reserves	337	384	384	385	384
Onttrekkingen aan reserves	1.911	1.079	865	736	748
Resultaat na bestemming	-132	-113	-479	-480	-478

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma					
Grond en Vastgoed	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Tegenvaller Meisjeshuis	170				
Tegenvaller Koepoort	300				
Bouwgrondexploitatie	-77	-27	23	91	4
Totaal mutaties lasten	393	-27	23	91	4
Baten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Tegenvaller Meisjeshuis dekking res. vastg.	170				
Boekwinst verkoop pand Hooikade	696				
Uitgifte in erfpacht aan "de Laatste Eer"		800			
Tegenvaller Koepoort dekk. Res. Vastgoed	300				
Totaal mutaties baten	1.166	800	0	0	0
Saldo resultaat	773	827	-23	-91	-4

Bestaand beleid

Tegenvaller meisjeshuis

In 2003 is het pand aan de Oude Delft 116 verkocht aan de Stichting Het Meisjeshuis. In de overeenkomst is een clause opgenomen omtrent de milieukundige bodemgesteldheid en de kosten van sanering. De grond blijkt sterker vervuild te zijn dan werd aangenomen in de koopovereenkomst. De stichting heeft hiervoor een claim ingediend bij de gemeente. Voorgesteld wordt, op grond van de overeenkomst, de claim af te kopen voor € 170.000.

Uitgifte van grond aan De Laatste Eer

Deze uitgifte in 2009 leidt tot een éénmalige opwaardering/incidentele opbrengst c.q. meevaller van € 800.000. Deze incidentele meevaller is geraamd in deze programmabegroting.

Bouwgrondexploitatie

Betreft een technische correctie in de interne doorbelastingen.

Boekwinst verkoop pand Hooikade

Het voordeel op de verkoop van het pand Hooikade 13 wordt conform besluitvorming verwerkt in de begroting 2008.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Grond en Vastgoed	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Reserve egal. vastgoed gem.huisv.		39	39	39	39
Reserve egal. vastgoed beleidsvelden	337	345	345	346	345
Totaal stortingen	337	384	384	385	384
Onttrekkingen					
Egalisatie vastgoed beleidsvelden	84	49	58	68	77
Reserve egal. vastgoed overig	981	518	417	275	276
Reserve egal. vastgoed gem.huisv.	718	512	390	393	395
Reserve Hoogovenpand	128				
Totaal onttrekkingen	1.911	1.079	865	736	748
Saldo resultaatbestemming	1.574	695	481	351	364

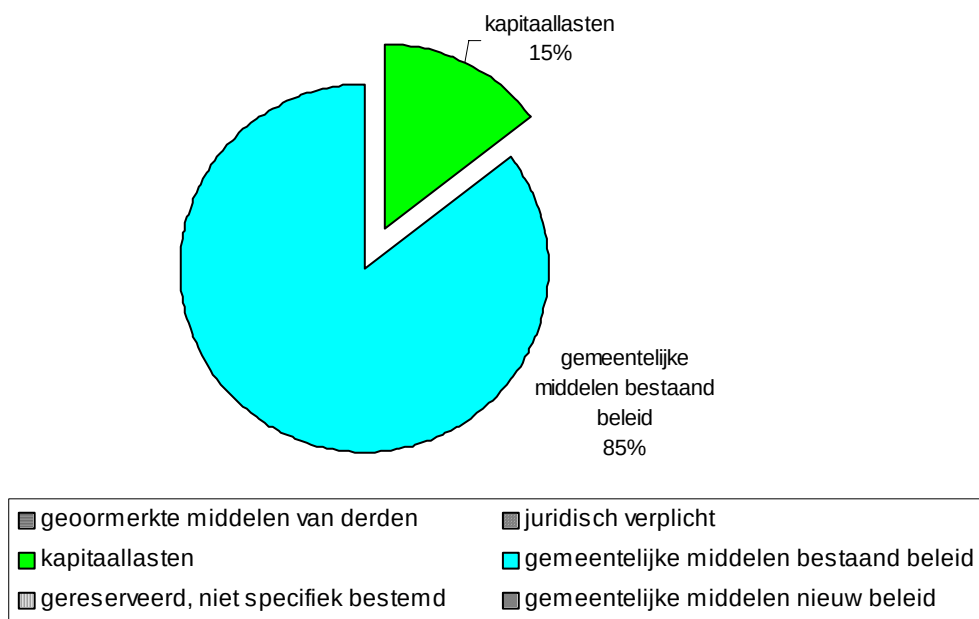
Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve egalisatie vastgoed

De reserves dienen ter egalisatie van de afwijkingen tussen de begrote exploitatielasten en exploitatiebaten en de werkelijke exploitatielasten en exploitatiebaten van het vastgoedbedrijf. Deze afwijkingen ontstaan vooral door verschillen tussen de werkelijke onderhoudslasten en de in de begroting opgenomen gemiddelde onderhoudslasten (zie paragraaf kapitaalgoederen) en door verschillen tussen de gerealiseerde en begrote huuropbrengsten.

Budgetflexibiliteit

deelprogramma Grond en Vastgoed budgetflexibiliteit

Toelichting

In dit programma zijn de middelen opgenomen die bestemd zijn voor de exploitatie van grond en vastgoed. Deze middelen liggen voor meerdere jaren vast.

Investeringsplan in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Grond en vastgoed						
Bedragen x € 1.000						
Bijdrage herontwikkeling Koepoortlocatie	400	400				

Bijdrage aan herontwikkeling Koepoortlocatie

Betreft administratieve verwerking van de vrijval uit de reserve Koepoortgarage, zoals opgenomen in het programmaverslag 2007.

Technopolis

Technopolis is een gebiedsontwikkelingsproject gelegen ten zuiden van de campus van de Technische Universiteit Delft (TU Delft). Doelgroepen zijn de kennisintensieve bedrijven en hoogwaardige, technisch georiënteerde bedrijven.

In het plangebied hebben de gemeente Delft en de TU Delft een grondpositie van respectievelijk 15% en 85%. Beide partijen hebben voor de herontwikkeling van het gebied in 2002 gezamenlijk een masterplan opgesteld, dat voorziet in de realisatie van circa 600.000 m² bruto vloeroppervlak (bvo) aan hoogwaardig technologische functies. Voor de uitvoering van het masterplan hebben de gemeente Delft en de TU Delft een samenwerkingsovereenkomst ondertekend.

Beleidskaders

Voor Technopolis zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

Technopolis		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
MER Technopolis	Milieueffecten	2004
Bestemmingsplan Technopolis	Bestemmingsplan geeft aan welke functies zijn toegestaan.	2005
Beeldkwaliteitplan Technopolis	Richtlijnen voor ruimtelijke uitwerking plannen	2008
Samenwerkingsovereenkomst Technopolis	Regelt de samenwerking tussen de TU en de gemeente Delft	2002
Ontwikkelings- en realisatieovereenkomst Technopolis	Regelt de samenwerking tussen de TU, de gemeente Delft, ING Vastgoedontwikkeling BV en Rabo Bouwfonds BV	2002

Ontwikkelingen

In 2007 is het contract, en de samenwerking, tussen de partijen in het project Technopolis geëvalueerd. In 2008 vinden besprekingen plaats tussen de gemeente Delft, TU Delft en de gemeente Rotterdam over samenwerking binnen Science Port Holland. Het resultaat van deze besprekingen is van invloed op de gemeentelijke strategische positie en de contract-onderhandelingen met de TU Delft. De verwachting is dat Science Port Holland van positieve invloed zal zijn op de gemeentelijke grondexploitatie.

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Technopolis	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
				Bedragen x € 1.000	
Programmakosten		29	-75	4.504	4.504
Totaal lasten	0	29	-75	4.504	4.504
Overige baten				4.966	4.966
Totaal baten	0	0	0	4.966	4.966
Resultaat voor bestemming	0	-29	75	462	462
Toevoegingen aan reserves					
Onttrekkingen aan reserves					
Resultaat na bestemming	0	-29	75	462	462

Voor 2010 zijn negatieve lasten geraamd in verband met een stelpost bezuiniging. Via de begrotingswijziging naar aanleiding van het MPG is deze ingevuld. In het definitieve boekwerk zal dit zijn verwerkt.

Harnaschpolder

Het deelprogramma Harnaschpolder betreft de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk met circa 1.260 woningen. Er wordt ingezet op een gevarieerd aanbod, variërend van sociale huurwoningen tot vrije kavels en zorgwoningen. Daarnaast komt er een brede school en een kleine buurtvoorziening. Het plangebied is gelegen ten westen van de bestaande woonwijk Voordijkshoorn en bestaat uit de deelgebieden Voordijkshoorn en Lookwatering West. De hoogwaardige architectuur en inrichting van de openbare ruimte geven de wijk een aantrekkelijk gezicht. Veel groen en water zijn beeldmerken voor deze nieuwe wijk. Het streven is om door de toepassing van innovatieve energievoorzieningen tot een laag energieverbruik in de wijk te komen.

Beleidskaders

Voor de Harnaschpolder zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Harnaschpolder	
Nota	Vastgesteld
Bestemmingsplan Harnaschpolder	Mei 2005
Uitwerkingsplan Lookwatering West deelgebied 1	September 2006
Uitwerkingsplan Voordijkshoorn deelgebied 2	November 2007
Beeldkwaliteitplan Lookwatering West deelgebied 1	September 2006

Beeldkwaliteitplan Voordijkshoorn deelgebied 2	Mei 2007
Nota parkeren en stallen 2006	Januari 2006
Grondexploitatie Harnaschpolder Wonen	December 2006
Nota Grondprijzen	December 2006

Ontwikkelingen

In 2009 zijn naar huidige inzichten de volgende externe en interne ontwikkelingen van invloed op de ontwikkeling van de Harnaschpolder:

- Woningmarkt: de planning c.q. de realisatie van Harnaschpolder is afhankelijk van de afzetnelheid van de woningen, omdat de ontwikkelaars niet starten voordat een bepaald percentage van de woningen is verkocht;
- Stijgende bouwkosten van de woningen: de stijgende bouwkosten zorgen er voor dat projectontwikkelaars hun bouwplannen moeten herzien, waardoor vertraging optreedt;
- Stijgende kosten van civiele werken.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Harnaschpolder		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Realisatie nieuwe woonwijk	• Verwerven van de resterende gronden • Afsluiten van resterende ontwikkelovereenkomsten met projectontwikkelaars, woningbouwcorporaties en opdrachtgever brede school • Uitgifte van de grond • Ontwerp en voorbereiding uitvoering Openbare Ruimte • Ontwerp en voorbereiding realisatie civiele kunstwerken (bruggen/brugduikers) • Bouw- en woonrijpmaken van het plangebied	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Harnaschpolder					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Brede school			Oplevering		
Uitgifte grond	30%	40%	20%	10%	
Oplevering woningen		200	400	500	

- In de tweede helft van 2008 zullen de eerste bouwvergunningen worden aangevraagd. Eind 2008 zal gestart worden met de bouw van de eerste woningen. De oplevering van deze eerste woningen zal, op basis van de huidige planning, plaatsvinden eind 2009/begin 2010. De oplevering van de woningen is niet direct door de gemeente te beïnvloeden, aangezien deze woningen door de ontwikkelaars worden gerealiseerd. Hierin zit echter wel een koppeling naar de uitgifte van de grond door de gemeente.
- De bouw van de brede school zal starten medio 2009 en de oplevering is medio 2010.

Poptahof

De gemeente Delft en woningcorporatie Woonbron Delft werken samen in de planvoorbereiding voor de herontwikkeling Poptahof. Daartoe is in december 2001 het concept masterplan Poptahof opgesteld, dat in april 2003 na een uitgebreide inspraakronde door de gemeenteraad is vastgesteld. De gemeenteraad heeft in december vervolgens de samenwerkingsovereenkomst (SOK) en het stedenbouwkundig plan goedgekeurd. Op basis van de SOK is de Grondexploitatie maatschappij (Stichting GEM Poptahof) opgericht als publiekprivate samenwerking tussen de gemeente en Woonbron. Een groot deel van de werkzaamheden ten behoeve van de herontwikkeling van Poptahof wordt door de GEM uitgevoerd.

Gezien de grote verwevenheid van de herontwikkeling van Poptahof met de omgeving rond Poptahof is de scope van het project uitgebreid met:

- Herstructurering van het winkelcentrum de Hoven
- Herstructurering van het winkelcentrum aan de Martinus Nijhofflaan
- Toevoeging van woningbouw aan de Martinus Nijhofflaan en aanpassing van de infrastructuur

De activiteiten die door de GEM Poptahof worden verricht maken in financiële zin geen onderdeel uit van het programma Ontwikkelen, grond en vastgoed. De GEM is een verbonden partij met een eigen begroting- en verantwoordingscyclus. Gezien de sterke onderlinge relatie met de andere deelprojecten wordt in dit deelprogramma wel ingegaan op de activiteiten van de GEM Poptahof.

Algemene doelstelling

Met de herstructurering Poptahof en de omgeving wordt beoogd een sociaal, cultureel en economisch aantrekkelijke woonbuurt te realiseren. De hoofddoelstelling van de herstructurering in Poptahof is: *'het scheppen van succesvolle woonmilieus. Een woonmilieu waar bewoners prettig wonen en leven en ondernemers/winkeliers succesvol zaken kunnen doen. Waar eigenaar/beheerder van het vastgoed voldoende maatschappelijk en/of financieel rendement uit behalen en waar sprake is van een positieve relatie en synergie met de rest van de stad'*. Een duurzame herontwikkeling van de wijk met een hoge energieambitie en een hoogwaardige waterstructuur.

De herontwikkeling heeft een veelomvattend karakter: naast renovatie van acht flatgebouwen is er sprake van sloop van woningen, waarvoor in de plaats vrije sectorwoningen en huurwoningen, in combinatie met parkeervoorzieningen, gerealiseerd worden en uitbreiding van de bestaande winkellint aan de Papsouwselaan en uitbreiding van het winkelcentrum Hovenpassage, in samenwerking met Van der Vorm Vastgoed.

De vernieuwing van de Albert-Heijn-locatie maakt het mogelijk om te wonen en te werken aan een stadsboulevard. Dit betekent voor de wijk een diversiteit in het woningaanbod, een hoogwaardige winkelplint in combinatie met parkeervoorzieningen.

Tevens wordt gewerkt aan het leefbaarder maken van het gebied. Er worden openbare voorzieningen aangelegd en het openbaar gebied wordt opnieuw ingericht. Met de aanpassing van de infrastructuur wordt beoogd om het gebied met doorgaand karakter te transformeren naar een gebied met een verblijfskarakter voor wonen, werken en winkelen. Dit wordt gerealiseerd door het doorgaand verkeer om te leiden, de huidige infrastructuur te versmallen, de fietsvoorzieningen te verbeteren, de groenvoorzieningen meer ruimte te geven en de verblijfsgebieden zoals pleinen een bijzondere inrichting te geven.

Beleidskaders

Voor het deelprogramma Poptahof zijn in 2009 de volgende specifieke beleidskaders van toepassing:

Poptahof		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Masterplan Poptahof	Een ingrijpende herstructurering van de woningvoorraad, de voorzieningen en de woonomgeving	April 2003
Stedenbouwkundig plan Poptahof	Ontwikkelingskader voor de lange termijn	December 2004
Samenwerkingsovereenkomst Poptahof	Juridisch kader waarbinnen de voorbereiding en realisatie van de herstructurering worden gevat	December 2004
Ontwikkelingsplan Hovenpassage	Ruimtelijke kaders waarbinnen het winkelcentrum zal worden uitgebreid	December 2004
Herinrichting Papsouwselaan-Martinus Nijhofflaan	Fasering van de hoofdinfrastructuur rondom de Poptahof.	Juni 2006
Sociaal en economisch programma	In het uitwerkingsprogramma zijn de volgende projecten benoemd: Brede School Poptahof, integratie en activering, sociaal klimaat en fysiek beheer, sport bewegen en gezondheid, jeugd.	December 2005
Stedenbouwkundig programma van eisen velden 5-6-7	Toetsingskader en inspiratiebron voor planvorming in deze velden	April 2006
Beeldkwaliteitplan Winkelcentrum In De Hoven	Stedenbouwkundig kwaliteitskader en de architectonische spelregels voor de bebouwing en de aangrenzende openbare ruimte	Maart 2007
Bestemmingsplan	Het bestemmingsplan Voorhof Zuidwest is door de gemeenteraad vastgesteld en is in juni 2007 door GS behandeld	Medio 2007
Samenwerkingsovereenkomst AH M. Nijhofflaan		2008
Intentieverklaring Vulcanusweg (t.b.v. tijdelijke locatie Albert Heijn)		2008 (planning)
Partiële herziening van het Bestemmingsplan		2008
Beeldkwaliteitplan veld 10		
Grondexploitatie Voorhof Noord-West	Financiële rapportage herontwikkeling Poptahof, Hovenpassage, randen Poptahof, AH-Martinus Nijhofflaan.	2008

Daarnaast zijn de hieronder genoemde gemeentelijke beleidskaders van toepassing

Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Woonvisie Delft		2007
Nota Integratie en Inburgering		2007
4-jarig beleidsplan Wmo		2007
Pact Armoede		2007
Nota Arbeidsmarkt		2006
Nota WZW		2007
Nota lokaal volksgezondheidsbeleid		2008
Jeugdnota Delft		2008
Visie openbare ruimte		2008/2009
Ruimtelijke Structuurvisie Delft		2009

Ontwikkelingen

De scope van het gebied is, zoals hiervoor ook al aangegeven, inmiddels uitgebreid met de herstructurering en uitbreiding van het Winkelcentrum de Hoven, de uitbreiding van het Winkelcentrum aan de Martinus Nijhofflaan en de herinrichting van de infrastructuur. Momenteel wordt de gemeentelijke grondexploitatie opgesteld. Dit behelst alle deelprojecten met uitzondering van de herstructurering van de Poptahof, waarvan de uitvoering en de financiële verantwoordelijkheid (in principe) ligt bij de GEM Poptahof (zie paragraaf verbonden partijen). De gebiedsexploitatie wordt in het najaar 2008 afzonderlijk aan de gemeenteraad voorgelegd. De financiële verkenningen, in het kader van de grondexploitatie, duiden op een negatief exploitatieresultaat. Voor dit negatieve exploitatieresultaat is nog geen voorziening getroffen. In de risicoparagraaf is dit negatieve exploitatieresultaat als risico benoemd.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Poptahof		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
A. Verbeteren infrastructuur	- Herinrichten Papsouwselaan - Herinrichting Delflandplein - Aansluiting Provinciale weg	
B.. Herontwikkeling Martinus Nijhofflaan	- Samenwerkingsovereenkomst - Herontwikkeling Albert Heijn-locatie - Afronden Voorlopig Ontwerp (VO) en opstellen Definitief Ontwerp (DO) - Opstellen Beeld KwaliteitsPlan - Opstellen postzegelbestemmingsplan	
C. Creëren van succesvolle woonmilieus	- Bouwactiviteiten - Per bouwveld communiceren met en uitplaatsen van zittende bewoners - Vaststellen van een voorlopig en definitief ontwerp	

Poptahof		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
	Start bouwrijp maken	
D. Hoogwaardige openbare ruimte	Beheerafspraken voor centraal park en omgeving	
E. Planvoorbereiding Winkelcentrum De Hoven	Herontwikkeling winkelcentrum De Hoven	
F. Leefbare wijk met ontplooiingsmogelijkheden voor bewoners en ondernemers	Uitvoering Sociaal economisch en cultureel programma	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

A. Verbeteren Infrastructuur

Bij de herstructurering van de Poptahof is het streven 'tijdens de verbouwing blijven we open'. Dit betekent dat de gemeente tijdens de 'verbouwing' extra maatregelen treft om de leefomgeving op peil te houden en de ondernemers de mogelijkheid te bieden inkomsten te genereren.

Onderzoek heeft plaatsgevonden naar de constructie van het viaduct over de Provinciale weg. Hieruit blijkt dat er maatregelen noodzakelijk zijn om de huidige constructie goed aan te laten sluiten op de nieuw te bouwen op- en afritten. Daarnaast moeten er voor de leefbaarheid diverse maatregelen getroffen worden, zoals goed oversteekbare plekken ten behoeve van de brede school.

In 2009 is de Papsouwselaan opnieuw ingericht en is het ontwerp voor het Delflandplein gereed.

B. Ontwikkeling Martinus Nijhofflaan

De herontwikkeling van de Albert Heijn-locatie draagt bij aan het creëren van succesvolle woonmilieus, door toevoegen van een ander type woning aan de wijk (te weten koopappartementen). De Martinus Nijhofflaan zal meer het karakter van een boulevard krijgen door de toevoeging van bebouwing aan weerszijden van de weg. De doorgang op straatniveau door het nieuw te bouwen complex verbindt de achterliggende wijk Voorhof-West met de tramhalte langs de Martinus Nijhofflaan, de Hovenpassage en de Poptahof.

De herontwikkeling beoogt circa 237 appartementen te realiseren, waarvan circa 127 in de grote toren, 57 in het middendeel en 53 in de kleine toren. Daarnaast wordt de aanwezige supermarkt uitgebreid en parkeren binnen het complex opgelost.

C. Creëren van succesvolle bouwmilieus, uitvoering door Stichting GEM Poptahof Bouwvelden, uitvoering door Stichting GEM Poptahof

- Veld 6: bewoners zijn in 2009 uitgehuisd, waarna start bouw zal aanvangen. Voor dit bouwveld is, in tegenstelling tot het vorige veld 7, gekozen voor een scenario waarbij de bestaande bouw volledig zal worden gesloopt en geheel in plaats van gedeeltelijk nieuwbouw zal worden gepleegd.
- Veld 7 is in uitvoering. Oplevering 2009, aansluiting openbare ruimte 2009.
- Veld 10: Programma van Eisen en VO-besluit, bouwaanvraag op basis van DO+, verkoop en bestek.
- Wereldmarkt: Voor de bouw en exploitatie van de Wereldmarkt is eind 2008 een projectleider aangesteld die werkt aan incubator (interculturele markt in park Poptahof) en positionering Wereldmarkt in Delft en binnen regio. Hierbij is ook aandacht voor ondersteuning van startende (allochtone)ondernemers. In 2009 wordt het concept Wereldmarkt nader uitgewerkt in een VO richting DO.

D. Hoogwaardige Buitenruimte in de Poptahof, uitvoering door Stichting GEM Poptahof
Het centrale parkgebied is in 2008 opgeleverd, inclusief een nieuw openbaar schoolplein, een nieuwe speelplek en een nieuwe locatie voor speelbal. Om het beheer van het parkgebied en de omgeving van de school (Omnibus) goed te regelen worden beheerafspraken gemaakt met de diverse partners (Gemeente, Woonbron, School, BWD en Stichting GEM Poptahof).

E. Planvoorbereiding Winkelcentrum De Hoven, uitvoering door Stichting GEM Poptahof
In 2008 zal de vergunning van de parkeergarage worden afgegeven en gestart worden met de bouw. Het streven is om in 2009 de bouw van de parkeergarage aan de Papsouwselaan af te ronden. Ook zal er een VO en DO zijn voor de bouwaanvraag van de fasen uitbreiding commerciële ruimte en appartementen aan de Martinus Nijhofflaan.

F. Sociaal, economisch en cultureel programma (SEP), uitvoering door Stichting GEM Poptahof

- **Brede school Poptahof:** De ontwikkeling van de Brede School in Poptahof wordt in 2009 voortgezet. De school gaat, in nauwe samenhang met wijkcentrum De Vleugel, een totaalpakket van onderwijs, opvang en vrije tijd bieden. Voor de locatie Omnibus wordt daartoe een multifunctionele accommodatie ontwikkeld. De samenwerkingspartners hebben een intentieovereenkomst gesloten en een streefbeeld en een visie op de functies in het gebouw ontworpen. Oplevering van de brede school staat gepland eind 2010.
- **Integratie en activering:** In 2008 zijn diverse deelprojecten gestart die worden voortgezet. Oproepen van inburgeringsplichtigen en inburgeringsbehoeftigen in het kader van de invoering van de Wet Inburgering. In 2008 zijn modules, die specifiek over Poptahof gaan, ontwikkeld en is werving gestart. Maatwerkactivering wordt gerealiseerd door reïntegratietrajecten, waarvoor opstapbanen in de bouw en het beheer gerealiseerd worden voor bewoners van Poptahof. Ook zullen stageplekken worden gerealiseerd.
- **Sociaal klimaat:** Hieronder vallen de projecten in het kader van “Kunst in de wijken”, het begeleiden van bewonersinitiatieven, het ondersteunen en vormen van flatcommissies en buurttafels en het maken van afspraken met bewoners over het gebruik en sociaal beheer van flats en van het park. In relatie tot dit laatste is in 2009 een Stichting Popta Cultura Bunta opgericht, die functioneert als opdrachtgeverteam voor beheer en culturele activiteiten in het centrale park.
- **Sport, bewegen en gezondheid:** In 2008 verschijnt de nota Lokaal gezondheidsbeleid. Naar aanleiding van de nota wordt in 2009 bepaald hoe in Poptahof de thema's sport en gezondheid worden verbonden. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij bestaande projecten zoals BOS Poptahof en de ontwikkeling van de Brede school. Ook wordt op termijn (gerelateerd aan de planning van de fysieke vernieuwing van de wijk) een playground en een buurtsportvereniging in Poptahof gerealiseerd.
- **Jeugd in Poptahof:** In 2008 is gestart met de ontwikkeling van een leerbedrijf in Poptahof waarbij diverse stageplaatsen en leerwerkplekken gerealiseerd worden. In 2009 wordt dit voortgezet.
- **Wijkanalyse en monitor:** In 2008 is de wijkanalyse als nulmeting voor het SEP afgerond en zijn de indicatoren bekend waarlangs monitoring van het fysieke en sociaal-economisch programma plaats zal vinden.

Schieoevers

Het deelprogramma Schieoevers is ingedeeld in de volgende projecten:

- Schieoevers Blauw
- Schieoevers Nieuwe Haven
- Schieoevers Zuidwest
- Stedenbaan Delft-Zuid

De algemene doelstelling voor het gebied Schieoevers is om het gemiddeld aantal arbeidsplaatsen per hectare van circa 25 in het gedeelte ten noorden van de Kruithuisweg en

circa 35 in het zuidelijk deel op te waarderen naar minimaal 70 arbeidsplaatsen per hectare. Deze beleidsdoelstellingen zijn in de gebiedsvisie Schieoevers vastgelegd. Om dit te bereiken wordt in het noordelijk deel gewerkt aan transformatie naar een gemengd binnenstedelijk milieu. In het zuidelijk deel wordt, samen met de bedrijvenkring Schieoevers (BKS), gewerkt aan de herinrichting van de openbare ruimte en de modernisering van het gebied tot een vitaal gemengd bedrijventerrein.

Schieoevers Blauw

De locatie Blauw betreft de locaties waar Zegwaard, Van der Helm en Sita zijn gesitueerd. Ook het Kruithuis maakt onderdeel uit van het plangebied.

Algemene doelstelling

De belangrijkste doelstelling voor Blauw is menging van verschillende functies. Geen monotoon werk- of woongebied, maar een stedelijke mix. Wonen en werken in verschillende vormen, van starters tot gesetteld, ruimte voor werken of atelier aan huis. Om dit mogelijk te maken is kleinschaligheid belangrijk: kleinere gebouwen, een afwisselend straatbeeld, voordeuren en adressen aan de straat.

Blauw wordt niet in één dag gebouwd. In de beginperiode is sprake van een tijdelijke economie, die van wezenlijk belang is voor de ontwikkeling van Blauw. De fasering van het project is gekoppeld aan zogenoemde 'kamers', deelgebieden met een eigen karakter, die zijn verdeeld op basis van de eigendomsituatie in de Schiehal. Op die manier kunnen steeds alle kamers tijdelijk óf definitief gebruikt worden en wordt leegstand voorkomen. Ook als alle fases gerealiseerd zijn, moet Blauw een flexibel stuk stad blijven, waar wonen en werken vloeiend in elkaar over kunnen gaan en van kleur kunnen veranderen. De gebouwtypologie dient gericht te zijn op divers gebruik, dat wil zeggen hogere verdiepingen, plint met ruimte voor werken of winkel en representatieve entrees.

De ambitie is om van Blauw een proeftuin te maken die de creativiteit en het ondernemerschap stimuleren. De mix van wonen en werken, de voorzieningen, maar ook financiële en sociale arrangementen, kunnen voor een bijzonder klimaat zorgen waardoor de beoogde doelgroep van pioniers en starters wordt aangetrokken. Ook zal worden onderzocht op welke manier de regeldruk kan worden verminderd om zo creativiteit en ondernemerschap te stimuleren.

Beleidskaders

Voor het deelprogramma Schieoevers Blauw zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Schieoevers Blauw		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Gebiedsvisie Schieoevers	RO	16 jan. 2006
Gedeeltelijke herziening van het Bestemmingsplan Schieoevers Station Zuid	RO	29 juni 2006

Ontwikkelingen

In november 2006 hebben de gemeente, TCN en Ballast Nedam een intentieovereenkomst ondertekend voor revitalisering en gedeeltelijke herontwikkeling van Schieoevers, waarvan station Delft-Zuid een onderdeel is. In februari 2008 heeft de gemeente een nieuwe intentieovereenkomst met de looptijd van één jaar tot uiterlijk 31 december 2008 ondertekend. Doel van deze overeenkomst is het opstellen van een ontwikkelingsvisie voor het gebied en het opstellen van een sluitende businesscase en bijbehorende ontwikkelovereenkomst. In juni 2008 hebben wij ingestemd met de ontwikkelingsvisie Blauw.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Schieoevers Blauw		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid*
		Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Schieoevers Blauw tot ontwikkeling brengen.	- Opstellen sluitende businesscase - Opstellen ontwikkelingsovereenkomst - Omvormen Schiehal tot creatieve en bruisende Schiefabriek	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Schieoevers Blauw					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Sluitende business case Blauw		X			
Ontwikkelingsovereenkomst Blauw		X			

Schieoevers Nieuwe Haven

De locatie Nieuwe haven is gelegen tussen de Schie en de Rotterdamseweg, ingeklemd tussen de keerhaven en de Porceleynse fles.

Algemene Doelstelling

Voor de locatie is een aantal programmatische doelstellingen geformuleerd:

1. Werken in combinatie met wonen is de hoofdfunctie voor het terrein
2. Betaalbare woningbouw realiseren (circa 30%); invullen op basis van het TIC/kenniswerkersconcept (studenten/techno/doorstarterswoningen)
3. Ook dure, ruime, comfortabele woon-werkwoningen voor gesettelde kenniswerkers (ook gezinnen)
4. Voorzieningen (eventueel een internationale basisschool) ten behoeve van verzorgingsgebied TU-wijk en omgeving
5. Ten aanzien van de functiemix voor wonen, werken en recreatieve voorzieningen geldt dat een substantieel deel van de bebouwing zo gebouwd moet zijn, zodat het gebruik ervan in de loop van de tijd gemakkelijk kan wisselen (flexibel en aanpasbaar)
6. De buitenruimte wordt zo ingericht dat veilig gelegen speelvoorzieningen van voldoende omvang gerealiseerd kunnen worden

Beleidskaders

Schieoevers Nieuwe Haven		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Gebiedsvisie Schieoevers	RO	16 jan. 2006

Ontwikkelingen

Medio 2007 heeft projectontwikkelaar De Wilgen Vastgoed uit Rotterdam de locatie aangekocht. De gemeente heeft samen met de ontwikkelaar, op basis van bovenstaande doelstellingen, een

stedenbouwkundig plan uitgewerkt. Momenteel wordt gewerkt aan een ontwikkelingsovereenkomst tussen projectontwikkelaar en gemeente. Doel van deze overeenkomst is om afspraken te maken over de bebouwing en de verbetering van omliggende infrastructuur (onder andere Rotterdamseweg). Tevens wordt onderzocht of een passantenhaven kan worden aangelegd. Doel is om een voor de gemeente budgettair neutrale ontwikkeling te realiseren waarbij de binnen het plan en de naastgelegen infrastructuur wordt aangelegd en opgeknapt.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Schieoovers Nieuwe Haven		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid*
		Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Schieoovers Nieuwe Haven tot ontwikkeling brengen.	- Vaststellen stedenbouwkundig plan - Opstellen ontwikkelingsovereenkomst	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Schieoovers Zuidwest

Het bedrijventerrein Schieoovers Zuidwest is gelegen aan de westelijke oever van de Schie ten zuiden van de Kruithuisweg (tot aan de Makro).

Algemene doelstelling

Schieoovers Zuidwest is een verouderd bedrijventerrein dat aan een opwaardering toe is. De doelstelling van het project is een bijdrage leveren aan de gestelde opgave in de gebiedsvisie Schieoovers:

- Een vitaal bedrijventerrein met duurzaam economisch toekomstperspectief
- Condities voor optimaal grondgebruik stimuleren
- Goede aansluiting op en een meerwaarde voor de omgeving creëren

Het project omvat de uitvoering van de volgende activiteiten:

- **Activiteit A:** Aanleg Faradaybrug eerste fase (betreft de verwerving van de hiervoor nodige gronden)
- **Activiteit B:** Herinrichting Schieweg: De Schieweg heeft op veel plaatsen een te smal profiel. De verkeersfunctie is hierdoor kwetsbaar en heeft onvoldoende capaciteit bij intensivering van het grondgebruik. Parallel met het herinrichten van de Schieweg zal ook de riolering worden aangepakt. Hiervoor wordt vanuit Stadsbeheer extra budget ter beschikking gesteld.
- **Activiteit C:** Kruispunt Kruithuisweg-Schieweg: de capaciteit van de kruising Kruithuisweg-Schieweg moet worden vergroot door middel van het plaatsen van verkeerslichten of het vergroten van de opstelcapaciteit.

Beleidskaders

Schieoovers Zuidwest		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Gebiedsvisie Schieoovers	RO	16 jan. 2006

Ontwikkelingen

Het projectteam is begin 2008 gestart met de werkzaamheden. De focus in deze fase ligt op het maken van een ontwerp voor de herinrichting van de Schieweg. Gekeken is naar de verschillende ontwerpen en de voor- en nadelen van de ontwerpen zijn bediscussieerd. In juni 2008 is gezamenlijk een keuze gemaakt. Het ontwerp wordt op dit moment verder uitgewerkt.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Schieoevers Zuidwest		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid*
		Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Herinrichting Schieweg.	• Uitwerken van het ontwerp • Kostenraming opstellen • Aanbesteden en uitvoeren	
Verbetering Kruising Kruithuisweg.	• Het maken van een ontwerp • Kostenraming • Uitvoering	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Stedenbaan Delft-Zuid

Algemene doelstelling

In de Intentieovereenkomst Stedenbaanpilot Delft-Zuid tussen de Gemeente Delft, het Stadsgewest Haaglanden en de Provincie Zuid-Holland, gesloten in april 2006, is afgesproken een gezamenlijke verkenning te verrichten met de volgende onderwerpen:

- Opstellen van een gezamenlijke gebiedsvisie voor Delft-Zuid
- Intensivering van het grondgebruik rond het station. Dit wordt gerealiseerd door het project Blauw en BAM locatie
- Verbetering van de bereikbaarheid van het station (frequentieverhoging trein, P+R, fietsvoorzieningen, e.d.)
- De realisatiestrategie van de pilot.

Beleidskaders

Stedenbaan Delft-Zuid		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Gebiedsvisie Schieoevers	RO	16 januari 2006
Voorlopig ontwerp van het Regionaal Structuurplan Haaglanden 2020	Visie TIC, inclusief Delft Zuid, is als prioriteit opgenomen door dagelijks bestuur Haaglanden	Juni 2007
'Ruimtelijke Ambitie Stedenbaan 2020'	Ruimtelijke Ambitie Stedenbaan door de Zuidvleugelpartners, waaronder Stadsgewest Haaglanden en provincie Zuid-Holland	Juli 2007
MPG	Grondexploitatie Station-Zuid	2008

Naast de bovengenoemde beleidskaders zijn de volgende afspraken gemaakt:

- In gezamenlijkheid hebben Haaglanden, Provincie Zuid-Holland en de gemeente Delft in overleg met NS en Prorail een pakket maatregelen opgesteld voor de korte termijn (2008 tot en met 2010) en de (middel)lange termijn (2011-2014, >2015) om bereikbaarheid en uitstraling van Stedenbaan station Delft-Zuid te verbeteren.
- Dit pakket is in de stuurgroep Stedenbaan Delft-Zuid van 3 april 2008 vastgesteld. Het gaat om 600 extra fietsenstallingen, extra P+R, aanpak openbare ruimte, verbetering uitstraling, verbetering fiets- en looproutes.
- Uitvoeringsstrategie: op korte termijn (2008-2010) starten met een pakket no regret maatregelen om Stedenbaan zichtbaar te maken. Deze maatregelen brengen het station en de directe omgeving op het niveau waar het gezien het huidige gebruik zou moeten zijn. Dit pakket vormt een eerste stap, een vonk, voor verdere verbeteringen die past bij het functioneren van het station in de toekomst.

Ontwikkelingen

Uitvoering van het hele pakket aan maatregelen is geraamd. Ongeveer de helft van de maatregelen is gedekt. De fietsenstallingen worden voor eigen rekening en risico aangelegd en beheerd door Prorail. De NS en Haaglanden zijn conform de afspraken over ketenmobiliteit in principe bereid te investeren in P+R plaatsen. Dit is wel afhankelijk van de duur van de periode waarin de parkeerplaatsen daadwerkelijk in gebruik kunnen zijn. De gemeente draagt in samenwerking met de BAM bij aan de openbare ruimte aan de westzijde.

Onlangs heeft het DB Haaglanden besloten bij te dragen, gegeven de cofinanciering van gemeente Delft, Prorail en NS. Daarmee kan het korte termijn programma worden uitgevoerd. Fondsenwerving voor verdere maatregelen, zoals bijvoorbeeld Gelatinebrug en bijbehorende fietsroute, is evenwel essentieel om het vertrouwen van private partijen (TCN) te behouden. Haaglanden en Delft proberen daarom nu de provincie Zuid Holland (PZH) te bewegen ook een financiële bijdrage te leveren. Daarmee zouden maatregelen voorzien op de langere termijn (zoals Gelatinebrug) kunnen worden uitgevoerd. Wij hebben gedeputeerde Van Dijk een brief gestuurd (d.d. 30 mei 2008) met het verzoek dit aanbod van Haaglanden te honoreren.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Stedenbaan Delft-Zuid		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Uitvoering pakket korte termijn maatregelen 2008-2010	• Opstellen uitvoeringsconvenant en uitvoeren	
Borgen fase 2 uitvoeren maatregelpakket voor de langere termijn	• O.b.v. uitvoeringsconvenant blijvend samenwerken met Haaglanden, provincie, NS en Prorail	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Stedenbaan Delft-Zuid					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Realisatie 600 extra fietsenstallingen		Gereed			
Uitvoering pakket korte termijn maatregelen				Gereed	

Wat mag het kosten?

Investeringsplan

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Schieoevers						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Herstructurering Schieoevers	1.155	663	492			
Nieuw: Ophoging budget Schieoevers	1.500			500	500	500
Nieuw: Schiefabriek Schieoevers, voorber.krediet	100	100				

Toelichting investeringen 2009

Herstructurering Schieoevers

Deze middelen zijn nodig om de herstructurering en modernisering van het gebied via een projectaanpak succesvol te laten verlopen.

Ophoging budget Schieoevers

Vanaf 2010 is geen budget beschikbaar meer, terwijl het project nog door zal lopen. Voor onder andere de kosten van projectmanagement en personeelskosten is structureel na 2009 € 500.000 benodigd en geraamd in deze programmabegroting.

Schiefabriek Schieoevers: voorbereidingskrediet

Betreft een voorbereidingskrediet van € 100.000 voor een beleids-/marktonderzoek en een technisch/bouwkundig onderzoek naar de mogelijkheden voor de invulling van de tijdelijke hal.

Spoorzone

Het project Spoorzone bestaat uit de deelprojecten (a) aanleg van een spoortunnel, (b) de realisatie van een compacte OV-knoop, gecombineerd met een nieuwe stationshal, (c) de herontwikkeling van een gebied van circa 40 hectare en (d) de realisatie van een nieuw stadskantoor. De herontwikkeling van het gebied bestaat concreet uit de realisatie van bijna 1500 woningen, ruim 50.000 m² kantoorruimte en een kwalitatief hoogwaardig ingerichte openbare ruimte.

Volgens planning wordt in 2009 begonnen met de bouw van de tunnel, in 2013 zullen de eerste treinen door de tunnel rijden en in 2020 zullen naar verwachting de laatste woningen worden opgeleverd.

In oktober 2006 is – na goedkeuring van de raad – het Ontwikkelingsbedrijf Spoorzone Delft BV (hierna: OBS) opgericht, dat belast is met de uitvoering van de deelprojecten (a) tot en met (d). Alle medewerkers van het OBS zijn door de gemeente Delft gedetacheerd. De opdrachtformulering van de gemeente aan OBS in de juridische vorm van een lastgeving (behoudens de door de gemeente uit te voeren publiekrechtelijke taken) voor de deelprojecten (a) tot en met (c) is in 2006 door het college goedgekeurd en ter kennisname aan de raad gezonden. Ook is een formele opdracht van de gemeente aan OBS tot realisatie van het stadskantoor verstrekt.

Algemene doelstellingen

Algemene doelstellingen zijn:

- Aanleg van een spoortunnel inclusief ondergronds station, van een compacte OV-knoop en een nieuwe stationshal

- Mogelijk maken van een toekomstige spoorverdubbeling, op termijn noodzakelijk vanwege een toename van het aantal treinen
- Verbetering van de leefbaarheid in het stationsgebied door sloop van het huidige spoorviaduct waardoor:
 - de (gevoelde) scheiding in de stad wordt opgeheven en de bron van hinder (zoals geluid, trillingen, neerslag van metalen deeltjes, vervuiling en sociale onveiligheid onder het viaduct) verdwijnt
 - de sociale veiligheid in en de aantrekkelijkheid van het stationsgebied wordt verhoogd
 - de herontwikkeling van het stedelijk gebied door bouw van 1500 woningen, circa 50.000 m² kantoorruimte en een hoogwaardig ingerichte openbare ruimte mogelijk wordt.

Beleidskaders

In 2008 en 2009 worden geen beleidsnota's meer verwacht. Het bestemmingsplan is sinds april 2008 voor het grootste deel onherroepelijk, maar voor een deel van de woonbebouwing in het zuidelijk deel is goedkeuring onthouden. De provincie Zuid-Holland zal in samenwerking met de gemeente een nadere motivering overleggen over de relatie van de woongebouwen met de kleinschalige bedrijvigheid aan de westzijde van het plangebied.

Ontwikkelingen

In 2008 heeft een ingrijpende nieuwe externe ontwikkeling positieve invloed op het deelprogramma Spoorzone Delft. Na een uitgebreid door externen uitgevoerd onderzoek naar de risico's van het project heeft het ministerie van Verkeer en Waterstaat besloten het risico voor de aanleg van de tunnel voor haar rekening te nemen. Bovendien hebben de bij het project betrokken overheden extra bijdragen in de projectkosten verstrekt om een toekomstvaste oplossing te kunnen realiseren en ter dekking van de kostenstijging als gevolg van de ten opzichte van de planning vertraagde gunning van het werk. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat, het ministerie van VROM, de provincie Zuid-Holland, het Stadsgebied Haaglanden, de Stadsregio Rotterdam en de gemeente Delft hebben hiervoor op 9 juli 2008 een aanvullende overeenkomst gesloten.

Het werk voor de tunnel, het bouwrijp maken van het gebied, het deels woonrijpmaken en het werk voor de parkeergarage Spoorsingel is op 18 juli 2008 door ProRail gegund. Daarna kan volgens planning worden begonnen met het verder uitwerken van de plannen, de vergunningenprocedures en kan de uitvoering starten in 2009.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Alle voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoering van het project Spoorzone Delft worden door het OBS uitgevoerd. De met het project samenhangende kosten worden sinds de oprichting van OBS in oktober 2006 niet meer in de gemeentelijke administratie, maar in de administratie van OBS verantwoord.

Het eerste boekjaar van OBS eindigde volgens de statuten op 31 december 2007. Het eerste jaarverslag van OBS over het verlengde boekjaar 2006-2007 is goedgekeurd door de Raad van commissarissen (hierna RvC) en door de Algemene vergadering van aandeelhouders.

Spoorzone		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Aanleg tunnel, compacte OV-knoop en ondergrondse deel van het station	• 2008/2009: Uitwerken plannen ten behoeve van de vergunningenprocedures • Halverwege 2009: Begin uitvoering	

Spoorzone		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Sloop spoorviaduct en verbetering sociale veiligheid en aantrekkelijkheid van het spoorgebied	2013: Slopen viaduct 2014-2015: Herinrichting maaiveld Phoenixstraat	
Herontwikkeling stedelijk gebied en inrichting van kwalitatief hoogwaardig ingerichte openbare ruimte	2010-2020: Bouw parkeergarage stadskantoor, woningen en kantoren 2013-2020: Inrichting van kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte (wegen, water en stadspark) 2016: Openbaar toegankelijke fietsenstalling - Sociaal-cultureel programma Spoorzone	15
Realisatie parkeergarage Spoorsingel	2013-2016: Na sloop viaduct bouw parkeergarage Spoorsingel	
Realisatie stadskantoor	2011: Begin bouw eerste deel stadskantoor en stationshal. 2013-2016: na sloop van het viaduct in 2013 bouw tweede deel stadskantoor 2015: Fietsenstalling stadskantoor	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

Alle genoemde doelstellingen en activiteiten maken deel uit van het integrale project Spoorzone Delft. De voortgang van het project wordt inzichtelijk gemaakt door periodieke rapportages van OBS aan de RvC, de aandeelhouder en vakwethouder. Bij het ontwikkelen van de rapportages en de rapportagelijnen is rekening gehouden met de bijzondere juridische structuur van de projectorganisatie.

Spoorzone Delft				
Hoe volgen wij de voortgang:	2007- 2008	2009- 2015	2015- 2020	2020
Overzicht indicatoren	2008	2015	2020	
Rapportage ontvlechting gemeente / OBS	1 ^e kwartaal '08			
Rapportages van OBS aan Raad van commissarissen, aandeelhouder en vakwethouder		Periodiek		
Rapportages van B&W aan raad		Periodiek		
Verantwoording aan subsidiegevers		Periodiek		
Bestemmingsplan (deels onherroepelijk)	April 2008			
Realisatie Spoortunnel (1 ^e twee sporen)		2013		
Realisatie OV-knoop		2013		
Realisatie stationshal, stadskantoor 1 ^e deel ruwbouw		2013		
Realisatie stadskantoor 2 ^e deel		2015		
Realisatie fietsenstalling stadskantoor		2015		
Realisatie spoortunnel (2 ^e twee sporen) na sloop viaduct			2016	
Realisatie Phoenixstraat (na sloop viaduct)			2016	

Spoorzone Delft				
Hoe volgen wij de voortgang:	2007-	2009-	2015-	2020
Overzicht indicatoren	2008	2015	2020	
Realisatie openbaar toegankelijke fietsenstalling			2016	
Realisatie parkeergarage Spoorsingel (gereed 2016), aantal parkeerplaatsen			ca. 650	
Realisatie parkeergarage Stads kantoor (gereed 2016), aantal parkeerplaatsen			ca. 500	
Realisatie en oplevering nieuwbouwwoningen, aantallen		600	900	
Realisatie en oplevering kantoorruimte, m ²			50.000	
Realisatie en oplevering inrichting openbare ruimte (wegen, pleinen, stadspark)		1 ^e fase	2 ^e fase	

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de lasten opgenomen van de ambtelijke organisatie ten behoeve van het spoorzoneproject voor zover deze niet aan OBS worden toegerekend. Ook worden de lasten en baten in verband met de realisatie van de spoorzone opgenomen. Dit betreft kapitaallasten van door OBS gerealiseerde investeringen en inkomsten in kader gemeentefonds, OZB en compensatie bouwleges. Deze lasten en baten worden - overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijziging van 26 juni 2008 - verrekend met de reserve Spoorzone.

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Spoorzone	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kosten gemeentelijke organisatie	47	47	47	47	47
Programmakosten	214	430	430	430	430
Totaal lasten	261	477	477	477	477
Resultaat voor bestemming	-261	-477	-477	-477	-477
Toevoegingen aan reserves	2.700				
Onttrekkingen aan reserves	47	47	47	48	47
Resultaat na bestemming	-2.914	-430	-430	-429	-430

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma

Spoorzone	2009	2010	2011	2012
			Bedragen x € 1.000	
Lasten				
<i>Bestaand beleid</i>				
Delft tijdens bouw Spoorzone	200	200	200	200
<i>Nieuw beleid</i>				
Activiteiten ter begeleiding Spoorzoneproject	15	15	15	15
Totaal mutaties lasten	200	200	200	200
Saldo resultaat	-200	-200	-200	-200

Bestaand beleid*Werkzaamheden gemeentelijke organisatie*

De gemeente moet veel werkzaamheden verrichten om te zorgen dat de Spoorzone zo goed mogelijk begeleid en ingepast kan worden tussen de andere werkzaamheden in de stad. Diverse onderdelen van de gemeente gaan werkzaamheden verrichten voor onder andere bestemmingsplannen en een impactanalyse. Daarnaast zijn juridische adviezen benodigd. Het reeds bij de begroting 2008 beschikbaar gestelde bedrag ad € 150.000 wordt verhoogd naar € 350.000.

Nieuw beleid*Activiteiten ter begeleiding Spoorzoneproject*

De activiteiten zijn gericht op bewoners en/of ondernemers rond het spoorzonegebied of hebben betrekking op de transformatie van het gebied in het algemeen. De activiteiten kunnen van sociale, culturele en/of communicatieve aard zijn.

Reserves**Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma**

Spoorzone	2008	2009	2010	2011	2012
				Bedragen x € 1.000	
Stortingen					
Reserve Spoorzone	2.700				
Totaal stortingen	2.700	0	0	0	0
Onttrekkingen					
reserve verkoopopbrengst EZH	47	47	47	48	47
Totaal onttrekkingen	47	47	47	48	47
Saldo resultaatbestemming	-2.653	47	47	48	47

Bomenwijk

Vestia Delft en de gemeente Delft bereiden de herstructurering van de Bomenwijk voor. De feitelijke aanpak van de buurt is in 2008 gestart en zal ongeveer 10-12 jaar in beslag nemen.

Algemene doelstelling

Doelstelling is de Bomenwijk ook voor de toekomst een aantrekkelijke woonwijk te houden, voor huidige bewoners en voor nieuwe bewoners. De wijk moet meer variatie krijgen, zodat de woonmogelijkheden toenemen voor huidige en nieuwe bewoners. Ook is afgesproken dat de wijk tijdens de vernieuwing op peil gehouden blijft. Bewoners moeten ook in de periode van de aanpak goed in de wijk kunnen blijven wonen.

Beleidskaders

Bomenwijk		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Intentieovereenkomst	Uitgangspunten en intenties bij de herstructurering Bomenwijk	B&W, april 2004
Ontwikkelingsvisie Bomenwijk	Aard en richting herstructurering Bomenwijk	B&W, april, discussie commissie duurzaamheid april 2005
Aanpak Bomenwijk: afspraken en intenties	Uitgangspunten, doelstellingen en werkwijze in aanpak Bomenwijk	B&W, maart 2006, commissie Algemeen, maart 2006
Raamovereenkomst Financiële Afspraken Bomenwijk te Delft	Financiële randvoorwaarden Aanpak Bomenwijk	B&W, maart 2006, commissie Algemeen, maart 2006
Ontwikkelingsplan Bomenwijk Deelplan 1	Ruimtelijke onderbouwing voor de aanpak van deelplan 1, opgenomen in bestemmingsplan Noord-Oost	Raad, december 2006
Beeldkwaliteitplan Bomenwijk	Uitwerking welstandscriteria voor de aanpak van de Bomenwijk.	Raad, december 2006
Ontwikkelingsovereenkomst	Vestia Delft en gemeente Delft: afspraken over aanpak Bomenwijk	B&W, mei 2007
Ontwikkelingsplan Lindelaan Elzenlaan	Ruimtelijke Onderbouwing deelplan 1A	Verwachting: Raad november 2008
Beheeraanpak	Ter ondersteuning herstructureringsproces	Als bijlage bij de Ontwikkelings-overeenkomst, B&W, mei 2007
Kredietaanvraag buurtgebouw en aanvraag art. 19 Buurtgebouw	Tijdelijke buurtgebouw gedurende de aanpak van de Bomenwijk	B&W, mei 2007

Toelichting

De aanpak van de Bomenwijk vindt fasegewijs plaats. De betrokkenheid van bewoners (verenigd in de Bewonerswerkgroep Bomenwijk) is in de planvorming opgenomen. Er zijn enkele kaders opgesteld waarbinnen de planvorming zich verder gaat voltrekken. Om een wijk fasegewijs aan te pakken zijn flexibele plankaders nodig. In het nieuwe bestemmingplan Noord-Oost (vastgesteld gemeenteraad 28 juni 2007 en vigerend sinds voorjaar 2008) is de huidige situatie van de Bomenwijk als conserverend opgenomen. Met uitzondering van het gebied van deelplan 1. Daarvoor is in december 2006 een ontwikkelingsplan vastgesteld en deze is als zodanig in het bestemmingsplan opgenomen. Ook de beoogde nieuwe waterstructuur langs de Tweemolentjeskade is in het Bestemmingsplan opgenomen, met het oog op rechtszekerheid van derden (bewoners en waterschap).

In samenspraak met betrokken partijen wordt per deelplan een ruimtelijke onderbouwing opgesteld door de gemeente. Begin 2006 zijn enkele nota's en plannen vastgesteld die de randvoorwaarden voor de aanpak van de Bomenwijk schetsen. Een belangrijk document waarin de rechten en plichten van bewoners en de verhuurder zijn vastgelegd is het Sociaal Plan. Eind 2006 zijn het Ontwikkelingsplan Deelplan 1 en het Beeldkwaliteitplan Bomenwijk door u vastgesteld. Dit ontwikkelingsplan is uitgewerkt in een ontwikkelingsovereenkomst tussen de gemeente Delft en Vestia Delft, vastgesteld in B&W op 22 mei 2007. In 2008 zijn partijen tot de conclusie gekomen dat een uitbreiding en aanpassing van het Ontwikkelingsplan tot deelplan 1a gewenst is. Dit plan bevindt zich nog in de inspraakfase en wordt naar verwachting in november 2008 aan u voorgelegd. Ook worden in 2008 nog de contouren voor de aanpak van deelplan 2 uitgewerkt.

Ontwikkelingen

In 2008 is gestart met de sloop van enkele gebouwen die in het plangebied van deelplan 1 liggen. Verwacht wordt dat voorjaar 2009 gestart wordt met de herbouw van deelplan 1. Ook zal begin 2009 gestart worden met de ruimtelijke ordeningsprocedures voor deelplan 2.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Bomenwijk		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Behoud van kwaliteit voor Bomenwijk	- Ontwikkelingsovereenkomst uitvoeren; - Afstemming bouwactiviteiten	
Beperken overlast tijdens ontwikkelingen	- Communicatie met bewoners - Afstemmingsoverleggen met ontwikkelaars	
Beheer ter ondersteuning herstructureringsproces	- Inzet sociaal klimaat - Activiteiten beheerteam	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

De voorzieningen van de wijk worden verbeterd door het realiseren van een supermarkt en een nieuwe buurtvoorziening. In 2008 is een tijdelijk buurthuis gerealiseerd voor de duur van de aanpak van de Bomenwijk. Daarnaast wordt de duurzaamheid van de wijk verhoogd door de energieprestatie te vernieuwen en de waterberging op peil te brengen.

De Bomenwijk blijft een stadsdeel dat in vorm en volume past in de directe omgeving en de stad als geheel. Daarom gelden de volgende voorwaarden en doelen:

- Grotendeels handhaving van de huidige stedenbouwkundige structuur, waarbij rekening is gehouden met de realisatie van de wateropgave en de gemeentelijke parkeernormen;
- Aantal woningen conform tabel indicatoren;
- Woningdifferentiatie conform tabel indicatoren.

Bomenwijk					
Hoe volgen wij de voortgang:	2008/ nulmeting	2009	2010	2011	2012
Overzicht indicatoren					
Aantal woningen na realisatie: 450-500	634	Start uitvoering			
Woningdifferentiatie na realisatie: 40% sociale huur, 15% sociale koop en 45% markthuurlen –koop.	Bestemmingsplan vastgesteld	Start uitvoering			

Samenvatting totale baten en lasten programma Ontwikkelen, grond, vastgoed

Totale baten en lasten in het programma					
Ontwikkelen, Grond en Vastgoed	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten	71.646	42.030	15.006	11.891	11.902
Baten	69.679	40.716	13.644	11.045	11.045
Resultaat voor bestemming	-1.967	-1.314	-1.362	-846	-857
Toevoegingen aan reserves	3.037	384	384	385	384
Onttrekkingen aan reserves	1.958	1.126	912	784	795
Resultaat na bestemming	-3.046	-572	-834	-447	-446

Bestuur en organisatie

Het programma Bestuur en organisatie bestaat uit de volgende deelprogramma's:

Bestuur

Communicatie

Organisatie

Stadskantoor

Regio

Internationaal beleid

Het deelprogramma Organisatie wordt in de paragraaf bedrijfsvoering beschreven. De overige deelprogramma's worden hieronder toegelicht.

Bestuur

Om de doelstellingen zoals genoemd in de verschillende programma's te kunnen realiseren, moet zijn voorzien in een goed functionerend, democratisch bestuur. De raad vervult daarbij de kaderstellende en controlerende rol, terwijl het college verantwoordelijk is voor de voorbereiding en uitvoer van de raadsbesluiten, alsmede het dagelijks bestuur van de gemeente.

Algemene doelstelling

De doelstelling van het deelprogramma Bestuur is het waarborgen van een democratisch bestuur, dat effectief, doelmatig, transparant en betrouwbaar functioneert. De betrokkenheid van de burger bij het bestuur en de beleidsvorming van de gemeente dient daarbij te worden gegarandeerd.

Beleidskaders

Voor het deelprogramma Bestuur zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Bestuur		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Werkplan Griffie	Activiteiten griffie	
Nieuwe werkwijze gemeenteraad		10 juli 2008
Ruimte zien en ruimte maken	Coalitieakkoord	25 april 2006

Het college

Ontwikkelingen

Het coalitieprogramma

In het coalitieprogramma "Ruimte zien en ruimte maken" is vastgelegd, dat er een stadsvisie komt. Aan deze stadsvisie gaat een maatschappelijke discussie vooraf. Deze is in 2008 opgestart. Verwacht wordt dat de uiteindelijke vaststelling van de stadsvisie in 2009 in de gemeenteraad zal plaats vinden.

RIS

In 2008 is de eerste fase van het nieuwe Raadsinformatiesysteem ingevoerd. In 2009 zal dit worden gevolgd door de invoering van het 'digitale parafencircuit'. Dit zal tot efficiencyverbeteringen leiden. De budgettaire consequenties daarvan zijn meegenomen in het bezuinigings- en dekkingsplan van het Klantcontactcentrum.

Bestuurskrachtmeting

De provinciale discussienota "grensoverschrijdend samenwerken en samengaan; stap voorwaarts kwaliteitsslag lokaal bestuur in Zuid-Holland" geeft aan, dat de provincie streeft naar

periodieke bestuurskrachtmeting van gemeenten. In de voorlopige planning wordt er rekening mee gehouden, dat de gemeente Delft hier in 2009 mee geconfronteerd zal worden. Parallel aan deze ontwikkeling is het rapport van de commissie d'Hondt (interbestuurlijke taakgroep gemeenten) verschenen over decentralisatie van taken. Ook in dit rapport wordt aangegeven, dat elke gemeente een bestuurskrachtonderzoek nieuwe stijl zou moeten uitvoeren. Bedoeling daarbij is, dat de VNG samen met BZK een nieuw model ontwikkelt, zodat alle gemeenten straks op dezelfde wijze tegen het licht worden gehouden. De gemeenten zouden vanaf 2011 wettelijk verplicht moeten zijn om hieraan mee te doen. Onze voorkeur gaat uit naar het gemeentelijk model, maar een definitieve keus zal nog gemaakt moeten worden.

Verminderen regeldruk

In 2008 is het project gestart Omgaan met regeldruk. Dit project wordt beschreven in het programma Dienstverlening. Eind 2009 moet het project afgerond zijn met een aantoonbare vermindering van regelgeving en het gerealiseerd hebben van lastenverlichting.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Bestuur		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Verbeteren ondersteuning college	Versterking BPS	40

Toelichting

Verbetering ondersteuning college van B&W

Met het aantreden van de nieuwe griffier in 2008 is een verdere stap gezet in de ontvlechting van de werkzaamheden van Bureau Secretaris en de Griffie. Als gevolg van deze splitsing is het noodzakelijk om de 0,5 fte voor het coördinatorschap van Bureau Secretaris uit te breiden naar 1,0 fte. De kosten voor deze uitbreiding zijn opgenomen onder de formatieve uitbreiding bij de griffie.

De werkdruk binnen Kabinet en Representatie is de laatste jaren sterk toegenomen

Dit zal op korte termijn nog sterker ervaren worden, omdat de senior medewerker in 2009 met pensioen zal gaan. Om deze reden wordt de functie van medewerker Kabinet en Representatie uitgebreid van 0,5 naar 1 fte. Op deze wijze is de werkdruk goed te verdelen en is er tevens gelegenheid en tijd voor overdracht van kennis en het aanleggen van handleidingen en draaiboeken.

De gemeenteraad

Ontwikkelingen

De raad voert zijn taken op verschillende manieren uit. In de vergaderingen stelt de raad kaders vast waarbinnen het college het beleid voor Delft dient uit te werken en uit te voeren. Concrete voorbeelden zijn de begroting en de tussentijdse begrotingswijzingen.

Daarnaast neemt de raad besluiten over voorstellen die het college aan hem voorlegt. Dat gebeurt door middel van raadsvoorstellen, brieven, nota's etc. Vervolgens controleert de raad of het college het beleid naar behoren uitvoert en (onvoorziene) problemen afdoende aanpakt. Dat gebeurt onder meer door de jaarlijkse verantwoording bij de jaarrekening.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Bestuur		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Verbeteren ondersteuning raad	Versterking raad	180

Toelichting

Nieuwe werkwijze

De gemeenteraad zal in 2009 de nieuwe werkwijze, die in 2008 is vastgesteld en ingezet, verder uitwerken. Dat houdt onder meer in dat de raads- en commissieleden minder vaak vergaderen in het stadhuis. In plaats daarvan zullen de vier raadscommissies nog actiever het contact met burgers en organisaties opzoeken om de commissies te voorzien van informatie die nodig is voor de controlerende en kaderstellende taak van de raad.

Daarnaast bepalen de commissies meer dan voorheen de politieke agenda, daarbij ondersteund door adviezen van de griffie. Om die ondersteuning goed te kunnen verrichten, heeft de griffie vanaf eind 2008 structureel één extra medewerker in dienst.

Verder wordt de raadscommunicatie versterkt en wordt het voor burgers nog makkelijker om in contact te komen met de raad, hetzij via internet, hetzij direct, via het instrument 'Gast van de raad'. De bijbehorende kosten voor deze formatieve uitbreiding zijn in de financiële paragraaf opgenomen.

Naast de ambtelijke ondersteuning door de griffie wordt de raad bijgestaan door de Delftse Rekenkamer en is er een ombudsfunctie.

Verbetering ondersteuning raad

De griffie zorgt onder leiding van de griffier voor de (niet-politieke) inhoudelijke en procesmatige ondersteuning aan de gemeenteraad en de raadscommissies. Bij de griffie werken 7 medewerkers (6,5 fte). Ook is de ambtelijk secretaris van de Delftse Rekenkamer formeel bij de griffie ondergebracht; de kosten komen ten laste van het budget voor de Rekenkamer.

Raads- en commissievergaderingen

De raads- en commissievergaderingen vinden ook in 2009 elke maand plaats. Over de precieze frequentie neemt de raad in het najaar van 2008 een besluit.

Contacten met burgers

Niet alle onderwerpen die in de raadscommissies aan de orde komen, worden in de raad behandeld. Voor burgers en organisaties is in de commissievergaderingen gelegenheid om hun mening te geven over zaken die op de agenda staan.

Daarnaast gaan commissies geregeld 'externe oriëntatie' houden, doorgaans buiten het stadhuis. Naast het vergaren van informatie over onderwerpen die spelen in de stad, willen de commissies een sterkere betrokkenheid van burgers en organisaties bij zaken die hen raken. Burgers kunnen verder via het burgerinitiatief 'eigen' onderwerpen op de agenda van de raad zetten. Daarnaast kunnen burgers zelf het initiatief nemen tot het houden van een raadgevend referendum.

Daarnaast organiseren fracties zelf ook activiteiten in de stad, waarmee zij burgers en organisaties willen bereiken. In de begroting is voor elke fractie een klein budget beschikbaar voor ondersteunend personeel en fractieactiviteiten.

De Delftse Rekenkamer

De Delftse Rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid van het gemeentebestuur en vertaalt de onderzoeksresultaten in concrete aanbevelingen aan de raad. Rekenkameronderzoek (gemiddeld 2 per jaar) gebeurt op eigen initiatief en/of op suggestie van de gemeenteraad. Doel hiervan is de gemeenteraad te ondersteunen bij zijn controlerende taak.

De Rekenkamer streeft ernaar met haar adviezen het gemeentebestuur en zijn medewerkers scherp te houden zodat zij zo efficiënt en effectief mogelijk de taken in het belang van de Delftse gemeenschap kunnen uitvoeren.

De ombudsfunctie

Elke gemeente is sinds enkele jaren verplicht een ombudsfunctie te hebben. De gemeente Delft heeft gekozen om zich voor die taak aan te sluiten bij de Nationale ombudsman. Inwoners van Delft kunnen bij deze onafhankelijke instantie een klacht indienen over gemeentelijk handelen. Incidenteel brengt de ombudsman een rapport uit en kan hij over het gemeentelijk handelen een behoorlijkheidsoordeel uitspreken en aanbevelingen doen. Over klachten rapporteert de ombudsman aan de gemeente Delft. Deze uitkomsten worden betrokken bij de bespreking van het jaarlijkse Burgerjaarverslag en het jaarverslag van de Algemene commissie voor Bezwaarschriften.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten begrepen van de raad (inclusief de griffie), het college van burgemeester en wethouders, het lidmaatschap van de VNG en de exploitatie van het stadhuis.

Totale baten en lasten in het deelprogramma

Bestuur	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Kosten gemeentelijke organisatie	2.575	2.750	2.751	2.757	2.762
Programmakosten	2.868	2.546	2.499	2.477	2.476
Rente en afschrijving	18	41	40	39	38
Totaal lasten	5.461	5.337	5.290	5.273	5.276
Huren en pachten	172	180	180	180	180
Overige baten	23	23	23	23	23
Totaal baten	195	203	203	203	203
Resultaat voor bestemming	-5.266	-5.134	-5.087	-5.070	-5.073
Toevoegingen aan reserves	23	23	23	23	23
Onttrekkingen aan reserves	213	78	8	8	8
Resultaat na bestemming	-5.076	-5.079	-5.102	-5.085	-5.088

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma

Bestuur	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Presentiegelden commissie B&W	10	10	10	10	10
<i>Nieuw beleid</i>					
Versterken vakteam BPS		40	40	40	40
Capaciteit Griffie		180	180	180	180
Totaal mutaties lasten	10	230	230	230	230
Saldo resultaat	-10	-230	-230	-230	-230

Bestaand beleid

Presentiegelden

In oktober 2007 heeft de raad ingestemd met een structurele verhoging van € 10.000 van het budget presentiegelden Adviescommissie voor bezwaarschriften. Deze budgettaire consequenties moeten nog verwerkt worden in de begrotingscijfers.

Versterken vakteam BPS

De ontlechting van het Bureau Secretaris en de Griffie heeft personele gevolgen voor de formatie van dit Bureau. Daarnaast is personele uitbreiding nodig voor het bureau Kabinet en Representatie wegens steeds toenemende werkdruk en vertrek van de senior medewerker.

Capaciteit griffie

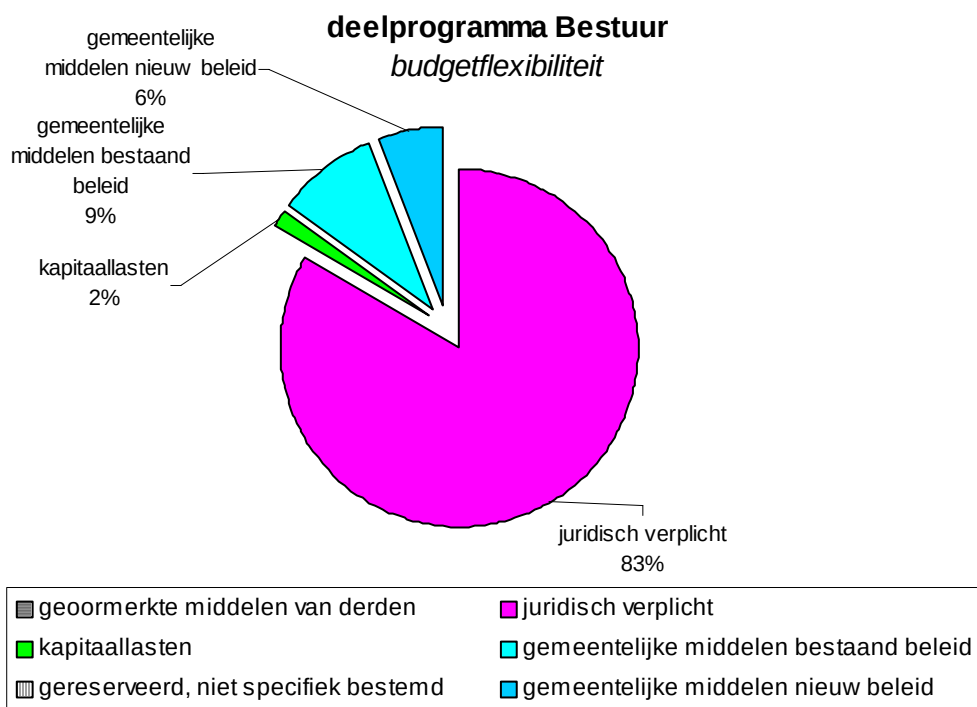
Gelijktijdig met het aantreden van de nieuwe griffier en de ontlechting van het Bureau Secretaris en de Griffie is tevens een stap gezet om de ondersteuning van de raad te verbeteren. De formatie is uitgebreid tot 6,5 formatieplaatsen.

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma

Bestuur	2008	2008	2009	2010	2011
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Reserve verv.meubilair gem.bestuur	23	23	23	23	23
Totaal stortingen	23	23	23	23	23
Onttrekkingen					
Reserve dekking grote projecten	155	70			
Algemene reserve A	50				
Reserve verv.meubilair gem.bestuur	8	8	8	8	8
Totaal onttrekkingen	213	78	8	8	8
Saldo resultaatbestemming	190	55	-15	-15	-15

Budgetflexibiliteit

Toelichting

De uitgaven van dit deelprogramma zijn gerelateerd aan de raad en het college van burgemeester en wethouders. De juridisch verplichte uitgaven betreffen de vergoedingen aan raads- en collegeleden en het lidmaatschap van de VNG. De budgetten, die binnen de rubriek bestaand beleid meegeteld zijn betreffen de kosten van het stadhuis en de overige kosten van de bestuurscolleges. De aanwending van het geld voor nieuw beleid is elders binnen dit deelprogramma toegelicht.

Investeringsplan in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Bestuur						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Stadsvisie	225	155	70			

Toelichting investeringen 2009

Stadsvisie

Het college is bij aantreden overeengekomen dat een stadsvisie wordt opgesteld. Het collegeakkoord stelt hierover: "Het college werkt de thema's in de verschillende programma's uit samen met de partijen in de stad. Op basis van de discussies over de afzonderlijke thema's stelt het college een stadsvisie op voor de lange termijn. Het college bespreekt deze visie in één ronde met de stad en legt deze in 2009 voor aan de gemeenteraad."

Communicatie

Algemene doelstelling

Het deelprogramma beoogt de beleidsdoelstellingen van de gemeente te ondersteunen met behulp van communicatie. Daarbij is het communicatiekader 'Naar open en afgestemde communicatiekanalen' leidinggevend. Drie doelstellingen staan daarbij centraal:

1. Delft is herkenbaar, betrouwbaar en toegankelijk
2. Delft stemt de communicatiekanalen af op gebruik(er)
3. Delft bedient Delftenaren efficiënt door de organisatie communicatiever te maken

Beleidskaders

Voor de gemeentelijke communicatie zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing:

Communicatie		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
Nota Stadskrant	Evaluatie en statuut	2007
Nota "Naar open en afgestemde communicatiekanalen"	Communicatiekader	2008

Ontwikkelingen

Communiceren wordt steeds complexer in de huidige informatiemaatschappij met een overload aan communicatieboodschappen en media (traditioneel en digitaal). Deze ontwikkelingen vragen om herijking van de huidige communicatiemiddelen die in belangrijke mate nog papieren producten zijn (brochures, jaarverslagen, flyers en Stadskrant). Ze zijn meestal massamediaal en zendergericht en zelden gesegmenteerd en ontvangergericht.

Als gemeente zijn we geneigd hier *meer* aan toe te voegen, terwijl voor moderne communicatie geldt: *minder is meer*. Slimmere keuzes, betere timing, op doelgroepen afgestemde communicatiekanalen. Meer bereiken met minder, daar draait het om in het huidige tijdperk. Was 5 jaar geleden digitalisering van communicatiemiddelen een trend, anno 2009 is het een gegeven. Het inmiddels klassieke internet is geheel uitgekristalliseerd, nieuwe vormen van internet dienen zich aan; digitale loketten bij gemeenten maken plaats voor gepersonaliseerde pagina's waar bewoners vragen/klachten kunnen plaatsen en volgen wat er mee gebeurt; kranten komen met digitale versies, te downloaden en te lezen op een eBook, en zo verder. Willen we de externe communicatie versterken, dan is herbezinning op de huidige, meer traditioneel gerichte, communicatiemiddelen noodzakelijk. Om in deze tijd mensen te bereiken, is niet alleen de boodschap belangrijk en de manier waarop we die brengen, maar zijn timing en gebruikte communicatiemiddelen net zo essentieel.

Met het communicatiekader 'Naar open en afgestemde communicatiekanalen' geeft het college haar visie op de communicatie van de gemeente Delft; op keuzes van thema's en gebruikte communicatiemiddelen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Communicatie		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid*
		Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Herkenbaar, betrouwbaar en toegankelijk	• Samenhangend communiceren (a.d.h.v. benoemde thema's) • Accent op bestuurscommunicatie • Huisstijl stroomlijnen • B&W-panorama introduceren (lijst B&W-berichten + persberichten + openbare activiteiten college)	
Communicatiekanalen afstemmen op gebruik(er)	• (Lezers)onderzoek naar Stadskrant (bereik, kosten, formule) • Vernieuwen, samenvoegen websites (w.o. delft.nl en gemeentedelft.info) • Onderzoek naar voortzetting TOP – Bouwplaats Delft op andere locatie	
Communicatiever maken organisatie	• Opleidingsprogramma • Inrichten helpdesk communicatie • Portal t.b.v. brochures etc. in de huisstijl	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

De gemeente Delft: herkenbaar, betrouwbaar en toegankelijk

Herkenbaarheid en betrouwbaarheid liggen vooral op het terrein van de corporate identity. Deze bestaat in de kern uit het 'zijn' van de organisatie (missie, doelen, cultuur) met daaromheen drie belangrijke schillen: gedrag van de organisatie (diensten, dienstverlening, gedrag ambtenaren en bestuurders), huisstijl en communicatie. Een herkenbaar en betrouwbaar beeld van beleid en bestuur is basisvoorwaarde voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen. Toegankelijkheid zorgt ervoor dat bewoners niet alleen eenvoudig toegang hebben tot informatie, maar ook kanalen hebben om hun mening te uiten.

De gemeente Delft stemt de communicatiekanalen af op gebruik(er)

Een groot deel van de snelle en grote veranderingen in communicatie zijn het gevolg van veranderingen in het medialandschap en het veranderende gedrag van kijker, luisteraar en lezer bij het gebruik van radio, tv en mobiele (interactieve) media. Belangrijke trends die zijn waar te nemen zijn o.a. verschuiving van breed naar smal bereik, verschuiving van papier naar scherm, bekijken en beluisteren op elke tijd, plaats en in elke gewenste format. Deze ontwikkelingen vragen om herijking van de huidige communicatiemiddelen die in belangrijke mate nog papieren producten zijn (brochures, jaarverslagen, flyers en Stadskrant). Met betrekking tot de vernieuwing van de websites zal een projectvoorstel (inclusief de financiële consequenties) worden voorgelegd.

De gemeente Delft bedient Delftenaren efficiënt door de organisatie communicatiever te maken

Het coalitieakkoord verwacht van de gehele organisatie dat die extern georiënteerd, behulpzaam, gericht op externe samenwerking en dus communicatief is. Deze ambities vragen om een betere toerusting van beleidsmedewerkers, zodat zij in staat zijn de factor communicatie optimaal in te zetten in het hart van beleidsprocessen. Communicatie is een belangrijke factor in voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Sterker nog: beleid maken is communiceren! Zo vereisen beleidsprocessen helder zicht op wat er speelt in de samenleving. Beleidsmedewerkers moeten de juiste partijen betrekken in processen, nieuwe vormen van samenwerking en dialoog durven aangaan en de juiste middelen inzetten om beleid uit te dragen.

Wat mag het kosten?

De financiën van het deelprogramma Communicatie zijn ondergebracht bij het deelprogramma Organisatie.

Stadskantoor

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Doel van het deelprogramma Het nieuwe kantoor (HNK) is het in één pand huisvesten van alle gemeenteambtenaren om te komen tot een betere dienstverlening aan het publiek en ondersteuning van bestuur en organisatie. HNK zal gecombineerd worden met een stationshal, dat geëxploiteerd wordt door NS [Thibald Holscher] Poort. HNK en de stationshal worden gevestigd op de OV-knoop in de Spoorzone.

Begin 2008 is het architectenbureau Mecanoo Architecten B.V. gestart met het maken van een Voorlopig Ontwerp. Verwacht wordt dat het Voorlopig Ontwerp eind 2008 vastgesteld wordt, waarna een Definitief Ontwerp uitgewerkt kan worden. Medio 2009 kan gestart worden met het uitwerken van het bestek op basis waarvan een aannemer voor HNK en stationshal aanbesteed kan worden.

De bouw van HNK en de stationshal begint in 2011. De planning is erop gericht dat het station in 2013 klaar is, zodra de eerste treinen door de nieuwe tunnel rijden. Naar verwachting is het stadskantoor in 2015 helemaal af.

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Stadskantoor	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Programmakosten	670	270	243	12.633	
Totaal lasten	670	270	243	12.633	0
Overige baten				4.089	
Totaal baten	0	0	0	4.089	0
Resultaat voor bestemming	-670	-270	-243	-8.544	0
Toevoegingen aan reserves				4.089	
Onttrekkingen aan reserves	670	270	243	12.633	
Resultaat na bestemming	0	0	0	0	0

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Stadskantoor	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Reserve gemeentelijke huisvesting				4.089	
Totaal stortingen	0	0	0	4.089	0
Onttrekkingen					
Reserve gemeentelijke huisvesting	670	270	243	12.633	
Totaal onttrekkingen	670	270	243	12.633	0
Saldo resultaatbestemming	670	270	243	8.544	0

Toelichting op mutaties in reserves 2009 > € 100.000

Reserve gemeentelijke huisvesting

Evenals vorig jaar wordt voor Het Nieuwe Kantoor geanticipeerd op de nieuwe huisvesting door middel van een extra storting in de reserve gemeentelijke huisvesting (2008: € 400.000, oplopend tot € 1,0 miljoen structureel in 2014). Zo wordt het structureel benodigde begrotingsbudget voor de exploitatie opgebouwd. Tot 2015 worden de extra budgetten gespaard in de reserve Huisvesting om de onrendabele top in de investering af te dekken. Daardoor worden de kapitaallasten lager. Het structurele bedrag dekt vanaf 2016 de kapitaallasten.

Investeringsplan in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Stadskantoor						
Nieuw: HNK Indexering bouwkosten	280	0	40	60	80	100
Nieuw: HNK niet activeerbaar gedeelte	200		200			

Toelichting investeringen 2009

De nota Investeringsbegroting nieuw stadskantoor (HNK) die eind 2007 door de raad is vastgesteld, geeft aan, dat sprake is van een begroting op basis van normen en kengetallen uit de bouwwereld, met een schatting van investerings-/exploitatiekosten op basis van een globaal Programma van Eisen. De investeringsbegroting is gebaseerd op het prijspeil begin 2006. Daarom wordt nu de prijsstijging 2006-2009 gecompenseerd op basis van het CBS-indexcijfer.

Regio

De regio is voor Delft een factor van groot belang. Het gaat dan niet alleen om het stadsgewest Haaglanden, maar ook om de Zuidvleugel en de Randstad als geheel.

Delft kan en wil een betekenisvolle bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Haaglanden. Deze bijdrage wordt benoemd in het nieuwe Regionaal Structuurplan Haaglanden waarin de historische binnenstad en het Delftse Technologisch Innovatief Complex (TIC, de TU-campus, Technopolis, Schieoevers, Delft-Zuid) als een van de speerpunten van de regio is benoemd.

Algemene doelstelling

Doelstelling van het deelprogramma is het ondersteunen van de bestuurlijke en ambtelijke regionale contacten in Haaglanden.

Beleidskaders

Voor het deelprogramma Regio zijn in 2009 de volgende beleidskaders van toepassing

Regio		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
RSP Haaglanden	Ontwikkeling van Haaglanden	Vastgesteld in 2008
Nota "Naar een toekomstbestendige mobiliteit"	Mobiliteit	Vastgesteld in 2008

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Regio		
Doelstelling	Activiteiten	Nieuw beleid* Saldo lasten en baten (in € 1.000)
Deelnemen in stadsgewest Haaglanden	- Betalen contributie Haaglanden - Afstemmen in- en uitgaande informatiestroom, signaleren nieuwe ontwikkelingen, initiëren intern overleg - Ondersteunen Delftse delegatie in AB Haaglanden	

* Deze kolom is alleen ingevuld als er nieuw beleidsgeld voor een bepaald doel/activiteit is uitgetrokken.

Toelichting

Voor de begroting van het stadsgewest is uitgegaan van de zogenaamde nullijn, dat wil zeggen, dat de algemene bijdrage per inwoner van de gemeente uitsluitend verhoogd is met een index voor de loonontwikkeling. De bijdrage per inwoner voor de gemeente Delft bedraagt in 2009 € 5,60 per inwoner.

Aangezien het gewenst is enkele beleidsintensiveringen toe te passen, is door Haaglanden ruimte gecreëerd door bezuinigingen elders. De beleidsintensiveringen betreffen:

- intensievere werving van personeel als gevolg van druk op de arbeidsmarkt;
- meer budget voor onderzoek en uitbesteding van organisatie- en efficiencyonderzoeken;
- uitbreiding formatie Jeugdzorg
- intensivering van Milieu-beleid in het bijzonder met betrekking tot het klimaat;
- instellen van een afzonderlijk programma Groen.

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Regio	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Programmakosten	507	546	546	546	546
Totaal lasten	507	546	546	546	546
Resultaat voor bestemming	-507	-546	-546	-546	-546
Toevoegingen aan reserves					
Onttrekkingen aan reserves					
Resultaat na bestemming	-507	-546	-546	-546	-546

De mutaties in de baten en de lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel toegelicht. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma				
Regio	2009	2010	2011	2012
	Bedragen x € 1.000			
Lasten				
<i>Bestaand beleid</i>				
Bijdrage Stadsgewest Haaglanden	37	37	37	37
Ondersteuning Haaglanden	20	20	20	20
Totaal mutaties lasten	37	57	57	57
Saldo resultaat	-57	-57	-57	-57

Bestaand beleid

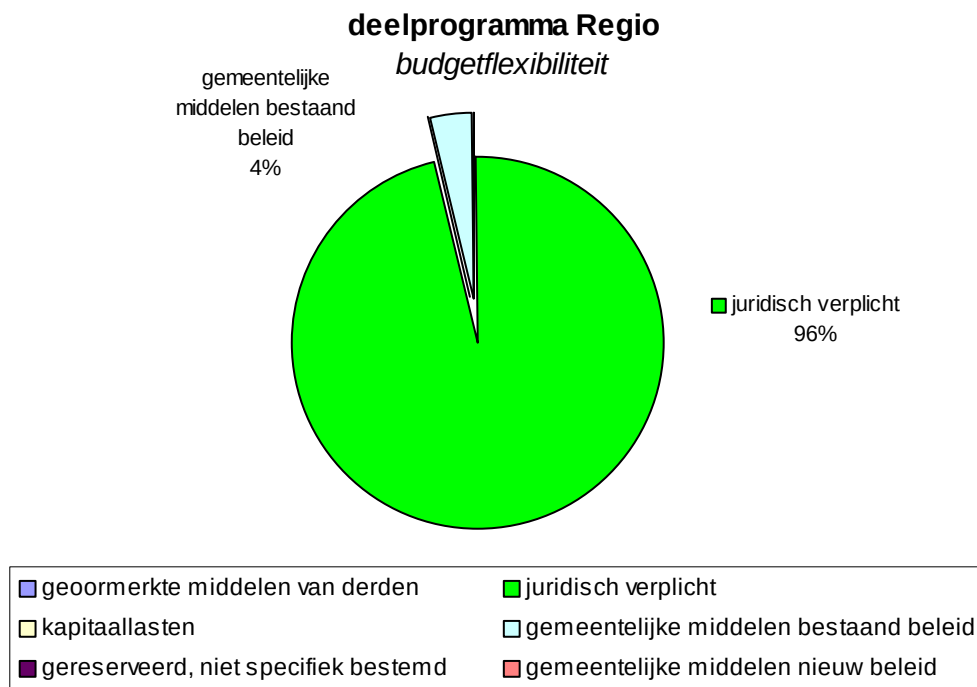
Bijdrage aan het stadsgewest Haaglanden

De bijdrage 2009 voor de gemeente Delft aan het stadsgewest Haaglanden bedraagt € 537.000. In 2008 is een bedrag opgenomen van € 460.000, geïndexeerd voor 2009 betekent dit een bedrag van € 500.000 voor 2009. Er is een tekort ontstaan in onze bijdrage van € 37.000 als gevolg van een nog niet in de begroting doorgevoerde stijging van de bijdrage per inwoner voor lobbyactiviteiten (vanaf 2008)

Technische correctie ondersteuning Haaglanden

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2008 is een amendement aangenomen waarmee incidenteel budget is vrijgemaakt voor ondersteunende werkzaamheden Haaglanden. Met ingang van 2009 is de structurele dekking verwerkt.

Budgetflexibiliteit

Toelichting

De uitgaven binnen dit deelprogramma betreffen de bijdrage aan het Stadsgewest Haaglanden. De uitgaven voor bestaand beleid betreft de urenuitbreiding van de regiomedewerker conform het amendement bij de begrotingsbehandeling 2008.

Internationaal beleid

Algemene doelstelling

Delft is een wereldstad en internationaal bekend om haar (water)kennis en de historische binnenstad. De stad Delft is present in de wereld. Maar de wereld is, in vele nationaliteiten, instituties en regelgeving, ook present in Delft. Het internationaal beleid van Delft richt zich zowel op “de wereld in Delft” als op “Delft in de wereld”.

De algemene doelstelling is: Het inzetten van internationale middelen (geld, netwerken, projecten, contacten) voor de ontwikkeling van de stad Delft en het bevorderen van internationale samenwerking.

Deze algemene doelstelling kan verder uitgewerkt worden in de volgende doelen van internationaal beleid:

- Delft Internationaal op de kaart zetten, dat wil zeggen internationale profilering, gericht op het beter voor het voetlicht brengen van de kracht van Delft en het beter benutten van sterke kanten voor versterking van de lokale economie
- Het optimaal benutten van Europese geldstromen voor realisatie van Delfts beleid
- Het beïnvloeden van Europese besluitvorming door netwerken en lobbyen
- Het zinvol vorm geven van de bestaande stedenbanden gebaseerd op internationale solidariteit en op de behoeften van de partners
- Het versterken van de internationale oriëntatie van de inwoners van Delft, onder meer door ondersteuning van de bestaande relaties met partnersteden (jumelages)
- Het ontwikkelen en verankeren van brede steun voor internationale activiteit in de gemeentelijke organisatie
- Het benutten van internationale aanwezigheid in Delft – in de breedste zin - voor de sociale en economische ontwikkeling van de stad
- Stedenbanden en jumelages een projectmatiger opzet en beheer geven en het (economisch) profijt voor de Delftse gemeenschap duidelijker formuleren

Beleidskaders

Het deelprogramma Internationaal beleid in 2009 bouwt voort op het in 2006 vastgestelde beleidskader.

Internationaal Beleid		
Nota	Onderwerp	Vastgesteld
'Delfts Internationaal Beleid in perspectief'	Inventarisatie en herijking van het Delftse internationale beleid	Januari 2006
Evaluatie partnersteden	Toets op de vitaliteit van de jumelages van Delft	2007

Ontwikkelingen

De organisatie voor de realisatie van het internationaal beleid raakt verder uitgekristalliseerd. Er is een klein internationaal team dat zich vooral bezighoudt met partnersteden, internationale solidariteitssamenwerking en Europese subsidieprojecten. Er is een interne en een externe klankbordgroep, die het beleid mede richting geven. De weg naar Europese en andere subsidies en netwerken is verkend, hetgeen al heeft geresulteerd in nieuwe projecten.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Het programmaplan Internationaal beleid 2009 zal een verder uitgewerkt beeld van doelen en activiteiten in het internationaal beleid geven. Het onderstaande is een samenvatting op hoofdlijnen.

Internationaal Beleid, Onderdeel	Doelstelling	Activiteiten
Internationale profilering	Delft internationaal op de kaart	- Stadsmarketingactiviteiten - Samenwerking op internationaal gebied - Deelname internationale missies
Partnersteden (jumelages)	Vitale relaties tussen burgers en organisaties in Delft en in de partnersteden	- Betere financiële ondersteuning bieden - Onderlinge samenwerking stimuleren - Europees samenwerkingsproject entameren
Solidariteitsstedenbanden	Bijdragen aan de ontwikkeling van de steden Tshwane en Estelí door concrete projecten.	- Formuleren en uitvoeren van concrete samenwerkingsprojecten met Tshwane en Estelí, zo mogelijk intergemeentelijk - Ondersteunen en professionaliseren van en samenwerken met de beide stichtingen in Delft
Europese projecten en subsidies	Het benutten van Europese geldstromen voor realisatie van Delfts beleid door deel te nemen in een aantal Europese projecten	- Het identificeren van voor Delft geschikte Europese subsidieprogramma's en het assisteren van de organisatie om een project te formuleren en aanvragen te doen - Het voorlichten van de organisatie over Europese subsidietrajecten - Het participeren in Europese netwerken
Samenwerking op internationaal gebied (lokaal, regionaal)	- Versterken samenwerkingsrelaties met lokale (en regionale) partners op internationaal gebied - Actieve uitwisseling van kennis en ervaring op internationaal gebied met omliggende steden - Actieve inbreng in Comité van de Regio's (CdR) via lidmaatschap burgemeester	- Overleg en samenwerking in de International Advisory Board Delft - Mede organiseren van een platform voor Europa-specialisten middelgrote steden - Samenwerken met omliggende gemeenten die een stedenband in Nicaragua hebben - Benutten van de vele nationaliteiten in de stad voor het "internationaal bewustzijn" en bij internationale activiteiten - Adviseren burgemeester als lid CdR
Communicatie	- Creëren van kennis van en betrokkenheid bij internationale activiteiten onder de Delftse bevolking. - Creëren van kennis van en betrokkenheid bij internationale activiteiten in de gemeentelijke organisatie	- Opstellen, uitvoeren en bijstellen van een communicatieplan, met aandacht voor interne en externe communicatie en samenwerking met lokale partners - Intern programmteam coördineert activiteiten

Hoe volgen wij de voortgang ?

Indicatoren	Termijn
2 Europese subsidieprojecten geïnitieerd	Jaarlijks
Inhoudelijke en financiële rapportages partnersteden en stedenbanden	Jaarlijks

Projectformuleringen en rapportages samenwerkingsprojecten Tshwane en Estelí	Jaarlijks, bepaald door subsidieverstrekker
Workshops kennisoverdracht	2 bijeenkomsten per jaar
Delft International Advisory Board	2 bijeenkomsten per jaar
Platform Europa specialisten	2 bijeenkomsten per jaar
Klankbordteam (ook wel: Programmteam)	6 bijeenkomsten per jaar

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Internationaal beleid	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kosten gemeentelijke organisatie	19	40	40	40	40
Programmakosten	508	87	87	87	87
Totaal lasten	527	127	127	127	127
Overige baten	145				
Totaal baten	145	0	0	0	0
Resultaat voor bestemming	-382	-127	-127	-127	-127
Toevoegingen aan reserves					
Onttrekkingen aan reserves	274				
Resultaat na bestemming	-108	-127	-127	-127	-127

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het deelprogramma					
Internationaal beleid	2008	2009	2010	2011	2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Lasten					
<i>Nieuw beleid</i>					
Internationaal beleid		25	25	25	25
Totaal mutaties lasten	0	25	25	25	25
Saldo resultaat		-25	-25	-25	-25

Nieuw beleid

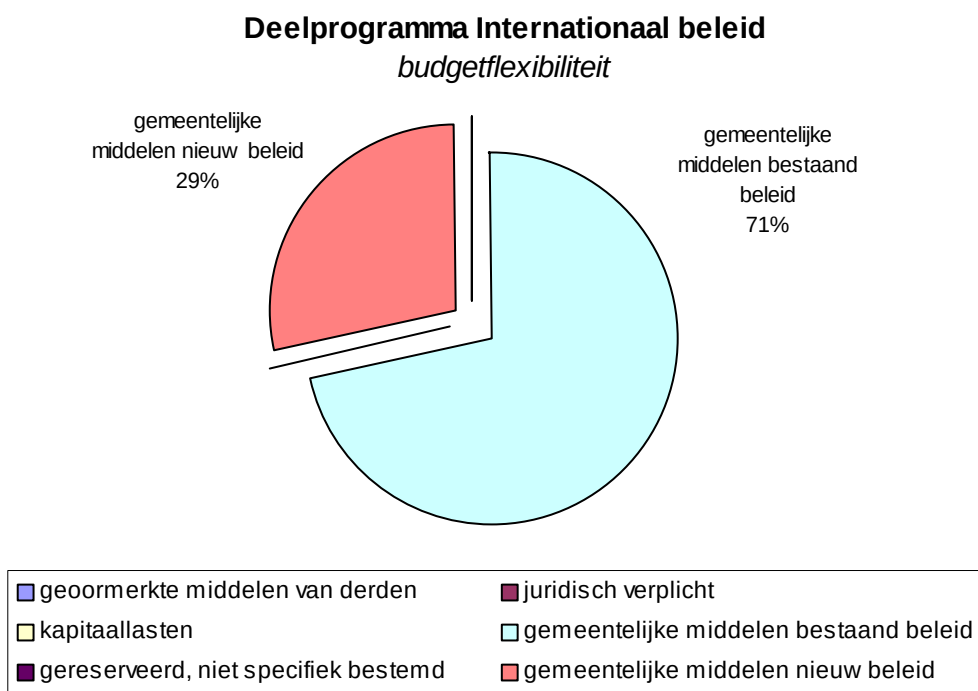
Internationaal beleid

Dit is bestemd voor het verhogen van de basisbijdrage aan de vier partnerstadbesturen en het kunnen verschaffen van projectsubsidies (€ 5.000), alsmede het voorzien in zelfstandige professionele ondersteuning van de stedenbandbesturen (€ 20.000).

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Internationaal beleid	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Onttrekkingen					
Reserve verkoopopbrengst EZH	274				
Totaal onttrekkingen	274	0	0	0	0
Saldo resultaatbestemming	274	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Toelichting

De uitgaven bestaand beleid binnen dit deelprogramma betreft het gemeentelijk solidariteitsbeleid. Het toegekende geld voor nieuw beleid is elders binnen dit deelprogramma toegelicht.

Investerings in het deelprogramma

Investeringsplan	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Internationaal beleid						
Bijdrage aan Subsidie Advies Punt (SAP)	844	180	186	186	146	146

Toelichting investeringen 2009

Bijdrage aan Subsidie Advies Punt (SAP) / europaspecialist

Voor de europaspecialist, het Subsidie Adviespunt en voor werkbudget internationaal beleid is in het verleden budget beschikbaar gesteld, waarvan de dekking plaats vindt uit de reserve nutswinsten/grote projecten.

Samenvatting totale baten en lasten programma Bestuur en organisatie

Totale baten en lasten in het programma					
Bestuur en Organisatie	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Lasten	13.754	11.453	10.646	21.523	8.890
Baten	1.228	685	743	4.838	531
Resultaat voor bestemming	-12.526	-10.768	-9.903	-16.685	-8.359
Toevoegingen aan reserves	940	1.099	1.257	5.451	1.245
Onttrekkingen aan reserves	3.112	1.401	1.381	12.899	266
Resultaat na bestemming	-10.354	-10.466	-9.779	-9.237	-9.338

Financieel meerjarenbeeld

Het financieel meerjarenbeeld

In de kadernota 2009–2012 hebben wij reeds aangegeven dat de financiële positie van Delft nog steeds gezond is. De ontwikkeling van het gemeentefonds laat op basis van de meicirculaire 2008 nog een aanzienlijk positief accres zien voor 2009. Een groot deel daarvan is echter wel nodig om loon- en prijsstijgingen, die eveneens in deze begroting zijn verwerkt, te kunnen compenseren.

Het college heeft in deze begroting voor ca. € 1,3 miljoen aan voorstellen voor structureel nieuw beleid verwerkt en voor € 459.000 aan incidenteel nieuw beleid voor 2009 (2010: € 409.000). In de voorstellen voor structureel nieuw beleid is op verzoek van de raad ook een bedrag begrepen van € 180.000 voor uitbreiding van de Griffie en een bedrag van € 249.000 voor de ontwikkeling van DOK.

Wij hebben daarnaast wenselijk gevonden om de structurele ruimte voor nieuw beleid, die in de begroting 2010 wordt ingevuld, alvast voor een bedrag van € 500.000 in deze begroting te verwerken. Uit de meicirculaire Gemeentefonds wordt namelijk ook duidelijk dat de accressen voor de komende jaren lager zullen uitvallen en wij willen de laatste begrotingsronde van deze raadsperiode niet belasten met een nieuwe bezuinigingsronde om het nieuw beleid vanaf 2010 te kunnen dekken.

Daarbij speelt ook een rol dat er in deze begroting een ambitieus programma aan investeringen en grote projecten is opgenomen waarvan de uitvoering een meerjarig karakter draagt. Wij hebben met het oog daarop een structureel bedrag van € 800.000 vrij gemaakt dat aan de ruimte voor de kapitaallasten wordt toegevoegd.

Zoals reeds aangekondigd in de jaarrekening 2007 en vervolgens in de Kadernota hebben wij in deze begroting ook het structurele effect betrokken van de stijgende rentelasten. Dit wordt verder toegelicht in het hoofdstuk over de algemene dekkingsmiddelen.

Met dit alles biedt de stijging van de uitkering gemeentefonds en de tariefstijging OZB, die conform het coalitieakkoord is beperkt tot het inflatieniveau, onvoldoende ruimte om de structurele voorstellen voor nieuw beleid te kunnen dekken. Het college heeft daarom besloten om tegenover het nieuw beleid ook bestaande beleidstaken te schrappen of te verminderen voor een bedrag in dezelfde orde van grootte van ca. € 1 miljoen.

Het financieel meerjarenbeeld voor de periode 2008–2012 ziet er daarmee als volgt uit:

Ontwikkeling financieel meerjarenbeeld 2008-2012	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Saldo programmabegroting 2008-2012	71	64	186	14	631
<i>Bestaand beleid</i>					
Tussentijdse begrotingsmutaties	-314	103	-31	50	-872
Mee- en tegenvallers bestaand beleid	-2.641	-659	-611	0	-892
Subtotaal	-2.884	-492	-456	64	-1.133
Loon- en prijscompensatie		-4.776	-4.729	-4.727	-4.694
Algemene dekkingsmiddelen	4.000	6.631	6.320	6.320	6.320
Tussenstand	1.116	1.363	1.135	1.657	493
<i>Nieuw beleid</i>					
Nieuw beleid structureel		-1.262	-1.262	-1.262	-1.262
Nieuw beleid incidenteel		-459	-409		
Structureel nieuw beleid 2010 e.v.			-500	-500	-500
Dekking incidenteel nieuw beleid		500	400		
Bezuinigingstaakstelling		984	984	984	984
Areaaluitbreidingen		-250	-250	-250	-250
Totaal saldo mutaties nieuw beleid	0	-487	-1.037	-1.028	-1.028
Mutaties reserves	-850	-800		-600	600
Saldo na bestemming programma- begroting 2008-2012	266	76	98	29	65

De regels in de tabel worden in de navolgende hoofdstukken van een nadere toelichting voorzien.

Ontwikkelingen in 2008

In 2008 zal naar verwachting sprake zijn van een begrotingsoverschot voor bestemming.

Het bedrag aan tegenvallers en technische correcties wordt geraamd op ca. € 3 miljoen. De voornaamste mutaties betreffen de (deel)programma's:

- Kunst en Cultuur en Kennisstad en Economie: tegenvallers bij de DOK en het lopende ontwikkelingstraject bij het CKE;
- Milieu en duurzame ontwikkeling: hogere kosten voor het realiseren van de afsluitconstructies voor de binnenstad;
- Ruimtelijke ordening: extra kosten ter voorbereiding van de invoering van de nieuwe Wet Ruimtelijk Ordening.

Daarnaast is sprake van een groot aantal kleinere posten die overigens zijn toegelicht in de afzonderlijke begrotingsprogramma's.

Daar staat tegenover dat er in 2008 ook sprake is van meevallers in de algemene dekkingsmiddelen. De voornaamste daarvan zijn hoger dan geraamde inkomsten uit dividenden uit nutsbedrijven, m.n. van Eneco, voor een bedrag van ca. € 2,8 miljoen. Voor het lopende jaar heeft het bedrijf een winstwaarschuwing afgegeven, zodat deze meevaller voor een groot deel als incidenteel moet worden beschouwd.

Overigens is sprake van een onderbesteding op de kapitaallasten. Dit vloeit voort uit het feit dat het investeringstempo in de jaren 2006 en 2007 lager was dan geraamd.

Per saldo is hiermee naar verwachting sprake van een voordelig saldo voor bestemming van ruim € 1 miljoen. Wij stellen voor om dit bedrag grotendeels toe te voegen aan de reserve Investeringsplan. De omvang van het investeringsplan is in deze begroting gestegen van ruim € 100 miljoen in de Programmabegroting 2008 naar ruim € 111 miljoen in de voorliggende begroting. Dit is voor een groot deel ook het gevolg van prijsstijgingen van grondstoffen en materialen. De dekking van het investeringsplan is hierna verder toegelicht in de paragraaf 'Investeringsplan en reserves'.

Voorts voegen wij ook een bedrag van € 0,15 miljoen toe aan de reserve Economisch Structuurfonds. Dit is noodzakelijk om de uitgaven in de Uitvoeringsnota Economie te kunnen dekken.

Bestaand beleid

Tussentijdse begrotingsmutaties

Tussentijdse begrotingsmutaties	2008	2009	2010	2011	2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Tussentijdse begrotingsmutaties	-314	103	-31	50	-872
Tussentijdse begrotingsmutaties	-314	103	-31	50	-872

Sinds de vaststelling van de programmabegroting 2008-2011 is een aantal tussentijdse begrotingswijzigingen vastgesteld. De belangrijkste waren:

- Grotius, Musea presentaties en Dienstencentrum: Begrotingswijzigingen uit 2007 die een positief meerjarig effect hadden op het exploitatiesaldo van de gemeente.
- Inzichtelijk maken reserves: Alle reserves zijn onderzocht. De resultaten daarvan zijn begin 2008 aan de raad voorgelegd. Ook dit leverde een positief saldo op met een structureel effect.

Daarnaast is bij de begrotingsvoorbereiding met een aantal, deels administratieve, mutaties rekening gehouden. Zo zijn de mutaties in de begroting via de kostenverdeelstaat opnieuw toegerekend aan de begrotingsprogramma's. Per saldo leidde dit tot een nadeel, met name door verschuivingen tussen de exploitatie enerzijds en de gesloten circuits anderzijds. Tevens is vastgesteld dat een aantal stelposten kan vervallen dan wel later benodigd is omdat eerdere bezuinigingsrondes zijn afgerond en/of omdat kosten meevallen of op andere wijze zijn gecompenseerd. Per saldo leidde dit tot een voordeel.

Mee- en tegenvallers

Bestaand beleid	2008	2009	2010	2011	2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Mee- en tegenvallers bestaand beleid	-2.641	-659	-611	0	-892
Totaal saldo mutaties bestaand beleid	-2.641	-659	-611	0	-892

De mee- en tegenvallers hebben grotendeels een incidenteel karakter en doen zich dus vooral voor in 2008. Dit is hierboven reeds globaal toegelicht en een meer uitvoerige toelichting staat in de diverse begrotingsprogramma's

Enkele tegenvallers doen zich voor in de algemene dekkingsmiddelen. Een belangrijke mutatie is de wijziging als gevolg van het BBV: ICT-investeringen moeten conform de meest recente regelgeving geactiveerd worden. Dit levert een voordeel op in 2011, en een nadeel vanaf 2012 als gevolg van kapitaallasten.

Nominale ontwikkelingen

Tot de algemene mutaties voor de begroting 2009 worden gerekend de trendmatige stijgingen van lonen, prijzen, tarieven voor gemeentelijke belastingen en producten/diensten, van subsidies en van de rentekosten. In deze begroting zijn de nieuw berekende bedragen verwerkt op basis van de volgende uitgangspunten voor deze trendmatige stijgingen.

Op basis van de prognoses van het Centraal Planbureau (CPB) is voor de ontwikkeling van lonen en salarissen een compensatie van 2,5% meegenomen. De CAO 2007-2009 die het afgelopen voorjaar is vastgesteld, is hierin verwerkt. Voor de loonkostenstijging moet ook rekening gehouden worden met een stijging van werknemerspremies en correcties over voorgaande jaren. Per saldo bedraagt het loonstijgingspercentage 3,5%.

Voor de prijzontwikkeling is voor 2009 rekening gehouden met 3% inflatie. Het CPB heeft berekend dat het inflatiecijfer voor 2006 met 0,9% naar boven bijgesteld moet worden en voor 2007 eveneens met 0,9%. Rekening houdend met deze correcties over voorgaande jaren is het trendcijfer voor 2009 per saldo 6,0%.

Gezien de positieve rekeningresultaten over de afgelopen jaren is het verantwoord om het bijgestelde deel voor 2006 en 2007 niet aan de materiële budgetten toe te voegen. De ruimte die dit oplevert wordt in de begroting 2009 vooral gebruikt om het budget voor kapitaallasten structureel te vergroten.

De trendmatige stijging van subsidies is een gewogen gemiddelde van de loon- en prijscompensatie (in de verhouding 70/30) en komt voor 2008 uit op 4,25%. Voor enkele instellingen, waarvan de personeelslasten meer dan 80% van de totale uitgaven vertegenwoordigen bedraagt de trendmatige stijging 4,0% (verhouding 80/20).

Het is gebruikelijk dat het stijgingspercentage voor de gemeentelijke tarieven en belastingen eveneens wordt bepaald op basis van een gewogen gemiddelde van de loon- en prijsstijging. Dit percentage is dan eveneens 4,25%.

Afhankelijk van specifieke kostenontwikkelingen binnen de betreffende beleidsvelden kan daar bij de begrotingsvoorbereiding gemotiveerd van worden afgeweken. Daarvan is in de voorliggende begroting sprake, omdat een deel van de invulling van de bezuinigingstaakstelling 2008 – 2011, die onderdeel was van de vorige programmabegroting, is ingevuld in het gesloten circuit Riolering. Het betreft hier een bezuiniging van € 125.000 door het uitbesteden van de rioolreiniging en de inkoop van een ander type rioolbuizen.

De lagere kosten van de Riolering moeten zich vertalen in een evenredige verlaging van het rioolrecht. Dit betekent dat het tarief van het rioolrecht in 2009 niet zal stijgen met 4,25% maar met 2,4%. Om te voorkomen dat een deel van de bezuinigingen hiermee 'weglekt', in dit geval naar het gesloten circuit Riolering, stellen wij voor om de OZB extra te verhogen met een bedrag van € 125.000. Dit leidt tot een extra tariefstijging OZB van 0,69%. De totale tariefstijging OZB komt daarmee voor 2009 uit op 4,94%.

Het effect van deze mutaties is dat de bezuiniging van € 125.000 daadwerkelijk kan worden gerealiseerd, terwijl het *gemiddelde* van de tariefstijging van de lokale woonlasten nog steeds niet hoger is dan de inflatie. Daarmee voldoen wij nog steeds aan het uitgangspunt dat in het coalitieakkoord 2006–2010 is vastgelegd.

Het percentage renteomslag, waarmee investeringen in de begroting worden belast, bedraagt in de lopende meerjarenbegroting 5,0%. De huidige rente van de gemeentelijke portefeuille van langjarig opgenomen gelden schommelt tussen 4,5% en 5%. De voordelige marge is begroot in het treasuryresultaat.

Deze nominale ontwikkelingen werken door in de uitgaven en de inkomsten (tarieven en belastingen) van de gemeente. Het saldo van de loon- en prijscompensatie op de uitgavenbudgetten en de extra inkomsten uit de tariefstijging van de lokale heffingen is als volgt:

	2008	2009	2010	2011
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Nominale ontwikkelingen	-4.026	-3.979	-3.977	-3.944

Algemene dekkingsmiddelen

Totaal van de algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Saldo van de rentebaten en -lasten	10.981	9.541	9.410	9.194	9.355
Lokale heffingen	17.641	18.460	18.853	19.055	19.046
Dividend	6.973	5.320	2.295	1.794	1.794
Algemene uitkering Gemeentefonds	103.194	110.986	111.449	111.149	111.214
Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.153	-5.336	-6.670	-6.010	-7.481
BTW-compensatiefonds	2.535	2.267	2.208	2.208	2.308
Totaal	140.171	141.238	137.545	137.390	136.236
Toevoegingen aan reserves	16.220	3.809	2.069	2.672	2.072
Onttrekkingen aan reserves	12.555	805	795	0	600
Resultaat na bestemming	136.506	138.234	136.271	134.718	134.764

Toelichting

De algemene dekkingsmiddelen bestaan hoofdzakelijk uit de inkomstenbronnen van de gemeenten en zijn beschikbaar om de organisatiekosten en de kosten van de programma's te dekken. Het totaalsaldo voor bestemming wordt in 2009 begroot op € 141 miljoen. Na verrekening met reserves is het saldo na bestemming € 138 miljoen.

Mutaties in de algemene dekkingsmiddelen

De voornaamste mutaties in de algemene dekkingsmiddelen ten opzichte van de vorige begroting zijn samengevat in onderstaande tabel.

Mutaties algemene dekkingsmiddelen	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Ontwikkeling gemeentefonds	6.000	6.300	6.300	6.300
Lokale heffingen	931	1.220	1.220	1.220
Dividenden	1.000	500	500	500
Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.300	-1.700	-1.700	-1.700
Totaal mutaties algemene dekkingsmiddele	6.631	6.320	6.320	6.320

Toelichting

Ontwikkeling van het Gemeentefonds

De doorrekening van de meicirculaire 2008 leidt voor Delft tot een accres van (ruim) € 6 miljoen in de Algemene Uitkering. Dit is enigszins hoger dan op grond van eerdere circulaires mocht worden verwacht.

Zoals bekend is de hoogte van de Algemene Uitkering gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven. De rijks uitgaven zijn in 2007 lager uitgevallen dan geraamd maar deze schuiven (deels) door naar latere jaren. Bovendien is in de meicirculaire 2008 rekening gehouden met nieuwe verwachte loon- en inflatieontwikkelingen.

In deze conceptbegroting kon de septembercirculaire 2008 uiteraard nog niet worden verwerkt. Gezien de verslechterende macro-economische vooruitzichten houden wij er rekening mee dat de accresen nog een benedenwaartse bijstelling zullen ondergaan. Om deze reden hebben wij het accres uit de meicirculaire wel in de meerjarenraming verwerkt maar niet volledig in het begrotingsjaar 2009. Een eventuele neerwaartse bijstelling van het accres kan zo in 2009 (grotendeels) worden opgevangen en voor de jaren daarna worden betrokken bij de begrotingsvoorbereiding 2010.

Lokale heffingen

De stijging van de lokale heffingen komt uiteraard grotendeels op het conto van de tariefstijging OZB. De raming van de overige lokale heffingen is met ruim € 100.000 verhoogd. Wij verwachten een impuls voor de toeristenbelasting, omdat de Delftse hotelcapaciteit met ingang van 2009 een stijging vertoont met ca. 1.000 bedden. Bovendien intensificeert de gemeente haar controles in het kader van de reclamebelasting.

In de bezuinigingstaakstelling in de programmabegroting 2008-2011 is rekening gehouden met een taakstellende verhoging van de precario-inkomsten. Inmiddels is duidelijk dat deze taakstelling niet haalbaar is. De voornaamste reden ligt in de voorgenomen landelijke afschaffing van de precario op ondergrondse infrastructuur. Het rijk heeft hiervoor wetgeving in voorbereiding die per 1 januari 2010 van kracht moet worden. De gemeenten zijn hierover in de meicirculaire 2008 geïnformeerd.

Aangezien een taakstellende verhoging van de precario die wordt geheven bij met name de nutsbedrijven dus niet reëel is, stellen wij voor om de taakstelling in 2008 (€ 100.000) en 2009 (€ 200.000) te compenseren uit de extra dividenden die van deze bedrijven worden ontvangen. Dit verschaft ruimte om bij de begrotingsvoorbereiding 2010 naar een structurele oplossing te zoeken om het wegvallen van deze extra inkomsten te compenseren

Dividenden

De inkomsten uit dividenden zijn in de lopende meerjarenraming prudent geraamd. Zoals boven aangegeven mag in 2008 een extra dividend van de nutsbedrijven worden verwacht, met name omdat het slotdividend van Eneco over 2007 – te ontvangen in 2008 – hoger is uitgevallen. Voor het lopende jaar heeft het bedrijf een winstwaarschuwing afgegeven. In de meerjarenraming gaan wij daarom uit van een lager extra dividend van € 1 miljoen in 2009 en € 500.000 vanaf 2010.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De mutaties hebben met name betrekking op de volgende onderdelen:

- Het saldo van rentebaten en –lasten
- De begrotingsruimte voor kapitaallasten
- De begrotingsruimte voor structureel nieuw beleid die verder wordt ingevuld in de programmabegroting 2010.

Wij lichten deze posten achtereenvolgens toe:

- Saldo rentebaten en –lasten
In de jaarrekening 2007 hebben wij aangegeven dat de netto-schuld van de gemeente in dat jaar is toegenomen. Dat is overigens een trend die zich naar verwachting de

komende jaren zal doorzetten. Naarmate de investeringsplannen en grote projecten tot uitvoering komen en zal het reservevermogen geleidelijk dalen. De leidt tot een hogere rentelast. Dit effect wordt nog versterkt doordat uitgezette geldleningen, met een voor de gemeente gunstige rente, geleidelijk worden afgelost. Wij houden in de begroting 2008 rekening met een extra rentelast van € 500.000, oplopend tot € 900.000 in de meerjarenraming.

- Begrotingsruimte voor kapitaallasten
Hierboven is reeds aangegeven dat het investeringsplan van de gemeente in omvang is gestegen van ca. € 100 miljoen in de vorige programmabegroting tot ruim € 111 miljoen in de voorliggende versie. Uiteraard moeten hiervoor dekkingsmiddelen worden vrijgemaakt. Wij hebben daarom een extra budget aan kapitaallasten geraamd van € 800.000 (structureel).
- Begrotingsruimte voor nieuw beleid
Het is onwaarschijnlijk dat het accres in het Gemeentefonds vanaf 2010 voldoende ruimte gaat opleveren om de ruimte voor nieuw beleid vanaf dat jaar te kunnen dekken. Dit is ook af te leiden uit onderstaande tabel uit de meicirculaire, waaruit blijkt dat de accressen Gemeentefonds de komende jaren afnemen.

Tabel Accressen 2008-2013, stand meicirculaire 2008

uitkeringsjaar	2008	2009	2010	2011	2012
accres in procenten	7,09%	5,41%	2,62%	1,43%	2,41%

Om deze reden hebben wij de ruimte voor structureel nieuw beleid voor een bedrag van € 500.000 structureel in de meerjarenraming van deze Programmabegroting verwerkt.

Mutaties in reserves

Algemene dekkingsmiddelen	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Stortingen					
Algemene reserve A	3.315	43		600	
Reserve dekking kapitaallasten	4.549				
Reserve dekking grote projecten	8.202	3.766	2.069	2.072	2.072
Reserve grote projecten vastgoed	154				
Totaal stortingen	16.220	3.809	2.069	2.672	2.072
Onttrekkingen					
Algemene reserve A	678	805	795	0	600
Reserve dekking kapitaallasten	750				
Reserve verkoopopbrengst EZH	1.093				
Reserve personeelsmaatregelen	500				
Reserve nutswinsten	3.108				
Reserve dekking grote projecten	4.593				
Reserve werk en inkomen	1.473				
Reserve kinderopvang	250				
Reserve gebruikerszaken welz.accomm.	110				
Totaal onttrekkingen	12.555	805	795	0	600
Saldo resultaatbestemming	-3.665	-3.004	-1.274	-2.672	-1.472

Toelichting op mutaties reserves 2009 > € 100.000

Reserve dekking grote projecten

De storting in deze reserve betreft voornamelijk een gedeelte van het voordeel dat ontstaan is bij de afschaffing van de prijscompensatie op de reserves en voorzieningen. Hiertoe is bij de besluitvorming over de programmabegroting 2007 besloten. In 2008 vindt een extra korting plaats vanuit het geprognosticeerde positieve saldo voor bestemming. Bovendien wordt het saldo van de reserve nutswinsten aan deze reserve toegevoegd.

De reserve wordt gebruikt voor de financiering van investeringen in grote projecten conform de programmabegroting.

Algemene reserve A

In het kader van de realisatie van de bezuinigingstaakstelling is in de programmabegroting 2008 e.v. een beroep gedaan op de vrijval van middelen van enkele bestemmingsreserves (zie pagina 297 van de Programmabegroting 2008).

Overige reserves

Doordat de reserves grote projecten, de reserve nutswinsten en de reserve grote projecten vastgoed in samenhang worden gezien, is een aantal onttrekkingen niet meer geraamd. Ook zijn ramingen en stortingen zoveel mogelijk op de betreffende (deel-)programma's opgenomen. Hierdoor vinden ten laste van de algemene dekkingsmiddelen veel minder mutaties plaats. E.e.a. heeft dus vooral een technische achtergrond.

Nieuw beleid

De beschikbare ruimte

Voor de komende meerjarenperiode wordt uitgegaan van ruimte voor nieuw beleid in een jaarlijks budget voor incidenteel nieuw beleid van € 500.000, en structureel nieuw beleid van € 1 miljoen. In totaal doen wij u bij deze begroting 2009-2012 nadere voorstellen voor een totaalbedrag van ca. € 1,3 miljoen structureel en ca. € 0,5 miljoen incidenteel in 2009 en ca. € 0,4 miljoen incidenteel in 2010.

Dekking voor het jaarlijkse incidentele bedrag van € 500.000 is voor de gehele raadsperiode reeds in de begroting verwerkt. Het jaarlijks structureel benodigde bedrag ad € 1 miljoen wordt verondersteld vrij te komen uit het reële accres van het gemeentefonds.

Om de benodigde ruimte voor nieuw beleid vrij te spelen, en tevens een sluitende begroting en meerjarenraming te kunnen voorleggen, hebben wij in de voorliggende begroting ook een aantal bestaande beleidstaken geschrapt of verlaagd (oud-voor-nieuw). De invulling daarvan lichten wij in een volgende paragraaf toe.

De beschikbare ruimte ingevuld

Uitgaven voor nieuw beleid	2009	2010	2011	2012
			<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Incidenteel nieuw beleid	-459	-409	0	0
Structureel nieuw beleid	-1.262	-1.262	-1.262	-1.262
Structureel nieuw beleid 2010 e.v.		-500	-500	-500
<i>Nieuw beleid totaal</i>	<i>-1.721</i>	<i>-2.171</i>	<i>-1.762</i>	<i>-1.762</i>
Dekking incidenteel nieuw beleid	500	400		
Totaal uitgaven voor nieuw beleid	-1.221	-1.771	-1.762	-1.762

Voor een toelichting op het nieuw beleid verwijzen wij u naar de afzonderlijke begrotingsprogramma's.

Oud-voor-nieuw

Om het totale financiële beeld sluitend te krijgen is het onvermijdelijk gebleken om ook te kijken naar oud-voor-nieuw-mogelijkheden. Dit heeft geleid tot de volgende voorstellen:

Bezuinigingspakket	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Volwasseneneducatie	39	39	39	39
Bijzondere bijstand	50	50	50	50
Taakstelling stadskrant	55	55	55	55
Projectportefeuille	250	250	250	250
Kostenverhaal beeldkwaliteitsplan	15	15	15	15
Ter inzage naar raad	10	10	10	10
Storting reserve MTF	30	30	30	30
Projectenbureau Milieu	50	50	50	50
Stadsmarketing	65	65	65	65
Takenreductie VAK	30	30	30	30
Takenreductie Erfgoed Delft	30	30	30	30
Jeugd en onderwijs	125	125	125	125
WZW	125	125	125	125
Internationaal beleid	30	30	30	30
Inkoop/Aanbestedingen	80	80	80	80
Totaal	984	984	984	984

Toelichting

Bijzondere bijstand en volwasseneneducatie

De bijzondere bijstand en het minimale beleid worden ingezet voor een speerpunt van beleid, namelijk bestrijding van armoede. We blijven de bredere definitie van armoede hanteren. Armoede is meer dan alleen het hebben van een laag inkomen. De afgelopen jaren is een aantal regelingen geïntensiveerd. Ook is de draagkrachtgrens voor de bijzondere bijstand verhoogd naar 130% van het minimum inkomen. Daarnaast is een campagne gestart waardoor meer mensen meer gebruik maken van deze mogelijkheden. Desondanks schatten we nu in dat er binnen het budget structurele ruimte zit van € 50.000.

Naast de rijksmiddelen stelt de gemeente structureel € 92.550 beschikbaar voor de volwasseneneducatie. Ruim de helft van dit bedrag is inmiddels gereserveerd voor specifiek scholingsbeleid. Van de middelen waarop op dit moment geen verplichting rust, stellen we € 39.000 beschikbaar voor het oud-voor-nieuwbeleid.

Samen levert dit een besparing op van € 89.000.

Taakstelling stadskrant

Door de stadskrant in de recesperiodes slechts eens per twee weken uit te brengen (in plaats van wekelijks) wordt een besparing van € 55.000 gerealiseerd.

Projectenportefeuille

Projectmedewerkers zullen vanaf 2009 uit projectbudgetten betaald worden en niet meer vanuit de algemene dienst.

Kostenverhaal beeldkwaliteitsplannen

Een deel van de kosten van beeldkwaliteitsplannen zal worden verhaald op belanghebbenden.

Inzage raad RO-producten

De ter inzage stukken worden niet meer naar de raad verstuurd. Meer digitaal. Minder in kleur afdrukken, format eenvoudiger maken.

Storting reserve MTF

Vanaf 2009 wordt jaarlijks € 30.000 minder aan de reserve MTF toegevoegd.

Projectenbureau Milieu

In 2009 zal voor milieuprojecten een projectenbureau worden gevormd, waardoor reguliere capaciteit aan projecten kan worden toegerekend.

Stadsmarketing

In deze programmabegroting is 1 formatieplaats voor stadsmarketing als bezuiniging verwerkt. Deze bezuiniging van € 65.000 wordt gerealiseerd door samenvoeging van stadsmarketing voor de zakelijke markt met strategisch accountmanagement.

Takenreductie VAK en Erfgoed Delft

Voor zowel de VAK als Erfgoed Delft is een takenreductie opgenomen met een bedrag van € 30.000. Deze takenreductie moet voor beide instellingen nog nader worden ingevuld.

Jeugd en onderwijs

De bezuiniging Jeugd en onderwijs is als volgt opgebouwd: € 50.000 ten laste van restposten, € 25.000 meer Rijksmiddelen voor Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid, € 25.000 lagere dotatie aan de reserve Onderwijshuisvesting en € 25.000 meer Rijksmiddelen voor Kinderopvang.

WZW

De bezuiniging Wonen, Zorg en Welzijn is als volgt opgebouwd: € 70.000 dekking van de subsidie aan de Stichting Vrije Tijd en Vorming uit het WMO-algemeen budget, € 43.000 minder storting in de WMO-reserve en € 12.000 aanbestedingsvoordeel hulpmiddelen WMO.

Internationaal beleid

De administratieve ondersteuning van de Stichting Stedenbanden Estel & Tshwane wordt afgebouwd.

Inkoop en aanbestedingen

Op de inkoopbudgetten voor goederen en diensten ten behoeve van beleidstaken is een taakstellend aanbestedingsvoordeel ingeboekt van € 80.000.

Investerings en reserves

Investerings

In recente programmabegrotingen werd in het investeringsplan een onderscheid gemaakt tussen grote projecten (te dekken uit reservevermogen) en uitbreidingsinvesteringen (te dekken uit budgetruimte voor kapitaallasten). Dit onderscheid is echter steeds meer vervaagd omdat middelen, die voor investeringen beschikbaar zijn, zowel kunnen worden toegevoegd aan de ruimte voor kapitaallasten als aan het reservevermogen.

Wij hebben om deze reden de uitbreidingsinvesteringen en grote projecten in één overzicht opgenomen, waarbij – in overeenstemming met het BBV – onderscheid wordt gemaakt in de categorieën:

- Investerings met economisch nut;
- Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut;
- Niet activeerbare investeringen (met name bijdragen aan derden)

De vervangingsinvesteringen, gefinancierd vanuit vrijvallende kapitaallasten, maken evenals in voorgaande jaren geen onderdeel uit van dit overzicht.

Het totale investeringsplan (zie verzameloverzicht investeringsplan) in de periode 2008 t/m 2012 bedraagt € 111 miljoen en is volgens de principes van het reëel plannen en ramen als volgt gefaseerd.

	Totaal	2008	2009	2010	2011	2012
					<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Investeringsplan	111.392	24.323	41.306	26.872	10.297	8.595

Evenals in voorgaande jaren is de hoogte van de investeringen aangepast aan het actuele prijsniveau voor zover dat nodig was. De belangrijkste dekkingsbron voor de indexatie zijn de renteopbrengsten die ten gunste komen van de reserve investeringsplan.

De financiering van het investeringsplan is als volgt.

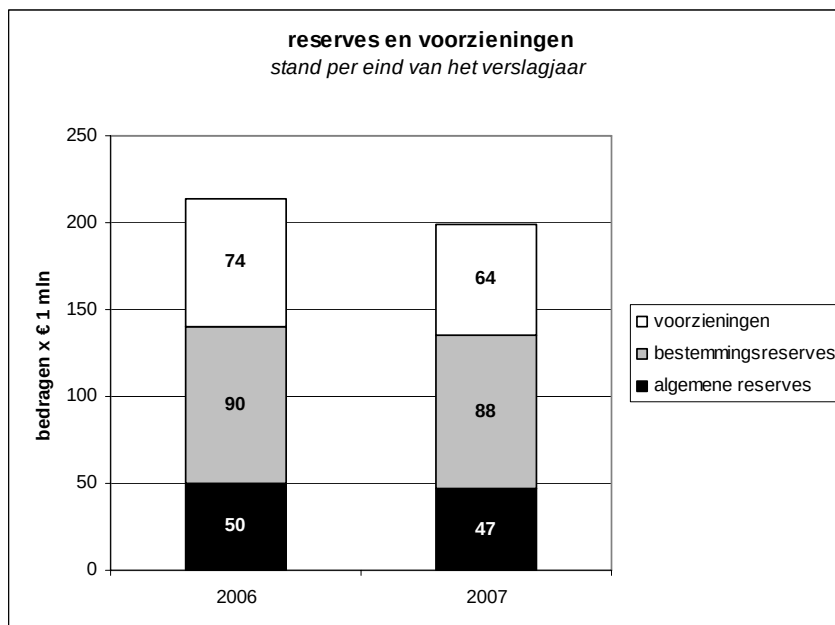
Dekking	2008-2011
	<i>Bedragen x €</i>
1. Reserve Investeringsplan per 1 januari	18.803
2. Geraamde stortingen reserve investeringsplan in periode	22.091
3. Positief resultaat grondexploitatie Tanthof (MPG)	2.400
4. ISV	7.225
5. Investeringsruimte	47.434
6. Investeringsruimte	5.691
7. Investeringsruimte	2.535
8. Overige reserves en	5.213
Totaal dekking	111.392

Toelichting

1. De reserve Investeringsplan is een nieuwe reserve per 1 januari 2008, die in plaats komt van de reserve Grote Projecten, de reserve Nutswinsten en de reserve Grote Projecten Vastgoed;
2. De reserve Investeringsplan wordt gevoed vanuit renteopbrengsten, dividenden en de incidentele afoming van de stelpost kapitaallasten;
3. Conform het Meerjarenprogramma Grondontwikkeling 2008-2011, via de algemene reserve toe te voegen aan de reserve Investeringsplan;
4. Door de Provincie verstrekte ISV bijdragen tot en met 2009;
5. Jaarlijks beschikbare budgetten voor kapitaallasten van uitbreidingsinvesteringen;
6. In de uitkering van het Gemeentefonds is een post opgenomen voor areaaluitbreiding. Die post wordt in de komende jaren ingezet voor investeringen in de Harnaschpolder;
7. Beschikbare middelen vanuit kapitaallastbudgetten van onderwijs, ingezet voor het huisvestingsprogramma onderwijs;
8. Hieronder zijn begrepen de reserve Aardewerkcentrum ter financiering van de investering in de museumfabriek, de reserve Delta voor het klantcontactcentrum, de reserve dekking kapitaallasten voor het Fietsactieplan II en ophoging van legesinkomsten voor de investering in grondwater.

Ontwikkeling van het reservevermogen

De stand van het reservevermogen vertoont per 31 december 2007 het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit, in de vorm van het vrije deel van de algemene reserve, is na het opmaken van de jaarrekening 2007:

<i>bedragen x € 1 miljoen</i>	2006	2007
vrij aanwendbaar deel Algemene reserve	22,3	19,3
<i>nog te verwerken naar aanleiding van jaarrekening 2007:</i>		
Resultaat na bestemming jaarrekening 2007		2,2
<i>Nog te verwerken besluiten:</i>		
Budgetoverhevelingen (exploitatie)		-2,0
Af te rekenen exploitatiesaldo's		0,3
per saldo toe te voegen aan vrij aanwendbaar deel Algemene reserve		0,5
beschikbaar als weerstandscapaciteit		19,7

Op basis van de geïnventariseerde en geactualiseerde risico's is verdere versterking van de weerstandscapaciteit, het vrije deel van de algemene reserve, niet nodig. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risico's wordt dit verder onderbouwd.

Incidentele baten en lasten in 2009

In deze begroting is een aantal posten opgenomen met een incidenteel karakter. In onderstaande tabel zijn de voornaamste incidentele baten en lasten in de begroting 2009, gerubriceerd per programma, weergegeven. Onder incidentele baten en lasten moeten worden verstaan alle baten en lasten die in 2009 naar verwachting eenmalig zullen optreden en zich dus niet zullen herhalen in latere jaren. Voorzover de incidentele baten of lasten worden toegevoegd respectievelijk gedekt uit een bestemmingsreserve is dit eveneens in het overzicht verwerkt.

De incidentele baten en lasten die hier zijn weergegeven betreffen met name de incidentele mee- en tegenvallers en het nieuw beleid dat betrekking heeft op het begrotingsjaar 2009. Deze posten zijn individueel reeds toegelicht in de betreffende programmahoofdstukken. Wij lichten deze posten hier verder niet meer toe.

incidentele baten		incidentele lasten		<i>bedragen x € 1.000</i>	
programma	bedrag	programma	bedrag		
Ontwikkelen, grond en vastgoed	800	Dienstverlening	30		
		Wonen, Zorg en Welzijn	210		
		Jeugd en Onderwijs	75		
		Wijkzaken en Beheer v.d. stad	150		
		Milieu en duurzame ontwikkeling	114		
		Cultuur en Binnenstad	100		
		Ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer	289		
mutaties in reserves		mutaties in reserves			
totaal	800	totaal	968		
		saldo	-168		

De meevaller in 2009 in het programma Ontwikkelen, grond en vastgoed betreft de eenmalige opbrengst in verband met de uitgifte van grond aan de Laatste Eer.

De begroting 2009 kent een positief saldo na bestemming. Als de incidentele baten en lasten buiten beschouwing zouden blijven is daarvan nog steeds sprake. Wij zijn dan ook van mening dat de begroting materieel in evenwicht is.

Bezuinigingsprogramma

Inleiding

In de programmabegroting 2008-2011 is een bezuinigingsopdracht afgesproken ter hoogte van een bedrag van bijna € 5 miljoen structureel. Dit hoofdstuk biedt inzicht in de voortgang van dit bezuinigingsprogramma.

De concrete verwerking hiervan in de programmabegroting 2009 heeft op programmaniveau nog niet plaatsgevonden. Dit betekent dat de invulling van de taakstellingen niet elders in deze programmabegroting wordt toegelicht. De vorig jaar afgesproken taakstelling zelf is uiteraard wel – op een centrale plaats in de begroting – verwerkt. De raad ontvangt binnenkort een separate begrotingswijziging om de precieze invulling goed te verwerken. Deze begrotingswijziging zal overigens budgettair neutraal zijn en slechts een verschuiving tussen programma's inhouden.

In de programmabegroting 2008-2011 is de volgende totale bezuinigingsopdracht afgesproken:

Tabel 1: overzicht gemeentebrede bezuinigingstaakstelling 2008-2011

Bedragen x € 1.000	2008	2009	2010	2011
Oud voor nieuw 2008-2011	2.000	3.000	4.000	4.000
<i>Restant taakstelling 2004-2007</i>				
* bedrijfsvoering en organisatie	675	675	675	675
* overdracht van taken	400	400	240	210
* beleidsposten	80	80	80	80
Totaal	3.155	4.155	4.995	4.965

Naast deze gemeentebrede bezuinigingsopdracht is ook sprake van afzonderlijke trajecten, waarin besparingen moesten worden gerealiseerd. In verband met de verzelfstandiging van onze reinigingsdiensten naar Avalex moeten overheadkosten worden afgebouwd. Om investeringen in midoffice/Klantcontactcentrum/Delta rendabel te maken, moeten dienstverleningsprocessen efficiënter worden ingericht.

Voor de invulling van de taakstelling 2008-2011 is onderscheid gemaakt naar vier thema's:

1. Efficiencyverbetering van werkprocessen in de organisatie en bedrijfsvoering en verlaging van materiële budgetten
2. Vermindering van bestaand beleid
3. Reëel plannen en ramen van investeringen en van (uitgaven uit) reserves
4. Verhoging van gemeentelijke inkomsten

In de programmabegroting 2008 – 2011 is tevens rekening gehouden met:

- Een budget voor flankerend beleid van € 500.000 in elk van de jaren 2008, 2009 en 2010. Dit is noodzakelijk om het bezuinigingsproces te faciliteren bijvoorbeeld in de vorm van efficiencyonderzoeken en eenmalige investeringen. Wij zetten dit budget vooralsnog in voor de volgende zaken:
 - o Doorlichting van gemeentelijke processen
 - o Verbetertraject Projectmatig werken
 - o Inrichting van de Midoffice en stroomlijning van het subsidieproces
 - o Flankerend beleid voor realisatie efficiency en dienstverlening Middelven
- Een risicobuffer van € 500.000 structureel om mogelijke tegenvallers in de realisatie van de taakstelling op te kunnen vangen.

In het vervolg van dit hoofdstuk zal per onderdeel de voortgang van de bezuinigingsoperatie worden toegelicht.

Organisatie, bedrijfsvoering en efficiency

De bezuinigingen op dit onderdeel kunnen nader worden verdeeld in de volgende onderwerpen:

- Efficiency van bedrijfsvoeringsprocessen
- Vermindering en/of beëindiging van bedrijfsvoeringstaken
- Het anders organiseren van bedrijfsvoeringstaken
- Vermindering van materiële budgetten
- Kwaliteit en efficiency van beleidsvoeringsprocessen.

In een aantal gevallen hebben wij voor de afgesproken taakstellingen een alternatieve oplossingsrichting moeten zoeken. Dit betekent dat de concrete invulling van de taakstelling enigszins anders over de thema's is verdeeld dan in de programmabegroting 2008-2011 was aangenomen. De totaal taakstelling van per saldo € 2,0 miljoen is hierdoor niet veranderd.

Efficiency van bedrijfsvoerings- en beleidsvoeringsprocessen

Belangrijke besparingen worden gevonden door vermindering van de formatie voor vastgoed en de invoering van een frontoffice en backoffice. Ook de vereenvoudiging van de beleidscyclus en instrumenten zal naar verwachting een bijdrage leveren aan het invullen van de taakstelling.

Vermindering of beëindiging van bedrijfsvoeringstaken

Door terugloop van het aantal klanten van bij de sector WIZ kan hier een bezuiniging worden gerealiseerd. Ook in de Keten Openbare Ruimte achten wij een efficiëncyslag mogelijk. Tot slot vullen wij een belangrijk deel van de taakstelling in door betere interne afstemming in de ambtelijke organisatie.

Anders organiseren van bedrijfsvoeringstaken

De taakstelling binnen dit thema wordt onder meer gerealiseerd door het reinigen van de riolen uit te besteden. Deze taak is onderdeel is van het gesloten circuit Riolering. Dit betekent dat een kostenverlaging moet worden doorgevoerd in een lager riooltarief, waarmee geen bezuiniging voor de gemeentebegroting ontstaat. Dit wordt gecompenseerd door tegenover het lagere tarief voor rioolrecht een extra opbrengst te ramen voor de OZB. Hiermee kan dan nog steeds worden voldaan aan het uitgangspunt dat de gemiddelde stijging van de gemeentelijke woonlasten niet hoger is dan het inflatieniveau.

Verlaging materiële budgetten

De vermindering van materiële budgetten wordt verwerkt in een verlaging van de prijscompensatie. Daarnaast zijn enkele budgetten geschrapt die dubbel in de begroting waren opgenomen en wordt een aantal kleinere besparingen gerealiseerd. Een deel van de taakstelling wordt hier ingevuld door gebruik te maken van een ander type rioolbuizen. Dit is onderdeel van het gesloten circuit Riolering waardoor lagere kosten leiden tot lagere tarieven. Hiervoor geldt dezelfde redenering als hierboven is geschetst bij het uitbesteden van de reiniging van riolen.

Kwaliteit en efficiency van beleidsvoeringsprocessen

Momenteel loopt er een doorlichting van gemeentelijke processen. Hiermee zoeken wij naar mogelijkheden om de efficiency en kwaliteit van de organisatie te verbeteren.

Vermindering van bestaand beleid

In de programmabegroting 2008 is deze taakstelling reeds ingevuld. Inmiddels zijn besparingsverliezen opgetreden bij de onderdelen luierinzameling (€ 42.000) en opstart Architectuurbeleid (€ 10.000). Deze verliezen worden gecompenseerd uit de risicobuffer. De taakstelling op het bestaand beleid bedraagt in 2008 € 1.045.000 maar loopt in 2009 op naar € 1.100.000. De extra € 55.000 is niet ingevuld. Dit besparingsverlies zullen wij compenseren vanuit de doorlichting van de gemeentelijke werkprocessen.

Vrijval reservevermogen

De inzet van vrijvallende middelen uit reserves is reeds geëffectueerd in de begroting 2008.

Inkomsten

In het bezuinigingsprogramma 2008-2011 worden diverse mogelijkheden benoemd om te komen tot verhoging van de inkomsten.

Bijdrage vanuit projecten gefinancierd met Europees geld

De bijdrage wordt ingevuld door het intern verhalen van de kosten van het Subsidie Advies Punt (SAP). Daarnaast wordt de doelmatigheid van het SAP nader onderzocht met als doel dekking te genereren voor de taakstelling.

Taakstellende verhoging kostendekkend maken bouwleges en grondexploitatiewet

De taakstelling bouwleges is ingevuld via de stelpost Kwaliteitsverbetering. De invulling van de taakstelling met betrekking tot de grondexploitatiewet (grexwet) is meegenomen bij de invulling van Thema 1 'De vermindering en efficiency van de bedrijfsvoeringstaken'.

Taakstellende verhoging dividendopbrengsten

Deze verhoging is geëffectueerd in de programmabegroting 2008.

Taakstellende verhoging precario

In verband met voorgenomen landelijke wetgeving om precario op ondergrondse infrastructuur per 2010 af te schaffen hebben wij hiervoor een alternatieve invulling gezocht. Ingezet wordt op compensatie uit extra OZB (conform meicirculaire 2007). De taakstelling in 2008 (€ 100.000) en 2009 (€ 200.000) wordt gedekt uit extra dividend. Voorgesteld wordt om de taakstelling vanaf 2010 e.v. mee te nemen in volgende begrotingsronde.

Hogere raming OZB

De hogere raming van de OZB is voor wat betreft het onderdeel bestaand beleid geëffectueerd in de programmabegroting 2008. Het alternatief voor de taakstelling OZB/WOZ-waarde is betrokken bij de begrotingsvoorbereiding 2009. Het inningsproces van de OZB verloopt efficiënter waardoor een hoger percentage van de bruto-OZB-opbrengst daadwerkelijk wordt geïncasseerd. Een extra opbrengst van € 90.000 is haalbaar. Het restant van de taakstelling vullen wij in via de doorlichting van gemeentelijke werkprocessen € 160.000.

Samenvatting

De invulling van de totale taakstelling aan de diverse onderdelen is hiervoor toegelicht. De totale verdeling is samengevat in onderstaande tabel:

Tabel 2: meerjarige invulling structurele taakstelling

Bedragen x € 1.000	2008	2009	2010	2011
<i>Efficiency bedrijfsvoering en organisatie</i>				
Efficiency bedrijfsvoerings- en beleidsvoeringsprocessen	50	100	500	615
Vermindering of beëindiging van bedrijfsvoeringstaken		100	250	500
Anders organiseren van bedrijfsvoeringstaken	50	50	100	300
Verlaging van materiële budgetten	300	550	550	550
Subtotaal organisatie en bedrijfsvoering	400	800	1.400	1.965
<i>Bestaand beleid</i>				
Vermindering van bestaand beleid	1.045	1.100	1.100	1.100
Subtotaal beleid				
<i>Vrijval reservevermogen</i>				
Inzet van vrijvallende middelen uit reserves	635	805	795	0
Subtotaal inzet van vrijvallende middelen uit reserves				
<i>Inkomsten</i>				
Bijdrage vanuit projecten die met Europees geld zijn gefinancierd		50	100	100
Taakstellende verhoging kostendekkend maken bouwleges		50	100	100
Taakstellende verhoging kostendekkend maken i.h.k.v. grexwet		50	100	100
Taakstellende verhoging van dividendopbrengsten	125	250	250	250
Taakstellende verhoging van precario	100	200	300	500
Hogere raming OZB o.b.v. bestaand beleid	200	200	200	200
Hogere raming OZB A.g.v. WOZ-waardestijging	250	250	250	250
Compensatie gemeentefonds	400	400	400	400
Subtotaal inkomsten	1.075	1.450	1.700	1.900
Totaal	3.155	4.155	4.995	4.965

Conclusie

De taakstellingen zijn grotendeels ingevuld. In een beperkt aantal gevallen zijn stelposten geraamd omdat de concrete invulling nog niet beschikbaar is (o.a. precario). Voor zover besparingen optreden binnen gesloten circuits stellen wij voor om compensatie te vinden binnen de OZB. Het gaat hierbij om de navolgende bezuinigingen die plaatsvinden in de gesloten circuits Reiniging en Riolering.

Tabel 3: bezuinigingsposten in gesloten circuits

Bedragen x € 1.000	2008	2009	2010	2011	2012
Uitbesteden reinigen rioleren	25	25	25	25	25
Inkoop ander type rioolbuizen		100	100	100	100
Efficiencyverbetering Avalex			160	410	410
Totaal	25	125	285	535	535

In 2009 is sprake van een bezuiniging in het gesloten circuit Riolering van € 125.000, die zou leiden tot een verlaging van het rioolrecht. Een evenredige extra stijging van de OZB bedraagt dan 0,69%, waarmee de totale OZB-stijging voor 2009 zou uitkomen op 4,94%. De *gemiddelde* stijging van de gemeentelijke woonlasten bedraagt daarmee dan nog steeds 4,25%.

In een beperkt aantal gevallen is sprake van besparingsverliezen die ten laste kunnen komen van de risicobuffer. In de bezuinigingstaakstelling is bij het thema 'Efficiency bedrijfsvoering en organisatie' voor efficiency van de processen, vermindering en anders organiseren van taken vanaf 2011 een totaalbedrag opgenomen van € 1.415.000. Na aftrek van de reeds geconcretiseerde voorstellen is nog sprake van een nader te bepalen invulling. Deze hebben wij gekoppeld aan de doorlichting van gemeentelijke processen.

Paragrafen

Weerstandvermogen en risicomanagement

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor in de begroting geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken. In de Delftse begroting kunnen in elk geval de volgende onderdelen van het vermogen en de begroting tot de weerstandscapaciteit worden gerekend:

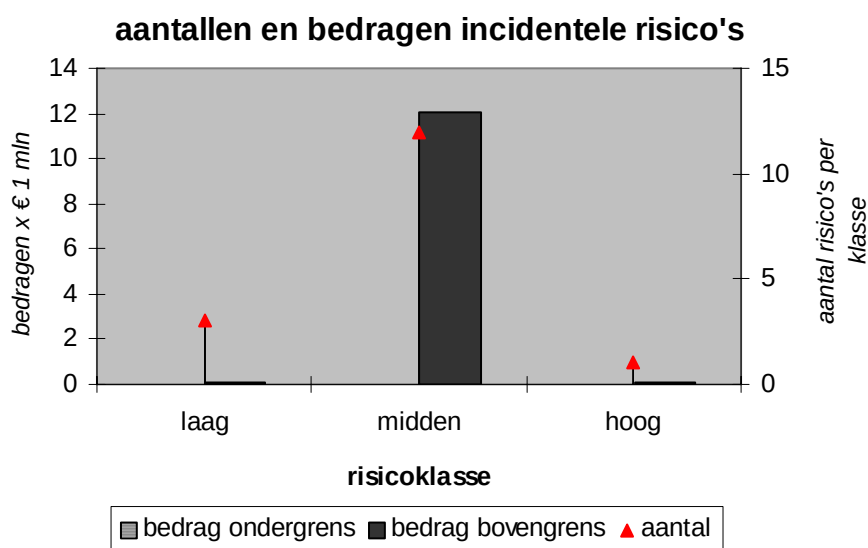
- Een post onvoorzien van jaarlijks € 500.000. Deze post wordt ingezet voor incidentele tegenvallers, waarbij een structurele tegenvaller in het volgende begrotingsjaar op een andere wijze moet worden gedekt.
- Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Dit deel van het reservevermogen is beschikbaar om niet begrote, substantiële tegenvallers op te vangen. Het gaat dan vooral om tegenvallers met een incidenteel karakter. Voor structurele tegenvallers zal in de begroting en de meerjarenraming ruimte moeten worden vrijgemaakt.

De weerstandscapaciteit, in de vorm van het vrije deel van de algemene reserve, is na het opmaken van de jaarrekening 2007 € 19,7 miljoen.

<i>bedragen x € 1 miljoen</i>	2006	2007
vrij aanwendbaar deel Algemene reserve	22,3	19,3
<i>nog te verwerken naar aanleiding van jaarrekening 2007:</i>		
Resultaat na bestemming jaarrekening 2007		2,2
<i>Nog te verwerken besluiten:</i>		
Budgetoverhevelingen (exploitatie)		-2,0
Af te rekenen exploitatiesaldo's		0,3
per saldo toe te voegen aan vrij aanwendbaar deel Algemene reserve		0,5
beschikbaar als weerstandscapaciteit		19,7

In het tweede deel van deze paragraaf geven wij een overzicht van de specifieke risico's waarmee de gemeente Delft in de voorliggende begrotingsperiode te maken heeft. Het betreft hier risico's waarvoor geen verzekeringen kunnen worden afgesloten en waarvoor geen voorzieningen kunnen worden gevormd. Dit omdat de risico's zich niet regelmatig voordoen en niet goed meetbaar zijn. Naast een beschrijving van de risico's worden de (te nemen) specifieke maatregelen vermeld. Daarbij wordt een inschatting gemaakt van het te verwachten effect van de maatregelen. Tenslotte worden de afzonderlijke risico's geclassificeerd op basis van een eenvoudige wegingsmethode. Daarbij worden de geschatte kans van optreden en het geldgevolg daarvan gekwantificeerd. De risicoscore wordt uitgedrukt in een getal volgens de formule: $\text{risicoscore} = \text{kans van optreden} \times \text{geldgevolg}$. Deze risicoscores zijn vervolgens geschaald in de categorieën laag, midden en hoog.

De meeste risico's zijn incidenteel van aard. Aantallen en bedragen van deze risico's zijn per risicoklasse samengevat in de onderstaande grafiek. Op de rechteras zijn de aantallen risico's per risicoklasse weergegeven. In het staafdiagram worden de totale bedragen per risicoklasse uitgedrukt: het totaalbedrag van de financiële onder- en bovengrens per risicoklasse.

Uit de grafiek blijkt dat de risico's zich in hoofdzaak voordoen in de middenklasse, zowel voor wat betreft aantal als omvang. Het aantal risico's met een hoog profiel is beperkt. Vooral voor dit soort risico's is de kans aanzienlijk dat een beroep moet worden gedaan op de weerstandscapaciteit.

Ten opzichte van de programmabegroting 2008 is het totaalbedrag aanzienlijk toegenomen. Dit wordt met name veroorzaakt door het nieuwe risico bij de grondexploitatie Poptahof. In het najaar wordt hiervoor een risicoanalyse voorgelegd aan de gemeenteraad.

Ontwikkelingen in de risico's worden beoordeeld om te bepalen of de weerstandscapaciteit aanvulling behoeft en zo ja, op welke wijze dat moet gebeuren. Wij zien nu geen reden om de weerstandscapaciteit, met name het vrije deel van de algemene reserve, te versterken. Dat laat uiteraard onverlet dat er zich in de loop van de tijd nieuwe feiten kunnen voordoen die een heroverweging noodzakelijk maken.

Voor de gebiedsontwikkelingsprojecten met een negatief exploitatieresultaat zijn, op basis van het MeerjarenProgramma Grondontwikkeling (MPG), voorzieningen getroffen. Jaarlijks worden, op basis van het MPG, deze voorzieningen herijkt.

Naast de bovengenoemde incidentele risico's wordt in de risicoparagraaf ook een aantal structurele risico's beschreven. Ten opzichte van de programmabegroting 2008 is de totale 'bovengrens' van het volume gestegen van ca. € 2 miljoen naar ca. € 7,5 miljoen. Oorzaak hiervoor is vooral het nieuw ontstane risico van het wegvallen van de Investeringsbijdrage Stedelijke Vernieuwing (ISV) van € 3 miljoen.

De weerstandscapaciteit is geen geëigend middel om structurele risico's af te dekken. Daarvoor moet – indien de risico's zich voordoen – een oplossing worden gevonden in het reguliere begrotingsproces. De weerstandscapaciteit wordt hooguit incidenteel ingezet ter overbrugging naar een structurele oplossing.

Wij achten het zeer onwaarschijnlijk dat de genoemde risico's ook in die omvang werkelijkheid zullen worden. We zien bovendien mogelijkheden om de risico's via beheersmaatregelen af te wenden of te verhinderen. In voorkomende gevallen zullen wij de raad nadere voorstellen presenteren waarbij uiteraard dekking in de begroting zal worden aangegeven.

De meer algemene risico's voor de gemeente, zoals de positieve of negatieve doorwerking van macro-economische ontwikkelingen, zijn in deze paragraaf niet beschreven. Een toelichting hierop is opgenomen in het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen (ontwikkeling gemeentefonds) van het hoofdstuk over het financieel meerjarenbeeld.

Risico's

Wonen, Zorg en Welzijn

Regiotaxi

Sinds de overgang van regiotaxi naar de nieuwe uitvoerder BTR is de kwaliteit van het vervoer achtergebleven. Ondanks sancties is de uitvoerder tot op heden niet in staat geweest de kwaliteit op het gewenste niveau te brengen. Om deze reden heeft Stadsgewest Haaglanden besloten om het contract per september 2009 niet te verlengen. Een mogelijk gevolg hiervan is dat in een korte periode een nieuwe c.q. tussentijdse aanbesteding moet worden voorbereid. Hiervoor is extra ambtelijke capaciteit noodzakelijk. Daarnaast is de verwachting dat de nieuwe overeenkomst duurder zal uitvallen, omdat hierin wordt gestreefd naar een hogere kwaliteit.

Bovengrens: € pm incidenteel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Rijksbijdrage OGGZ/Maatschappelijke opvang/Verslavingsbeleid

De rijksdoeluitkering voor OGGZ, maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid is niet kostendeekkend. Bovendien stijgt het aantal zorgvragers op genoemde terreinen door het actieve signalerings- en toeleidingsbeleid van de afgelopen jaren. Daarnaast gaat de gemeente de komende jaren door middel van het Kompas dakloosheid investeren in individuele trajecten voor dak- en thuislozen. In de programmabegroting van 2008 en 2009 zijn incidenteel aanvullende middelen vrijgemaakt, in afwachting van de herverdeling van het landelijke budget. Pas in 2009 zal duidelijk worden in hoeverre dit extra middelen oplevert voor Delft. Eventuele voordelen zullen naar verwachting geleidelijk worden toegekend.

Bovengrens: € 900.000 structureel vanaf 2010		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

ISV

Het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) bestaat sinds 2000. Uit dit budget zijn veel fysieke verbeteringen in de stad gefinancierd en zijn (fysieke) kosten betaald van het wijkgericht werken. Het wegvallen van de ISV subsidie na 2009 is een risico. Op landelijk niveau maakt het ISV deel uit van het Grote stedenbeleid (GSB) van het rijk. Het GSB wordt na 2009 voortgezet op basis van een toekomstdiscussie die in 2008 plaatsvindt. Delft vraagt in het kader van deze discussie aandacht voor voortzetting van het ISV als succesvolste peiler van het GSB en omdat dit 'trigger money' van groot belang is voor een goede ontwikkeling van de stad. Uit het ISV wil Delft vanaf 2010 minimaal de nu lopende 'verbetersubsidies' financieren zoals die voor gemeentelijke monumenten, wonen boven winkels (vooralsnog alleen t/m 2010), opplussen van woningen en de bedrijvenregeling, als ook plankosten, wijkbudgetten, bodemsanering, geluidsanering, inrichting woonservicezones en binnenstadsmanagement. In totaal gaat het dus om ca. € 3 miljoen per jaar vanaf 2010. Daarnaast wordt ingezet op financiering van milieuprojecten (water en ecologie) ter grootte van € 800.000. Het gemiddeld jaarlijks ISV voorschot dat in ISV2 (2005 t/m 2009) ontvangen is/wordt via de provincie Zuid Holland bedraagt ca. € 2,4 miljoen.

Bovengrens: € 3,0 miljoen structureel en € 800.000 incidenteel	Ondergrens: € 0
--	-----------------

	Laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Jeugd en Onderwijs

Grotius College

Het ministerie van OC&W wil de bekostiging voor de zogenaamde bezemleerlingen herzien. Het Grotius College heeft daartegen een beroepsprocedure aangespannen. De beroepsprocedure is verloren. Hoger beroep is inmiddels ingesteld bij de Raad van State. Met het ministerie is een betalingsregeling overeengekomen waarbij spreiding in vier termijn van € 50.000 (2007–2010) is afgesproken.

Bovengrens: € 100.745 incidenteel	Ondergrens: € 0
-----------------------------------	-----------------

	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Voortijdig School Verlaten (VSV)

Er is een mogelijk risico met betrekking tot de middelen die van rijkswege zijn ontvangen in het kader van terugdringen voortijdig schoolverlaten. Definitieve vaststelling van de subsidie hangt samen met de effectrapportage die door de RMC regio wordt opgesteld. Het is nog niet duidelijk of de normen uit het convenant voor de regio worden gehaald en wat de mogelijke consequenties voor de gemeente Delft kunnen zijn. Het totale bedrag van de subsidie is € 300.000.

Financieel heeft de afrekening inmiddels plaatsgevonden. De accountant is akkoord. Er is echter nog geen vaststelling van de gemeente Den Haag. Er is nog steeds een klein risico op de inhoudelijke verantwoording, dit is echter zeer laag gezien de uitspraken van het ministerie. De definitieve vaststelling wordt afgewacht.

Bovengrens: € 50.000 incidenteel	Ondergrens: € 0
----------------------------------	-----------------

	laag	midden	hoog
Risicoscore	X		

Veiligheid

Opleiden en oefenen brandweer

Het kabinet gaat nieuwe eisen stellen aan het opleiden en oefenen van de brandweer. Onduidelijk is of daar ook een financiële bijdrage van het Rijk tegenover staat.

Bovengrens: € 200.000 structureel	Ondergrens: € 0
-----------------------------------	-----------------

	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Wijkzaken en Beheer van de stad

Bruggen

Niet alleen de Plantagebrug, maar ook de Hambrug en de Abtwoudsebrug moeten worden aangepast voor centrale afstandbediening. Dit levert per brug een maximaal risico op van € 300.000 in 2010. De onderhandelingen met de Provincie hierover zijn nog niet afgerond. Een deel van de jaarlijkse kosten voor de brugbediening zal wegvallen.

Nader onderzoek van de Pesthuisbrug en de Vrouwe van Rijnsburgerbrug moet uitsluitend geven of groot onderhoud of renovatie van deze bruggen noodzakelijk is. De kosten kunnen daarbij variëren tussen € 50.000 voor het herstellen van het brugdek tot € 700.000 bij complete vervanging van beide bruggen. De opdracht voor het uitvoeren van het onderzoek is uitgezet.

De actuele kostenramingen voor de Sebastiaansbrug zijn afgedekt in het investeringsplan waarmee het risico voor deze brug is vervallen.

Bovengrens: € 1.300.000 incidenteel		Ondergrens: € 0	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Coating geluidsschermen Kruithuisweg

Er wordt onderzoek gedaan om vast te stellen of op de geluidsschermen aan de Kruithuisweg een nieuwe coating moet worden aangebracht. Dit leidt mogelijk tot een risico van € 120.000 in 2010.

Bovengrens: € 120.000 incidenteel		Ondergrens: € 0	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Milieu en Duurzame ontwikkeling

Grondwateronttrekking DSM Gist

Eind 2004 heeft DSM Gist aangekondigd haar grondwateronttrekking drastisch te willen verminderen. Uit onderzoek is gebleken dat een aanzienlijke vermindering van de onttrekking grote gevolgen heeft voor het grondwaterbeheer in Delft en omgeving. Over de opzegtermijn is een geschil ontstaan dat is voorgelegd aan de rechter. De rechter heeft uitgesproken dat niet meer dan de in de vergunning opgenomen meldingstermijn in acht hoeft te worden genomen. Tegen dit vonnis is beroep aangetekend. Daarnaast wordt in overleg met andere partijen (Rijk, Hoogheemraadschap van Delfland, Provincie Zuid-Holland) onderzocht op welke andere wijze het geschil kan worden opgelost.

Bovengrens: € 200.000 structureel		Ondergrens: € pm	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Hoogheemraadschap Delfland

De afgelopen jaren zijn geen expliciete acties geweest omtrent de verdeling van kosten van het transportsysteem van de nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie. Er wordt op dit moment geen bijdrage meer verwacht omdat het een waterschapstaak is. Het risico kan vervallen.

Arbeidsmarkt, Inkomen en Emancipatie

Budgetwinkel

Door de toename van het aantal aanmeldingen (o.a. als gevolg van het Laatste Kans Beleid), is mogelijk extra menskracht nodig om alle dossiers binnen de gestelde termijnen af te handelen. Door de komst van de Financiële Winkel van Delft wordt de ondersteuning van de consultants verbeterd. De caseload kan hierdoor worden opgehoogd. Tegelijk kan de komst van de Financiële Winkel ook leiden tot meer aanmeldingen voor schuldhulpverlening bij de Budgetwinkel.

Bovengrens: € 100.000 incidenteel		Ondergrens: € 0	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore			X

Kennisstad en Economie

Verplaatsing straatmarkten

In verband met de herinrichting Poptahof wordt de dinsdagwarenmarkt tijdelijk verplaatst naar de Troelstralaan. De nieuwe locatie wordt te zijner tijd weer de Martinus Nijhofflaan. Elk jaar wordt de donderdagwarenmarkt op de locatie Markt circa twee weken verplaatst naar de Spoorsingel in verband met de najaarskermis en Taptoe op de Markt. Door het project Spoorzone kan deze verplaatsing vanaf 2009 (mogelijk 2008) tot circa 2012 niet meer plaatsvinden. Eind dit jaar is bekend of alternatieve oplossingen uitvoerbaar zijn.

Bovengrens: € 120.000 structureel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Ruimtelijke Ordening, Verkeer en Vervoer

Parkeren

Na update van de kostprijscalculatie is bereikt dat de vergunningtarieven kostendekkend zijn. Door de aanleg van de spoortunnel verdwijnen de parkeerplaatsen op maaiveld onder het viaduct. Hierdoor neemt het aantal betaalde straatparkeerplaatsen af en dalen de opbrengsten uit het straatparkeren met maximaal € 700.000 per jaar. Het totale aantal parkeerplaatsen in dit gebied gaat toenemen doordat in het project Spoorzone rekening is gehouden met de realisatie van een ondergrondse parkeergarage in de Phoenixstraat/Spoorsingel voor ongeveer 650 parkeerplaatsen. Deze garage gaat gefinancierd worden via de business case van Parking Delft BV.

Bovengrens: € 700.000 structureel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Uitkering planschades

Het aantal planschadegevallen stijgt. Dit leidt tot kosten voor planschadeadviezen. Daarnaast stijgen planschade uitkeringen. In de komende jaren wordt een aanpak ontwikkeld om tot betere beheersing van planschaderisico's te komen. Daar waar mogelijk zal sprake zijn van kostenverhaal op basis van de mogelijkheden die de Wet ruimtelijke ordening biedt. Indien planschade het gevolg is van een gemeentelijke exploitatie zal een uitkering afgewikkeld worden via de grondexploitatie.

Bovengrens: € 120.000 incidenteel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Ontwikkelingsplannen

Onder de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening is het mogelijk dat een ontwikkelaar een traject beëindigt waarbij de gemeente reeds kosten heeft gemaakt. Het is dan niet mogelijk om de reeds gemaakte kosten te verhalen.

Bovengrens: € pm structureel		Ondergrens: € pm	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Ontwikkelen, Grond en Vastgoed

Harnaschpolder Wonen

Voor Harnaschpolder Wonen is in het Meerjaren Programma Grondontwikkeling (MPG) duidelijk gemaakt welke financiële impact dit project kan hebben op de weerstandscapaciteit. Dit project kan, afhankelijk van marktontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande prijsontwikkelingen, zowel nadelige gevolgen hebben als een voordelige uitkomst.

Bovengrens: € 3.700.000 incidenteel		Ondergrens: € 2.200.000 voordeel	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Technopolis

Voor het project Technopolis wordt een pm-post opgenomen, omdat de ontwikkeling afhankelijk is van de gesprekken in het kader van Science Port Holland. Na evaluatie zal een nieuwe risicoanalyse worden uitgevoerd en daarmee een inschatting van het maximale risico worden gegeven.

Bovengrens: pm		Ondergrens: € pm	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Poptahof (Martinus Nijhofflaan e.o.)

Momenteel wordt de grondexploitatie Poptahof opgesteld. De financiële verkenningen duiden op een negatief exploitatieresultaat. Onderdeel van de grondexploitatie is een risicoanalyse. De

grondexploitatie inclusief risicoanalyse zal dit najaar afzonderlijk aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Bovengrens: € 5.800.000		Ondergrens: € 0	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Projecten in voorbereiding en in uitvoering

Voor de kleinere projecten in uitvoering zijn de risico's beperkter. Details zijn terug te vinden in het MPG.

Bovengrens: € pm incidenteel		Ondergrens: € 0	
	Laag	midden	hoog
Risicoscore	X		

Vastgoedexploitatie

De risico's voor het vastgoedbedrijf zijn in eerdere besluitvorming geduid. Binnen het vastgoedbedrijf zijn egaliseringsreserves beschikbaar waarmee eventuele mee- en tegenvallers worden opgevangen. Eens per vier jaar worden de vastgoedexploitaties geactualiseerd. Op basis van deze actualisatie kan worden beoordeeld of de egaliseringsreserves toereikend zijn.

Bovengrens: € pm		Ondergrens: € pm	
	laag	midden	hoog
Risicoscore	X		

Spoorzone

Naar de huidige stand en verwachtingen kunnen de risico's voor het project Spoorzone opgevangen worden in de business case. Daarom is het niet noodzakelijk om in het gemeentelijk weerstandsvermogen rekening te houden met een risicobuffer. Op 9 juli 2008 zijn de betrokken overheden de ministeries van Verkeer en Waterstaat en VROM, het Stadsgewest Haaglanden, de provincie Zuid-Holland, de stadsregio Rotterdam en de gemeente Delft overeengekomen de nieuwe spoortunnel in ruwbouw uit te voeren voor vier sporen, waarvan twee sporen direct operationeel worden gemaakt (scope 2B).

Bovengrens: € 0		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	Hoog
Risicoscore	X		

TU-gebied (Noord en Midden)

De benodigde middelen voor projectleiding en communicatie voor het TU-gebied (Noord en Midden) zijn beschikbaar tot en met 2009. Het project loopt echter door na 2009. Nagegaan wordt of dit risico kan worden gereduceerd door dekking vanuit legesopbrengsten.

Bovengrens: € 225.000 structureel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	Hoog
Risicoscore		X	

TNO-gebied

Met de uitvoeringskosten is geen rekening gehouden. Nagegaan wordt of dit risico kan worden gereduceerd door dekking vanuit legesopbrengsten.

Bovengrens: € 70.000 incidenteel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Formatie als gevolg van nieuwe grexwet

De invoering van de grondexploitatiewet vraagt om structurele formatie van de disciplines planeconomie en verwerving en uitgifte om onder andere bij private ontwikkelingen exploitatieplannen op te stellen. Daarnaast is het wenselijk dat structureel (los van de omvang van projecten) deze capaciteit beschikbaar is voor overige bestuursadvisering. Hierbij is sprake van een transitie van projectformatie naar formatie ten laste van het programma. Dat betekent dat er in principe twee dekkingsbronnen voor deze formatie zijn: projectbudgetten en kostenverhaal. Omdat de mogelijkheid bestaat dat deze formatie zichzelf niet terugverdient, is vooralsnog sprake van een risico.

Bovengrens: € 245.000 structureel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Bestuur en Organisatie

ID-banen

Het risico kan worden geschrapt. Zie de toelichting bij mutaties van baten en lasten in het deelprogramma Organisatie (Afbouw ID-banen ambtelijke organisatie). Het risico is nu een gecalculerde en gedekte tegenvaller.

Afschaffing pseudo-premie WW

Het werknemersdeel van de WW-premie wordt gefaseerd afgeschaft volgens het voorstel van het kabinet bij de rijksbegroting 2008. Het is de bedoeling met ingang van 1 januari 2009 geen WW-premie meer in te houden bij de werknemer. De gemeente is eigen risicodragers voor de werkloosheidsuitkeringen van eigen medewerkers. Bij de werknemer ingehouden WW-premie wordt niet afgedragen aan een instantie, maar door de gemeente zelf ingezet. Daarom is sprake van een pseudo-premie WW. Op grond van de berichtgevingen van de VNG ziet het er naar uit dat met het afschaffen van het werknemersdeel van de WW-premie ook de pseudo-premie WW in 2009 wordt afgeschaft. Voor 2008 is de pseudo-premie WW vastgesteld op 3,5%. Effectief ongeveer 2,2% van de loonsom. De VNG laat weten dat gemeenten slechts gedeeltelijk gecompenseerd worden voor het wegvallen van deze inkomsten via een stijgende

uitkering uit het gemeentefonds. Hoe groot het risico is, zal duidelijk worden bij de presentatie van de rijksbegroting 2009 (op Prinsjesdag 2008).

Bovengrens: € 800.000 structureel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Het Nieuwe Kantoor

In de globale investeringsbegroting van Het Nieuwe Kantoor, die in het najaar van 2007 is vastgesteld, zijn twee financiële risico's aangegeven, te weten een prijsstijging in de bouwsector die hoger is dan de gemiddelde prijsstijging (en dus de gemiddelde prijscompensatie) en financiering met een hoger rentepercentage dan waarmee nu rekening wordt gehouden in de investeringsbegroting.

Met de indexering van de bouwkosten is rekening gehouden in het deelprogramma Stadskantoor. In het najaar zal nader worden uitgezocht hoe het best met de prijsstijging op grote projecten kan worden omgegaan. Voor 2009 is het risico hieronder geschat.

Bovengrens: € 250.000 structureel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore			X

In de globale investeringsbegroting van Het Nieuwe Kantoor is gerekend met een rentepercentage van 5%. Verondersteld is in de dekking van de kosten dat het mogelijk moet zijn om projectfinanciering tegen 4% te verkrijgen. Op dit moment is de rente hoger dan 4%. Er is nog tijd om op een gunstiger percentage te wachten, omdat de daadwerkelijke bouw nog niet start in 2009.

Bovengrens: € 500.000 structureel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Verkiezingen

Uit recente berichtgeving blijkt dat de Nedap-stemmachines niet meer worden ingezet voor verkiezingen. De staatssecretaris heeft aangegeven dat gemeenten zich nu reeds moeten voorbereiden alle consequenties hiervan, rekening houdend met onder andere een niet-geplande verkiezing en de aankomende verkiezingen Europees Parlement in 2009. Dit zorgt bij gemeenten voor meerkosten voor stemhokjes, stemmateriaal en extra telwerkzaamheden. Via het Rijk zal een gedeelte van de extra kosten gecompenseerd worden. Onduidelijk is nog hoe hoog de vergoeding van het Rijk voor Delft zal worden.

Bovengrens: € 70.000 incidenteel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Algemene dekkingsmiddelen

BTW Compensatiefonds

Na de invoering van het BTW Compensatiefonds (BTWC) in 2003 zijn de uitgaven voor de MRSV en MRISV met circa € 7,5 miljoen gedaald ten opzichte van de begroting 2003, het basisjaar voor de raming van het BTWC. Als gevolg hiervan kan er minder BTW teruggevorderd worden van het Compensatiefonds. Dit levert een nadeel op ten opzichte van eerdere meerjarenprognoses. Bij de besluitvorming over de programmabegroting 2006-2009 is een oplopend bedrag beschikbaar gesteld voor de tegenvallende voordelen BTWC. Dit betekent dat het risico jaarlijks kleiner wordt.

Vanaf 2007 is de zogenaamde 5% regeling binnen het BTWC niet meer van toepassing. Het hiervoor in de begroting gereserveerde bedrag (€ 240.000) kan nu ingezet worden om het nadeel op het BTWC terug te brengen.

Verwacht wordt dat er jaarlijks van andere ontvangen subsidies een BTW-component afgezonderd kan worden. Ook dit mag ingezet worden ter compensatie van het ontstane nadeel BTWC.

Bovengrens: € 400.000 structureel		Ondergrens: € 0	
	laag	midden	hoog
Risicoscore		X	

Onderhoud kapitaalgoederen

Delft kenmerkt zich door een hoge bebouwingsgraad. De gemeente onderscheidt zich van andere gemeenten door de historische binnenstad en de Technische Universiteit. Beide leggen een grote gebruiksdruk op delen van de stad waardoor relatief intensief onderhoud noodzakelijk is. Ook het groen wordt zeer intensief gebruikt door het ontbreken van grotere groenelementen in de nabije omgeving.

Het college draagt zorg voor meerjarige beheerplannen in het kader van onderhoud van de openbare ruimte, riolering en gebouwen. In deze plannen wordt op basis van de gewenste kwaliteit (technische, gebruiks- en belevingswaarde) de instandhoudingscyclus (klein onderhoud) en de (her)inrichtingscyclus (vervanging/renovatie) gepresenteerd alsmede de daarvoor benodigde budgetten. Per beheerdiscipline wordt aangegeven wat de stand van zaken is. Voor alle areaalontwikkelingen die niet in de vastgestelde beheerplannen zijn opgenomen is in deze begroting cumulatief € 100.000 per jaar opgenomen.

Civiele kunstwerken

Het huidige areaal aan civiele kunstwerken binnen de gemeente Delft omvat 544 bruggen, tunnels, viaducten, duikerbruggen en vlonders en daarnaast nog circa 3530 meter aan geluidsscherm. Van deze kunstwerken zijn er 399 in beheer bij en/of in eigendom van de Gemeente Delft. In de binnenstad bevinden zich 85 stuks kunstwerken waarvan 80 in beheer bij de gemeente. Hiervan zijn 42 stuks, alle bruggen, gekenmerkt als (rijks)monument. De vervangingswaarde van het gemeentelijke areaal wordt ruwweg geschat op circa € 110.000.000.

Functie Soort	Voetgang	Fiets- voetganger	Verkeer	Totaal	Gemidd. levensduur
Brug vast	63	186	109	358	25-50 jr
Brug beweegbaar		3	5	8	25-80 jr
Tunnel		6	2	8	80 jr
Viaduct			1	1	80 jr
Duikerbrug		4	11	15	25-50 jr
Vlonder	8		1	9	25 jr
Totaal	71	199	129	399	
Geluidsschermen (meter)					25-80 jr

Het beheer van de kunstwerken vindt plaats conform het in 2007 vastgestelde Beheerplan Kunstwerken Delft 2007-2010. Hierin is tot en met 2010 aangegeven welke middelen worden ingezet voor instandhouding en (her)inrichting. Inmiddels is in aanvulling op dit beheerplan in 2008 ook een financiële update opgesteld en is verwerkt in deze begroting

Uitgangspunt voor het gewenste kwaliteitsniveau is het niveau van onderhoud dat een functioneel gebruik van de betreffende kunstwerken mogelijk maakt tegen de laagst maatschappelijke kosten. Dit kwaliteitsniveau is in feite de minimale norm waaraan kunstwerken moeten voldoen. Alleen voor de historische binnenstad wordt een hogere standaard aangehouden voor de welstand/beeldkwaliteit.

Dagelijks onderhoud

Dagelijks onderhoud richt zich op het in goede staat houden van kunstwerken. De maatregelen die in dat kader worden uitgevoerd zijn: het herstellen van kleine schades, het schoonmaken en schilderen van leuning, het reinigen en aanbrengen/vervangen van slijtlagen en het vernieuwen van enkele planken in brugdekken. Graffiti wordt niet verwijderd met uitzondering van racistisch getinte leuzen.

De maatregelen zijn in het algemeen klein van omvang en worden in het lopende budgetjaar uitgevoerd.

Direct onderhoud dat om veiligheidsredenen onmiddellijk moet worden uitgevoerd behoort eveneens tot het dagelijks onderhoud.

Groot onderhoud

Groot onderhoud richt zich op het weer in goede staat brengen van kunstwerken. Daaronder wordt verstaan het renoveren of vervangen van kunstwerken zodat deze voor een lange tijd weer voldoen aan hun functionele eisen. Het betreft grootschalige maatregelen die planmatig worden uitgevoerd.

Beheer Provincie Zuid-Holland

Drie bruggen over de Schie, de Hambrug, de Plantagebrug en de Abtswoudsebrug zijn in eigendom van de Gemeente Delft maar in beheer bij de Provincie Zuid-Holland. Ook de bediening geschiedt door de Provincie Zuid-Holland. Op grond van de tussen de Provincie Zuid-Holland en de Gemeente Delft gesloten overeenkomst draagt de gemeente de kosten voor het door de provincie uit te voeren dagelijks en groot onderhoud en de bediening.

Beleid en beheer

Ieder jaar wordt circa een vijfde deel van alle kunstwerken in beheer bij de Gemeente Delft geïnspecteerd. De inspectiegegevens worden ingevoerd en vastgelegd in een beheerprogramma en beoordeeld. Op basis hiervan worden onderhoudsprogramma's opgesteld. Daarnaast worden nog adviezen gegeven aan het bestuur en organisatie. Verder worden er beheerplannen opgesteld, er wordt onderzoek verricht, nieuw beleid wordt ingevoerd en er worden nieuwe technische ontwikkelingen bijgehouden en geïmplementeerd.

De dekking voor het uitvoeren van het benodigde onderhoud wordt deels ook gerealiseerd door een onttrekking uit de reserve grote projecten. Het restant hiervan na 2007 (€ 1.241.000) is als onttrekking opnieuw begroot en afgestemd op de laatste inzichten. Geconcludeerd wordt dat vooralsnog deze reserve groot genoeg is.

Onderhoud kunstwerken	2009	2010	2011	2012
			<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Klein onderhoud bruggen	395	395	395	395
Groot onderhoud bruggen	486	487	486	485
Administratieve posten	61	59	499	497
Beleid en beheer	158	158	157	159
Totaal	1.100	1.099	1.537	1.536

Wegen

De omvang van het Delftse wegennet is circa 307 hectare waarvan 83 hectare (27%) asfalt. De afgelopen jaren is, binnen de beschikbare middelen, veel energie gestoken in het wegwerken van het achterstallig onderhoud. De inspanningen hebben geleid tot een sterke vermindering van achterstallig onderhoud en een aanzienlijke kwaliteitsverbetering van de fietspaden. Ondanks deze inspanningen is de gemiddelde kwaliteit van de verhardingen nog steeds matig tot slecht. In de zomer van 2005 is het Lokaal Verkeer en vervoersplan (LVVP) in de raad behandeld waarin het functioneel beleidskader voor wegen is vastgelegd. In september 2005 is het wegenbeheerplan door de raad vastgesteld en daarin staat aangegeven wat nodig is om de komende jaren de gemiddelde kwaliteit naar een hoger niveau te krijgen. In 2009 zal er een nieuw wegenbeheerplan worden opgesteld. De inspecties van alle wegen zijn in 2008 uitgevoerd. De vertaling van deze inspectieresultaten naar de onderhoudsplanning wordt meegenomen in het nieuwe wegenbeheerplan.

Klein onderhoud

Klein onderhoud zijn maatregelen die lokaal over een beperkt gedeelte van de weg (< 50 m²) worden uitgevoerd. Het betreft deels preventief en deels calamiteitenonderhoud, zoals het oplossen van klachten en herstel kleine schades na bijvoorbeeld wijk of buurtschouw. Klein onderhoud wordt in 4 wijkteams uitgevoerd in samenhang met groen- en veegonderhoud.

Groot onderhoud en herinrichting

Groot onderhoud zijn maatregelen die over een groot gedeelte van het oppervlak van een wegvak planmatig worden uitgevoerd, met het doel de verharding weer aan de richtlijnen te laten voldoen.

Bij groot onderhoud vindt een afweging plaats of de weg in dezelfde functionaliteit moet terugkomen en of afstemming met bijvoorbeeld rioolvervanging zinvol is. In veel gevallen kan een wegvak gewoon in zijn geheel van een nieuw wegdek voorzien worden. In een aantal gevallen wordt het onderhoud gecombineerd met andere wensen of nieuw beleid en vindt een herinrichting plaats.

Ongeveer de helft van alle Delftse asfaltverhardingen is nu nog teerhoudend of teerverdacht. Het rijksbeleid is om uiteindelijk alle teer uit de keten te halen. Het bij onderhoudswerk of reconstructies vrijkomende teerhoudend asfaltgranulaat (TAG) wordt gereinigd in speciale installaties waarna het vrijkomende granulaat weer kan worden hergebruikt. De afgelopen vijf jaar is ongeveer 12% van de teerhoudende wegen gesaneerd.

Vooruitlopend op het nieuwe wegenbeheerplan kan worden geconcludeerd dat het huidige exploitatiebudget voor de komende jaren toereikend om de gewenste kwaliteit van wegen te kunnen realiseren. Hierbij wordt wel opgemerkt dat het budget is gewijzigd als gevolg van financiële afspraken die zijn gemaakt in het kader van Tramlijn 19 (€ 700.000 restant investeringsbudget wegen) en een onderhoudsbijdrage voor de komende 6 jaar (jaarlijks € 115.000) voor het deelprogramma Schieoevers.

Onderhoud wegen	2009	2010	2011	2012
			<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Straatnaamgeving en huisnummering	70	71	71	71
Administratieve posten	1.033	1.000	961	943
Elementverharding	2.361	2.375	2.365	2.368
Asfalteringen	1.166	1.167	1.166	1.166
Wijkservice	1.373	1.392	1.383	1.388
Totaal	6.003	6.005	5.946	5.936

Water

De uitgangspunten voor het waterbeleid zijn vastgelegd in het waterplan Delft: "Het blauwe netwerk" uit 2001 dat door de gemeente Delft en het Hoogheemraadschap van Delfland is vastgesteld. Doel van het beleid is te komen tot meer natuurlijke watersystemen. Per 1 januari 2006 is een groot gedeelte van de watergangen overgedragen aan het Hoogheemraadschap van Delfland. Hiervoor hebben de gemeente en het hoogheemraadschap het Tweede Convenant Uitvoering Waterplan gesloten.

Tot 2009 zal de gemeente nog een aantal onderhoudstaken onder regie van het hoogheemraadschap uitvoeren om een soepele overgang van taken mogelijk te maken. Alle waterbeheertaken van de gemeente worden in 2008 vertaald in een beheerplan water 2008-2011. Aangezien nog geen volledig beeld is of alle taken en de hierbij benodigde financiële middelen beschikbaar zijn, wordt in dit beheerplan ervoor gekozen om geen aanvullende middelen op voorhand te claimen. De dekking van de taken wordt gevonden in de bestaande budgetten.

Klein onderhoud

Zuiveren en Krozen: Frequentie 1 à 2 maal per jaar afhankelijk van de legger en keur in opdracht van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Groot onderhoud en herinrichting

Het reguliere baggerwerk gaat voor 90% naar het hoogheemraadschap. Tot 2009 heeft de gemeente de verplichting om nog de baggerachterstand weg te werken.

Oeververdedigingen

Het beleid voor de oeververdedigingen op hoofdlijnen is vastgelegd in het Waterplan Delft en de Ecologienota uit 2004. In het boezemgebied bestaan de oevers voornamelijk uit harde kades. In het poldergebied veelal uit beschoeiingen die waar mogelijk vervangen worden door meer natuurvriendelijke oevers. In totaal is er 515 km oever in Delft waarvan circa 320 bij de gemeente in beheer en onderhoud. Inmiddels is in 2008 ruim 60% hiervan geïnspecteerd.

Het beheer van de oevers vindt plaats conform het in 2007 vastgestelde meerjarenbeheerplan oevers Delft. Hierin is tot en met 2011 aangegeven welke middelen worden ingezet voor instandhouding en (her)inrichting. De komende jaren is een forse extra inspanning nodig om de oevers op een voldoende niveau te houden. Het dekkingstekort uit het beheerplan oevers is opgelost en verwerkt in deze begroting.

Klein onderhoud

Het klein onderhoud bestaat uit het vernieuwen van een enkele plank of het vervangen van de rollaag of voegwerk op een kademuur. Voor natuurvriendelijke oevers bestaat het uit 2 maal per jaar maaien en afvoeren van het maaisel.

Groot onderhoud en herinrichting

Het groot onderhoud is het vervangen van de volledige oeververdediging door een nieuwe. Hierbij vindt de afweging plaats of dezelfde functionaliteit moet worden gehandhaafd of dat een aanpassing van het type oeververdediging moet plaatsvinden.

Onderhoud waterwegen en oevers	2009	2010	2011	2012
			<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Onderhoud grachten en watergangen	434	414	378	372
Onderhoud kademuuren	669	670	720	721
Baggerwerkzaamheden	84	84	84	84
Waterdossier	30	30	30	30
Totaal	1.217	1.198	1.212	1.207

Groen

Het groenbeleid van Delft is verwoord in de nota's Ecologieplan Delft (2004) en "Juiste boom op de juiste plaats" (2004) en de evaluatie hiervan (2007). Het beheer van het openbaar groen vindt plaats conform het in 2007 vastgestelde meerjarenbeheerplan groenvoorzieningen Delft. Hierin is tot en met 2011 aangegeven welke middelen worden ingezet voor instandhouding en (her)inrichting. Op 1 januari 2008 is de gemeente verantwoordelijk voor 29.277 bomen, 289 ha gras, 85 ha plantsoen en 210 speelplekken met 805 speelvoorzieningen. Groenonderhoud wordt sinds mei 2006 in 4 wijkteams uitgevoerd in samenhang met klein wegen en veegonderhoud.

Onderhoud groen	2009	2010	2011	2012
			<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Openbaar groen	4.891	4.951	4.923	4.842
Onderhoud bomenbestand	431	438	437	438
Groenvoorziening algemeen	355	357	355	356
Vastgoed OGM plantsoenposten	37	37	37	36
Renovatie speelplaatsen	499	504	503	504
Botulismebestrijding	49	49	49	49
Mutatie reserves	96	96	96	96
Totaal	6.358	6.432	6.400	6.321

Riolering (Onderhoud en vervanging riolen en gemalen)

Delft heeft 411 km vrijverval riolering inclusief duikers en drainage, 5 hoofd rioolgemalen, 48 secundaire gemalen en 28 drukriolering pompen. In het op 28 april 2005 door de raad vastgestelde waterdossier zijn beleidsuitgangspunten voor zowel het realiseren van de basisinspanning, het waterkwaliteitsspoor als de sanering van ongerioleerde lozingen in het buitengebied vastgelegd. In dit document is tevens de beleidsvisie voor het afkoppelen en het

grondwater vastgelegd. Tariefontwikkeling, onderhoud en verbetering van het rioolstelsel vindt plaats conform het op 26 januari 2006 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan Delft 2006-2010 (GRP) en de nog vast te stellen Nota Actualisatie Gemeentelijk Rioleringsplan Delft 2009. Ten gevolge van de notitie riolering van de commissie Besluitvorming begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is de begroting van het GRP geheel opnieuw ingericht. De kwaliteitseis is een goed functionerend rioolstelsel zonder hydraulische knelpunten dat het milieu zo min mogelijk belast.

Onderhoud

Onder het onderhoud valt het reinigen van riolen, kolken en gemalen alsmede de kleine reparaties.

Vervanging

Gemiddeld moet 4 km vrijverval riolering per jaar vervangen worden. Sinds 2003 wordt vervanging van riolering bewust afgestemd met wegenonderhoud en herinrichting. Hierdoor is meer tijd nodig voor planvorming en overleg met de buurt en is tevens de planning minder strak. De schommelingen in de uitgaven worden opgevangen in de voorziening riolering.

Nieuwe aanleg

Naast het onderhoud aan de riolering is in het waterdossier ook een meerjaren investeringsplan vastgesteld om te voldoen aan de landelijke milieueisen voor rioolstelsels (basisinspanning, waterkwaliteitsspoor en lozingen buitengebied). Dit programma loopt tot en met 2010 en is onlangs in het kader van het Waterplan geactualiseerd.

Onderhoud riolering	2009	2010	2011	2012
			<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Dagelijks onderhoud gemalen	634	639	638	639
Inspectie / reiniging riolen	21	21	21	21
Vernieuwen riolen	2.612	2.612	2.613	2.614
Klein onderhoud riolen	1.109	1.124	1.119	1.122
Administratieve posten	1.239	1.216	1.221	1.212
Vernieuwen gemalen	145	145	145	145
Rationeel beheer	1.223	1.226	1.226	1.230
Veegdienst	115	115	115	115
Totaal	7.098	7.098	7.098	7.098

Straatmeubilair

Het beheer van het grootste deel van het straatmeubilair vindt plaats conform het in 2007 vastgestelde meerjarenbeheerplan verkeersvoorzieningen en straatmeubilair Delft. Hierin is tot en met 2011 aangegeven welke middelen worden ingezet voor instandhouding en vervanging.

Het areaal omvat een scala van objecten zoals, zitbanken, picknicksets, afvalbakken, ondergrondse containers, zoutbakken, afrasteringen, fietsenrekken, lichtpunten e.d. Daarnaast is ook sprake van een areaal aan verkeersvoorzieningen zoals verkeersborden, straatnaamborden, bewegwijzering, wegbebakening, parkeervoorzieningen, pollers e.d.

Verkeersvoorzieningen en straatmeubilair	2009	2010	2011	2012
			<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Verkeersvoorzieningen	23	9	8	8
Verkeerslichten	844	844	845	846
Verkeersmaatregelen en straatmeubilair	584	591	590	591
Totaal	1.451	1.444	1.443	1.445

Gebouwen (exclusief onderwijsgebouwen)

De gemeente Delft heeft een omvangrijke vastgoedportefeuille. Deze portefeuille valt uiteen in de volgende categorieën onroerend goed:

- Gemeentelijke huisvesting
- Ondersteuning beleidsvelden
- Overige objecten

De vastgoedportefeuille vereist derhalve professioneel beleid en beheer. Onderdeel van het beheer is het uitvoeren van onderhoud. De kaders waarbinnen het onderhoud uitgevoerd wordt zijn:

- Waarborging van de veiligheid
- Voorkoming van gevolgschade
- Correctief, preventief en esthetisch onderhoud
- Doelmatige instandhouding

Met deze kaders zijn de gebouwen geïnspecteerd en is op basis van die inspectie een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gemaakt. Daarnaast wordt jaarlijks een schouw uitgevoerd. Deze schouw vormt de basis voor de onderhoudsplan voor het betreffende jaar. Deze concrete jaarplanning kan dus afwijken van het MJOP.

De MJOP is financieel vertaald. Om praktische redenen is in de begroting rekening gehouden met een gemiddelde onderhoudslast over de periode 2008-2015. In werkelijkheid fluctueert het onderhoudsvolume (op basis van de concrete jaarplanning). Het verschil tussen de gemiddelde onderhoudskosten (conform MJOP en begroting) en de werkelijke onderhoudskosten conform de jaarplanning wordt onttrokken/toegevoegd aan de daarvoor gevormde egaliseringsreserves per categorie onroerend goed. Ultimo 2007 kennen de egaliseringsreserves de volgende omvang:

Egaliseringsreserve	Omvang per 31-12-2007
Reserve egaliserings vastgoed gemeentelijke huisvesting	€ 2.100.000
Reserve egaliserings vastgoed beleidsvelden	€ 1.400.000
Reserve egaliserings vastgoed overig	€ 2.500.000
Totaal	€ 6.000.000

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een deelneming of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij worden verhaald op de gemeente.

Op de balans voorkomende deelnemingen

Arbeidsmarkt Inkomen en Emancipatie

Combiservices BV

Combiservices BV is, met ondersteuning van het Rijk, in 1997 opgericht. In eerste instantie op experimentele basis. In Combiservices zijn activiteiten gebundeld die aansluiten of in het verlengde liggen van de Wet Sociale Werkvoorziening. Combiservices is in deze context opgericht met als doelstelling nieuwe vormen van werkgelegenheid voor arbeidsgehandicapten mogelijk te maken. Tot Combiservices behoren de activiteiten Schoonmaak, Beveiliging en Reïntegratie en Detachering. Combiservices en Combiwerk stellen de arbeidsontwikkeling centraal. Daardoor is expliciete sturing op arbeidsontwikkelingsdoelstellingen noodzakelijk. Niet de productie en dienstverlening kleuren het primaire proces, maar de focus is gericht op het ontwikkelen en begeleiden van SW medewerkers (a) en het plaatsen en begeleiden van SW medewerkers (b). Combiservices is een Besloten Vennootschap met een maatschappelijk kapitaal van 10.000 aandelen van € 45,- per stuk (totaal € 450.000), waarvan € 90.000 is gestort. Alle gestorte aandelen zijn in handen van de gemeente Delft.

Vanaf 2005 hebben stortingen van dividend van Combiservices plaatsgevonden ten gunste van de Dienst Bedrijfsreserve (DBR) van Combiwerk.

Bestuurlijk belang: Gemeente Delft is enig aandeelhouder.

Financieel belang: Bij faillissement van de BV is de gemeente het gestorte aandelenkapitaal kwijt.

Kennisstad en Economie

Eneco Holding BV

Het aandeelhouderschap Eneco is ontstaan door inbreng van de aandelen in het voormalige energiebedrijf Delfland in Eneco in 2000. Per 1 juli 2004 is de energiemarkt geliberaliseerd. Daarmee is een verdere impuls gegeven aan de discussie over de toekomst van de energiebedrijven in een geprivatiseerde omgeving. De regering wil dat energiebedrijven het handels- en productiegedeelte splitsen in een netwerk-tak en een leverings-tak. Er is discussie in hoeverre er nog een rol is voor de nu nog publieke aandeelhouders van Eneco. Delft is lid van de aandeelhouderscommissie Eneco en praat daarin mee over de toekomst van de onderneming. Daarbij is de insteek uiteindelijk de aandelen van Eneco te kunnen vervreemden. In de nieuwe statuten van Eneco is opgenomen dat vanaf 2006 tenminste 50% van het resultaat aan de aandeelhouders zal worden uitgekeerd. Het dividend van de aandelen Eneco wordt gestort in de Reserves Nutswinsten en Grote Projecten. Uit deze opbrengsten worden deels bepaalde *semi-structurele* uitgaven gedaan, zoals de storting in het Delft Kennisstadfonds en het Milieutechnologiefonds en bijdragen aan stadspromotie en citymarketing. Daarnaast is in de Kadernota 2008-2011 bij het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen rekening gehouden met extra dividend in de jaren 2007 tot en met 2010. Dit dient ter dekking voor het investeringsprogramma grote projecten. Bij de mogelijke verkoop op termijn van (een deel van) de aandelen zal een gedeelte van de structurele voeding van het reservevermogen komen te vervallen.

Bestuurlijk Belang: De gemeente bezit 121.380 aandelen van € 100 nominaal. Dit vertegenwoordigt 2,4% van het gestorte aandelenkapitaal van Eneco. Delft is lid van de aandeelhouderscommissie Eneco en wordt daar vertegenwoordigd door wethouder Bolten.

Financieel Belang: Bij faillissement loopt de gemeente het risico het aandelenkapitaal te verliezen. Verder staat de gemeente garant voor circa € 18 miljoen. (situatie per 1 januari 2008). De aandelen zijn niet of nauwelijks verhandelbaar en worden niet als waarde in de balans opgenomen.

NV Evides

Evides is de naam van de gefuseerde waterbedrijven WBE en Delta. Evides is voor 50% eigendom van DELTA NV en voor 50% van Gemeenschappelijk Bezit Evides, die op hun beurt weer het eigendom zijn van de gemeenten (24) en provincie in het verzorgingsgebied. Door B&W is 1 juni 2004 besloten tot deelname in BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Jaarlijks ontvangt de gemeente Delft dividenduitkering.

Bestuurlijk Belang: De gemeente Delft bezit 106.627 aandelen tegen een nominale waarde van € 0,05 per aandeel. Dit komt neer op 3,4 % van het geplaatste aandelenkapitaal. Wethouder Bolten is lid van de Raad voor Commissarissen (RvC).

Financieel Belang: Bij faillissement loopt de gemeente het risico het aandelenkapitaal te verliezen.

IB/NL Blossom Participatiemaatschappij NV

De gemeente Delft participeert en/of investeert in uitvindingen en nieuwe productideeën die via Intellectuele Eigendomsrechten beschermd zijn of kunnen worden. De vennootschap speelt een actieve rol in het proces van commercialisering van de uitvindingen en productideeën. Het bedrijf lijdt de laatste jaren verlies, waardoor het eigen vermogen jaarlijks daalt.

Bestuurlijk Belang: De gemeente Delft bezit 2 (van de 29 gestorte) aandelen. Op basis hiervan heeft de gemeente de stemrecht van het aandeelhouderschap.

Financieel Belang: De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft de waarde van de aandelen per 31-12-2006 verlaagd tot € 1,00 per aandeel. (historische aanschafprijs: € 50.000 per aandeel).

Cultuur en Binnenstad

VOM BV

Doel van de Vastgoed Ontwikkelings Maatschappij (VOM BV) is, in het kader van het gemeentelijk brancheringsbeleid, om meer grip te krijgen op (bedrijfsmatig) vastgoed. Daarbij gaat het primair om het historische deel van het kernwinkelgebied in de binnenstad van Delft, het optimaliseren van het gebruik van het desbetreffende vastgoed, het voorkomen van achteruitgaan, leegstand en verpaupering en het sturen naar het meest gewenste brancheringspatroon. Er zijn twee aandeelhouders: de gemeente Delft en Vestia Groep (BV).

Bestuurlijk Belang: 50% van het geplaatste aandelenkapitaal ter waarde van € 9.000.

Wethouder Bolten is lid van de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) en wethouder Merks is lid van de RvC.

Financieel Belang: Bij faillissement kan de gemeente het aandelenkapitaal verliezen. Verder staat de gemeente garant voor circa € 4 miljoen door VOM aangetrokken leningen in verband met aankoop panden in de Kromstraat. Vestia staat borg voor exploitatietekorten van de VOM.

Ruimtelijke Ordening, Verkeer en Vervoer

Parking Delft BV

Parking BV is door Delft opgericht in verband met de bouw van de Parkeergarage Zuidpoort. Inmiddels is ook de Phoenixgarage in Parking BV opgenomen en is de Koepoortgarage in voorbereiding. Voor de financiering van de bouw van de Zuidpoortgarage heeft de gemeente een garantie afgegeven voor een bedrag van € 24,7 miljoen. Aan deze garantstelling zijn de

gebruikelijke voorwaarden verbonden. Voor de aflossing van de lening is een plan van rente en aflossing opgesteld. Aanvullend is sprake van een gemeentelijke lening (SVN) van € 1,2 miljoen voor de Zuidpoortgarage, en is de raad akkoord gegaan met gemeentelijke financiering van € 17,5 miljoen voor de aankoop van de Koepoortgarage (€ 13,5 miljoen) en de financiering van het exploitatietekort voor de periode van de businesscase, waarbij nog sprake is van een negatieve cashflow voor de komende jaren.

Bestuurlijk Belang: Het geplaatste kapitaal bedraagt € 90.000. De gemeente bezit 100% van de aandelen. Wethouder Bolten is lid van de AvA.

Financieel Belang: Bij faillissement verliest de gemeente het aandelenkapitaal en wordt de garantstelling geëffectueerd.

Ontwikkelen, Grond en Vastgoed

De Stille Vennoot BV

De gemeente heeft met BAM Utiliteitsbouw een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de ontwikkeling van een drietal kantoorgebouwen bij Station Zuid. Deze ontwikkeling geschiedt door een Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij (GEM). De juridische vorm is een CV/BV-constructie. Door deze constructie zijn de geldschieters (commandieten) voor niet meer dan hun concrete financiële inzet aansprakelijk bij eventuele calamiteiten in de ontwikkeling. De gemeente heeft een commandiet BV opgericht in de vorm van De Stille Vennoot BV. De Stille Vennoot BV is samen met Commandiet BAM BV commanditaire vennoot van GEM CV.

Bestuurlijk belang: De gemeente Delft is voor 100% aandeelhouder. Wethouder Bolten is lid van de AvA.

Financieel belang: Bij faillissement kan de gemeente maximaal het aandelenkapitaal van € 18.000 verliezen.

Grondexploitatiemaatschappij Beheer BV i.o.

De Grondexploitatiemaatschappij Beheer BV (GEM Beheer BV) heeft ten doel als beherend vennoot van de commanditaire vennootschap GEM CV op te treden. De randvoorwaarden en de verdeling van risico's zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst voor de ontwikkeling van de stationslocatie Delft Zuid, tussen de gemeente Delft en BAM, ondertekend op 16 april 2004. GEM Beheer BV vertegenwoordigt GEM CV. De bevoegdheden van de directie van GEM Beheer zijn bepaald in de Raamovereenkomst.

Bestuurlijk belang: De gemeente Delft en de BAM zijn ieder voor 50% aandeelhouder.

Financieel Belang: De nominale waarde van het aandelenkapitaal bedraagt € 90.000. Er is in 2006 € 9.000 gestort. Bij faillissement kan de gemeente zijn aandeel in het aandelenkapitaal verliezen.

OBS BV

De gemeente heeft met een opdracht in de juridische vorm van een lastgeving de uitvoering van het integrale project Spoorzone Delft overgedragen aan het Ontwikkelingsbedrijf Spoorzone Delft BV (OBS). Het OBS is een besloten vennootschap waarvan alle aandelen in het bezit van de gemeente zijn. Een raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap. De opdracht aan OBS behelst uitvoering van het project voor rekening en voor risico van de gemeente. De projectkosten zijn opgenomen in de business case die door alle betrokken partijen is goedgekeurd. De business case is onderdeel van alle op 5 oktober 2005 en 23 december 2005 met externe partijen gesloten overeenkomsten. Een aan het einde van het project bestaand resttekort moet worden beheerst door aanvullende middelen van de gemeente. De risico's van het project worden beheerst onder meer via projectmanagement, contractmanagement, en een treasurybeleid dat zich richt op het minimaliseren van renterisico's. Het OBS rapporteert periodiek aan de aandeelhouder (= het college), aan de raad van commissarissen en aan de subsidiegevers; het college rapporteert aan de raad. De overige informatieverstrekking aan de raad gebeurt door middel van de stukken in het kader van de beleidscyclus, de programmabegroting en het jaarverslag (zie de hoofdstukken programma Ontwikkelen, grond en vastgoed (deelprogramma Spoorzone) en de paragraaf Weerstandsvermogen en risico's).

Bestuurlijk belang: De gemeente Delft is voor 100 % aandeelhouder (nominale waarde aandelenkapitaal € 90.000, daarvan € 18.000 gestort).

Wethouder Bolten vervult namens het college de rol van aandeelhouder.

Financieel belang: Bij een faillissement kan de gemeente het aandelenkapitaal en het project (met ook de financiële implicaties vandien) “verliezen”. Met betrekking tot de risico’s die bij uitvoering van het project Spoorzone Delft kunnen ontstaan, wordt verwezen naar de toelichting in de paragraaf ‘weerstandsvormogen en risico’s’.

Bedrijfsvoering

NV Bank voor Nederlandsche Gemeenten (BNG)

Volgens [de statuten](#) is de BNG ‘bankier ten dienste van overheden’, zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio’s en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren.

De BNG is een structuurvennootschap. De aandelen zijn voor de helft in handen van de Staat; de andere helft is geplaatst bij gemeenten en provincies. Gemeten naar balanstotaal is de BNG de grootste overheidsbank van Nederland. Als aandeelhouder neemt de gemeente deel aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze bank verzorgt het grootste deel van de bancaire diensten voor de gemeente Delft. De betrokkenheid vloeit voort uit de tijd dat deze bank het monopolie bezat voor de gemeentelijk bancaire dienstverlening.

Bestuurlijk Belang: 47.385 aandelen met een nominale waarde van € 2,50 per aandeel. Het betreft 0,85% van het geplaatste aandelenkapitaal van de BNG.

Financieel Belang: Bij faillissement van de BNG loopt de gemeente het risico het aandelenkapitaal te verliezen.

Niet op de balans voorkomende deelnemingen

Wonen, Zorg, Welzijn

GGD Zuid-Holland West

Deze gemeenschappelijke regeling richt zich op de instandhouding en exploitatie van een Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD). De GGD voert taken uit die vermeld staan in de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de taken die bij of krachtens andere wetten aan de GGD worden opgelegd.

Bestuurlijk belang: Betrokken gemeenten zijn Delft, Westland, Pijnacker-Nootdorp, Midden-Delfland, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Zoetermeer. Elke deelnemende gemeente heeft een zetel in het Algemeen Bestuur (AB). Wethouder Rensen is voorzitter.

Financieel Belang: De aangesloten gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk.

Recreatieschap Midden-Delfland

Het Recreatieschap behartigt de belangen van de openluchtrecreatie in het gebied Midden-Delfland, voor zover mogelijk onder handhaving van het landelijke karakter van het gebied. Onder behoud van het landelijke karakter wordt begrepen: het bewaren en bevorderen van de natuur- en landschappelijke waarden; het in stand houden van flora en fauna, en het verlenen van medewerking aan en het bevorderen van de totstandkoming van een natuurlijk biologisch evenwicht in het gebied.

Bestuurlijk Belang: Deelnemers zijn: het Rijk, de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Delft, Westland, Midden-Delfland, Rotterdam, Schiedam, en Vlaardingen.

Delft heeft twee vertegenwoordigers in de Midden-Delflandraad: de wethouders Bolten en Merks. Daarvan heeft één van hen zitting in het Dagelijks Bestuur (DB), namelijk wethouder Bolten.

Financieel belang: De aangesloten gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk bij verhaal van kosten.

Veiligheid

Brandweer Delft- Rijswijk

De gemeenten Delft en Rijswijk hebben door een fusie per ingang van 1 januari 2005 hun samenwerking op het gebied van brandweezorg en rampenbestrijding versterkt. Door deze fusie is het beter mogelijk knelpunten gezamenlijk op te lossen en de kwaliteit op het gebied van brandweezorg en rampenbestrijding te verbeteren.

Bestuurlijk belang: Burgemeester Verkerk heeft zitting in het DB. In het AB is Delft vertegenwoordigd door wethouder Rensen.

Financieel belang: De gemeenten zijn bij opheffing/beëindiging gezamenlijk verantwoordelijk voor de lasten.

Hulpverleningsregio Haaglanden

De Hulpverleningsregio Haaglanden (HRH) is een gemeenschappelijk samenwerkingsverband van negen gemeenten in de regio Haaglanden. Deze gemeenten werken samen op het gebied van de rampenbestrijding, brandweezorg, en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Brandweezorg en rampenbestrijding staan hoog op de politieke en bestuurlijke agenda, zowel landelijk, provinciaal/regionaal als lokaal. Het kabinetsstandpunt Veiligheidsregio's brengt met zich mee dat ook Hulpverleningsregio Haaglanden zich tot een veiligheidsregio moet ontwikkelen. Voorbereidingen zijn getroffen dat de veiligheidsregio in 2009/2010 vorm gegeven gaat worden. De gemeenschappelijke regeling brandweer Delft-Rijswijk zal daar dan ook onderdeel van uitmaken. Dit laat overigens onverlet dat elke gemeente binnen haar verzorgingsgebied verantwoordelijk blijft voor het wettelijke op het gebied van de brandweer, geneeskundige hulp en rampenbestrijding. De veiligheidsregio wordt op basis van de WGR+ vormgegeven.

Bestuurlijk belang: Burgemeester Verkerk heeft zitting in het AB.

Financieel belang: De gemeenten zijn bij opheffing/beëindiging gezamenlijk verantwoordelijk voor de lasten.

Wijkzaken en Beheer van de Stad

GR Avalex

De gemeenteraad heeft op 31 mei 2007 ingestemd met het deelnemen aan de vernieuwde gemeenschappelijke regeling Avalex, als rechtspersoon gevestigd in Den Haag. Daarbij zijn de reinigingstaken van de gemeente overgedragen. Aan de gemeenschappelijke regeling nemen de volgende gemeenten deel: Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk en Wassenaar. Het bedrijf heeft tot doel het zo effectief en efficiënt mogelijk voorbereiden en uitvoeren van de integrale reinigingstaken van de deelnemers. De raad wijst twee collegeleden aan als leden van het Algemeen Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit een voorzitter en vier leden uit de colleges van de deelnemende gemeenten.

Bestuurlijk belang: De opdrachtgeversrol wordt vervuld in het DB. Wethouder Koning is lid van het DB.

Financieel belang: De eigenaarsrol heeft aandacht voor de continuïteit, kostenbeheersing, rendement en risicomanagement. Deze rol wordt vervuld in het Algemeen Bestuur (AB). Wethouder Bolten is lid van het AB. De gemeenten zijn uiteindelijk gezamenlijk verantwoordelijk voor het financieel risico.

Milieu en Duurzame Ontwikkeling

Warmtebedrijf

De raad van de gemeente Delft is op 24 november 2005 in principe akkoord gegaan met de deelname in een op te richten regionaal functionerend Warmtebedrijf. Inmiddels is gebleken, dat het oorspronkelijke plan niet past binnen de kaders die de gemeente zich heeft gesteld.

Kennisstad en Economie

Zuid-Hollands Investeringsfonds (ZIF) BV

De gemeenteraad van Delft heeft 29 maart 2001 een pakket aandelen gekocht (uit de opbrengst verkoop kabels), met het doel het aantal technostarters in de regio te verhogen en in nieuwe technologische vernieuwende ondernemingen te participeren. Vanaf 2002 heeft het Zuid-Hollands Investeringsfonds vele jonge innovatieve bedrijven geholpen met het succesvol 'doorlopen' van de moeilijke startfase. ZIF heeft vele ondernemers met raad en daad terzijde gestaan en daarmee een succesvolle portefeuille opgebouwd. Door een nieuwe regeling vanuit de overheid op het gebied van het verstrekken van risico-kapitaal aan bedrijven van technostarters, waardoor technostarters beter dan in het verleden gefaciliteerd kunnen worden, hebben de aandeelhouders in 2007 besloten om met het ZIF geen nieuwe investeringen meer aan te gaan. Als gevolg hiervan zal in de komende jaren de bestaande portefeuille van ZIF uitsluitend nog worden 'beheerd'.

Bestuurlijk belang: Wethouder Vuijk is lid van de RvC en heeft stemrecht.

Financieel belang: Bij faillissement kan de gemeente maximaal € 450.000 aangekocht aandelenkapitaal (ingezet vanuit de EZH-gelden) verliezen.

Ontwikkelen, Grond en Vastgoed

Stichting Grondexploitatie maatschappij (GEM) Poptahof

De stichting heeft ten doel de grondexploitatie, waarmee het gezamenlijke herstructureringsplan van de gemeente Delft en Woonbron in het plangebied van de Poptahof wordt uitgevoerd, te realiseren en alle daarmee samenhangende taken te verrichten. Deze taken staan in de *samenwerkingsovereenkomst*. De GEM wordt gefinancierd door de gemeente en Woonbron. Het ontwikkelbedrijf Delftwonen-Kristal wordt primair gefinancierd door Woonbron. De GEM betreft de grondexploitatie inclusief vastgoedontwikkeling. Voor de realisatie van de samenwerkingsovereenkomst is een stuurgroep van betrokken partijen ingesteld met deelname van de wethouder Rensen. Deze stuurgroep zorgt voor de samenhang in de activiteiten van de GEM, de verwervingen, en het sociaal-economisch programma. Daarnaast is sprake van een ad hoc ambtelijke adviesgroep (vastgoed, control). Projectleiding voor Delft ligt bij Wijkzaken en Projecten. De financiële verhoudingen en daaruit voortvloeiende risico's zijn benoemd in de zogeheten Samenwerkingsovereenkomst.

Bestuurlijk belang: Wethouder Rensen is lid van de RvC.

Financieel belang: De GEM wordt onder meer gefinancierd door de gemeente Delft, die hiervoor het risico draagt.

Bedrijvenschap Harnaschpolder

Delft participeert in het bedrijvenschap Harnaschpolder. Door deze participatie heeft de gemeente de mogelijkheid om bedrijven die uitgeplaatst moeten worden een nieuwe locatie aan te bieden op dit bedrijventerrein. Daarnaast draagt Delft ook eenderde van het financiële risico. Het bedrijventerrein ligt direct naast de nieuwe woonwijk die Delft in de Harnaschpolder ontwikkelt.

Bestuurlijk belang: De betrokkenheid van Delft bestaat uit een bestuurlijke vertegenwoordiging in het DB, te weten wethouder Vuijk en in het AB, wethouder Bolten en burgemeester Verkerk. (vanaf 2008; voor 2007 waren dat nog wethouder Vuijk en 2 raadsleden (van Doeveren resp. Kiela)).

Financieel belang: De gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het financieel risico van de grondexploitatie.

Bestuur en Organisatie

Stadsgewest Haaglanden

Stadsgewest Haaglanden is gebaseerd op de Kaderwet en voert taken uit op het gebied van ruimtelijke ordening, grondbeleid, volkshuisvesting, verkeer en vervoer, milieu, jeugdhulpverlening en volwasseneneducatie. De betrokken gemeenten zijn: Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer. In het Algemeen Bestuur zijn alle gemeenten vertegenwoordigd. De Kaderwet zou per 2003 aflopen, maar is verlengd in afwachting van de totstandkoming van de Wet Bestuur in Stedelijke Regio's. De inhoud van deze wet komt grotendeels overeen met de Kaderwet. Op grond van de nieuwe wet zullen de gemeenschappelijke regelingen Haaglanden te zijner tijd opnieuw moeten worden afgesloten.

Bestuurlijk belang: De gemeenteraad heeft de burgemeester aangewezen als lid van het DB en wethouder Vuijk als lid van het AB.

Financieel belang: De gemeenten zijn bij opheffing/beëindiging gezamenlijk verantwoordelijk voor de lasten.

Financiering

Organisatie en verantwoording

De wet Financiering Decentrale Overheden (FiDO) vormt het wettelijke kader voor de financiering. De wet is gericht op het bevorderen van de kredietwaardigheid en transparantie van het financieringsbeleid. Hiertoe is een aantal instrumenten geformuleerd:

- Het stellen van een kwantitatieve kasgeldlimiet en een renterisiconorm over de vaste schuld
- Het verplichten van een treasurystatuut, met onder meer het stellen van kwalitatieve uitgangspunten voor uitzettingen en rente-instrumenten
- Het verplichten van een verantwoordingsrapportage in de jaarrekening en de begroting, alsmede het per kwartaal rapporteren over de kasgeldlimiet aan de toezichthouder (provincie Zuid Holland)

Financieringsbeleid

Treasury houdt zich bezig met risico's die samenhangen met alle toekomstige kasstromen. Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door het resultaat en het vermogen te beschermen tegen financiële risico's en de organisatie financierbaar te houden.

De risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte als uit de modaliteiten van de bestaande portefeuilles (onder meer vervroegde aflossingen, herfinanciering, herbeleggingen, renteaanpassingen en dergelijke). De bescherming vindt plaats door de renterisico's en risico's uit financiële posities te vermijden en te spreiden. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Zorgdragen voor voldoende financierbaarheid op korte en lange termijn
- Bewerkstelligen van passende financieringslasten
- Beheersen van wettelijke en feitelijke rente- en of financieringsrisico's
- Risicomijdend uitzetten van gelden en afgeven van garanties
- Zorgdragen voor een effectief, veilig en efficiënt betalingsverkeer
- Actief onderhouden van contacten met marktpartijen om toegang tot de financiële markten open te houden

Deze uitgangspunten leiden tot nauwkeurige 'matching' tussen opgenomen en uitgezette gelden. Voorts wordt actief gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om passende financieringslasten te bewerkstelligen. Dit resulteert onder meer in het zo maximaal mogelijk betrekken van het kasgeldlimiet bij financieringsbeslissingen. In geen geval wordt de limiet onnodig overschreden.

Expliciet is het beleid gericht op het versterken van de financierings- en vermogenspositie. Door de financiering (duur en aflossingswijze) af te stemmen op de kasstroomontwikkeling wordt gestreefd naar balansverkorting, en de daarmee gepaard gaande financierbaarheid minimaal te houden c.q. te vergroten. Door het feitelijke rendement op de leningportefeuille terug te dringen wordt de exploitatie positief beïnvloed. Ter ondersteuning van dit beleid mag het renterisico profiel niet worden overschreden, wordt het gebruik van kortlopende leningen beperkt tot de kasgeldnorm en dient de match tussen opgenomen gelden (o/g) en uitgezette gelden (u/g) niet in gevaar te worden gebracht. De genoemde doelstellingen wijken feitelijk niet af van vorig jaar.

Financieringsbehoefte

De geprognostiseerde behoefte aan (lang)geld is voor de komende jaren vanaf 2009 tot 2012 € 45 miljoen, € 30 miljoen, € 8 miljoen en € 16 miljoen. Deze bedragen zijn inclusief het bedrag dat wij jaarlijks nodig hebben aan kasgeld (kort geld).

Renterisico

Met de invoering van Wet FiDO geldt een renterisico-norm. Deze norm is maximaal 20% van de omvang van de begroting. Het risico bestaat uit de componenten: netto renteherzieningen en netto aflossingen.

Voor de komende periode wordt rekening gehouden met de volgende bedragen:

Renterisiconorm en renterisico's 2009-2012	2009	2010	2011	2012
Bedragen x 1.000.000				
<u>Mutaties</u>				
1a Renteherziening op vaste schuld o/g	4,7	3,3	1,7	
1b Renteherziening op vaste schuld u/g	6,9	2,5	7,4	6,0
2 Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	-2,2	0,8	-5,7	-6,0
3a Nieuw aangetrokken vaste schuld	25	25	25	25
3b Nieuwe verstrekte lange leningen				
4 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	25	25	25	25
5 Betaalde aflossingen	9,8	28,5	36,1	39,6
6 Herfinanciering(laagste van 4 en 5)	9,8	25	25	25
7 Renterisico op vaste schuld(2+6)	7,7	25,8	19,3	19
<u>Renterisiconorm</u>				
8 Stand van de begroting per 1-1	330	330	330	330
9 Het bij ministeriële regeling vastgesteld	20%	20%	20%	20%
10 Renterisiconorm(8*9)	66	66	66	66
<u>Toets renterisiconorm</u>				
10 Renterisiconorm	66	66	66	66
7 Renterisico op vaste schuld	7,7	25,8	19,3	19
11 Ruimte(+) Overschrijding(-);(10-7)	58,3	40,2	46,7	47

Naar het zich laat aanzien is er voldoende ruimte om de renterisico's die voortkomen uit de vermogensbehoefte te kunnen dragen.

De prognose voor de kasgeldlimiet 2009 wordt in onderstaand tabel weergegeven:

Kasgeldlimiet 2009(bedragen * 1.000.000)	1e wk	2e wk	3e kw	4e kw
<u>Toegestane kasgeldlimiet</u>				
in procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
in bedrag	28,4	28,4	28,4	28,4
<u>Omvang vlottende korte schuld</u>				
Opgenomen gelden <1 jaar				
Schuld rekening courant	28,4	28,4	28,4	28,4
Gestorte gelden door derden <1 jaar				
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld				
Totaal	28,4	28,4	28,4	28,4
<u>Vlottende middelen</u>				
Contante gelden in kas	-	-	-	-
Tegoeden in rekening courant	-	-	-	-
Overige uitstaande gelden <1 jaar	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-
<u>Toets kasgeldlimiet</u>				
totaal netto vlottende schuld	28,4	28,4	28,4	28,4
Toegestane kasgeldlimiet	28,4	28,4	28,4	28,4
Ruimte(+) / overschrijding(-)	0,0	0,0	0,0	0,0

Kredietrisico u/g portefeuille en garanties

Naast het renterisico dient ook het kredietrisico van de uitzettingen te worden bepaald. Dit laatste geldt feitelijk ook voor de garantieportefeuille. Doordat Delft geen derivatentransacties is aangegaan, is de bepaling van het rente- en kredietrisico niet van toepassing.

Uitzettingen

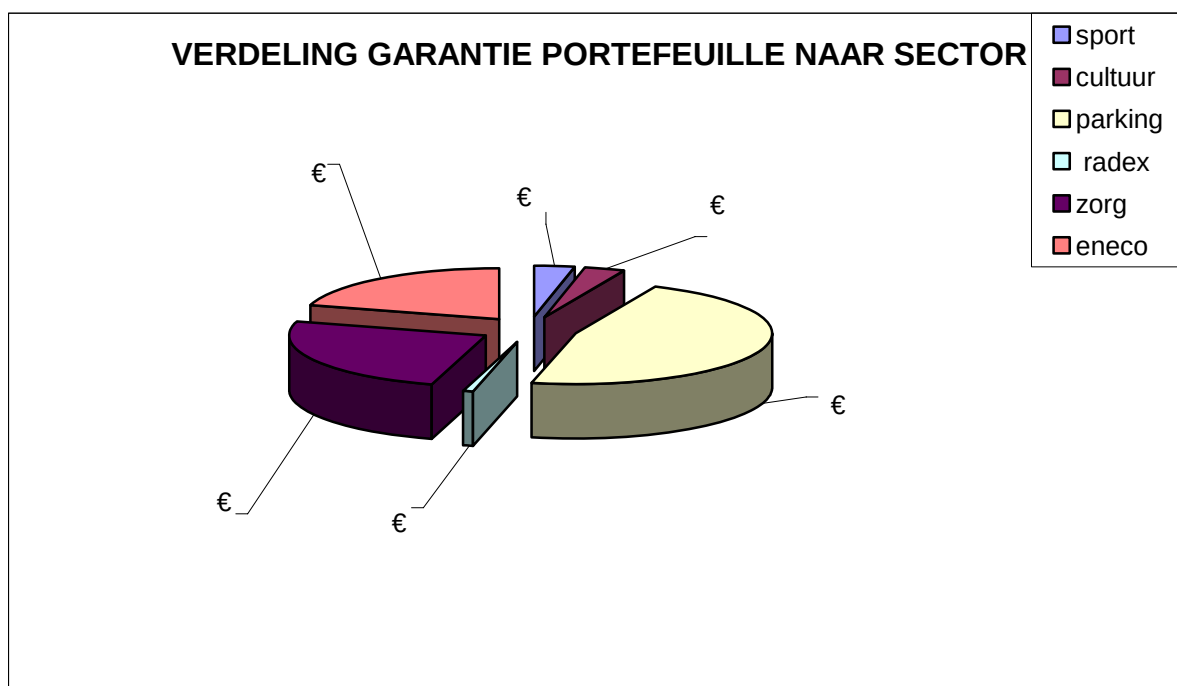
De samenstelling van de portefeuille bestaat in aanvang van het boekjaar voor 99,99% uit leningen aan lokale woningcorporaties. De overige leningen zijn aan zorginstellingen en de sportsector.

De uitzetting aan de woningcorporaties staan onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Dit fonds kent door de twee toonaangevende rating agencies de hoogste typering van kredietwaardigheid.

Uit voornoemde kan worden opgemaakt dat het risico is te verwaarlozen.

Garanties

De huidige omvang van de garantieportefeuille bedraagt circa € 61 miljoen. De opbouw over de segmenten waar garantie is verleend kan als volgt worden weergegeven:

Strikt gezien komen bedrijven niet in aanmerking voor een gemeentegarantie. Uitzonderingen betreffen onder meer de garantieverlening aan Eneco, Parking Delft BV en Radex. De garantie van geldleningen aan Eneco is vanuit historische omstandigheden ontstaan. Daarnaast maakt Parking Delft BV (waarvan de aandelen in bezit zijn van de gemeente Delft) voor ruim € 28 miljoen deel uit van het totaal.

Bij het WSW heeft de gemeente een achtervang positie voor de Delfse woningcorporaties van in totaal € 662 miljoen. De achtervang wordt niet als risicovol aangemerkt.

Hoewel de risico's relatief beperkt lijken, is sinds 2005 de Verordening gemeentegaranties geldleningen 2004 van kracht om de garantieverstrekingen transparant, eenduidig en toetsbaar te maken.

Bedrijfsvoering

Waar in de programma's de nadruk ligt op de 3 W-vragen, is de paragraaf Bedrijfsvoering bedoeld om inzicht te geven in de Hoe-vraag, in het bijzonder de inzet van het gemeentelijk apparaat.

Wat we willen bereiken is adequate ondersteuning gericht op de realisatie van doelen en prioriteiten die het gemeentebestuur heeft geformuleerd.

Wat gaan we ervoor doen?

Organisatie

De ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie staat in 2009 in het teken van de realisatie van het meerjarenperspectief *Ruimte voor Vonken*. Dit is het organisatiestreefbeeld met een horizon tot en met 2010.

In een voortdurend veranderende omgeving levert onze organisatie zeer uiteenlopende diensten en producten. Daar zorgen medewerkers en managers met verschillende professionele achtergronden, ervaringen en ambities voor. Met respect voor al die verschillen, vormen we samen één organisatie. Onze gemeenschappelijke opgave is: maximale dienstbaarheid aan de burger en het bestuur.

In onze organisatie is er respect voor verschillen. Echter, om maximale dienstbaarheid te bereiken, moeten we voorkomen dat we daarbij in verschillende richtingen werken. We willen herkenbaar zijn voor onze omgeving. Daarom is het van belang dat er één duidelijk beeld is van de organisatie die we als gemeente Delft willen zijn en van de manier waarop we dit willen bereiken. We noemen dit het organisatiestreefbeeld. In *Ruimte voor Vonken* is de organisatievisie van de gemeente Delft opnieuw geformuleerd. Deze luidt: de gemeente Delft is een organisatie die soepel inspeelt op veranderende omstandigheden, waar vakmensen met plezier werken en door ontmoetingen en samenwerking elkaar helpen in het bereiken van resultaten voor de stad en het bestuur. Een organisatie met ambitie, met medewerkers die trots zijn op hun werk.

De complexiteit van de uitdagingen neemt toe in het streven naar betere dienstverlening, striktere handhaving, grotere transparantie en lagere lasten.

Regelmatig stilstaan bij de taken die we als gemeente zelf uitvoeren en onze werkwijzen, is ook in 2009 aan de orde. Daarbij komt dat in 2009 vervolg zal worden gegeven aan de resultaten van de bedrijfs- en procesdoorlichtingen die in 2008 zijn uitgevoerd. Daarnaast zullen we ons steeds meer moeten afvragen of de taken die we zelf willen doen nog wel voldoende rendement opleveren in relatie tot onze inzet. Is de gemeente (nog) de meest adequate organisatie om bepaalde taken uit te voeren of kunnen bepaalde taken beter door derden worden uitgevoerd (marktpartijen, regionale samenwerking), kan de gemeente wellicht beter - in een netwerk van partners - de regierol vervullen in plaats van taken zelf uitvoeren. We zullen ons deze vragen in toenemende mate stellen; dit vanwege te realiseren bezuinigingen, hoge kwaliteit van dienstverlening, krapte in arbeidsmarktpotentieel en/of het kunnen besturen van toenemende complexiteit en veelheid van ontwikkelingen.

De toenemende complexiteit zal ook beantwoord worden door onze aanhoudende oriëntatie op de interfaces tussen de processen, teneinde deze meer ketengeoriënteerd en/of programma-georiënteerd aan te sturen, mede in relatie tot de externe omgeving. De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling van projectmatig werken en programma-management. Hier zullen onverminderd inspanningen op gepleegd blijven worden die leiden tot beter, sneller, slimmer, goedkoper werken.

Personeel

Het personeelsbeleid van de gemeente is sterk individugericht en draagt de naam: Menselijke Mogelijkheden Centraal (MMC). Het beleid en het daarbij behorende instrumentarium zijn een krachtig wapen voor het coachen van en leidinggeven aan medewerkers, het invulling geven aan levensfasebewust personeelsbeleid en heeft zich bewezen voor de werving en het behoud van goede medewerkers.

In 2009 zullen de volgende accenten in het beleid worden aangebracht.

De arbeidsmarktcommunicatie (personeelsadvertenties) en het wervings- en selectieproces worden vernieuwd om een antwoord te blijven formuleren op het arbeidsmarktvragestuk. Hiertoe zal o.a. een Europese aanbesteding plaatsvinden voor het opmaken en plaatsen van de personeelsadvertenties.

De gemeente Delft zal concrete vormen van samenwerking in de regio nastreven op het gebied van werving van personeel, maar ook ten behoeve van het behoud van goed gekwalificeerd personeel (mobiliteitsbevordering en talentmanagement).

Het stagebeleid beoogt ook om nieuwe, goed ontwikkelde en jonge medewerkers aan te trekken en te binden. Dit beleid wordt onverminderd voortgezet. Daarnaast blijft het stagebeleid gericht op het bieden van kansen aan kwetsbare groepen in de gemeentelijke organisatie en samenleving.

Het opleidingsbeleid is erop gericht medewerkers flexibel te houden en loopbaankansen te bieden. De omvang van de uitgaven voor vorming en opleiding zal ruim 2% van de loonsom bedragen.

De opleidingen zijn gericht op alle geledingen van de gemeentelijke organisatie. Daarnaast blijft leiderschapontwikkeling een belangrijk speerpunt in het opleidingsbeleid, omdat medewerkers recht hebben op goede leiding, leiding die inspireert, vanuit visie en prioriteiten richting geeft en stuurt, duidelijk is, lef heeft en het voorbeeld geeft. Maar ook leiding die ruimte geeft voor ontwikkeling en innovatie.

In 2008 is begonnen met het aan het personeel bieden van de mogelijkheid om binnen gestelde kaders thuis te werken. Deze faciliteit wordt op de arbeidsmarkt als aantrekkelijke arbeidsvoorwaarde gezien en biedt medewerkers een mogelijkheid om ongestoord te kunnen werken, werk en zorg beter te combineren en de druk van het reizen (files) te verlichten. In 2009 wordt deze faciliteit geëvalueerd.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim van de gemeente Delft is in 2007 gedaald met 0,2%, naar 6,3%, terwijl voor de sector gemeenten het verzuim gelijk gebleven is. Het landelijk gemeentelijke gemiddelde ligt echter nog 0,8% onder het Delftse niveau. De oorzaak van het hogere verzuimniveau in Delft is gelegen in het feit dat Delft meer uitvoerende functies met fysiek zware arbeidsbelasting heeft. De ambitie is om, uitgaande van het huidige personeelsbestand, in 4 jaar op het landelijk gemiddelde ziekteverzuim uit te komen. Dat wil zeggen dat de daling met 0,2% per jaar moet worden voortgezet. Voor 2009 is de gemeentebrede doelstelling daarom: 5,9%.

Huisvesting

Er zijn op dit moment elf locaties voor de huisvesting van de ambtenaren in beheer, zogenoemde functionele locaties (zoals musea, begraafplaats en zwembad) niet meegerekend. De beleidslijn was en is dit aantal te verminderen. In 2009 is het streven één locatie op te heffen. Bij ingebruikname van Het Nieuwe Kantoor zal het aantal locaties drastisch verminderen.

In 2009 zal een nadere oriëntatie plaatsvinden op nieuwe kantoorconcepten, met activiteitgerelateerde werkplekken en flexwerkplekken als uitgangspunt.

Zie verder ook het deelprogramma Stadskantoor voor toelichting op het project Het Nieuwe Kantoor.

ICT en Informatievoorziening

Gezien het toenemend belang van digitalisering en de toenemende afhankelijkheid van ICT-voorzieningen in de werkprocessen van de gemeente, is in 2008 gestart met het reorganiseren van ICT en informatievoorziening, met als uitgangspunt dat meer centrale regie nodig is op de inzet van ICT om gericht doelen te kunnen realiseren en de schaarse mensen, middelen en kennis zo optimaal mogelijk in te zetten. Enkele gemeentelijke onderdelen zijn samengevoegd, inclusief een deel van het programma Delta. In samenhang met dit doorontwikkelingsproces is gestart met het vormen van een visie en strategie op informatievoorziening gericht op een lange termijn perspectief (2015 – 2020).

Het lange termijn perspectief wordt, naar de huidige inzichten, benaderd vanuit vier invalshoeken. Vanuit het perspectief van 'Burger en bedrijf' (wat is de behoefte van de Delftse burger en het Delftse bedrijfsleven aan gemeentelijke informatie, via welke kanalen willen zij deze informatie ontvangen, en welke ICT voorzieningen zijn hiervoor nodig?), vanuit de invalshoek van het Bestuur, vanuit de invalshoek de interne organisatie (welke behoefte is er aan informatie ten behoeve van het managen van interne bedrijfsvoering, hoe kunnen we deze informatievoorziening binnen onze organisatie verbeteren en met welke (technische) voorzieningen kunnen we hieraan op de slimste manier invulling geven?), en vanuit het perspectief van externe partijen in beeld (welke wettelijke eisen worden gesteld aan de gemeentelijke informatievoorziening en wat vraagt dit alles van de ontwikkeling van de ICT voorziening (in de keten) in de komende jaren?).

In 2009 wordt een gemeentebreed informatiebeleidsplan voor de kortere termijn opgesteld met als voorlopig motto 'digitaal tenzij', waarin de gemeentebrede strategische doelstellingen op het gebied van informatiemanagement zijn uitgewerkt in concrete plannen. Het gaat dan o.a. om afspraken en afstemming over de wijze waarop we gemeentebreed invulling geven aan informatie-management en om kaders en richtlijnen aan de hand waarvan de architectuur wordt opgezet voor onze processen, gegevens en applicaties.

Een goed voorbeeld van het ondersteunen van beleids- en bedrijfsdoelstellingen met inzet van informatie-(technologische) middelen is de 'beleidsmonitor'. Het instrument ondersteunt programmamanagers bij het benoemen van concrete en consistente doelstellingen van beleid en monitoren van de realisatie van deze doelstellingen. Dit leidt tot meer transparantie in de mate waarin het beoogde beleid wordt gerealiseerd en de ingezette instrumenten effect sorteren. Dit wordt bijvoorbeeld zichtbaar in de programmabegroting en het jaarverslag. Onderzocht wordt of in navolging van de 'beleidsmonitor' voor het management van de gemeentelijke organisatie een zogenaamde 'bedrijfsvoeringsmonitor' kan worden ontwikkeld.

In het kader van voortdurende innovatie, zal in 2009 technologie voor telefoonverkeer over ethernet (Voice over IP) worden onderzocht. Dit als voorbereiding op de aanbesteding en vervanging van de telefonievoorziening in Delft. Uitgangspunt is een moderniseringsslag waarbij de telefonie minder plaatsafhankelijk is, ter ondersteuning van nieuwe werkplekconcepten en vooruitlopend op de werkwijze in HNK. Daarnaast zal in 2009 tevens de vervanging van MS-Office plaatsvinden.

De samenwerking met andere gemeenten in verschillende platforms zoals, ANDEZ (De Inkoopcombinatie voor Midoffice), VELDA (samenwerking met Vlaardingen, Ede, Leidschendam-Voorburg, Delft en Alphen a/d Rijn), de VNG e.d. zal in 2009 worden voortgezet en geïntensiveerd.

Financiën

Financieel Management

Het financieel management komt steeds verder op orde. Zo zal in 2009 o.a. sprake zijn van periodieke afsluiting van de administratie, hetgeen gedurende het jaar beter inzicht en overzicht voor budgetverantwoordelijken en bestuur oplevert. In 2009 zal veel aandacht worden besteed aan het verder versterken van de kennis van financiën en financiële processen breed in de organisatie, zodat het administratieve proces soepeler kan verlopen. Dit zal bijdragen aan een groter kostenbewustzijn en meer transparantie, zodat de besturing en verantwoording kwalitatief

beter kan worden. Digitale financiële sturings- en bedrijfsvoeringinformatie zal gemakkelijker beschikbaar komen en beter inzichtelijk zijn.

Vernieuwing beleidscyclus

Het project 'vernieuwing beleidscyclus' is gericht op vereenvoudiging van inhoud, proces en procedures van de beleidscyclus. Onder beleidscyclus wordt in dit verband verstaan de cyclus van begroting, rapportage en jaarrekening, maar ook programmaplannen en beleidsnota's (beleidsmonitoring). Daarnaast moet het proces van het functioneren van de beleidscyclus eenvoudiger en transparanter worden en meer toegevoegde (sturings-)waarde voor het management en het bestuur hebben. Ook in de gemeenteraad is een discussie gaande over verbetering van de informatievoorziening in het kader van de beleidscyclus. Afstemming tussen het raads- en het collegetraject vindt plaats.

Inkoop

In 2009 zal het gemeentelijke inkoopmodel – een gecoördineerd decentraal model – verder worden ingevoerd en geprofessionaliseerd. Zo zal een concernbreed contractenregister worden opgesteld. Hiernaast zal verder worden gewerkt aan het ontwikkelen van de gestructureerde informatievoorziening over contracten en aanbestedingstrajecten. Kennisdeling binnen de gemeentelijke organisatie zal vorm worden gegeven door middel van het Inkoopplatform.

Het Inkoopbeleidsplan van 2007 blijft het kader waarbinnen aanbestedingen en inkopen plaatsvinden; begrippen als integriteit, transparantie, social return en duurzaamheid zullen dan ook bij iedere aanbesteding als voorwaarde worden meegenomen.

In 2009 zal wederom een audit worden gehouden naar de rechtmatigheid van de inkopen, waarbij onder andere getoetst wordt of de inkopen voldoen aan de normen die gesteld zijn aan Europese Aanbestedingen.

Juridische Zaken

De resultaten van het project FHIRBB (Fundamentele Herbezinning op de Inrichting van het Rechtsbeschermingsbedrijf) zijn in 2008 geborgd. Hierbij gaat het om tijdigheid, zorgvuldigheid en betaalbaarheid bij de afhandeling van bezwaarschriften. Samen met de lijn zal de laatste fase van de rechtsbeschermingsketen, i.c. tijdige afhandeling van het heroverwegingsbesluit, in 2009 geoptimaliseerd worden.

In 2009 ontstaat met behulp van digitale technieken en systemen (Verseon) een meer gebruiksvriendelijke beheerssituatie in de keten van de rechtsbescherming. Dat houdt in dat er voor intern betrokkenen (lijnmanagement, staf, bestuur) op elk moment digitaal inzage is in de voortgang van de afhandeling van een bezwaarschrift. In vergelijkbare zin wordt in 2009 aan klachtafhandeling gewerkt.

Wat betreft de juridische adviespraktijk zal in 2009 een impuls gegeven worden aan het aan het lijnmanagement aanbieden van modellen en standaarden (bijv. modelovereenkomsten voor projectontwikkeling).

De bestaande structuur van de juridische control wordt in overleg met S&C herijkt. Zeker in het licht van een steeds belangrijker wordende rechtmatigheidstoets (accountant en jaarrekening) zal de juridische control zonnodig aangescherpt worden. Dit is te merken aan een (nog) scherpere juridische kwaliteitsborging van stukkenverkeer richting college, maar ook in het stukkenverkeer via mandaat (het merendeel van de besluitvorming).

Communicatie

Communicatie is in deze programmabegroting opgenomen in het deelprogramma Communicatie.

Bedrijfsvoering door het cluster Middelen

In 2000 heeft Delft gekozen voor een organisatiemodel waarbij alle middelenfuncties ten behoeve van de bedrijfsvoering werden samengebracht in één organisatieonderdeel, het cluster Facilitaire Dienstverlening, thans cluster Middelen. De relatie met de andere clusters en sectoren kan getypeerd worden als strategisch partnerschap waarbij op een proactieve wijze wordt samengewerkt om beleids- en bedrijfsdoelstellingen te realiseren.

Bij de clusters is behoefte aan meer directe ondersteuning in hun werkprocessen, zeker als dat ligt op het grensvlak van een primair proces (inhoud) en een aspect als financiën. Bijvoorbeeld bij subsidies. De centrale vraag in 2009 is hoe deze ondersteuning te organiseren. Bij enkele clusters krijgt dit de vorm van een bedrijfsbureau voor het hele cluster, waarin medewerkers van het cluster en medewerkers van Middelen door de directie kunnen worden ingezet op de ondersteuning van primaire processen. Op andere onderdelen gaat het om verdere verfijning van het bestaande arrangement, bijvoorbeeld de rolverdeling tussen lijnjuristen en generalisten. Dat laat onverlet dat er voor een eenduidige aansturing van de organisatie behoefte is aan regie op kaders en kwaliteit vanuit het cluster Middelen als professional.

Het cluster Middelen omvat de volgende staf- en ondersteuningsdiensten met bijbehorende budgetten (peildatum 1-5-2008)

Verdeling budget cluster Middelen (bedragen x € 1.000)	2006	2007	2008	2009
Huisvesting inclusief Vastgoed en kantoorlocaties*	6.915	4.520	4.737	5.258
Huisvesting & IT	5.730	8.033	7.936	8.381
Informatiebeheer	2.934	2.236	2.389	2.333
Personeel en Organisatie**	5.013	4.271	3.989	3.874
Financiën, Inkoop en AO	4.113	3.750	3.634	3.441
Juridische Zaken	1.118	1.021	1.040	1.126
Communicatie	1.435	1.371	1.422	1.403
Totaal inclusief Vastgoed	27.258	25.202	25.147	25.816

* In het rapport Delftse Kostentoerekening in het kader van kostprijzen en tarieven, van E&Y accountants (d.d. 9 maart 2005), zijn de kosten van Vastgoed m.b.t. gemeentelijke huisvesting niet meegenomen bij de facilitaire kosten, omdat Vastgoed geen organisatieonderdeel is van het Cluster Facilitaire Dienstverlening. Voor het inzicht in de totale huisvestingskosten van de gemeentelijke organisatie zijn deze kosten echter wel van belang. Bovendien worden de totale huisvestingslasten van de ambtelijke organisatie verantwoord bij het Cluster Middelen

** Exclusief ID-banen (saldoneutraal) en kosten voormalig personeel.

De kosten van het cluster Middelen worden in de begroting door middel van twee globale verdeelsleutels administratief toegerekend. De toerekening is verplicht op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording. Gekozen is voor enkele sleutels - en niet voor bv. cost drivers per discipline - om het toerekeningsproces administratief simpel te houden. De ook in 2009 gehanteerde verdeelsleutels zijn werkplekken en werknemers per vakteam per peildatum 1 april 2008. Er is maar in beperkte mate een relatie tussen de verdeelsleutels en de afname van producten van het cluster Middelen.

Rechtmatigheid

In de bedrijfsvoeringsparagraaf stelt de raad de kaders voor rechtmatigheid, of te wel het voldoen aan interne en externe wet- en regelgeving. Zij doet dit door het opnemen van de criteria waaraan rechtmatigheid getoetst wordt. In 2007 heeft Delft een goedkeurende rechtmatigheidsverklaring gekregen. Voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole 2007 is door de raad een gedetailleerd normenkader in de vorm van het controleprotocol 2007-2009 vastgesteld. Bijlage van dit controleprotocol is het door het college vastgestelde toetsingskader voor de accountantscontrole. Dit toetsingskader wordt ook toegepast in de interne audits van de

gemeente. Het toetsingskader is eind 2008 geactualiseerd op de in het kader van de financiële rechtmatigheid relevante wet- en regelgeving.

Rechtmatigheidscontroles (zowel intern als extern) leiden tot te realiseren verbeterpunten en herstelacties. Specifieke aandachtspunten in dit verband zijn de begrotingsrechtmatigheid, en de rechtmatigheid met betrekking tot inkoop en subsidieverlening. Verbeterpunten uit de jaarrekeningcontrole 2008 worden doorgevoerd in de administratieve processen. Via interne audits wordt getoetst op (voortgang in) de realisatie van deze verbeterpunten.

Het M&O beleid (Misbruik & Oneigenlijk gebruik) wordt waar nodig verder verscherpt dan wel aangepast. Rechtmatigheid wordt beoordeeld binnen de wettelijk vastgelegde tolerantiegrenzen. Dat wil zeggen een goedkeuringstolerantie ten aanzien van fouten van 1% en een goedkeuringstolerantie ten aanzien van onzekerheden van 3% van de totale lasten. Voor de rapporteringstolerantie is de maatstaf dat de accountant bij de jaarrekeningcontrole op het niveau van programma's in de begroting elke fout of onzekerheid groter of gelijk aan € 100.000 van de goedkeuringstolerantie rapporteert.

Van AO naar OA

In 2009 zal verder invulling worden gegeven aan het verbreden van het auditprogramma 'Van AO naar OA'. Onder AO wordt verstaan Administratieve Organisatie en interne controle, hieronder vallen rechtmatigheids en getrouwheidscontroles. OA staat voor Operational Audits, hieronder valt tevens doelmatigheid en doeltreffendheid, maar ook INK- en EDP-auditing. Hiervoor is onder meer een auditpool opgericht. In 2009 zal op basis van de ervaringen de auditfunctie binnen de gemeente Delft verder worden versterkt door de capaciteit in de organisatie beter in te zetten en te benutten.

Wat mag het kosten?

Begroting van baten en lasten

Totale baten en lasten in het deelprogramma					
Organisatie	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
				<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kosten gemeentelijke organisatie	2.820	2.801	2.656	2.662	2.670
Programmakosten	3.481	2.084	1.591	282	271
Rente en afschrijving	288	288	193		
Totaal lasten	6.589	5.173	4.440	2.944	2.941
Inkomsten uit levering van goederen en diensten		8	8	8	8
Overige baten	888	474	532	538	320
Totaal baten	888	482	540	546	328
Resultaat voor bestemming	-5.701	-4.691	-3.900	-2.398	-2.613
Toevoegingen aan reserves	917	1.076	1.234	1.339	1.222
Onttrekkingen aan reserves	1.955	1.053	1.130	258	258
Resultaat na bestemming	-4.663	-4.714	-4.004	-3.479	-3.577

De mutaties in de baten en lasten, die voortvloeien uit voorstellen die in deze programmabegroting zijn verwerkt, zijn in onderstaande tabel samengevat. Deze mutaties worden hierna nog van een toelichting voorzien.

Mutaties van baten en lasten in het programma					
Organisatie	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten					
<i>Bestaand beleid</i>					
Invoering wet BAG	75	20	20	20	20
Afbouw ID-banen ambtelijke organisatie	179	192	200	149	139
Res. Afbouw ID-banen ambtelijke organisatie	-231				
Onttrekk. voorz. OBP afbouw ID-banen ambt.org.	-50				
Opheffen reserve Kinderopvang Gem.Personeel	-114				
Huisstijl	34	-16	-16		
Weglekeffect gesloten circuits		18	-25	181	-332
Totaal mutaties lasten	-107	214	179	350	-173
Saldo resultaat	107	-214	-179	-350	173

Bestaand beleid

Invoering wet BAG

De wet BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) verplicht gemeenten per 1 juli 2009 een vastgestelde basisset adres- en gebouwgegevens (objectgegevens) aan een Landelijke Voorziening (LV) aan te leveren. Daarnaast moet per object een brondocument vastgelegd zijn, als blijk van officiële vaststelling van het object. De kwaliteit van de basisgegevens adressen en gebouwen wordt getoetst voorafgaande aan de aansluiting op de LV. Om de gegevens naar de LV te communiceren zal de gemeente een speciale BAG-applicatie aan moeten schaffen. Hiermee zullen de adres- en gebouwgegevens binnen de gemeente beheerd worden en zal de LV gevoed worden. In het project Stroomlijnen objectgegevens heeft de organisatie reeds geïnvesteerd in het centraal beheren van adres- en gebouwgegevens. Efficiencybesparingen zijn gerealiseerd in dit project. In dekking van de extra kosten voor de wettelijk verplichte uitwisseling met de Landelijke Voorziening is in dat project echter niet voorzien. De kosten hebben betrekking op de aanschaf en implementatie van een applicatie, inclusief het jaarlijks onderhoud.

ID-banen

Na afloop van de voormalige ID-regeling (Melkert-banen) is het voormalig ID-personeel grotendeels in dienst gebleven van de gemeente, inclusief conciërges en onderwijsassistenten voor het gehele basisonderwijs. Er heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheid van uitstroom of doorstroom. Op basis van dit onderzoek is bepaald wat de blijvende bezetting is. Op dit moment worden de kosten voor de gemeente in verband met het voormalige ID-personeel deels gedekt vanuit het onderwijsbeleidsplan (voor 2008 begroot: € 70.000 en de reserve afbouw ID-banen ambtelijke organisatie (voor 2008: € 230.826). Voorgesteld wordt om hiervoor vanaf 2008 structureel één budget te vormen, dat de komende jaren aangewend kan worden om de kosten in verband met deze regeling te dekken. De reserve Afbouw ID-banen kan dan worden afgebouwd. Op basis van de huidige gegevens loopt e.e.a. afbouwend door tot 2042.

Kinderopvang gemeentelijk personeel

De gemeente betaalde tot 2007 als werkgever mee aan kinderopvang voor de werknemers. Omdat het beroep op de regeling wisselend was, werd gebruik gemaakt van een reserve om hoger of lager gebruik dan gemiddeld op te vangen. Vanaf 1 januari 2007 verplicht de Wet Kinderopvang alle werkgevers tot een werkgeversbijdrage voor de kinderopvang. De lasten voor de gemeente als werkgever zijn daardoor lager geworden en worden anders gedekt. Vanaf 1 januari 2007 betaalt de gemeente de werkgeversbijdrage door een opslagpremie van 0,28% op de UFO-premie en sectorpremie. In 2008 is dit 0,34%. Het risico van meer of minder gebruik ligt niet meer bij de gemeente. De reserve kan daarom worden opgeheven.

Huisstijl

De huisstijl wordt in 2008 vernieuwd, aansluitend op de nieuwe Stadsstijl. Het beschikbare jaarlijkse budget ad € 16.000 voor 2009 en 2010 wordt omgezet in een éénmalig bedrag in

2008 om het nieuwe ontwerp te kunnen bekostigen (inclusief het jaarlijks budget van 2008 is dus € 50.000 beschikbaar).

Reserves

Totale stortingen en onttrekkingen aan reserves in het deelprogramma					
Organisatie	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Stortingen					
Algemene reserve A	313	55	348	192	114
Reserve basispakket ICT	23	352		161	22
Reserve gemeentelijke huisvesting	517	617	717	817	917
Reserve vervanging postvolgsysteem POVO	17	17	17	17	17
Reserve centrale verv.meubilair	47	35	152	152	152
Totaal stortingen	917	1.076	1.234	1.339	1.222
Onttrekkingen					
Algemene reserve A	0	554	81	87	87
Reserve dekking kapitaallasten	288	288	193		
Reserve gemeentelijke huisvesting	1.084	25	25	25	25
Reserve afbouw ID-banen ambt.organisatie	231				
Reserve basispakket ICT			645		
Reserve kindeorpvang gem.personeel	114				
Reserve nutswinsten	-200				
Reserve dekking grote projecten	380	186	186	146	146
Reserve bedrijfsvoeringsrisico's	58				
Totaal onttrekkingen	1.955	1.053	1.130	258	258
Saldo resultaatbestemming	1.038	-23	-104	-1.081	-964

Toelichting op mutaties reserve 2009 > € 100.000

Reserve basispakket ICT

De reserve basispakket ICT wordt besteed op basis van een bestedingsplan. Door inzet van de reserve worden de onregelmatige uitgaven voor hardware en software in de exploitatie gelijkmatig gespreid over de jaren.

Reserve gemeentelijke huisvesting

De oplopende storting in de reserve gemeentelijke huisvesting is bedoeld om in 2016 de exploitatielasten van Het Nieuwe Kantoor te kunnen dekken (zie deelprogramma Stads Kantoor voor nadere toelichting). De onttrekking aan de reserve Huisvesting ten behoeve van de voorbereiding van Het Nieuwe Kantoor is eveneens opgenomen onder het deelprogramma Stads Kantoor.

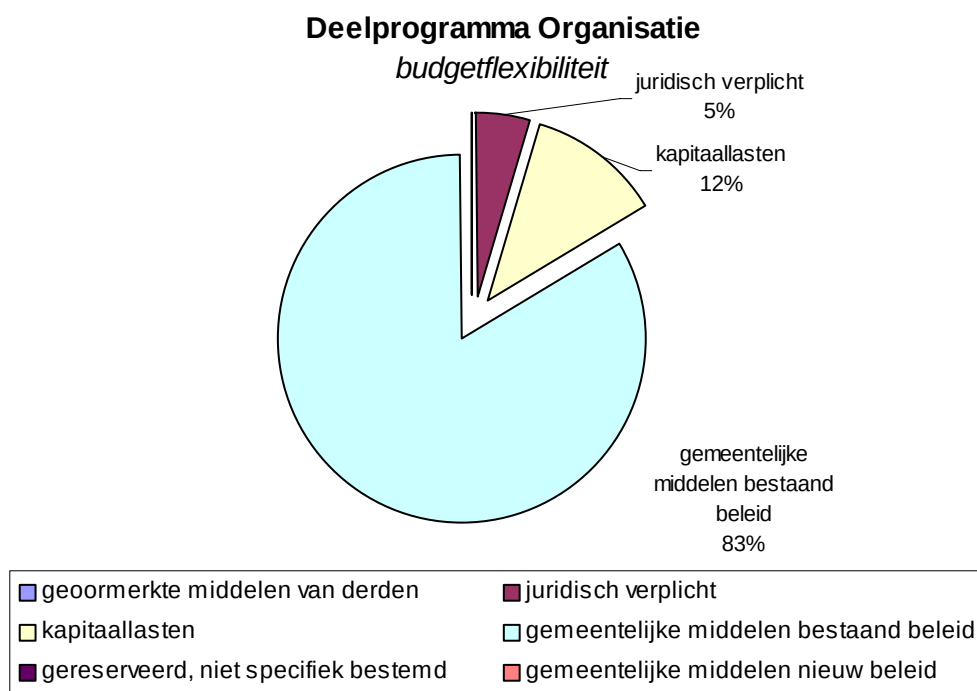
Algemene reserve A en reserve dekking kapitaallasten

De algemene reserve A en de reserve dekking kapitaallasten zijn technische reserves die het mogelijk maken vanuit de kostenplaatsen te egaliseren en te investeren.

Reserve dekking grote projecten

Uit de reserve dekking grote projecten wordt het SubsidieAdviesPunt (SAP) betaald (zie deelprogramma Internationaal beleid).

Budgetflexibiliteit

Toelichting

De uitgavenbudgetten binnen dit deelprogramma uitgaven ten laste van reserves (zoals de decentrale arbeidsvoorwaarden personeel en de huisvesting van de organisatie). De juridische uitgaven betreft de WA-verzekering van de gemeente. De kapitaallasten komen dit jaar voor het eerst voor in dit deelprogramma en zijn een gevolg van de activering van ICT-investeringen.

Grondbeleid

Grondbeleid en doelstellingen

Het grondbeleid is een van de middelen die de gemeente tot haar beschikking heeft om (ruimtelijke) doelstellingen te kunnen realiseren. Het grondbeleid is daarmee faciliterend aan de verschillende beleidsvelden. De belangrijkste beleidsvelden zijn volkshuisvesting (programma's Wijkzaken en beheer van de stad en Wonen, zorg en welzijn), werkgelegenheid (programma Kennisstad en economie) en binnenstad (deelprogramma Binnenstad).

De ruimtelijke invulling is dus afhankelijk van de doelstellingen vanuit de verschillende beleidsvelden. Gegeven deze doelstelling streeft de gemeente naar het optimaliseren van de financiële uitkomsten.

De financiële uitkomsten zijn in deze begroting opgenomen in het programma Ontwikkelen, grond en vastgoed.

Uitvoering van het grondbeleid

De gemeente is op drie manieren betrokken bij de uitvoering van de grondexploitaties:

- *Actief*, de gemeente treedt op als vervaardiger van bouwrijpe grond en verkoper daarvan. Voorwaarde voor deze rol is het hebben van een grondpositie. Een voorbeeld hiervan is het plan Harnaschpolder Wonen.
- *Faciliterend*, de gemeente faciliteert de planvorming in haar hoedanigheid van overheid. De ontwikkeling en uitvoering wordt overgelaten aan een private partij. In deze situatie heeft de gemeente geen of geen noemenswaardige grondpositie. Een voorbeeld hiervan is het plan Schieoevers.
- *Participerend en risicodragend*, de gemeente faciliteert de planvorming en participeert in de ontwikkeling en de uitvoering. De ontwikkeling en uitvoering kan ondergebracht zijn in een zelfstandige juridische entiteit (voorbeeld plan GEM Station-Zuid), waarin de gemeente participeert of in een samenwerkingscontract (voorbeeld plan Technopolis).

Anno 2009 komen alle uitvoeringsmethoden voor. Voor de langere termijn verwachten wij dat de actieve uitvoering van het grondbeleid uitzondering zal zijn.

Informatievoorziening

Jaarlijks wordt het meerjarenprogramma grondontwikkeling (MPG) opgesteld. Dit document geeft inzicht in de te verwachten resultaten per exploitatie. In het MPG wordt tevens per plan ingegaan op de specifieke planrisico's.

De in het MPG benoemde risico's zijn opgenomen in de risicoparagraaf en lopen derhalve mee in de bepaling van het weerstandsvermogen van de gemeente Delft.

In juni 2008 is het MPG 2008-2011 in de commissie en raad behandeld. Dit MPG gaat in op de gebeurtenissen in 2007 en schetst tevens het financiële toekomstperspectief voor 2008 en verder. In het najaar van 2008 zal, zoals gebruikelijk, een tussentijdse rapportage worden opgesteld, genaamd de T-MPG. Het T-MPG is één van de onderleggers voor de beheersrapportage.

Gemiddelde netto-investering

De cumulatieve netto-investering in de plannen ontwikkelt zich als volgt:

Categorie	(Niet) in exploitatie genomen bouwgronden
Boekwaarde ultimo 2007	81,8 mln.
Prognose ultimo 2008	66,3 mln.
Prognose ultimo 2009	27,2 mln.
Prognose ultimo 2010	26,1 mln.
Prognose ultimo 2011	19,9 mln.
Prognose ultimo 2012	22,3 mln.

Systematiek van winstneming

Een aantal grondexploitaties kent een verwacht positief resultaat. Er zijn twee systematieken voor het nemen van winsten / het verantwoorden van winsten. Dit zijn:

- Na afloop van het totale plan of
- Naar rato van de voortgang van het plan.

Bij langlopende plannen is het juist om naar rato van de voortgang van het plan winst te nemen. Een voorwaarde hierbij is dat de planwinst nauwkeurig kan worden geschat. Dit betekent dat een goed inzicht dient te zijn in de totale plankosten en –opbrengsten. Indien er nog veel onzekerheden zijn, kan de winst niet betrouwbaar worden geschat en kan er tussentijds geen winst worden genomen.

Systematiek van verliesneming

De uitvoering van de grondexploitatie kan ook verliesgevend zijn of gedurende de uitvoering door omstandigheden verliesgevend worden. Op basis van de ramingen (haalbaarheidsstudies of vastgestelde grondexploitaties) wordt voor de omvang van het te verwachten verlies een voorziening getroffen.

Verliezen dienen direct te worden genomen wanneer deze bekend en onafwendbaar zijn. Concreet betekent dit dat de voorziening wordt gevormd op het moment van besluitvorming over het project of op het moment dat blijkt dat de verliezen niet meer voorkomen kunnen worden. Jaarlijks wordt de inschatting van de te verwachten verliezen geactualiseerd (MPG). Op basis hiervan worden de voorzieningen bijgesteld.

Projecten hebben vaak een langlopend karakter. Bij het treffen van voorzieningen voor te verwachten verliezen wordt dan ook rekening gehouden met dit tijdsaspect door de verliezen contant te maken naar de balansdatum. De rekenrente is vastgesteld op 2%. In feite wordt hierdoor het effect van de nominale prijsontwikkeling geëlimineerd, maar wordt geen rekening gehouden met het renteaspect.

Verwachte resultaat grondexploitatie 2009

Het resultaat op grondexploitatie 2009 bedraagt € 1,9 miljoen voordelig. De samenstelling van dit resultaat is als volgt te specificeren:

Opbouw	Omvang	Voor/Nadelig
Winstneming op af te sluiten plannen (Tanthof)	€ 2.421.000	Voordelig
2% oprenting van de voorziening voor verliesgevende exploitaties	€ 537.000	Nadelig
Per saldo dotatie aan de voorziening voor verliesgevende exploitaties	pm	Nadelig
Afboeking van plankosten	pm	Nadelig
	€ 1.884.000	Voordelig

Het project Tanthof kan in 2009 afgesloten worden als de verkoop van de laatste kavel heeft plaatsgevonden. De verwachte restantwinst op dit project wordt nu geraamd op € 2,4 miljoen.

De jaarlijkse oprenting van de voorziening is in de begroting structureel als last verwerkt en afgedekt uit de stelpost financieringsrente.

Voor projecten die nog niet in uitvoering zijn genomen, is nu nog niet bekend wat de financiële consequenties zijn. Per voorkomend project worden de financiële consequenties in beeld gebracht en voorgelegd ter besluitvorming.

Financieel toekomstperspectief

Het financieel toekomstperspectief van alle lopende grondexploitaties is negatief. De contante waarde van de nu in exploitatie genomen projecten is per saldo negatief. Voor de verliesgevende projecten zijn voorzieningen gevormd.

De omvang van de voorzieningen bedraagt ultimo 2007 € 26,7 miljoen en is gebaseerd op de contante waarde (rekenrente 2%). De eindwaarde van deze verliesgevende plannen bedraagt € 36,2 miljoen. Dit betekent dat tot aan het einde van de looptijd van deze plannen nog € 9,5 miljoen aan rente aan de voorziening toegevoegd dient te worden. Dit betreft vooral de plannen Technopolis (einde looptijd 2030) en Harnaschpolder Wonen (einde looptijd 2011).

Ultimo 2007 heeft de gemeente Delft twee grondexploitaties in uitvoering die met een voordelig resultaat sluiten. De contante waarde van deze resultaten bedraagt € 3,7 miljoen. De specificatie van dit bedrag is in onderstaande tabel opgenomen:

Plan	Omvang	Jaar van afsluiten
Tanthof	€ 2.196.000	2009
Spoorzone Station-Zuid	€ 1.601.000	2013
Sporthal Buitenhof	PM	PM
Zuidpoort woningen en techniekmuseum	PM	PM
Kavel Ypenburgse Poort	PM	PM
	€ 3.737.000	

Weerstandsvermogen en risico's

Voor het afdekken van tekorten op grondexploitaties heeft de gemeente Delft geen specifieke reserves (meer) gevormd. Zowel negatieve als positieve resultaten worden aan de algemene reserve onttrokken en toegevoegd. Voor alle verliesgevende plannen vindt dit plaats door het treffen van voorzieningen ten laste van de algemene reserve.

Voor alle negatieve exploitaties, zoals weergegeven in het MPG, zijn voorzieningen getroffen.

De risico's, zoals zijn opgenomen in het MPG, zijn ook opgenomen in de risicoparagraaf en lopen dus mee in de bepaling van het weerstandvermogen.

Bij het ambitieniveau van de gemeente en de omvang van de projecten is het evident dat een tegenvaller grote impact kan hebben op het weerstandsvermogen. In het MPG is meer in detail ingegaan op de risico's per project.

Delft heeft geen mogelijkheden meer tot stadsuitleg na 2008. Dit als gevolg dat de mogelijkheden om winstgevende inbreidingsplannen in exploitatie te nemen sporadisch zullen voorkomen. Dit betekent dat de grondexploitatie sporadisch algemene middelen zal genereren.

Lokale heffingen

Het college handhaaft het ingezette beleid voor lokale heffingen. Uitgangspunt is dat ze kostendekkend zijn en geïndexeerd worden. Het gemeentelijke prijsstijgingspercentage is voor de tarieven bij besluit van 8 april 2008 vastgesteld op 4,25%. Van het beginsel kostendekkendheid is af te wijken wanneer de gemeente met een lager tarief gewenst gedrag kan stimuleren en andersom. Daarnaast is een lager tarief vaak nodig voor groepen met een inkomen op of rond het minimumniveau. De gemeente hanteert een kwijtscheldingen beleid voor mensen met een inkomen tot 100% van het minimum, afhankelijk van de betalingscapaciteit en het vermogen.

Delft kijkt voortdurend hoe kosten kunnen worden teruggebracht door te leren van andere gemeenten, meer efficiëntie en digitalisering en het terugdringen van inhuur van derden. Bij de afweging van bepaalde niveaus van dienstverlening maakt de gemeente het kostendekkende tarief voor elk niveau transparant en neemt dit mee in de besluitvorming. Er wordt in 2008 een legesaudit op de kostentoe rekening, de transparantie van tarieven, en de toepassing van juridische kaders toegepast. De resultaten van deze audit zijn voor de begrotingsbehandeling beschikbaar.

Woonlasten

Volgens afspraak in het coalitieakkoord 2006-2010 wordt de stijging van de gemiddelde woonlasten (Onroerende Zaakbelastingen (OZB), Reinigingsheffingen en Rioolrechten) het komende jaar beperkt tot uiterlijk het inflatieniveau. Voor het rioolrecht geldt een kostenverlaging, die leidt tot een minder dan trendmatige groei van de tarieven (2,4%) terwijl de kosten voor de OZB bovemtrendmatige groeien (4,94%). Per saldo blijft de stijging van de woonlasten binnen het prijsstijgingspercentage.

Overzicht inkomsten woonlastenheffingen vanaf 2007 en geraamde inkomsten

Belastingsoort	Rekening	Begroot	
	2007	2008	2009
OZB	17.887	18.042	19.167
Afvalstoffenheffing	10.167	9.814	10.231
Reinigingsrecht	378	420	437
Rioolafvoerrecht	1.757	1.688	1.729
Rioolaansluitrecht	5.254	5.297	5.424
Totaal	35.443	35.261	36.988

De begrote opbrengst voor 2009 is gebaseerd op de begroting van 2008 verhoogd met het gemiddelde tariefstijgingspercentage van 4,25.

OZB

Bij de voorlopige berekening van de nieuwe OZB-tarieven is nog geen rekening gehouden met waardeontwikkelingen ten gevolge van de WOZ-herwaardering per 1-1-2009 (waardepeildatum 1-1-2008). De afronding van de taxatiewerkzaamheden voor deze herwaardering wordt verwacht in oktober. Op dat moment zal de waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen volledig in kaart zijn gebracht. Daarna kunnen de concrete OZB-tarieven worden vastgesteld, waarbij het uitgangspunt is dat deze evenredig worden aangepast aan de waardeontwikkelingen.

Daarnaast zorgt de areaaluitbreiding voor een extra opbrengststijging van de OZB. We zijn hierbij uitgegaan van een opbrengststijging als gevolg van areaaluitbreiding van € 250.000.

Rioolrechten/rioolheffing

Vanaf 1 januari 2008 kunnen gemeenten een nieuwe rioolheffing invoeren. Er geldt een overgangsregeling tot en met 2009. Op grond van artikel 228a van de gemeentewet kan onder

de naam rioolheffing een belasting worden geheven ter bestrijding van kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

- De inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater; en
- De inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand te voorkomen of te beperken.

Vanaf 2010 moet deze nieuwe verordening ingevoerd zijn.

Reinigingsheffingen

De reinigingsheffingen worden verhoogd met het prijsstijgingspercentage van 4,25%.

Overige heffingen

Naast de woonlasten kent de gemeente Delft

- Kadegelden
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten
- Marktgelden
- Parkeerbelastingen
- Precariobelasting
- Reclamebelasting
- Toeristenbelasting

Het totaal van tariefsvoorstellen is (in meer uitgebreide vorm) terug te vinden in het voorstel tot vaststelling van de belastingverordeningen 2009. Dit voorstel wordt u tegelijk met de programmabegroting 2009-2012 ter vaststelling aangeboden.

Toelichting afwijkende tariefsvoorstellen overige heffingen voor 2009

De parkeerbelastingen worden verhoogd met een percentage van 3,9%. Dit wijkt af van het algemene prijsstijgingspercentage vanwege het relatief grote aandeel personeelslasten in de kosten.

De overige heffingen worden verhoogd met het stijgingspercentage van 4,25%. In incidentele gevallen is er sprake van een afwijkende stijging. Deze afwijkende stijgingen worden afzonderlijk toegelicht in het voorstel tot vaststelling van de belastingverordeningen 2009.

Landelijke ontwikkelingen op het gebied van de lokale heffingen

Bestuurlijke boete

De Wet Bestuurlijke Boete overlast openbare ruimte treedt begin 2009 in werking. Op de gevolgen wordt nog gestudeerd.

OZB

De onroerendezaakbelastingen worden met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. Tot nu toe werd gewerkt met eenheden van € 2500. De nieuwe berekeningswijze maakt duidelijk dat de OZB slechts over een klein percentage van de waarde wordt geheven.

Precario op ondergrondse en bovengrondse infrastructuur van nutsbedrijven

In de meicirculaire wordt aangekondigd dat vanaf 2010 ondergrondse en bovengrondse infrastructuur van nutsbedrijven vrijgesteld gaat worden van precario. De regering gaat ervan uit dat gedupeerde gemeenten de te derven inkomsten opvangen in de OZB.

Verzameloverzichten

Bestaand beleid

Mee- en tegenvallers	2008	2009	2010	2011	2012	Deelprogramma
	Bedragen x € 1.000					
Kabels en ledingen	225					Beheer van de stad
Motorrijtuigenbelasting	25	25	25	25	25	Beheer van de stad
Vegen	115	115	115	115	115	Beheer van de stad
Vegen dekking voorziening riolering	-115	-115	-115	-115	-115	Beheer van de stad
WMO Loket	30	30	35	35	35	Zorg met aandacht
WMO Loket dekking reserve WMO	-30	-30	-35	-35	-35	Zorg met aandacht
Veiligheidsmaatregelen zwembaden		80				Zorg met aandacht
Laatste Kans Beleid	110					Zorg met aandacht
Laatste Kans Beleid dekking reserve WMO	-110					Zorg met aandacht
Urgentiecommissie Corporaties	5	40				Gezond en actief
Invoering nieuwe WRO	75	75				Ruimtelijke Ordening
Wettelijke verplichting structuurvisie	124	74	24	24	24	Ruimtelijke Ordening
Wettelijke verplichting structuurvisie dekking opbr.derden			-24	-24	-24	Ruimtelijke Ordening
Wettelijke verplichting DURP		140	140	40	40	Ruimtelijke Ordening
Wettelijke verplichting DURP dekking opbr. derden			-140	-40	-40	Ruimtelijke Ordening
Invoering nieuwe WRO		280	280	280	280	Ruimtelijke Ordening
Invoering nieuwe WRO dekking opbr. Derden		-280	-280	-280	-280	Ruimtelijke Ordening
Exploitatieplannen Grex-wet		80	80	80	80	Ruimtelijke Ordening
Exploitatieplannen Grex-wet dekking opbr. Derden		-80	-80	-80	-80	Ruimtelijke Ordening
Afsluitcontracties Binnenstad	650					Milieu/duurzame ontw.
Wateronttrekking DSM	50					Milieu/duurzame ontw.
Onderzoeksbudget AUB		100				Milieu/duurzame ontw.
Hart in 3D	8	18	-20			Kennisstad/economie
Hart in 3D dekking reserve Econ.structuurfonds	-8	-18	20			Kennisstad/economie
Tegenvaller personeelsbudget Econ. Zaken	270					Kennisstad/economie
Onderzoek samenwerking Water en Recht	13					Kennisstad/economie
Onderz. Samenw. Water en Recht dekk. Res.	-13					Kennisstad/economie
Subsidie TOP	20					Kennisstad/economie
Tegenvaller personeelsbudget Cultuur	310					Cultuur
Tegenvaller DOK jaarrekening 2007	182					Cultuur
Tegenvaller DOK 2007 dekking onvoorzien	-182					Cultuur
Tegenvaller DOK jaarrekening 2008	436					Cultuur
Structurele tegenvaller DOK	238					Cultuur
Uitgaven extra uitkering OC&W BKV		150	150	150	150	Cultuur
Uitkering OC&W voor BKV		-150	-150	-150	-150	Cultuur
Vervanging instrumentarium VAK	10	43	22	22	22	Cultuur
Verv. instrumentarium VAK Dekk. Reserve VAI	-10	-10	-10	-10	-10	Cultuur
Kerstboom	12	12	12	12	12	Binnenstad
Boedelkrediet Vermeercentrum	14					Binnenstad
Boedelkrediet Vermeercentrum dekking onvoor	-14					Binnenstad
Stroomvoorziening Warenmarkt donderdag	105					Binnenstad
Tegenvaller FLO	340	152	-35	-136	-388	Veiligheid
Verhoging bijdrage Hulpverl.regio Haaglanden		131	131	130	131	Veiligheid
Delft tijdens bouw Spoorzone	200	200	200	200	200	Spoorzone
Tegenvaller Meisjeshuis	170					Grond en Vastgoed
Tegenvaller Meisjeshuis dekking res. Vastgoed	-170					Grond en Vastgoed
Projectkosten TU Noord/Midden			100	100	100	Grond en Vastgoed
Projectkosten TU Noord/Midden dekking			-100	-100	-100	Grond en Vastgoed
Boekwinst verkoop pand Hooikade	-696					Grond en Vastgoed
Uitgifte in erfpacht aan "de Laatste Eer"		-800				Grond en Vastgoed
Tegenvaller Koepoort	300					Grond en Vastgoed
Tegenvaller Koepoort dekk. Res. Vastgoed	-300					Grond en Vastgoed
Bijdrage Stadsgewest Haaglanden	37	37	37	37	37	Regio
Presentatiegelden commissie B&W	10	10	10	10	10	Bestuur
Invoering wet BAG	75	20	20	20	20	Organisatie
Afbouw ID-banen ambtelijke organisatie	179	192	200	149	139	Organisatie
Res. Afbouw ID-banen ambtelijke organisatie	-281					Organisatie
Opheffen reserve Kinderopvang Gem.Personeel	-114					Organisatie
Huisstijl	34	-16	-16			Organisatie
Overeenkomst KPN telefooncellen		-16	-16	-16	-16	Alg.dekkingsmiddelen
Totaal mee- en tegenvallers	2.329	489	580	443	182	

Technische correcties	2008	2009	2010	2011	2012	Deelprogramma
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Corr.bezuin.schuldhelpverlening	150					Alg.dekkingsmiddelen
WWB inkomen kinderalimentatie	75	75	75	75	75	Arbeidsmarkt
Corr.bezuin.dig.kopp.scholen	-94					Alg.dekkingsmiddelen
Sebastiaanbrug	445	250	250	300	300	Beheer van de Stad
Vrijval kapitaallasten	-440	-440	-440	0	0	Beheer van de Stad
Vegen commercieel	50	50	50	50	50	Beheer van de Stad
Gezondheidscentra exploitatie	-19					Alg.dekkingsmiddelen
Taakcontroller parkeren	74	74	74	74	74	Alg.dekkingsmiddelen
Mobiliteitsfonds	180	180	180	180	180	Verkeer en vervoer
Corr.bezuiniging econ.structuurfo	45					Alg.dekkingsmiddelen
Beeldende Kunstfonds	61	61	61	61	61	Cultuur
Kruisstraat 71 Bibliotheek	337	345	345	345	345	Cultuur
Bouwgrondexploitatie	-77	-27	23	91	4	Grond en Vastgoed
Ondersteuning Haaglanden		20	20	20	20	Regio
Inzichtelijk maken reserves	-49	117	34	11	9	Alg.dekkingsmiddelen
Wegleffect gesloten circuits		18	-25	181	-332	Alg.dekkingsmiddelen
Omzetten software budgetten				-1.092	224	Alg.dekkingsmiddelen
ICT Basispakket	-426	-589	-577	-700	-367	Alg.dekkingsmiddelen
Diversen	0	36	-39	-39	67	Alg.dekkingsmiddelen
Totaal technische correcties	312	170	31	-443	710	

Areaaluitbreiding	2009	2010	2011	2012	Deelprogramma
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Wijkcoördinatie Harnaschpolder	80	80	80	80	Samenwerken wijken
Wijkbudgetten Harnaschpolder	15	15	15	15	Samenwerken wijken
Areaaluitbr. Harnaschpolder groen & straten	100	100	100	100	Beheer van de Stad
Areaaluitbr. Harnaschpolder verkeer	55	55	55	55	Verkeer en vervoer
Totaal areaaluitbreidingen	250	250	250	250	

Nieuw beleid

Voorstellen structureel nieuw beleid	2009	2010	2011	2012	Deelprogramma
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Financiële Winkel	198	198	198	198	Arbeidsmarkt
Omvorming Jongerenraad tot jeugdplatform	80	80	80	80	Jeugd en onderwijs
Communicatiemedewerker briefverkeer	50	50	50	50	Samenwerken wijken
Impuls Parken	100	100	100	100	Beheer van de Stad
Subsidie DR toezicht Delftse Hout	10	10	10	10	Beheer van de Stad
Vernieuwing Sport	100	100	100	100	Gezond en actief
Formatie invoering nw. Grondexploitatiewet	245	245	245	245	Ruimtelijke Ordening
Dekking uit projecten grondexploitatie	-245	-245	-245	-245	Ruimtelijke Ordening
Capaciteit VRI-OV	61	61	61	61	Verkeer en vervoer
Dekking Capaciteit VRI-OV tlv projecten	-61	-61	-61	-61	Verkeer en vervoer
Tegenvallers Cultuurparticipatiefonds	75	75	75	75	Cultuur
Verhogen subsidie Speakers	40	40	40	40	Cultuur
Tegenvallers DOK	249	249	249	249	Cultuur
Sociaal-cultureel programma Spoorzone	15	15	15	15	Spoorzone
Pakketadvisering, regie en ondersteuning fte	100	100	100	100	Veiligheid
Internationaal beleid	25	25	25	25	Internationaal beleid
Versterken vakteam BPS	40	40	40	40	Bestuur
Capaciteit Griffie	180	180	180	180	Bestuur
Subtotaal nieuw beleid structureel	1.262	1.262	1.262	1.262	
Subtotaal nieuw beleid incidenteel	459	409	0	0	
Totaal nieuw beleid	1.721	1.671	1.262	1.262	

Voorstellen incidenteel nieuw beleid	2009	2010	2011	2012	Deelprogramma
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Regeldrukvermindering	30				Delta
Verbetering binnenklimaat scholen	75	75			Jeugd en onderwijs
Ontmoetingsplekken	150	150			Samenwerken wijken
Binnenmilieu woningen	30	30			Gezond en actief
Stoppen met roken	30	30			Gezond en actief
Baarmoederhalskanker	10	10			Gezond en actief
Defibrilatoren sportverenigingen	20	20			Gezond en actief
Natuur en milieucommunicatie in de regio	14	14			Milieu/duurzame ontw.
Overgangsbudget subsidie cultuurbeleidsplan	80	80			Cultuur
Theater de Veste	20				Cultuur
Subtotaal nieuw beleid incidenteel	459	409	0	0	

Investeringsplan

		Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	NIEUWE FASERING				
Investeringsplan	Categorie*		2008	2009	2010	2011	2012
Dienstverlening							
Klantcontactcentrum (rendabel)	N	1.627	761	575	291		
Zorg met aandacht							
Toegankelijkheid openbare gebouwen	E	2.714	848	595	452	453	366
Realisatie woonservicezones	N	2.800	400	600	600	600	600
Rookvoorzieningen welzijnsaccommodaties	E	50	50				
Welzijnsaccommodaties: verbouwing De Wending	E	153	153				
Nieuwbouw buurtgebouw Voorhof II	E	700		700			
Nieuw: Voorhof II: inrichting	E	45		45			
Gezond en actief							
Reconstructie sportpark Brasserskade	N	3.120	2.175	580	365		
Zwembadenbeleid	N	23	23				
Zwembadenbeleid, vervolg	N	150	50	100			
Gezondheidscentra	N	1.890	921	485	484		
BOS-impuls (accomodatiefonds sport)	N	400	200	200	0		
Gemeentelijke bijdrage Redeoss	N	200	200				
Stedelijke vernieuwing		Totaal					
ISV	N	11.332	7.409	3.923			
Jeugd en onderwijs		Totaal					
Jongerenaccomodatie Harnaschpolder	E	375	5	170	200		
Onderwijsvoorziening Harnaschpolder	E	4.996	862	4.134			
Nieuw: Parkeren Harnaschpolder	N	250		250			
Nieuw: BTW Harnaschpolder	N	70	70				
Omnibus Poptahof	E	2.300	300	1.000	1.000		
DIA II - Techniek	N	81	81				
Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven	N	20	20				
Nieuw: Brede school Poptahof	E	350		50	300		
Nieuw: Onderwijshuisvesting SSPB	N	2.000		1.000	1.000		
Nieuw: Programma voorzieningen onderwijshuisvesting 2009	E	2.535		2.535			
Veiligheid		Totaal					
Cameratoezicht (afschrijving in 5 jaar)	O	250	50	200			
Vluchtdeuren spoortunnel	N	400			400		
Samenwerken in de wijken		Totaal					
2 bewaakte speeltuinen nieuwe stijl	O	500	50	200	250		
Speelplekken	O	200			100	100	

			NIEUWE FASERING				
Investeringsplan	Categorie*	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	2008	2009	2010	2011	2012
Beheer van de stad		Totaal					
Oevers Buitenwatersloot	O	500	0	500	0	0	0
Verplaatsen grote bomen spoorzone	N	175	30	100	45	0	0
Inrichting Openbare ruimte TU-Noord	N	860	50	50	380	380	
Gebiedsprogramma Delftse Hout	N	276	76	200			
Sanitaire voorziening Delftse Hout	E	200	200				
Bruggen	O	1.368	338	803	227		
Plantsoenpost Delftse Hout	E	800	100	700			
Plantsoenpost Brasserskade	E	195		195			
Tramlijn 19: krediet wegen, straten, pleinen (annuïtaire afschr	O	700			700		
Tramlijn 19: krediet geluidsarm asfalt (annuïtaire afschrijving)	O	280			280		
Nieuw: Tramlijn 19 onrendabele top (annuïtaire afschrijving)	E	10.300	150	150	4.650	2.350	3.000
Sebastiaansbrug aanbruggen (annuïtaire afschrijving, 80 jaar)	O	pm			pm	pm	
Nieuw: Sebastiaanbrug pijlers (annuïtaire afschrijving, 80 jaar)	O	pm			pm	pm	
Nieuw: aanleg park	O	250					250
Milieu en duurzame ontwikkeling		Totaal					
Milieuzonering Binnenstad	N	250		150	50	50	
Bijdrage reserve REM (jaarbijdrage)	N	850	170	170	170	170	170
Bijdrage reserve MTF (jaarbijdrage)	N	238	72	42	42	42	42
Bijdrage natuur en milieu (jaarbijdrage)	N	65	13	13	13	13	13
Grondwater (rendabel)	N	600	400	200			
Klimaatplan fase 1 + 2	N	3.376	51	1.158	778	931	458
Klimaatplan (dotatie REM reserve)	N	400	200	200			
Bijdrage energiebeheersysteem gemeentelijke organisatie	N	41	41				
Nieuw: Projecten uit herijking waterplan	N	4.380		100	1.070	2.060	1.150
Nieuw: Projecten uit herijking klimaatplan	N	2.000	0	500	500	500	500
Nieuw: Klimaatplan fase 2 + 3	N	500	100	100	100	100	100
Arbeidsmarkt, inkomen en emancipatie		Totaal					
Subsidie Mondriaan volwasseneneducatie	N	250	250				
Combiwerk Harnaspolder, onrendabele top (annuïtaire afsc	E	13.000	751	11.082	1.167		
Nieuw: Combiwerk niet activeerbaar gedeelte	N	500	250	250			
Nieuw: Combiwerk reorganisatiekosten	N	600		390	170	40	
Nieuw: dekking Combiwerk reorganisatiekosten	N	-100					-100
Kennisstad en economie		Totaal					
Bijdrage aan kennisstad (jaarbijdrage)	N	725	145	145	145	145	145
Bijdrage Kennisstad	N	750	250	250	250		
Economische structuurversterking	N	800	200	200	200	200	0
Stadsmarketing: vervoer over water	N	150	50	50	50		
Bijdrage wijkeconomie/buurtwinkelcentra	N	43	43				
Kunst en cultuur		Totaal					
Verhuizing archief (annuïtaire afschrijving)	E	8.167		680	7.487		
Museumfabriek De Porceleynse Fles	N	2.300		2.300			
Bacino! 2	N	550	550				
Bijdrage Delft Gelatine, L&C	N	509	509				
Voorbereidingskrediet cultuurjaar	N	300	220	80			

Investeringsplan	Categorie*	Benodigd per 1-1-2008 (t/m 2012)	NIEUWE FASERING				
			2008	2009	2010	2011	2012
Bijdrage voorziening Cultuurbereik	N	75	75				
Bijdrage voorzieningen Midden-Delfland	N	154	154				
Bijdrage aan programma Bacinol expo (jaarbijdrage)	N	250	50	50	50	50	50
Stadsmarketing (jaarbijdrage)	N	1.167	403	289	169	201	105
Binnenstad		Totaal					
Impuls Binnenstad	N	1.231	580	230	421		
Bijdrage aan binnenstadsmarketing	N	68	68				
Ruimtelijke ordening		Totaal					
Inhaalslag Ruimtelijke ordening AUB	N	228	228				
Nieuw: AUB	N	550	30	250	170	100	
Verkeer en vervoer		Totaal					
LVVP	O	5.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Fietsactieplan 2	O	1.286	400	400	400	86	
Grond en vastgoed		Totaal					
Bijdrage aan herontwikkeling Koepoortlokatie	N	400	400				
SchieOevers		Totaal					
Herstructurering SchieOevers	N	1.155	663	492			
Nieuw: Ophoging budget SchieOevers	N	1.500			500	500	500
Nieuw: Schiefabriek SchieOevers, voorbereidingskrediet	N	100	100				
Bestuur		Totaal					
Stadsvisie	N	225	155	70			
Internationaal beleid		Totaal					
Bijdrage aan Subsidie Advies Punt (SAP) / Europaspecialist	N	844	180	186	186	146	146
Stadskantoor		Totaal					
Nieuw: HNK Indexering bouwkosten	E	280	0	40	60	80	100
Nieuw: HNK niet activeerbaar gedeelte	N	200		200			
Totaal investeringsplan		111.392	24.323	41.306	26.872	10.297	8.595
* investeringscategorie (BBV artikel 20 lid 2 b)							
E: economisch nut		47.160	3.419	22.076	15.316	2.883	3.466
O: openbare ruimte met maatschappelijk nut		10.334	1.838	3.103	2.957	1.186	1.250
N: niet activeerbaar		53.898	19.066	16.127	8.599	6.228	3.879

Overzicht baten en lasten programma's

Programma's		Rekening 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
		Bedragen x € 1.000					
Dienstverlening	baten	7.598	8.815	5.281	5.774	6.339	6.339
	lasten	9.418	9.629	8.637	8.354	8.371	8.256
	saldo	-1.820	-814	-3.356	-2.580	-2.032	-1.917
Wonen, Zorg en Welzijn	baten	23.962	18.795	19.398	15.903	15.865	15.864
	lasten	50.236	51.114	47.815	43.568	43.140	43.313
	saldo	-26.274	-32.319	-28.417	-27.665	-27.275	-27.449
Jeugd en Onderwijs	baten	18.385	15.391	13.835	13.556	13.559	13.559
	lasten	33.028	32.093	29.977	30.256	29.497	29.404
	saldo	-14.643	-16.702	-16.142	-16.700	-15.938	-15.845
Integratie en Inburgering	baten	3.529	3.026	3.026	3.026	3.027	3.026
	lasten	5.038	5.725	5.332	4.818	4.838	4.667
	saldo	-1.509	-2.699	-2.306	-1.792	-1.811	-1.641
Veiligheid	baten	944	781	762	762	762	762
	lasten	11.801	11.755	12.041	11.835	11.720	11.489
	saldo	-10.857	-10.974	-11.279	-11.073	-10.958	-10.727
Wijkzaken en Beheer van de stad	baten	35.929	26.565	24.728	24.119	23.781	23.774
	lasten	58.253	50.940	48.669	47.915	47.484	47.408
	saldo	-22.324	-24.375	-23.941	-23.796	-23.703	-23.634
Milieu en Duurzame ontwikkeling	baten	1.611	41	42	42	42	42
	lasten	7.577	7.541	3.032	2.249	2.164	2.168
	saldo	-5.966	-7.500	-2.990	-2.207	-2.122	-2.126
Arbeidsmarkt, Inkomen en Emancipatie	baten	73.584	68.134	71.769	71.769	71.769	71.769
	lasten	90.226	89.387	92.878	91.813	91.598	91.624
	saldo	-16.642	-21.253	-21.109	-20.044	-19.829	-19.855
Kennisstad en Economie	baten	307	529	351	351	351	351
	lasten	2.751	3.947	2.753	2.766	2.144	1.936
	saldo	-2.444	-3.418	-2.402	-2.415	-1.793	-1.585
Cultuur en Binnenstad	baten	3.447	2.672	2.959	2.956	2.947	2.948
	lasten	20.828	23.139	20.457	20.165	20.104	19.987
	saldo	-17.381	-20.467	-17.498	-17.209	-17.157	-17.039
Ruimtelijke ordening, Verkeer en Vervoer	baten	6.496	4.994	6.179	6.342	6.242	6.243
	lasten	10.786	11.597	11.370	10.090	9.834	9.832
	saldo	-4.290	-6.603	-5.191	-3.748	-3.592	-3.589
Ontwikkelen, Grond en vastgoed	baten	46.013	69.679	40.716	13.644	11.045	11.045
	lasten	46.841	71.646	42.030	15.006	11.891	11.902
	saldo	-828	-1.967	-1.314	-1.362	-846	-857
Bestuur en Organisatie	baten	2.234	1.228	685	743	4.838	531
	lasten	10.453	13.754	11.453	10.646	21.523	8.890
	saldo	-8.219	-12.526	-10.768	-9.903	-16.685	-8.359
Totaal programma's	baten	224.039	220.650	189.731	158.987	160.567	156.253
	lasten	357.236	382.267	336.444	299.481	304.308	290.876
	saldo	-133.197	-161.617	-146.713	-140.494	-143.741	-134.623

Programma's		Rekening 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Algemene dekkingsmiddelen							
Saldo van de financieringsfunctie		9.912	10.981	9.541	9.410	9.194	9.355
Lokale heffingen		17.883	17.641	18.460	18.853	19.055	19.046
Dividenden		7.817	6.973	5.320	2.295	1.794	1.794
Algemene uitkeringen		97.767	103.194	110.986	111.449	111.149	111.214
Overige algemene dekkingsmiddelen		-3.246	-1.153	-5.336	-6.670	-6.010	-7.481
BTW-compensatiefonds		160	2.535	2.267	2.208	2.208	2.308
Totaal algemene dekkingsmiddelen		130.293	140.171	141.238	137.545	137.390	136.236
Resultaat voor bestemming		-2.904	-21.446	-5.475	-2.949	-6.351	1.613
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves							
Dienstverlening	storting	2088	983	658	56	540	540
	onttrekking	1058	1.736	1.387	181	137	0
	saldo	-1.030	753	729	125	-403	-540
Wonen, Zorg en Welzijn	storting	1482	960	548	348	348	348
	onttrekking	3077	6.135	1.717	872	499	499
	saldo	1.595	5.175	1.169	524	151	151
Jeugd en Onderwijs	storting	916	760	898	605	605	605
	onttrekking	1058	1.712	879	1.069	529	529
	saldo	142	952	-19	464	-76	-76
Integratie en Inburgering	storting	0	0	0	0	0	0
	onttrekking	486	1.389	669	155	172	0
	saldo	486	1.389	669	155	172	0
Veiligheid	storting	0	0	0	0	0	0
	onttrekking	5	75	0	0	0	0
	saldo	5	75	0	0	0	0
Wijkzaken en Beheer van de stad	storting	1106	881	946	619	619	619
	onttrekking	2627	2.828	1.896	1.260	964	964
	saldo	1.521	1.947	950	641	345	345
Milieu en Duurzame ontwikkeling	storting	558	442	412	212	212	212
	onttrekking	2971	5.228	1.246	411	336	336
	saldo	2.413	4.786	834	199	124	124
Arbeidsmarkt, Inkomen en Emancipatie	storting	987	0	60	60	60	60
	onttrekking	1896	2.224	1.129	693	565	565
	saldo	909	2.224	1.069	633	505	505
Kennisstad en Economie	storting	895	845	795	495	445	245
	onttrekking	2035	2.135	1.471	1.238	560	145
	saldo	1.140	1.290	676	743	115	-100

Programma's		Rekening 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Raming 2010	Raming 2011	Raming 2012
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Cultuur en Binnenstad	storting	510	460	480	460	460	460
	onttrekking	2093	3.413	548	404	490	310
	saldo	1.583	2.953	68	-56	30	-150
Ruimtelijke ordening, Verkeer en Vervoer	storting	234	1	1	1	1	1
	onttrekking	987	2.742	1.365	239	237	232
	saldo	753	2.741	1.364	238	236	231
Ontwikkelen, Grond en vastgoed	storting	6404	3.037	384	384	385	384
	onttrekking	6054	1.958	1.126	912	784	795
	saldo	-350	-1.079	742	528	399	411
Bestuur en Organisatie	storting	1074	940	1.099	1.257	5.451	1.245
	onttrekking	1814	3.112	1.401	1.381	12.899	266
	saldo	740	2.172	302	124	7.448	-979
Algemene dekkingsmiddelen	storting	8248	16.220	3.809	2.069	2.672	2.072
	onttrekking	3438	12.555	805	795	0	600
	saldo	-4.810	-3.665	-3.004	-1.274	-2.672	-1.472
Totaal stortingen en onttrekkingen	storting	24.502	25.529	10.090	6.566	11.798	6.791
	onttrekking	29.599	47.242	15.639	9.610	18.172	5.241
	saldo	5.097	21.713	5.549	3.044	6.374	-1.550
Resultaat na bestemming		2.193	267	74	95	23	63

Bijlagen

Producten per deelprogramma

Dienstverlening	
Dienstverlening	1001 burgerzaken overig 1019 bouwen en wonen
Delta	1009 delta
Arbeidsmarkt, Inkomen en Emancipatie	
	2002 volwasseneneducatie 2004 wwv - inkomen 2005 minimabeleid 2007 overige bijstand 2008 opvang asielzoekers 2009 bijzondere bijstand 2010 combiwerk 2011 wwv - werk 2014 uitstroomverbetering 2019 ioaw 2020 ioaz 2021 instituut sociaal raadslieden 2022 schuldhulpverlening 2034 werkgelegenheidsimpuls 2035 emancipatiebeleid
Integratie en Inburgering	
	3003 integratiebeleid 3004 migranten 3005 sociaal beleid 3006 wet inburgering
Jeugd en Onderwijs	
	4001 openbaar basisonderwijs 4003 bijzonder basisonderwijs 4005 bijzonder speciaal onderwijs 4007 openbare scholengemeenschappen 4008 bijzondere scholengemeenschappen 4009 gemeentelijk onderwijs achterstandsplan 4011 onderwijsbegeleiding 4012 gemeensch. baten en lasten gymlokalen 4013 schoolgebouwen geen onderwijsfunctie 4014 ov. gemeensch. baten en lasten onderwijs 4015 jeugd- en jongerenwerk 4016 kapitaallasten schoolgebouwen 4018 brede school 4019 jgz teams delft 4020 leerlingenvervoer 4021 reg. meld- & coördinatiepunt 4022 schoolzwemmen 4024 jeugdgezondheidszorg 4025 kinderopvang
Wijkzaken en Stadsbeheer	
Samenwerken in de wijken	5018 wijkaanpak

Beheer van de stad

5003 gladheidsbestrijding
5014 begraafplaatsen en lijkbezorging
5031 overige derden (wegen, straten pleinen)
5033 overige derden (groen)
5034 overige derden (riolering)
5038 vegen commercieel
5043 werken derden hh van delfland
5044 overige openbare hygiene
5045 wegen, straten en pleinen
5046 groen
5047 speeltuinen
5048 schoonmaken openbare ruimte
5051 recreatieve voorzieningen
5052 civiele kunstwerken
5053 verkeersvoorzieningen
5054 waterwegen
5055 riolering
5057 openbare verlichting
5058 kindervoorzieningen
5060 recreatiegebied delftse hout

Beheer van de stad Reiniging

5023 inzameling delft
5027 reiningsinspectie zorg
5028 ongediertebestrijding zorg
5029 reinigingsrechten
5042 overlaadstation

Wonen, Zorg en Welzijn**Gezond en actief**

6005 beheer buitensport
6006 beheer binnensport
6007 beheer zwemsport
6008 sportbevordering
6009 sport overige
6015 buurt- en wijkwerk
6018 stimuleringsubs. maatsch. participatie
6027 gezondheidszorg
6028 ggd zuid-holland west
6029 financiering woningbouw
6034 subsidies voor rekening gemeente
6036 sportbeleid

Zorg met aandacht

6003 sociaal pedagogisch werk
6016 ondersteuning welzijnswerk
6020 algemeen maatschappelijk werk
6021 ouderenwerk
6022 wet maatschappelijke ondersteuning
6023 maatschappelijke voorzieningen
6024 maatschappelijke begeleiding
6025 voorziening gehandicapten

6026	indicatiestelling
6035	wonen en zorg
RO, Verkeer en Vervoer	
Ruimtelijke ordening	
7009	ruimtelijke ordening
Verkeer en vervoer	
7005	beleidsvoorb. en uitvoering verkeer
7006	verkeersmaatregelen overig
7007	binnengemeentelijk vervoer
7008	parkeervoorzieningen
7024	parkeren
Milieu en Duurzame ontwikkeling	
8015	milieu
8023	warmtebedrijf
8025	streekdierentehuis
Kennisstad en Economie	
9001	delft kennisstad
9002	straatmarkten
9008	economische zaken
9009	havendienst
Cultuur en Binnenstad	
Binnenstad	
Cultuur en toerisme	
10001	openbare bibliotheek
10002	vak, centrum voor kunsten
10003	theater de veste
10004	kunst en projecten
10006	cultuurparticipatie
10007	ed kenniscentrum
10011	ced presentatiecentrum
10013	cultuurhistorie delft
10014	recreatieve evenementen
10015	recreatiegebied delftse hout
10016	recreatiegebied midden delfland
10017	stadsmarketing
10018	bereikbare binnenstad
10020	stadspromotie
Veiligheid	
Integrale veiligheid	
11001	rampenbestrijding
11002	openbare orde en veiligheid
11005	regionale brandweer
11008	brandpreventie
11009	openbare ruimte veiligheid
11010	milieutoezicht
11011	bijdrage gr brandweer rijswijk-delft
Ontwikkelen, Grond en Vastgoed	
Grond en vastgoed	
12009	bouwgrondexploitatie
12010	exploitatie uitgegeven terreinen

	12011 exploitatie verhuurde eigendommen
	12012 onderhoud historische gebouwen
	12013 restauratie historische gebouwen
Technopolis	
	12006 tu / tno
	12014 technopolis
Harnaschpolder	
Poptahof	
Schie-oever	
	12002 herstructurering schie-oever
Spoorzone	
	12001 spoortunnel
Bomenwijk	
Bestuur en Organisatie	
Bestuur	
	13001 raad en raadscommissies
	13002 college van b&w
	13003 overige kosten college
	13004 beheer en exploitatie stadhuis
	13008 delftse rekenkamer
	13010 stadsvisie
	13014 koninklijke bijzetting (wdz)
	13016 verkiezingen
	13018 bijdragen vng-repro en algemeen
Communicatie	
	13040 informatiecentrum
Internationaal beleid	
	13009 internationaal beleid
Stadskantoor	
	13050 nieuw stadskantoor
Organisatie	
	13005 automatisering
	13006 gemeentelijk management team
	13007 centrale staf
	13011 uitvoeringskosten trm
	13012 stelpost personele sfeer
	13015 resultaat kostenplaats middelen
Regio	
	13017 bijdrage stadsgewest haaglanden
Algemene dekkingsmiddelen	
	14001 saldo financieringsfunctie
	14002 lokale heffingen
	14003 gem.exploitatieresultaat na bestemming
	14004 dividenden
	14005 algemene uitkering
	14006 overige algemene dekkingsmiddelen
	14007 btw compensatiefonds

EMU-saldo

Begrotingsgegevens EMU-saldo

<i>bedragen x € 1.000</i>		2008	2009	2010
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking aan reserves (BBV, art.17c)	-21.446	-5.475	-2.949
+2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	8.752	8.813	8.445
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	6.501	6.748	3.082
-4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-9.542	-27.837	-21.769
+5	De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van Rijk, Provincies, Europese Unie en overigen	0	0	0
+6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)	0	0	0
-6b	Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	0	0	0
-7	Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijpmaken e.d.	-25.385	-23.803	-14.989
+8a	Verkoopopbrengsten van grond (verkoopprijs)	40.750	62.875	15.973
-8b	Boekwinst op grondverkoop			
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-11.060	-6.080	-3.108
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	0	0	0
+11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-11.430	15.241	-15.315

Raming reserves en voorzieningen

Naam reserve / voorziening	Vorig jaar (2008)				Jaar 2009			
	Saldo aan begin boekjaar	Egalisatie resultaat 2007	vermeerderingen	verminderingen	Saldo begin boekjaar	vermeerderingen	verminderingen	Saldo eind boekjaar
1	2		3	4	5	6	7	8
Algemene reserve A	19.257	3.317	3.628	4.623	21.579	118	2.190	19.507
Algemene reserve B	28.052				28.052			28.052
Totaal algemene reserves	47.309	3.317	3.628	4.623	49.631	118	2.190	47.559
Reserve dekking kapitaallasten	11.280	2.576	4.635	3.552	14.939		778	14.161
Reserve gemeentelijke huisvesting	2.753	-1.100	517	1.754	416	617	294	739
Reserve Delta	845	-323	500	1.236	-214	600	330	56
Reserve opbrengst verkoop EZH	7.893		97	3.337	4.653	285	661	4.277
Wijkreserve	310		831	956	185	846	886	145
Sociale reserve	50				50			50
Reserve personeelsbeheersplan	624			500	124			124
Reserve kinderopvang gem. personeel	114			114	0			0
Reserve JGZ *	19	-50		39	-70			-70
Milieureserve	113			113	0			0
Reserve (EZH-)monumenten	170			91	79			79
Reserve Delft Kennisstad	211	-211			0			0
Reserve MTF Milieu Techn. Projecten	952		72	766	258	42	300	0
Reserve bedrijfsvoeringsrisico's	111	-52		58	1			1
Reserve integratiebeleid	873			226	647		219	428
Reserve ecologie	1.953			1.953	0			0
Reserve energiebesparende maatregelen	2.695	-1.337	370	1.309	419	370	386	403
Reserve Nutswinsten	3.109			3.109	0			0
Reserve dekking grote projecten	15.694	-1.106	8.518	12.835	10.271	3.766	4.343	9.694
Reserve reorganisatiekosten	87				87			87
Reserve economisch structuurfonds	345	211	845	1.370	31	795	826	0
Reserve vervanging postvolgsysteem	104		17		121	17		138
Reserve basispakket ICT	2.265	803	24		3.092	352		3.444
Reserve parkeren	6.752	-33		1.014	5.705		284	5.421
Reserve Parkeercontrole	314				314			314
Reserve riskmanagement	267	-24			243			243
Reserve gegarandeerde geldleningen	594				594			594
Reserve egalisatie legesopbrengsten bouwvergunningen	1.942		421		2.363		457	1.906
Reserve centrale vervanging meubilair	217	68	47		332	35		367
Reserve vervanging meubilair gemeentebestuur	114		23	8	129	23	8	144
Reserve frictiekosten brandweer	11				11			11
Reserve Automatiseringsmiddelen	0	210			210			210
Reserve kennismodule WIZ	51				51	60		111
Reserve werk en inkomen	6.591	-1.175		2.614	2.802		1.061	1.741
Reserve verandertraject WIZ	335				335			335
Reserve WMO	2.499	858	208	543	3.022	44	361	2.705
Spaarreserve ID-banen (Melkert)	2				2			2
Reserve Hoogovenspand	1.439	-325		128	986			986
Reserve incidentele opdrachten vastgoed	17				17			17
Reserve egalisatie vastgoed gemeentelijke huisvesting	2.078		39	718	1.399	39	513	925
Reserve egalisatie vastgoed beleidsvelden	1.460	-15	337	93	1.689	345	58	1.976
Reserve egalisatie vastgoed overigen	2.468	-141	-39	981	1.307		519	788
Reserve Enqueterecht Raad	85				85			85
Reserve kinderopvang	1.880		33	840	1.073	8	250	831
Reserve gebruikersonderhoud welzijnsaccommodaties	142			140	2			2
Reserve renovatie sportvelden	281		304	50	535	304		839
Reserve investeringen Midden-Delfland	135			13	122			122
Reserve evenementen	131		291	442	-20	291	101	170
Reserve bedrijfsvoering VAK	16		29		45	29		74

Naam reserve / voorziening	Vorig jaar (2008)				Jaar 2009			
	Saldo aan begin boekjaar	Egalisatie resultaat 2007	vermeerderingen	verminderingen	Saldo begin boekjaar	vermeerderingen	verminderingen	Saldo eind boekjaar
1	2		3	4	5	6	7	8
Reserve vervanging instrumenten en apparatuur VAK	72		54	41	85	54	41	98
Reserve egalisatie tentoonstellingen musea	92				92			92
Reserve Delfts erfgoed digitaal	284		14	80	218	14	26	206
Reserve Delfts aardewerkcentrum	1.828			100	1.728			1.728
Reserve bedrijfsvoering cultureel erfgoed Delft	63	150			213			213
Reserve aankopen cultureel erfgoed Delft	38		72		110	72		182
Reserve onderwijshuisvesting	927	206	680	486	1.327	605	486	1.446
Reserve onderhoud openbare ruimte	317			266	51			51
Reserve onderhoud openbare ruimte: groen					0	100		100
Reserve groenonderhoud Agnetapark	101			75	26		26	0
Reserve Accommodatie Buurt Onderwijs en Sport	262		200	403	59	200	200	59
Reserve calamiteiten tractie	294			35	259		35	224
Reserve vervangen Publieksbalie	62		62		124	59		183
Reserve afbouw ID-Banen Ambtelijke organisatie	231			231	0			0
Res. Integratie Gemeentepersoneel	395				395			395
Reserve taaleducatie	203				203			203
Reserve Combiwerk	602				602			602
Reserve Spoorzone			2.700		2.700			2.700
Totaal bestemmingsreserves	88.162	-810	21.901	42.619	66.634	9.972	13.449	63.157
Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	516				516			516
Voorziening dubieuze debiteuren	275		245	280	240	245	280	205
Voorziening bedrijvenschap Harnaschpolder	3.522				3.522			3.522
Voorziening nadelige saldi actieve grondexploitaties	26.737		300	150	26.887			26.887
Voorzieningen Combiwerk	16				16			16
Voorzieningen Grotius College	310				310			310
Voorziening REM	1.290				1.290			1.290
Voorziening Warmtebedrijf	1.034				1.034			1.034
Voorziening Instandhouding subsidies monumenten	129				129			129
Totaal voorz. verplichtingen / verliezen	33.829	0	545	430	33.944	245	280	33.909
Voorziening 5-jaarlijkse afrekening basisonderwijs	65				65			65
Voorziening 5-jaarlijkse afrekening voortgezet onderwijs	178				178			178
Voorzieningen GEM Poptahof	5.470		280		5.750	150		5.900
Voorziening Hoogovenpand	550				550			550
Voorziening onderwijsachterstandenplan	1.720			463	1.257		388	869
Totaal voorzieningen tbv risico's	7.983	0	280	463	7.800	150	388	7.562
Voorziening gebruikersonderhoud sporthallen	479		86	-13	578	99		677

Naam reserve / voorziening	Vorig jaar (2008)				Jaar 2009			
	Saldo aan begin boekjaar	Egalisatie resultaat 2007	vermeer- deringen	vermin- deringen	Saldo begin boekjaar	vermeer- deringen	vermin- deringen	Saldo eind boekjaar
1	2		3	4	5	6	7	8
Voorziening gebruikersonderhoud zwembad Kerpolder	307		117		424	117		541
Voorziening onderhoud VAK	24		44		68	77		145
Voorzieningen Grotius College	403				403			403
<i>Totaal voorz. gelijkv.verdeling lasten</i>	<i>1.213</i>	<i>0</i>	<i>247</i>	<i>-13</i>	<i>1.473</i>	<i>293</i>	<i>0</i>	<i>1.766</i>
Voorziening dekking hogere vuilverwerkingskosten	2.171	189		257	2.103		46	2.057
Voorziening instandhouding Delftse monumenten	34				34			34
Voorziening oudkomersgelden	636				636			636
Voorziening Stuurvrouwen (activering en inburgering)	54			45	9			9
Voorziening ZOEf	178				178			178
Voorziening EU-subsidie Adazapari	177				177			177
Voorziening Tshwane (project HIV-aids)			33	33	0			0
Voorziening Tshwane huisvesting	14		112	112	14			14
Voorziening decentrale arbeidsvoorwaarden	18		57		75	57		132
Voorziening lokaal seniorenbeleid (FPU gebruik)	236		57		293	57		350
Voorziening riolering	2.446			1.058	1.388		308	1.080
Voorziening volkshuisvestingsfonds	126				126			126
Voorziening BWS woningbouw spaarsaldi	451				451			451
Voorziening afgekochte grafrechten	347				347			347
Voorziening WWB/Werk	6.768				6.768			6.768
Voorziening stedelijke vernieuwing MR- ISV	1.573		6.778	8.351	0	3.640	3.640	0
Voorziening renovatie atletiekbaan	26		16		42	16		58
Voorziening BOS project Tanthof	62				62			62
Voorziening BOS project Hof van Delft	46				46			46
Voorziening BOS project Vrijenban	49				49			49
Voorz. BOS Project Buitendorp - Rode Dorp	59		50	50	59	50	50	59
Voorz. BOS Project Voorhof/Poptahof	59		50	50	59	50	50	59
Voorz. BOS Project Wippolder	66		2	2	66	62	62	66
Voorziening Prov. Subsidie DOK			5	5	0			0
Voorziening Prov. Subsidie BK&V	94		26	26	94			94
Voorziening Rijkssubsidie Bibliotheek DOK	46				46			46
Voorziening aanleg geluidssch. A13- Prof.Buurt	209				209			209
Voorziening bewegen op straat BOS	88				88			88
Voorziening cultuurbereik	124		150	150	124			124
Voorziening onderwijs beleidsplan	1.575		352	260	1.667	352	-68	2.087
Voorzieningen Grotius College	1.947				1.947			1.947
Voorziening Wet Inburgering	1.765		2.643	2.523	1.885	2.643	2.509	2.019
<i>Totaal voorz. middelen van derden</i>	<i>21.444</i>	<i>189</i>	<i>10.331</i>	<i>12.922</i>	<i>19.042</i>	<i>6.927</i>	<i>6.597</i>	<i>19.372</i>
Recapitulatie:								
Algemene reserve	47.309	3.317	3.628	4.623	49.631	118	2.190	47.559
Bestemmingsreserve	88.162	-810	21.901	42.619	66.634	9.972	13.449	63.157
Totaal reserves	135.471	2.507	25.529	47.242	116.265	10.090	15.639	110.716
Verplichtingen, verliezen	33.829	0	545	430	33.944	245	280	33.909
Risico's	7.983	0	280	463	7.800	150	388	7.562
Gelijkmatige verdeling lasten	1.213	0	247	-13	1.473	293	0	1.766
Van derden verkregen middelen	21.444	189	10.331	12.922	19.042	6.927	6.597	19.372
Totaal voorzieningen	64.469	189	11.403	13.802	62.259	7.615	7.265	62.609
Totaal reserves en voorzieningen	199.940	2.696	36.932	61.044	178.524	17.705	22.904	173.325
* voetnoot Reserve JGZ: Per ultimo 2008 resteert een negatieve stand van € 70. Dit wordt in 2008 opgelost.								

Afkortingenlijst

A+O-fonds	Stichting Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds gemeenten
AB	Algemeen Bestuur
AED	Automatische Externe Defibrillator
AKA-opleiding	Opleiding arbeidsmarktgekwalficeerd assistent
ANDEZ	Inkoopcombinatie midoffice (Alphen aan den Rijn, Nieuwgein, Delft, Ede, Zoetermeer)
AO	Administratieve Organisatie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AUB	Project Actualiseren en Uniformeren Bestemmingsplannen
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Awbz	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BANS	Bestuursakkoord Nieuwe Stijl
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BKS	Bedrijvenkring Schieoevers
BLS	Basis Besluit Locatiegebonden Subsidies
BNG	Bank voor Nederlandse Gemeenten
BOGG	Belastingoverzicht Grote Gemeenten
BOS	Buurt-Onderwijs-Sport
BPS	Bestuurlijke processturing
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BTWC	BTW-Compensatiefonds
BV	Besloten Vennootschap
Bvo	Bruto vloeroppervlak
BWD	Breed Welzijn Delft
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CdR	Comité van de Regio's
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CKE	Cultuur, Kennisstad en Economie
COT	Crisis Onderzoeksteam
CPB	Centraal Planbureau
CV	Commanditaire Vennootschap
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DB	Dagelijks Bestuur
DIA	Delftse ICT-Afspraak
DIP	Delfts Internet Panel
DMS	Document Management Systeem
DO	Definitief ontwerp
DOK	DiscOtake, Openbare Bibliotheek en het Kunstcentrum Delft
DOP	Delft Ontwikkelingsprogramma
DURP	Digitale Uitwisselbaarheid Ruimtelijke Plannen
DWO	Dagbesteding Delft Westland Oostland
E&Y	Ernst and Young
EDP	Electronic Data Processing
EPN-norm	Energie Prestatie Norm
EU	Europese Unie
EZH	Elektriciteitsbedrijf Zuid-Holland
FAP	Fietsactieplan
FHIRBB	Fundamentele Herbezinning op de Inrichting van het Rechtsbeschermingsbedrijf
FiDo	Wet Financiering Decentrale Overheden
FLO	Functioneel Leefstijdsontslag
GEM-Poptahof	Stichting Grondexploitatie maatschappij Poptahof

Gft-afval	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD-ZHW	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland West
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GR	Gemeenschappelijke Regeling
Grextwet	Grondexploitatiewet
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GS	Gedeputeerde Staten
GSB	Grotestedenbeleid
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HNK	Het Nieuwe Kantoor
HRH	Hulpverleningsregio Haaglanden
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
ID-banen	In- en Doorstroombanen
i-JGZ	Integrale jeugdgezondheidszorg
INK	Instituut Nederlandse Kwaliteit
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KCC	Klant Contact Centrum
KCS	Klant Contact Systeem
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KRW	Kaderrichtlijn Water
LAP	Landelijk Afvalbeheersplan
LV	Landelijke Voorziening
LVVP	Lokaal Verkeers- en Vervoersplan
MBK	Monumentenzorg en Bouwkwaliteit
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MER	Milieu Effect Rapportage
MJOP	Meerjaren onderhoudsplanung
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MMC	Menselijke Mogelijkheden Centraal
MPG	Meerjarenprogramma Grondontwikkeling
MR-ISV	Meerjarenraming Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
MTF	Milieutechnologiefonds
NASB	Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
NMC	Natuur- en milieucommunicatie
NME	Natuur- en milieu-educatie
NS	Nederlandse Spoorwegen
NT1	Nederlands als eerste taal
Nuggers	Niet-uitkeringsgerechtigden
NV	Naamloze Vennootschap
OA	Operational audit
OAB	Onderwijs Achterstanden Beleid
OBd	Ondernemersvereniging Binnenstad Delft
OBS	Ontwikkelingsbedrijf Spoorzone Delft BV
OC&W	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OGO	Opvoeding, gezondheid en onderwijs
OV	Openbaar vervoer
OV/VRI	Openbare verlichting en verkeersregelininstallaties
OZB	Onroerende Zaak Belasting
P&O	Personeel en organisatie
PIB	Persoonsgebonden Inburgeringsbudget
PKVW	Politiekeurmerk Veilig Wonen
PuBa	Publieksbalie
PuZa	Publiekszaken
PvA	Plan van aanpak
PVAGM	Programma Versterking Aanpak Georganiseerde Misdaad

PZH	Provincie Zuid-Holland
R&D	Research and Development
Redeoss	REvalidatie DElft en Omstreken Sport en Spel
REM	Reserve Energiebesparende Maatregelen
RIE	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum
RIS	Raads Informatie Systeem
RSP Haagland	Regionaal Structuurplan Haaglanden
RSV	Ruimtelijke structuurvisie
RvC	Raad van Commissarissen
S&C	Strategie en control
SAP	Subsidie Advies Punt
SBS-subsidie	Subsidie in het kader van de subsidieregeling Steun voor Bedrijven
SCMD	Stichting Centrum Management Delft
SEP	Sociaal, economisch en cultureel programma
SES	Sociaal-Economische Status
SOB	Samenwerking Onderwijs en Bedrijven
SOD	Stichting Ouderen Delft
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SSPB	Stichting Samenwerkingsverband Praktijkopleiding Bouw
Swv	Sociale werkvoorziening
TAG	Teerhoudend Asphaltgranulaat
TICD	Technologisch Innovatief Complex Delft
TNO	Nederlandse organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek
TU	Technische Universiteit
TWK	Tegemoetkoming Woonlasten Kamerbewoners
Ufo-premie	Premie Uitvoeringsfonds voor de overheid
UMTS	Universal Mobile Telecommunications System
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VAK	Vrije Akademie, Centrum voor de Kunsten
VbbV	Veiligheid begint bij Voorkomen
VE	Volwasseneneducatie
VELDA	Samenwerking met Vlaardingen, Ede, Leidschendam-Voorburg, Delft, Alphen aan den Rijn
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VMBO-t	Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs – theoretische leerweg
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voorlopig ontwerp
VOM Delft	Vastgoed Ontwikkelingsmaatschappij Delft
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VWO	Vorbereidende Wetenschappelijk Onderwijs
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wajong	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jongeren
WAO	Wet Arbeidsongeschiktheid
Wbb	Wet Bodembescherming
WBO	Wet op het Bevolkingsonderzoek
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WFIA	West-Holland Foreign Investment Agency
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regeling
WGR+	Plusregio in het kader van de Wet Gemeenschappelijke Regeling
Wi	Wet Inburgering
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WION	Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten
WIZ	Werk, Inkomen en Zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken

Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WZW	Wonen, Zorg en Welzijn
ZIF	Zuid-Hollands Investeringsfonds

Aangenomen amendementen en moties

Toe te voegen na raadsbehandeling